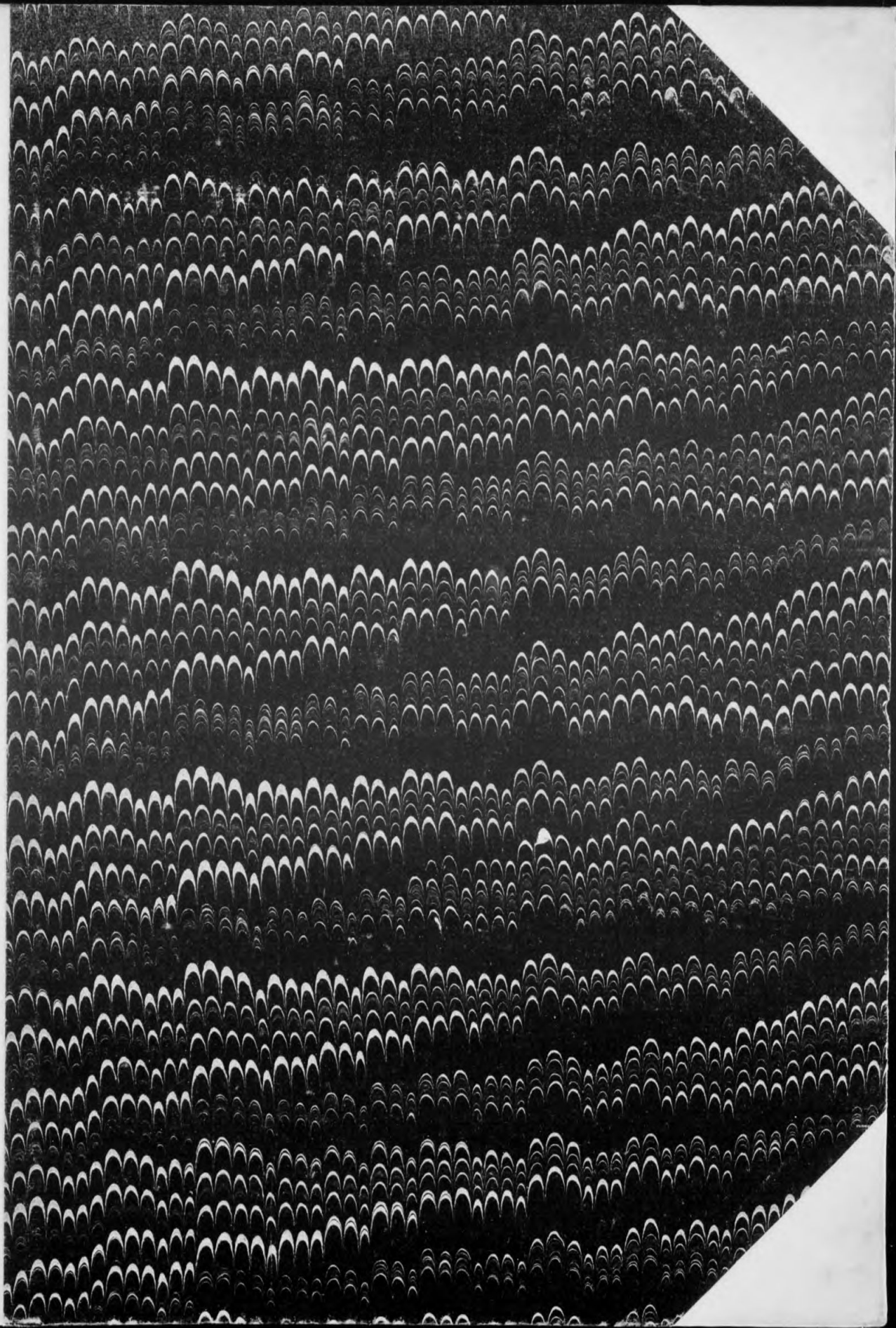

UBL: BKNOOG 88

Boekenvogel
88.

18028

Een Schoone en Wonderlyke

HISTORIE

V A N

VALENTYN EN OURSSON,

De twee Edele vrome Ridders, Zoonen van den Mogenden Keyzer van *Grieken* en Neven van den Edelen Koning *Pepyn*, toen ter tijd Koning van *Vrankryk*.

Uyt het Frans in 't Nederduyts overgezet:

Van nieuws overzien en verbeterd met eenige schoone Figuren.

Tot AMSTERDAM,

By S. en W. KOENEN / Boekdrukkers / Boek- en Papierboekhoopers /
op de Linde gezigt / 1798.

Hoe Koning Pepyn trouwde een Edele Vrouw genaamd Barthem, van groot Geslagte en Afkomste.

Het eerste Capittel.

Het is waeragtig dat men vint in de
Chroniken / dat de Koning Pepyn van
Frankryk getrouwt heeft een Edele
Vrouw van grooten geslagte / zeer wijs in
haar tijd / welke Vrouw groote tribulatiën
leed en verjaagd werd uit 't gezelschap van
haar Man / door een valze bermalde Vrouw /
die de eerste nacht haar oudste Dogter te bedde
zocht te brengen in de plaats van de Koningin:
zy belep de zake zo verradelyk / dat zy haar
Dogter in de stede van de Vrouw te bedde bracht
op den Koning / die daar by getruwt twee Zoon-
nen / de een genaamt Hanefroy en de ander
Hendrik, die hem-tiedertijd 't Land van
Frankryk zeer belasten en verdoovan / en waan-
ten seer kwaad en hoveerdig van herte / zo dat
die noyt Frankryk goed deden. Deze twee

Barthem in elende gezet werd / en een lange
tijd haar jonge leven verfleet met zagten en
kermen. Dog in die verdrietwezende / so heeft
Godt genadig haar aangefien en haar epru-
delijck laten vertroosten / en beroerde met barm-
hertighepd 't Hert van Koning Pepyn, die zijn
Raad ontbood en hem lieben geopenbaard heeft
de verderffnisse van zijn landen / also dat de
Edelen besloten dat hy Barthem weder ontfan-
gen zou: Also dat de Koning zijn Vrouw weer
ontfang. Niet lange hier na vande Barthem
een Zoon die genaamt was Carolus / welke
was de hooge vermogende Koning Karel de
Grootte, die in zijn jonckhepd groot verdriet en
verraad leed / en verdoeben werd uit Frank-
ryk, dat door toedoen van Hanefroy en Hen-
drik zijn Broeders / als gy hier na nog hoor-
ten zult: maar om tot onzer materie te komen /
wil ik alleen schryben van Valentyn en Our-

MILDER NED.
LETTERKUNDE
TE LEIDEN

son, Die twee Zoeders waeren van Keyser-
 kijn geslagt) en van hun beyder leven. Het is
 waeragtig dat Koning Pepyn had een Suster
 geheten Belesante, schoon en behagelijc; sy
 had den Koning haeren Zoeder seer lief; 't is
 gebeurt dooz de goede Naem / dat sy gepresen
 werd / so wel van groote als ook van de
 kleyne. Die maar liep so ver / dat Keyser A-
 lexander van Constantinopelen self hoozde
 van Belesante, die ontfceken werd met haer
 lie, de / so dat hy toog na Vrankryk met een
 grooten staet van veel Hertogen / Gzaven /
 Prinsfen en Edelen / elc op 't kostelijcste. Doe
 ordinerde de Keyser eenige van sijn Heeren tot
 Ambassadeuren / om aen den Koning van
 Vrankryk te senden en te versoeken sijn Sus-
 ter Belesante aen hem te geven ter Egt. De
 Koning dit hoozende / was seer verblijd / so
 dat hy al sijn Heeren by hem heeft vergaderd /
 en haer doen openen de mening van den Keyser
 van Constantinopelen, die met den Keyser
 gefloten hebben / dat men den Keyser sijn be-
 geerte soude toestaen. Dit gefloten wesende /
 heeft men de Ambassadeuren doen krouen by den
 Koning / deselbe aldus aensprekende. En
 Edele Heeren / gy sult u verootmoedigen en
 seggen den Hoog-gebooren Keyser Alexander /
 als dat ik met mijn Heeren besloten heb sijn be-
 geerte te volgen. Dese maere is dooz al het
 Land geresen / daer dooz groote blijdschap is
 geweest / en dat om de groote alliantie tussen
 de Keyser en de Koning van Vrankryk. Als
 de sake gefloten waren / is hozt daer na de
 Synplost gehouden met groot genooge en fce-
 ste / daer was alles dat men bedenken mogt.
 De fceest duurde een Maend lang. Als dese
 fceest gedaen was / nam de Keyser met alle
 sijn Heeren oozlof van den Koning Pepyn / liet
 sijn Schoonbroeder / om na Constantinopelen
 te reysen met de schoone Belesante sijn
 Kuyzervrouw. De Koning Pepyn liet sijn Hee-
 ren bereden / om den Keyser met sijn Suster
 te geleiden / al die te Hobe bieden scheyden
 seer om 't vertrek van de schoone Belesante.
 De Koning Pepyn geleide de Keyser met een
 schoon geselschap / tot dat sy kwamen op de
 Haven daer de Keyser te Schep soude gaen.
 Doo nam den Keyser oozlof van den Koning /
 bedankte hem seer van de eer / dat sijn Edel-

hepd geconsenteert had sijn Suster hem te ge-
 ven tot een Kuyzervrouw / en van alles dat hy
 hem en sijn Volk betwefen had. Ma dese wooz-
 den heeft den Keyser de Koning in sijn armen
 genomen en hem gekust. De Koning septe:
 Hooge vermogende Heere / gy sult weeten dat
 ik u Edelhepd ontvangen nog ciere gedaen
 hebbe / als u Keyserlike Majestept toe be-
 hoozd; dog de gratie en dankbaerhepd die u
 Edelhepd mij betwefen / heeft / dat u Maje-
 stept belieft te willen hebben mijn Suster tot
 Gemalinne: so wil daer op vast staen / dat
 ik u nu vooze al sulken vziend wesen sal en be-
 reyd tot allen plaetsen booz u mijn lijf te set-
 ten in de abonturen van der dood. Daer
 na ging de Koning tot sijn Suster Belesante en
 septe mijn allerliefste Suster / laet u dog ge-
 denken van wat geslagte gy gekomen sijn / re-
 geerd u also dat het bloed van Vrankryk, eer
 daer dooz hebben mag: want gy sult in vzeem-
 de landen reysen / van Vrienden en Magen /
 regeerd u by wijse Vrouwen / en bewaerd u
 van kwaden raed of ligtelijc te gelooven / op
 dat gy niet in swarighepd en komt / en nam
 haer in de armen en kustte met weenede oog-
 gen om haer vertrek wille. De Edele Vrou-
 we Belesante was 't herte also bange / dat sy
 niet een woord spreken konde. Doe namen al-
 le Heeren aen beyder sijden oozlof / als ook al-
 le Vrouwen en Jonkvrouwen / die daer waeren /
 Edel en onedel. Daer wierd menigen
 traen gelaten aen alle syden / beven al van
 de schoone Belesante. De Koning keerde na
 Vrankryk met sijn geselschap. En de Keyser
 ging te Schep met sijn Bruyd / de waid was
 den Keyser so bekwaem / dat hy in korte tijd
 kwam te Constantinopelen / daer hy seer eer-
 lijc ontvangen werd / en in 't intreken van sijn
 land / werden van verscheyden Natien eniger-
 ley Batamenten gespeeld en vzeugd bedreven /
 dat hier te lange om te schryven is / maer en-
 laas het en duurde niet lange; de groote eere
 die de schoone Belesante gedaen werd / die ver-
 anderde in droeffenisse / weenen / kermen en
 klagen / want de goede Vrouw Belesante dooz
 een valschen Ridder verraden en wpt het gesel-
 schap van de Keyser haere Man verjaegd
 werd / so gy hier nog hooren sult.

Hoe een Ridder des Keyzers van Con-
 stantinopelen, op de Keyzerinne ver-
 licfde.

Het II. Capittel.

In de Stad van Constantinopelen was een
 Ridder daer den Keyser sijn vertrouwen op
 sette / also dat hy hem van niets verchief
 boven al sijn Heeren die toen ter tijd in sijn Hof
 waeren / ja maaken hem Regent van Con-
 stantinopelen, en van sijn Hof een opperste
 secreete raad / van welcke weldaden den Keyser
 daer na kwalijcst geloond werd / van dese val-
 sen Ridder / niet bedenkende de eer en hooghepd
 die de Keyser hem gedaen hadde. Op een tijd
 so werd desen valschen Ridder ontfceken met
 kwade begeerte op de Keyserinne; haar siende
 alleen in de saal / stelde hy hem by haar / be-
 gon de goede vrouw aan te sien met vzeemde
 liefde / daer af dese Edele Belesante geen ag-
 terdocht had / want sy reyn van leven was.
 Daer na gebeurde 't dat hy sittende by de Ede-
 le Vrouw / sprak in deser manieren: O / mo-
 gende en Hooggeboorne vrouw / ik ben u oot-
 moedige dienaar / u Edelhepd belieft mij te
 hooren spreken en verstaen een sake die ik u
 seggen sal / en langen tijd in mijn Hert gedragen
 heb / dat is dat ik in u liefde begagen heb / so dat
 ik nacht nog dag rusten kan / en waimeer ik
 wpt mijn slaep gekomen ben / mag ik eeten
 nog dinken / als ik denck op u schoonhepd;
 nu bid ik u Edelhepd mij te ontvangen tot u
 dienaar in liefde: O! mijn Beminde die in
 alle deugden vermaerd sijn / wild dog de ooz-
 saak niet wesen van mijn dood / wild mij ver-
 troosten en ontfermen: op sulke conditie dat
 ik u Edelhepd getrouw sal wesen tot 'er dood:
 hier mede swaeg de Ridder / en de Keyserinne
 antwoorde seer eerlijc: Ha! gy valsen ont-
 trouwe Ridder / hoe sijn gy so stout / dat gy
 dozt sulke vlesnighe woorden spreken tegens
 des Keyser's eere / die u van niet so hooglijc op-
 geboed heeft tot eere en hooghepd boven alle
 andere Heeren die in sijn Hof sijn? Hoe sijn gy
 gekomen tot dese maledictie / dat gy soude wil-
 len wesen de oorzaak van ons beyder verdoem-
 nisse; Godt wil nu meer gehegen dat
 het bloed van Vrankryk onteerd soude wesen
 dooz mij. O! valsch maledicpde Mensch /

aansiet wat gy doet / wild gy mij onteeren /
 mijn sijnham in schande / en mijn ziele in de
 eeuwige verdoemensis vzeigen? verrader / laet
 varen u kwade booznemen / want van mij
 sult gy geen troost verwerben / ik rade u sulke
 woorden niet meer te spreken / of ik sal den
 Keyser de sake te kennen geven: gaat van mij
 gy maledicpde / sprekt niet meer alfulke
 woorden. De Ridder was bedroeft en be-
 schaamt van dese woorden / dorst niet een
 woord meer spreken / en is so gescheyden van
 de Keyserinne / beklagende de groote sothepd
 die hy begonnen had / en vzeemde dat hy ver-
 jaagt soude worden / en sijn Eer en Hooghepd
 verliesen mogt; daer dooz sijn liefde in ver-
 derp veranderden / en de Keyserin nog groot
 sijden aar: deed.

Hoe de valschen Ridder de Keyzerinne
 voor den Keyser van Overspel be-
 schuldigen.

Het III. Capittel.

Den Ridder sozgende dat den Keyser sou
 komen te weeten sijn onbehoorlijc lief-
 de tot de Keyserin / so heeft hy (om sijn schan-
 de te bedekken en de dood te ontgaan) bedagt
 een schandelijc verraad tegen de Keyserin / en
 om 't selve te beter verwe te geven / so is hy op
 een Hemelvaardsdag gegaen in 't Hof by den
 Keyser spanceeren / alleen sijnde heeft hy tot
 de Keyserin gesepd: mogende Heer / hoewel ik
 niet en twyfel of de reden / die ik u Majestept
 te verklaren heb / u droeflijc ja ongelooft lijc sal
 wesen / nogtans detwyl ik al mijn welbaren /
 eer en vermogen van uwe Majestept ontvan-
 gen heb / so is het meer als rede dat ik u eer en
 welbaren voozsta / ook verhimdere en tegen sta
 't gene dat sou mogen strekken tot u nadeel /
 al sou der mijn leven aanhangen. De sake mo-
 gende Keyser is van groote impoztantie en so
 schandelijc dat ik mij ontfcei en schame deselbe
 te verhalen: want sy die u Majestept verkooren
 heeft tot Keyserinne so hooglijc verheven
 hebt / is de gene die sulken verraad vergeeten
 heeft en haar in Hoerere te buyten gaat; het
 kwaadste van allen is / dat sy soekt u Persoon
 met behendighepd van kant te helpen / om in
 meer

moeder vyfheid haar Hoerdou te piergen. Hierom Heer keyser niet by tijds toe / ik sulks waertende / heeft mijn gemoed en conscientie niet gerust booz en aleeer ik u Majesteit 't selve heb te hemen gegeven. Dese valsen Ridder spne woorden gepindigt hebbende / is weg gegaan / heeft des keysers gelaat gants ontsfeld gewest / om dat hy den valsen Ridder te veel gejooz gaf / niet twyfelende of 't was waar het geene hy hem geseyd had. De keyser in syn Hof komende / dede niet als sugten / welk syn Heeren gewaar wozynde / sogten de oorzaak hier van te wecten en hem te vyebe te stellen / maar te berges : want hoe de keyser meer in hem selve overleyde de schande / die hy meende dooz syn vzwoutw geschied te syn / hoe hy meer ontsfelte werd / dat hy ten lesten niet langer syn gramtschap kon bedwingen. Toen is de keyser in syn kamer gegaen / haer vattende by het Hoofd / heeft se ter Warden neder gestooten en getracterd dat 't bloed haar ober 't aarsigt liep. De schoone Belesante ober dese wyzedheid bitterlyk schyepende / vzaagde sy den keyser / welke de oorzaak sijn toomighepd was / dat hy haar dus sloeg / want ik sulks niet verdiend heb / dooz dien ik u Edelhepd geen ontrowth betwefen heb / maar ter contrarie gesogt u majesteit met lijf en siel te behagen. Daar op de keyser antwoorde / ha valse Hoer / van u eerbaareheid ben ik wel geïnformeerd / so dat ik den dag en ure verbloek dat ik kennisse aan u kreeg / en sloeg de Edede vzwoutw wederom met sulken toomighepd / dat sy haar kragt verloor / so dat haar Staat-dogters niet anders wisten of sy was dood / dies sy sulken geroep maakten / dat 't de Heeren hooyden en in de kamer kwamen loopen / daer of dat een van de Heeren de schoone Belesante op hield ; de andere spraken de keyser toe / seggende : o / mogende Heer / hoe hebt gy so sellen Hert dat gy u vzwoutw verdoen wild / die van alle menssen geprefen word en noyt in ongere bebonden is geweest / dus hebt gy haar met onrecht geslagen. De keyser seyde / ik weet hoe sy haar leven leyd tot myn schanden / dus heb ik booz myn genomen haer te doen sterben en schandelyke dood / en ik rade niemand daer tegen te seggen / want ik sal haer 't leven vernemen en alle haer possessien en Effenisse. Doe sprak een

wys Heer tot de keyser : Mogende keyser / acustet en overdenkt wat gy doen wild / gy weet dat de vzwoutw die gy getrouwt hebt / is de Suster van de koning pepyn / een magtig en moedig Heer / groot van herten / en indien gy iets laat misdoen aen syn Suster Belesante / het sy schade ofte schande / hy is een man om hem te wyzen / by sulker manieren dat alle u landen bedorben sullen worden en menig Edelman beslagen sal byben / en u persoon verjaegt sal worden upt u landen / dat een groote schande sal wesen : en dat meer is / so is dese goede vzwoutw gebonden met de band der natuuren aan u Edelhepd / dus is 't zogelyk dese vzwoutw te misdoen. Na dat dese goede Heere zyn woorden gepindigt had / zo viel belesante op haer knien booz de keyser haeren man / sprekende met schyepende oogen : O ! myn Heer hebt medeliden met my / want ik noyt van myn dagen gedaagt heb / dat tegens u Hooghepd sou mogen wesen / indien gy my niet ontfemen wild / so wild ontfemen de vzwoutw die ik dzage / daer af my Godt sal ontbinden en my verlossen : ik bid u ootmoedelyk / wild my in een Dooren zetten / ter tijdt toe dat ik ontbonden ben van de vzwoutw die ik dzage ; en zo haeft als ik verlost sal wesen / doet dan met my dat u belieft. De keyser in dus met schyepende oogen / zugten en kerimen sprekende / so was daer niemand so hert of hy moest trancu laten / of was bevangen met barmhertighepd ; maer des keysers Hert was zo ontsieken van gramtschap / sprak : sy ongetrouwe vzwoutw / ik mag my wel beklagen dat gy met 't kinde zyt / want ik ben so geïnformeerd / dat ik u geene genade doen en sal ? want dooz u ongetrouwehepd hebt gy my begeben en een ander verhooren. Als de Heeren sagen dat den keyser om geenderhande saken zyn gramtschap breenen nog cesseren en wilden / so hebben de Heeren den keyser upt de kamer van Belesante met schoone woorden in des keysers paleys gelepd / maer de vzwoutw is gebieden in haer kamer / wiens acugefigt met bloed geberft was / dog de vzwoutw hebben haer schoon water gebagt / om haer te wasfen van den bloede. Hier en tusfen is Blandemyn haer kamerling gekomen / ziende zyn vzwoutw aldus gehanteerd / seyde hy : Eplatie liebe vzwoutw / ik sie wel dat gy betraden zyt /

nu bid ik dat den persoon moet vernatledyd wesen die u dat kwaed heeft berepd / neemt sag een luttel patientie en verthroof u / wild my gelooben en betrouwen / ik sal u in Drankryk by u vzwoder den koning bzingen / die u my te bewaren heeft gegeven / geloofst mijn raed en repfen wy weder in Drankryk / of zyt seker / de keyser u korteling sal doen schande en onere. Doen sprak Belesante / ha Blandemyn goede vriend / dat ik so repfen sou dat waer myn groote schande / want men dan met reden hadde te seggen / dat ik aen de sake schuldig ware / ik heb lieber de dood te sterben booz al de Wereld / dan schande te hebben / daer ik onnosel in ben / dat weet de Almogende Godt. De keyser sittende in zyn Saal met zyn Heeren / zyn gramtschap wat ober zijnde / daer hy halen zyn vzwoutw / die daar gebagt werd / en so als hy haer sag / werd zyn haer bebede / so ontsag hy den koning haer vzwoder / dat hy haer niet misdoen en dooste / maer sprak : gy ongetrouwe vzwoutw / hy u is mijn eere verlooren / so moet my Godt helpen / ten waer dat ik 't niet en liet om u vzwoder / ik sou u leven / dzage doen verbyzanden / maer om den konings wil sult gy op dit pas u lijf behouden / dog ik belast u nu upt alle mijne landen te vlieden en moezen upt de stad ; indien ik u daer vindde / so zal ik u van stonden aen doen sterben een schandelyke dood : so doe ik ook alle den geenen wecten die in mijn land zyn / dat niemand so hoen sy die u gelepen of geselschap houde / op hun lijf te verliesen / dan alleen Blandemyn / die gy met u myn vrankryk vzoigt / gaet van stonden aen daer 't u belieft / want gy u leven mijn bedde niet meer verwerpen en sult. De Edede vzwoutw sou haer gaerne verantwoord hebben / maer de keyser wou niet een woord van haer hooren. Doe is van stonden aen dooz 't Gebod des keysers de Edede vzwoutw gescheyden van den keyser en andere Heeren / oozlof nemende niet groot zugten en schyepen / en seyde : Edede keyser en Heere / ik heb noyt gedaen dat u Hooghepd of u eere te na mag gaen / adieu mijn Heeren / ik blyf u getrouwt tot in mijn dood / adieu mijn Heeren en vzwoutw / dit scheyden had my al te zwaer / och latie ! of ik van myn kinderen verseyden waer / en dan de

Werde haer opende / so soude ik mijn ziel gebeden en offeren den Almogende Godt / en mijn lighaem in de aerde om te verrotten. De Heeren en vzwoutw dese woorden hoorende / waerren in seer groote bangighepd / sonder alle den keyser / die zo ontsieken was niet gramtschap / dat hy geen woorden en agte / nog medeliden met haer hadde. So is dese Edede keyser in met haer dienaar Blandemyn opgeseten te paerde en reed in de Stad. Als de Edede vzwoutw in de Stad gekomen was / so rees daer een groot rumaer onder de gemeente om haer verrek en schyepen / ja 't gekrijt was so groot dat het niet te schyepen is / elk liep om oozlof te nemen / so wel mans als vzwoutw / haer Godt bebelende ; maer sy doosten haer niet verder gelepen dooz 't Gebod / dan tot de pooyten van de Stad. Dese vzwoutw die so bedacht verreden was van de Ridder / heeft haer weg genomen na Drankryk / en zo haast als sy upt de Stad was en kwam op 't wepde veld in schande en onere verjaegt / zo bedacht sy de afkomst daer sy af gekomen was en haeren Hooge-staet daer in sy geweest was / ziende dat het fortunyn so verkerde / seyde sy ; Eplatie waerom wagt de dood dus lange / dat sy niet en komt om mijn dzuk ten eynde te bzingen ? och ter kwader tijdt ben ik gebooren / ik ongeluklige vzwoutw op deser aerde / alle mijn dagen zyn nu gezet in zugten / kerimen / klagen en weenen ; mijn laghen is in schyepen verandert / myn zingen met dzuk berepd / mijn sprekten in swygen / in see van myn goude kleederen / stuwelen en sijne lakenen / daer dit ongeballige lighaem mede verkerd plag te wesen / zyn verkerd in snode kleederen / als een arme dienstmaagd booz myn kostelyke sternen / die niet te tapieren waeren / daer booz moet ik nu gaen doelen in vzeende landen als een bedrukte vzwoutw / bedekken myn kleederen met trancu / op dat myn leven ten eynde komen mag : O ! my Schaepherders aenstiet myn groot verdriet daer ik in geset ben : och hadde Godt genadig belieft dat ik geweest hadde van sulken kleyne afkomst / dat ik was de armste vzwoutw van die op aerden sijn / op dat my niemand en kenide in dese eynde en armode ; och lattie waerom u scheynd my de Zoon ? och waerom gact

gaet de aerde niet opom my te verflinden! want myn leven niet en is dan schreyen / sugten en kermen / en myn oogen en sullen niet wesen dan een fonteyn van tranen: O valse fortun / ik behoort u wel te vermaledyden / doort u ben ik verjaegt / en ben de allerbedroefste die op der aerden leeft: och myn broeder! wat sult gy denken als gy dese ydinge hooren sult? gy sult wenschen dat ik niet gebooren geweest en had; en aldus beklagende haer verdriet / so begon sy te zwingen en was byna van den paerde gevallen. Als Blandemyn dit gewaer werd / so trad hy om haer op te houden en zeyde: O mijn liebe vrouwe / neemt patientie en vertroost u / seld u herte in Godt / hy sal u vertroosten / also waerachtig als gy in dese saken onschuldig zijt. En dit seggende / sag Blandemyn een schoone fonteyn / daer hy belesante by zocht om te rusten. Nu so wil ik hier zwingen van de Edele vrouwe en spreken van den verrader die ook verhard was in syn vermaledyde boosheyt.

Hoe de valse Ridder vervolgde de Vrouwe Belesante, om met haer zyn wille te doen.

Het IV. Capittel.

Als de valse Ridder sag dat de vrouwe gereyft was / nam hy voo: haer te volgen / het zyn dienaar van hem gaen / trok andere kleeren aen en reed so hard als hy kon / en vragde al die hem te ontmoet kwamen / of sy geen vrouwe gezien hadden? en epidelyk wierd hem de weg gewesen: aldus fa reed hy na een boschhagie daer de schoone Belesante by een fonteyn sat met haeren dienaar Blandemyn / om haer wat te rusten / want sy seer vermoept was. Sy dus sittende / bescheyde haer avontuur die haer gebeurde / so seyde Blandemyn: Och mijn vrouwe seld u te vreden / Godt sal u vertroosten. Onderwijl kwam dese snode Ridder by de vrouwe / maer sy kende hem niet om dat hy verkleed was / voo: dat hy nader kwam / doe woort ze al zugtende / sprekende: o Godt / mi zie ik hier kinnen den verrader die my in dese eende gebzagt

heeft / ik heb groote zorg dat hy hier komt om my te ontteeren. Doe sprak Blandemyn: o! mogende kersferen / weest niet verbaerd / indien hy hier komt om u iets kwaeds te doen / sal ik my tegen dien verrader setten en beschermen u tot 'er dood: al sprekende naderde de verrader / tredende van zyn paerd / groete haer zeer hooglyk / seggende: Indien gy my wild consentereen mijn begeerte / ik sal so veel doen dat de kersfer u weder ontvangen zal en u in icer heerlijckheyt stellen dan gy opt geweest hebt / want ik doe 't om u eere en profijt. Va vermaledyde Creatuure / zey de Edele vrouwe / waer voo: zou ik u lief hebben: want doort u groote valsheyt ben ik in dit verdriet gekomen / gy hebt my in dese droeffenissen gebzagt. o mijn Edele vrouwe / zeyde de valse Ridder / laet zulks te spreken / doort my kondt gy weder kersferme worden: Deese woortden zeggende neygde hem de valse Ridder om haer te kussen. Als Blandemyn dit zag / schoot hy voo: den Ridder en gaf hem zulken slag dat hy ter aerden viel en brak twee tanden in zyn mond. De valse Ridder stond op / toog zyn zwaard uyt om Blandemyn te slaen / maer hy nam zyn Tabelyn en beoogten malshanderen / so datse beyde zeer gekweest waaren. Aldus begtende / kwam een Man uyt vrende Landen / die sprak: Gy Heeren laet slaen u begten / wild my zeggen u geschil / op dat ik hooren mag wie dat van u beyde recht of onrecht heeft. Och! zey Blandemyn / laet ons begaen / ik wil niet dese verrader geen peys maaken / voo: al eer ik hem ter dood gebzagt heb. Lieve vriend / sey de Edele vrouwe tot de koopman / wild ons bystaen / desen valse Ridder vervolgt my om mijn eere te benemen tege: mijn dank / 't is de valse Ridder die my verraden heeft tegen den kersfer / so dat ik uyt zyn geselschap verstoeten en uyt zyn Landen gebannen ben: en dat doort zyn valse woortden. De koopman hoorende dese woortden van de Edele vrouwe Belesante / had medelijden met haer / sey tot de Ridder: Laet slaen u gevegt / raakt de Edele vrouwe niet / dat de kersfer van u kwaad opset wel geïnfo:meerd wierd / hy sou u een schandelyke dood doen sterben. De valse Ridder verstaende des koopmans taale / liet zyn begten en bloed in

de bosch / want hy hadde gemecid dat hy tot zyn menige zoude gekon:an hebben / maer hy hadde een zaak onderwonden die hem kwaliph bekwaam / zyn verrader wierd ons namaels ondek: / als gy hooren zult. Na dat de valsche Ridder getweeten was / bleef de schoone Belesante in 't bosch by de fonteyn met Blandemyn zeer bedrukt. Blandemyn was seer gekwetst en verbond syn wonden als hy best mogt. De koopman seyde tegen Belesante: ey latse vrouwe / ik sie wel dat gy van dien valsche Ridder verraden syt: ik bid God dat hy my wilt gratie geben / dat ik syn verraad mogt uyt brengen en zyn dood vervolgen tot u eere / ik wil u Godt bevelen / die u vertroosten wil in u verdriet. Blandemyn hult zyn vrouwe te paerd en zat ook op en reed in de Verbergen die daer by was / daer bleven zy rusten agt dagen lang om Blandemyn wonden te genezen. Doe hy genezen was / stelden zy haer wederom te reysen na brankryk / doe begon de schoone vrouwe te zugten en te kermen niet groot bezdriet / zeggende tot Blandemyn: wat zal de koning Pypm myn broeder zeggen / als hy hooren zal de nieuwe maeren van myn verdriet daer ik in gezet ben / so schandelyk verjaegt u des kersfers geselschap / als een wylf die oncrlyk geleest heeft by haer man; ach ik ben in groote zorg dat myn broeder die zake gelooven zal! en my een schandelyke dood aen doen zal / meenende dat ik hier in schuldig ben: vrouwe zeyde Blandemyn hebt geen zorg voo: u broeder / ten is geen zake om te geloue / u broeder is wylf / wel voorzien van goede raeds li den / om te nemen raed op deese zaken / hebt vertrouwen op God die u vertroosten zal in u kwaede avonturen: en aldus rydende door verschyde landen / kwamen zy in brankryk / passeerde de schoone stad Ghens om na Harps te ryen / aldaer de koning zyn Hof hield. Aldus komende buiten de steden Ghens / in 't bosch dat zeer groot en lang is / gebeurde de Edele vrouwe een deerlyk avontuur / als ik verklaren zal.

Hoe Belesante baarden twee Zoonen in 't Bosch, daar af den eenen heeten Falenty en den anderen Oursfon, en hoe zy de twee Zoonen verloor.

Het V. Capittel.

De edele Belesante rydende in het bosch / zwaer zynde van kinde / zo is den tyd gekomen dat zy niet langer ryden mogt / zo dat zy van 't paerd moest treden / haer beklagende van haer misbal. Blandemyn vragde haer: myn liebe vrouwe / wat is 't dat u edelheid dus kermt en klaegt / ik bid u brindelph dat gy u te vreden stellen wilt / in 't kort zullen wy wezen daer gy ruste zult: eplaes zeyde Belesante / neemt my van 't paerd en zet my onder een boom en gaet haeld vrouwe die my te haer komen want de tyd is gekomen dat ik niet langer ryden mag. Blandemyn heeft haer van den paerde gezet en zetten haer onder een hooge boom op der aerden / om de plaetze te beter te kinnen en haer beter te kinnen binden. Doen kwam Blandemyn ras te paerde en deed groote neerfligheid in 't ryden / om vrouwen te kysgen / die d' edele Belesante helpen zouden. Zy bleef alleen elendig zonder geselschap van vrouwen of mannen / dan alleen Godt die haer bystond / zo dat zy vrede in korte tyd twee schoone zoonen / maer eplaes de goede vrouwe had niet veel blydshap van haer twee kinderen / want zo haest als zy verlost was kwam daer loopen een groote wilde beer zeer pshlyk huilen en blaesen / nam een van dese twee kinderen in zyn myl / heyt 'er mede bosch waard in. Deze vrouwe dit ziende / was zeer bedroeft van herten / niet zonder cozzake / dies zy zeer woende en begon deerlyk te schrypen om haer kind / dat de wilde beer haer kind ontommen had / zo begon zy te krumpen op handen en voeten in 't bosch na haer kind / om dat de beer weder te ontmenen / maer eplaes / het hulp niet dat zy den beer verbolgde / want zy haer kind niet meer zien zal / dan doort de gehengens Gods / als gy nog hooren zult. Aldus krumpende doort 't bosch op handen en voeten / kermende

en klagende om haer kind dat zy zo deervlyk verlooren had / zo was zy zo vermoed dat haer een groote ziekte aen kwam en werd zlyp nende / zo dat zy bleef leggen op der aerde als of zy dood geweest had. Al zal hier dan laeten blyden om van Belesante meerder te spreken / maer zal zeggen van haer ander kind dat daer bleef leggen allcken onder den boom in 't bosch. Het geschieden op den zelve dag dat den koning Peryn uit parys reed met een schon gezelschap van Heeren / om te reizen na Constantinopelen by zyn suster Belesante; zo nam hy zyn weg na Orleans / is gekomen in 't bosch van Orleans aldacer zyn suster was vercheiden van twee schone kinderen: hy wist niet dat zy zo kwaede aboutuur daer in 't bosch leed. Nu is 't of 't Godt hebben wilde / dat de koning in 't bosch rydende / zag onder de groote boom 't kind van Belesante alleen leggen op der aerde: zo reed hy na den boom / zeggende tot zyn Heeren / ziet hier tog wat ik hier vinden / o! almogende God / ik heb een zeer schoone kind gebonden / waerachtig Heer koning / gy zegt waer / zeyden de heeren. Doe zeyde de koning / ik wil dat dit kind opgevoed zal worden op myn koste zo lang als 't God zal laten leven. In dien dit kind kwam tot zyn jaeren ik zal 't zeer wel voorzien van alles dat hem van noden zal wezen. Doe riep de koning een van de ridders / die hy last gaf van dit kind / zeggende neem dit kind / bring het te Orleans en laet het doopen / zoek hem een boedster en laet hem doen al wat hem van noden zal wezen. De koning had wel rege dat hy 't kind lief had / want 't was zyn suster zoon / al wist hy 't niet. De ridder nam 't kind / bracht 't binnen en liet het doopen / noemde 't Galintyn / zo was ook des ridders naam. Doe zocht de ridder een boedster zo de koning hem belast had. De koning nam zyn weg na Constantinopelen / om te zien zyn suster Belesante / die hy lief had. Den koning dus rydende in 't bosch kwam Blandemyn de koning te gemoed ryden / die een vromme met hem bracht om de edele vromme by te staen in haer nood. Blandemyn de koning kennende verchlykte zeer / trad van het paerden groeten koning. Doe sprak de koning tot Blandemyn / wat tydige van myn suster / hoe gaat 't

met haer? hoogmogende koning veel goeds te zeggen van u suster kan ik niet / de zaken gaen niet wel en dat dooz verraed van een vermalde ryder / die haer vertaeden heeft / waer dooz de kyser u suster verbannen heeft / uyt alle zyn landen / en hadden 't des kyzers heeren niet gedaen / u suster stond in groote zorgen / dat de kyser haer fou hebben doen dooden. Doe seide de koning tot Blandemyn: ik hou de kyser voor sot / dat hy myn suster niet heeft laten dooden: ik seg u Blandemyn indien ik myn suster had / ik soude haer een schandelyke dood doen sterben. Nu myn heeren / sy de koning / ons reys is opgeset / laet ons weder stercken / ik wil niet verder ryden / ik weet tydige genoeg van haer. Met dese woorden kerde de koning weder na parys: en rydende belagde hem de koning van syn suster / seggende: o! almogende God / hoe is een man onterd dooz een vrom / ach latie! nu ben ik verseheoven en ontrent / ik had gehoopt van myn suster te hebben blydschap en vrede met de kyser Alexander: maer ach dooz haer is wankepht ontrent. So reed de koning klagende over weg / tot dat hy kwam tot Orleans. Als Blandemyn de koning dus sag zeuren / so droeg hy zo groote Belesante / en liet de koning alleen / en reed na den boom daer hy de edele vromme gelaten had: maer hy vond haer niet / waer dooz hy seer bedroeft was. Doe trad hy van syn paerd / bond dat aen een boom en ging se soeken daer 't bosch / so lang tot hy haer vond leggende in onmacht / sprekende niet dan met groote pyn. Blandemyn lief haer op vande aerde / niet de vromme die hy gehaelt had; maer eylaes! 't was om niet / want sy mogt gaen nog staen / Blandemyn vzaegde toe heeft u hier gebracht? ach; Blandemyn alle dage was myn verdriet en droefnisse / want so dya als gy my verlaten had / haerde ik twee soonen. Een kwam daer een beer loopen en nam een van myn soonen / liep daer mede in 't bosch / waer dat ik my seide om hem na te volgen om myn kind te beschermen / maer kon niet van weemoedighede. O; myn vromme sy Blandemyn / ik kom van den boom / maer heb geen kind geseen. Als Belesante dit hoorde wel sy ironmagt / Blandemyn nam haer in syn armen / bracht haer weder onder de boom / daer sy haer

haer kinderen gelaeten had. Als zy haer kind niet vond / bedroef zy groote rou / dat 't scheen dat haer herte bereken zou / zeggende: ach heer kyser / gy syt de oorfaek van myn verdriet en dat door kwaede raed die gy geloof hebt / daer ik geen schult toe en heb / 't wil ik u belieft my in dit verdriet te setten / ik heb niet gedaen daer gy schande af meugt hebben / ik heb verlooren de soonen daer mede ik van u swanger was: ach myn liebe kinderen! ik sie u nimmer weder / hoewel gy syt geboren van kyserlyke en koniglyke geslachte. Ach dood! komt dog / haeld my uyt dit leven: want gy my lieber syt dan 't lebe. Blandemyn verzooste haer so als hy mogt / setten haer op haer paerd met de vromme die hy met hem gebracht had / en reden tot dat sy kwamen in een doorp / daer sy haer kzaem hield. Blandemyn trooste haer al / waer dooz sy een wyvig te vrede was / want daer is een man onterd dooz groot op aerde of sy cesseerd met 'er tyd. Als sy haer kerhgang gedaen had / doe verhaelde Blandemyn syn vromme / hoe dat hy de koning haeren vromme gesproken had / en dat den koning hem gebracht had hoe 't met haer was en ik sy de koning van 't groot verraed dat de valse ridder bereyd had. Als de koning Peryn dit hoorde was hy geschoort in syn herte. sprak niet en woode; daerom myn liebe vromme ben ik vromme u bedugt / indien gy by u broeder komt / dat gy by hem niet gesien sult wezen? want ik zaer my denken dat hy u de schuld geeft. Ach latie sprak sy! is 't niet daer toegekomen daer ik vromme gesogt heb; hoe wel mag ik seggen dat ik ben de veragte vromme die ooit geboren is / dat 't een vermalde dag was doe ik vromme: ach of ik gevooren geweest had van de aruise mensch op aarden / o! Blandemyn ik wil niet na Parys / ik wil my sette in Gods hand en verre ryden dat geen mensch weeten sal waar ik ben: want indien myn broeder my had / hy sou my doen dooden / ik soude my niet mogen verantwoorden / ik sou de schuld moeten hebben / so is 't beter dat ik syn toorn ontga. Ach seide Blandemyn; wilt aldus niet kerren en klagan / u edelheid sal selver weten dat ik by u leven en sterben sal: ik ben daar toe geseld om u te dienen / waar dat gy ryden wilt. Daar op seide sy / ik dank u van

u goede wyl / ik sal al myn verzo: uwen op u setten. aldus is Belesante een weg in gestagen met haar dienaar / vromme in vromme landen / vromme: een deelyke saak boort so can edle vromme / te schepden van vromme en maagden / in vromme landen te gaan doolen / verstoeten van haar man en veragt van haeren vromme / eplaas is sy niet de aller bedrukste vromme die hier op aarden is gebooren; nu sal ik hier laten te spreken van de schoone Belesante / en seggen van de beer die 't kind weg droeg in 't bosch by sy sune jongen.

Van den Beer die een van de twee Zoonen van Belesante weg gedragen hadden by zyn jongen.

Het VI. Capittel.

Den beer die een van dese twee kinderen genomen had / droeg 't kind in syn hol dat seer diep en duyster was / in 't welken hy hadden drie jongen breuen / die 't kind soude vromme: maer God die de sune niet verlaet / belet en de beeren dat sy 't kind geen kwaad deden / maer kanden het met haer klauwen en likten het met tongen. Als den ouden beer sag dat de jonge beeren 't kind geen kwaad deden / so soog hy 't een jaar lang; doe werd 't kind door 't vromme van dese beer so rau als een wilde beer / maer was so schoon van fatsoen als een mensch wesen mogt. Als hy nu groot en sterck geworden was / begon hy de wilde beesten te verstaen / sy ontfagen hem so wel leeren / beeren / herten als hinden; want 't kind was vromme getworden in syn wasfen / dat hy niemant so wel beesten als menschen ontfag / in dusdanige staae kerde dat kind als een beest / tot hy vyftien jaeren oud was / so dat niemant dooz 't bosch doost ryde of gaen / dat hy hand dat velde hy ter aarde en at het al rauw als andere wilde beesten doen / hy was genoemt ourson onder de menschen / om dat hy opgevoed was van een beer / vromme vromme desen wilberman / de lieden die daar ontrent geseten waren / woorden geraden om de wilberman te vangen / maer 't was al om niet / want hy ontfag geen wapenen nog messen / maer vromme in stukken als of hy een pyl in de hand had

gehad. Aldus i esde bezen wildeman in het
boch als een beest zonder klederen aan te heb-
ben nog een woord te spreken. Maer de scho-
ne Belesante pynste vast om haer twee zoon-
nen die sy verloorde had / altoos seer ernstig
bidde dat hy haer twee soonen bewaren
wilde. Zy reysde met haer dienaar / is geko-
men in een haven in portugaal / daer een
schoon casteel stond / daer een Heus op woon-
de so groot en sterk dat hem geen paerd drage
mogt / syn naem was Paragus. Als dese
Heus dat schip sag / is hy uit syn casteel ge-
komen na de haven / is in 't schip getreden
om syn tol te hebben van de geene die daer
voorzij rypde / klimmende in 't schip daer de
edele vrouwe in was / 't welke vol was van
alle kostelyke koopmanschap / so heeft hy
aengesien de selvone Belesante / die hy nam by
de hand en lpede haer in syn casteel by syn
vrouw / die uit spanje was / en Blandenryn
volgde syn vrouw na. De Heus o'rding haer
met groote blydshap / hieten haer welkome
en belaste syn vrouw dat sy Belesante bewaere
soude met haer dienaar / maer sy was 'er niet
bedrukte herte / als sy dacht om haer twee
kinderen / so schepde sy so deerlyk / als een
vrouw doen mag / waer dooz haer de vrouw
van de Heus trooste / (want sy haer seer lief
hadde) so dat sy eeten nog drinke mogt sonder
Belesante. Een lange tyd bleeft Belesante in
't casteel in grooten dyuk en lpeden. Dog hier
sal ik Belesante laten / en spreken van de kyp-
ser Alexander / en van de valschen ridder.

Hoe dat de valschen Ridder nieuwe
Pagren opgezet hadde in de Stad van
Constantinopolen waar door zyn ver-
raad tegen Belesante uit kwam.

Het VII. Capittel.

De kypser Alexander / na dat hy syn vrouw
verjaegt hadden / beslaegde hy 't in syn
herte: maer de ridder onthield den kypser al-
toos in syn kwade opinie. Den kypser gaf den
berrader grote magt / want dat hy gebood dat
was gebaen / also dat hy in de stad van con-
stantinopolen nieuw accepfen opsette tegens
vyg en voden: so was in stad van constanti-

nopolen een jaer markt die men hield op den
15 dag van september / tot dewelke men de
koopman kwam uit vzeinde lande / wanneer
de tyd gekomen was om markt te houden / so
was daer ook in de stad gekomen de koopman
die Belesante beschermde van desen ridder.
Den kypser liet de markt bewaeren na getwoon-
te / waer af dat hy die last gaf den valsche rid-
der / met hem settende 200 mannen om de
tollen in te manen. De boozgeerde koopman
die dese ridder wel kende / hy geliet hem ofte
hy niet gekend hadde / want hy sozde altoos
dat hy syn berraed uitbrengen soude / dies hy
geerne de koopman soude gebzagt hebben teg
dood / maer hy kon niet. Dese koopman was
wel gesoeteerd van alle goedere als van goude
en syde lasten / daer dooz hy meer verkoegt dan
yemand anders / so dat de koopman een groo-
te somme schuldig was. Als de markt ten ein-
de was / sond de ridder syn dienaar aenden
koopman om syn tol te betalen. De dienaren
kwamen by de koopman / seggende: gy moet
geven den tiende penning van 't geene gy ber-
koop. Den koopman seide / hoe is die dat
men so een grooten tol geven moet / gaet
weg eist niet meer van my / dat is de ontrent-
we valsche ridder / dat hem God vermalde / de
ik hoop dat hy nog een schandelyke dood sal
sterben. Over dit segge nam een ban dese die-
naers een stotje en sloeg den koopman op syn
hoof / dat hem 't bloed over syn aengesigt liep.
De koopman hem gekloeft boelende toog syn
suaerd / en sloeg den serglant dat hy dood
ter aerde viel / waer dooz een groot ruuoer
kwam en den koopman gevangen werd / en
voorz valsche ridder gebragt / die hem wilde
doen dooden sonder beraed / dacht dat hy syn
tyd wel verwagt had / en syn saken nu niet uit
komen sou. De koopman sprak / stelt my te
regt na consumie van de lande / dat ik gehoord
mag worden. Den tolman seide dat hy geen
regt hebbe sou / want hy openbaer den dood-
slag had gedaen: maer de regter heeft het den
koopman vergu id en dooz den kypser geleid.
Als de koopman voorz den kypser stond / deed
de ridder vooz de advocaed seer steingelyk te-
gen de koopman p'cederen en seide / dat de
koopman was gekome in de vyheid van con-
stantinopolen / en heeft daer vermoord een van
des

des kypers dienaar / en daer en boven heeft
hy onbetamelijke woorden gesproken tegen de
eere van dese Ridder. De koopman viel op
zyn knien vooz den kypser en begon te spre-
ken: O! Hoogmoedige Prince / indiet u e-
delheid belieft nu te hooten spreken / ik hoo-
pen iets wigtigs te zeggen daer u Majesteit
mede beladen is. Koopman seide de kypser /
spreek vylyk. Dog nde kypser / zy de koop-
man doct de poozte (zo zyn Majesteit belieft)
van u hof sluyten / op dat daar niemand iyt
en mag / 't geen geschiede. Doe sy de koop-
man hoorde na myn woorden / de tyd is geko-
men dat het veraad van dese valsche ridder uit
hem sal. Werr kypser / dit is dat gy u vrouw
niet onrecht hebt verjaagd / u edelheid heeft
opgeboed een berraledyd mens / die u vrouw
versogt heeft tot enier: by haar komende in
haar kamer alleen / sy sulst met groote reden
afslaande / is hy beschaamd weg gegaan / vze-
fende vooz groote schande en dat syn veraad
uit komen sou: dies hy so veer gedaen heeft /
dat gy u vrouw verjaagt hebt niet al u landen.
Maer om dit te beter te weten / sal ik uwe
Majesteit seggen / hoe dat ik dese sake kom te
weeten: het is waaragtig dat op dien selven
dag als gy u vrouw gebannen had / kwam ik
gereden in een bosch daer ik desen valschen rid-
der vond / die in syn wapens was en voegt te-
gen Blandenryn / welke in syn bewaring had
Belesante / so riep ik met luyder stemme: myn
heeren laat staan u gevegt. De edele vrouwe
die seer deerlyk scheyde / bad: ach koopman
wilt my dog beschermen tegens den valschen
ridder / die myn eer benemen wil / eplaag!
hy is het die my in dit verdyet gebzagt heeft /
daer dooz den kypser my gebannen heeft / doe
stak ik myn paard met spoore / om te beschuy-
ten 't gevegt / maer so haast de berrader syn
naem hoorde noemen / nam hy de vlygt dooz
't bosch. Mogende kypser ik heb menig een
reis gedagt / om dit u te kennen te geven maer
dese berrader was altoos by u / waer door dat
ik by u hoogh id niet komen mogte: indien
gy dese sake niet bevind waer te syn / so doet
my een schandelyke dood aan / als dat behoord.
als den kypser den koopman hoorde spreken /
so begon hy swaerlyk te sluyten en deerlyk te
scheyden / seggen: gy valsche ende ongetzante

dienaar / ik heb my altoos geboegt om u groot
te maaken / gy loond my niet dit verraed /
want gy my genomen hebt myn eer / so moet
my God helpen / heeft het my niet altyd op
myn hert gelegen / dat gy my nog berraden
sou / gy hebt gedaen dat ik ben geworden den
allerminsten van allen pynsen. Ach! ik be-
hoor u te doen dooden / want ik dooz u ber-
looven hebbe het allermeste dat ik op aarden
begeerde was / ter kwader iure heb ik u
raad geloof: want lightlyk te gelooven ver-
ging nooit een man wel. O! mogende kyp-
ser / sy de valsche ridder / ik ben niet verstoord
in 't geene dat dese koopman sprekt / want ik
onschuldig ben en sal my ook so houden. Den
sy de koopman / gy liegt daar aan gy valschen
ridder / gy mag u niet ontschuldigen / ik wil
u doen lpeden in een kamps / daar vooz ik myn
lyf sette in handen van syn majesteit / ik sal
't u doen belyden dat gy aan dit veraad schul-
dig syt / en om dat te effectueere geve ik u hier
myn hand. Den kypser sag dat de koopman
syn hand neder wierp / sy hy tot den valschen
ridder: Nu is de tyd gekomen om tegen de
koopman te vegten / of de sake te behden.
Doe antwoorde de valsche ridder / gy behoort
te weten dat my geen kamps toe behoort te
vegten tegen onedelensiden als den koopman
is / ik ben van edele af komste gebooren.
By myn kizon sy de kypser / in dese saken be-
hoord niemand onschuld te hebben / 't moet
wysen dat gy den kamps vegten sult / en in
dien gy dat niet doen wild / en houd ik u schul-
dig. Als de valsche berrader dit hoorde / was hy
bedroeft / en seide tot de kypser: want het
u belieft / sal ik myn lyf avontuuren en ber-
antwoorde. Hy dacht dat hy hem niet syn scout
spreken sou ontlasten / maer de kypser beval
dat men hem bewaeren sou / also deed hy ook
den koopman. Doe vergaderde den kypser
syn raad / en de dag werd aangespeld om de
kamps te vegten. Godt is een rechtvaardig rig-
ter / want 't berraad van dit natuuren is /
dat het loond syn meester / als gy hier nog
hooren sult.

Hoe den Kyzer by raad van de Wyzen deed haalen den koning Peppyn, om te weeten de waarheid tuschen den Koopman en de valsche Ridder.

Het VIII. Capittel.

Na dat den dag van den kampf geordneerd was heeft de kyfer verstaen dat koning Peppyn te Romen was / om de paus te ontfetten tegen de ongelovigen / daar dooz de kyfer verfogt dat soude gelieven te komen als men den kampf begten souden / om dat de kyfer hem te beter konde ontschuldigen / also hy merkt dat hy syn broer ontschuldig verstoeten had ; dus syn de Antiochadaren gereist van Constantinopolen tot dat sy te Romen syn gekomen by koning Peppyn / welke sy aldus aangefproken hebben : edele mogende christen koning / wy presenteren u hoogheid hier byleven van onsen kyfer Alexander : welke byleven den koning aarmam en doozsagte ; sprekende vooz al syn Heeren : siet hier de mogendheid Gods dit groot is / ik heb hier groote tydinge. De kyfer ontbied my / dat hy myn suster Belesante sonder recht of reden afgeset heeft uit syn geselschap en uit syn land gebanne dooz een valsche verrader : en nu is syn verraad uitgekome door een koopman / die daarom een kampf vegte sal / dat het waar was dat hy den valsche ridder aangefegt heeft ; waar op den koning antwoorde : nu den dag geset is / so wil ik my bereiden om den kampf te sien begten / en nog eens myn suster te aanschouwen / en indien de kyfer myn suster niet onrecht verstoeten heeft / so sweer ik by myn hoon / dat ik daer wraake of nemen sal / want de schande niet te verwinnen is. so gebood den koning dat al syn heeren haar bereiden souden om na Constantinopolen te reisen / hy wilde daar wesen om den kampf te sien begten. Dus zocht de koning van Romen / en heeft syn reis geborderd / tot hy is gekomen met syn geselschap op de haven van de zee / daar hy te scheep ging / daar heeft hem de wind so gediend / dat hy in 't kout gekomen is in de haven van Constantinopolen. Als de kyfer vernam dat de koning gekomen was / wierpen de klosteren geluid en alle vzeug-

de bedreben. De kyfer sat te paard met een groote staat van prince en heeren / en toog uit de stad om den koning te ontfangen. Als de kyfer den koning zag / en denkende om de edele Belesante / begon hy so deerlyk te singen en te schreien / dat hy niet een woord sprekken kon / beklagende syn onbehoorlyke sententie die hy gegeven had. De koning Peppyn was niet toornigheit ontfieken / so dat hy de kyfer geen vyndschap toonde : maar seide niet sigeinge woorzen : heer kyfer laat u schreien staan / verstaat u niet om dat gy myn suster verloore hebt / want die een oerbarren vromen verliest / behoord geen rou daaron te hebben / indien myn suster haar ontgaan heeft / so denkt om haar niet meer. Eplaa / sy de kyfer / wild sulke woorzen niet sprekken van u suster / ik geloobe dat in haar niet en is dan eer en gestadigheid / die ik sonder reden van my verjaagd hebbe. Wy myn'er trouw / syde de koning / so hebt gy meerder schande dat gy dooz kwaad ingeven van een valsch mensch so ligtlyk myn suster als een overspieeler van u verjaagt hebt / daarom gy wel wete moogt dat gy het bloed van byankryk onteerd hebt / 't welk ik wozen sal. Als de kyfer verstaen hadde de woorzen van den koning was hy bedroeft en antwoorde : heer koning wild u niet verstooren / ik hoop dat de waarheid nu bekend sal worden. De koning sprak myn suster is verjaagd uit u geselschap en moet doolen in vzeemde landen / dat men niet weet waar dat mensche vinden sal / gy behoord u wel bedagt te hebben om sulke vromis te geven / maar 't is spade / wy syn beschaamd in alle landen. Dus sprekende syn se gekomen binnen Constantinopolen / den kyfer begerde dat den koning in 't hof logeeren soude / dat hy weigerde / en ging tot eenryk burger logeeren.

Hoe de Koopman en de ridder te samen vogten ; om te weten van het verraad.

Het IX. Capittel.

Den dag gekomen synde dat men de kampf begten soude / gebood den kyfer dat men de twee campioens soude vooz hem byen-

gen / in beide wapenen. De dienaars van den valsche ridder gingen hun heer wapenen in groote triumpher. Den kyfer bebal dat men den koopman zoude in syn presentie byengen / en hem wapenen als zyns zelfs persoon / sloeg hem ridder / en beloofde hem te geven steden en sloten / indien hy de valsche ridder konde verwinnen. Als nu de twee campioens gewapend waren / met haar schilden aan den hals hangende / bragten men hen paarden zaten op / rydende na 't perk daar zy begten zonden : de eerste was de koopman / niet lang daar na / kwam de valsche ridder met een schoon geselschap / daar was ook tegenwoordig den koning peppyn / die de koopman aansprak / zeggende : myn goede vriend / Godt moet u stercken / ik beloobe u by myn koningryk / indien gy de valsche ridder verwint en ik de waarheid van myn suster mag weeten / ik zal u stellen in myn hof boven alle Heeren. den koopman dankte den koning / zeggende God zal 't heden doen blyken dooz my / waar ober den koning de benedictie gaf en voort schrijvende. Tersond liet den heraut hun beide weeren na gewoonte / en 't perk rummen / zonder aften de twee campioenen / deede den heraut een teken / 't welk zy ziende / gaven zy beide haar paarden de sporen / en hebben hun lantien gevelde / en syn malkander te gemoet gekomen zo sel / dat hun beide lantien braken / zyn also vooz by den anderen gepas seerd tot den einde van 't perk / daar hebben zy hun paarden omgekeerd / hun zwaarden uitgetogen / hebben den anderen zeer sellyk betogten / dat hun beyden schilden in stukken ter aarden vielen. De koopman begot de ridder so seer / dat hy hem niet wist te beschermen dan niet verraderpen / want hy dacht dat hy hem aldus rydende houden sou tot dat de avond aangekomen was ; (want de reglen syn / so wie een de kampf bied / en hy syn weder party niet verwint voore sonnen ondergang / die sou moeten hangen) Dus reed de ridder hier en daar / so dat de koopman by hem niet komen moogt. De koopman siende de valscheid van de ridder / heeft hem in 't laagst vervolgten sulken slag gegeven / dat hy hem syn dooz sloeg / en een stuk van syn harnas dat staal was ; byken-

de daer op syn swaard in twee stukken. Als nu de ridder zag dat de koopman sonder waard was / so reed hy met groot geweld na de koopman / staande syn paard een oog opt. Als het paard hem aldus gekwetst boelde / so sprong 't so seer / dat de koopman de sadel ruypen moest en viel ter aarde / ja dat nog erger was / hy bleef met syn voet in de stege greep hangen / en wierd so van syn paart gesleept / dat deerlyk was om te sien / yder had medelyden met den koopman / daar was geen hoop vooz hem. De koning peppyn dis siende / beklagde den koopman / zeggende : eplaa / ik se wel dat u leven gedaan is / nu mag ik wel merken dat myn suster schuldig is in de saake sy mee besaamt woz / ach of sy niet gebooren had geweest ! of dat God haar gehaald had doe sy haar doopfel ontfangen had / maar lotie nu is 't bloed van byankryk dooz myn suster onteerd / so help my God indien ik haar heb / ik sou haar doen sterben een schandelyke dood. In dusdaniger manieren van singen en klagen was den koning. De ridder dit siende dat de koopman aldus gesleept werd van syn paard / dred hy groote neersigheit om de koopman te overpden / maar kon niet / want hy hem niet gemaken kon / dat een groot mirakelen was om aan te sien : so lange was de koopman van syn paard gesleept in 't perk / dat 't paard ter aarden viel van moeyghheit. Doe stond de koopman haastelyk op als een vromen en welgemoet man om de kampf te volbrengen : de ridder dat siende / gaf hem een slag op syn hoofd / dat de koopman stond of hy gevallen sou hebben / zedende wat aan een syde om syn adem te verhalen ; die verhaald hebbende / trad hy na de valsche ridder met een leetwen moet en gaf hem so grooten slag / dat 't bloed ter aarde uit syn lip liep / so dat hy syn swaard uit syn hand moest laten vallen. De ridder selde syn hart en sin om de koopman te overbalken met syn paard. De koopman siende de valscheid van de ridder / toog een mes uit syn scheede / en wierp het 't paard van de valsche ridder so kragtelyk in 't lip / dat het paard begon te springen en te loopen / dat de ridder mede ter aarde vallen moest. De ridder op staande en nu herte ver-

wreken / kreeg een groten slag dat hy ter aerde moest vallen. Doe schoot de koopman toe met groote kracht / hield hem onder zyn voeten so zjengelyk / dat hy de valsche ridder sijn helm af nam van sijn hoofd / en wilde hem de hals af sieken. Den ridder die vol was van verraad / sy tot den koopman met schreijende oogen ach! myn goede bieder / ik bid u dat gy my barmhertig wil wesen / en geuen my ttd dat ik myn biegeten mag / op dat myn siel in geen verdoemnisse en kom / ik geue my in u handen / en bekien schuldig te wesen aan dit verraad. Als den koopman de ridder dus hoorde spreken / geloofde hy de schoone woorden so dat hy hem liet opstaan. Als de vermaledyde op zyn vyde voeten stond / had hy geen sijn om hem te biegeten / maar moest sijn verraad weder toonen. De goede koopman om 't verraad te openbaren / na den kyser gaande / is dese verrader toe geschoten / heeft hem van agteren besprongen onder sijn voeten geworpen / hem wel vast houdende dat hy hem niet verroeren mocht / seggende met grammen moed; koopman nu meugt gy de dood niet ontgaan / gy moet steruen een schandelyke dood / ten waar dat gy doen soud wilsen dat ik seggen sal: ach selde de koopman die hem aldus verraden sag; heer ridder ik sie en bekien dat ik in u handen ben / er dat gy doen meugt met my al dat u belieft / so gy my seggen wilt u belieft / ik sal 't volbrengen / op dat gy myn leven beschermen wilt; koopman seide verrader / myn begeeren is / dat gy voor den kyser en den koning Peppyn gaan sult / en seggen / dat al 't geene daar gy my mede beschuldigt hebt vercierd en valschelyk gelogen is / en dat gy nit haat my valschelyk overlagen hebt / ik beloofte u by myn trouw dat ik u beschermen sal van der dood / en peys maaken voor den kyser en den koning Peppyn; en nog so saer ik u by myn ridderschap / indien zy dit doet / dat ik u geuen sal (indien 't u belieft) een schoone maget ten houwelyk van mynen bloede / met hondertdusend kinderen / dan moegt gy wel seggen dat gy geniklyk syt / siet wat gy doen wilt / of gy liever hebt te steruen dan te leben. De koopman was in groote zorgen / niet sonder

coriaake / roepende Godt Almagtig aan / dat hy hem vertroosten wilde tegen de verrader: selde / heer ridder ik ben te brede te volbrengen u begeeren en set myn vertrouwen dat gy my beschermen wilt van de dood / ja sy de ridder / hebt daar geen twyffel aan / laat ons gaan voor den kyser en den koning / ik sal u ontschuldigen van de sake daar ik u mede beschuldigde. Doe liet de valsche ridder de koopman op staan / maar hy dagt om dat verraad hoe hem de ridder bezorgen had / dus dagt de koopman hoe hy den valschen ridder loonen wou / om dat hy hem te voeren so verradelyk sogt te doode / want Godt was met myn;) want so hy myn doan wou dede ik hem; seggende / gy verrader / siet mi dat gy u verweerd / en schoot hem toe met sulke een kragt dat hy hem onder de voeten wierp en sy: heer ridder / gy hebt my dit geleerd. Doe dagt de valsche ridder hoe hy 't sou mogen ontgaan / gaf de koopman veel schoone woorden / maar de koopman geloofde hem niet / seggende: gy sult my niet meer beziegen met u schoone woorden / gaf hem so veel slagen dat hy hem niet verweeren kon. Doe riep de koopman de kint / bewaarder / en sy: myn heeren gy meugt hier sien wat ik gedaan heb met de valsche verrader / wanneer 't my belieft mag ik hem sijn leven nemen / daarom / bidden ik u dat gy den kyser wilt laten komen met den koning Peppyn / die daar kwamen om te weten de waarheid van den verraderse ridder / die sijn misdaad openbaerlyk bekende voor den kyser en den koning / dat hy in de saken schuldig was / die den koopman hem opgheld hadde / seggende: o Edele kyser! ik legge hier verwonnen voor u voeten / ik bid u Maesteyt my te willen ontfemen. Als de kyser der vermaledyde ridder sag en de waarheid verston / bedreef so groten rouw dat 't niet te beschyppen is / so dat hem niemand van weenen kon onthouden: maar daar was groote blydschap by koning Peppyn / dat sijn suster onschuldig was / maar de kyser was bedreeft / die daar over sijn heeren te rade geroepen heeft / om te sien wat dooddat men dese verrader aan doen soude: eynelyk is de Sententie gegaan dat men hem levendig in

een

een ketel sieden soude / also 't ook gedaan waard. Als 't regt voldaan was / toog elst na sijn logys. Als de koning in sijn logys was / kwam den kyser met een bedrukt hert by den koning / viel hem te voeten / sy met schreijende oogen / o koning! ik heb my ontgaan tegen u dat niet te verwinnen is / ik heb u suster de schoone Belesante verstopen en verjaagd / welcke misdaad ik u bidde om Gods wille my te willen vergeuen / ik presentere my om my in u handen te geuen / nevens het kyserlyk van Gylken / ik ben niet waardig een kyserlyke naam te hebben / maar ik sal wesen als een van u minste dienaars. Als de koning Peppyn dit hoorde / vergaf hy 't hem in tegenwoordigheid van al sijn heeren. Na dat de peys gemaakt was / hebben sy besloten dat men boden souden sijn in alle landen / om te soeken Belesante. Doe heeft de koning oorlof genomen aan de kyser / om weder te ryssen in Byzantyn.

Hoe den Koning Peppyn oorlof nam aan den kyser, en reisden na Frankryk, en daar na, Romen, tegen de Sarazyne, die Romen ge-wonnen hadden, en weder gekrege door de kloekheid van Falentyo.

Het X. Capittel.

Den koning reisde van Constantinoplen / na dat alle saken gered waren na Byzantyn / nam sijn weg na Orliens / want hy daar geerne was / om de bosschagie die daar ontzent ligt. Daar werd bevolen dat men houden sou open hof om den koning te eeren. Als de dag was van den seeste / en de koning ter tafel was geseten / is daar gekomen de ridder die Valentyo opgebood had / nam de jongeling by der hand / presenteerde hem voor de koning / seggende: heer koning hier is het onnosel kind dat gy vond in 't bos van Orliens / dat gy my belaste om op te boeden / ik heb hem op doen boeden tot heden. Nu bidde ik u dat gy dit kind in u me-

moete houden wilt / want het woord groot. Als de koning de ridder hoorde spreken / en hem Valentyo hoorde noemen / nam den koning 't kind by der hand / en besag 't onder sijn oogen / om de manieren die 't kind besat / so dat hy en al sijn heeren hem verwonderden / besaen dat men Valentyo sou opboeden by sijn dogter Engeltine / om dat hy niet onder was dan 12 jaren / was wys en geleerd / so dat al de heeren eer en deugd van hem souden: dese twee kinderen werden aldus te samen opgebood / so dat sy makliker seer lief sizen / dat de een sonder de ander niet wesen mocht. Valentyo werd 15 jaren / schoon van lighaam / in alle manieren wel geleerd / hy had de paarde lief / de wapenen hanteerden hy geerne. In wat speelspel ofte toernamen dat Valentyo kwam / daar verkrege hy altoos de prijs. Koning Peppyn siende de blymoedigheid van Valentyo / gebood dat men hem een paard en harnas geuen sou / om hem daar meden te onderhouden. Valentyo kreeg in kort so grooten eer / dat men in alle landen van hem wilst spreken: boven al in 't hof van Peppyn. Daar waren eenigen in 't hof die hem beyden / verweeten dat hy een vondsing was / opgeboed in des konings naam om Gods wille; van welke woorden Valentyo menigmaal siet en schyde. Als dit Engeltine sag / ontbood sy Valentyo / vzaagde wat hem gebrak. Hy antwoorde myn gebrak niet / dan ik peins altoos om de weldaad die de koning en gy my betwyft / hoe dat ik 't soude mogen verdienen. Sy seide 't is u eerbaarheid dat gy de sake aldus beantwoord. Sijn broeder Durson was in 't bosch van Orliens / loopende met de wilde beesten / al rauw bewassen van haar als een beer / sijn leven leidende als de wilde beesten / also gij nog horen sult. Als de koning tot Orliens gekomen was / kwam daar een bode van den Paus / dat sijn edelheid soude belieben tot Romen te komen / om te weerstaan de ongelovige Sarazynen die Romen in hadden. Als de koning sulks verstaen hadde / maakte sy allen gered wat tot de rys behoefde / maakte Valentyo Capityn van alle de voertingten. Als Engeltine dit verstaen hadde / was sy seer bedreeft /

C

en

en so haast als hy by haar gekomen was / seide hy met sugtende herte / ey laatie Dalentyn / ik sie nu wel dat wy scheiden sullen en niet meer blydschap hebben / maar gy moet niet meer vaderz trefken tegen de selle Sarasynen / mij dunkt dat gy u jonge leven laten sult: aeh of 't God gelieft hadde dat ik een dogtez alleen van dit rijk was / ik sou u koning maaken van Drukzijk. O! mijn edel vrouwe laat staan u begeerte / gy weet dat ik niet en ben dan een vordeling / om Gods wille opgebood van den koning / u vader / dus ben ik geen personagie vooz u of vooz de minste jongvrouwe in u hof / want ik vader en moeder en liep op dese wereld: o vrouwe denkt van wat afkomst dat gy gekomen sijt. Met deese woorde nam Dalentyn oozlof / latende haaz in haaz verdziet. De koning opgefeten sijnde om na Komente rijden / seide hij tot sijne heeren: gy weet dat in mijn land is een groot ranoer van den Wildeman / die hem in 't bosch onderhand / vooz welke ik groote begeerte hebbe / eer ik bezder rijse / om dese Wildeman te sien vaug u / op dat 'er geen klagen meer en komen. Op de jagt rijdende / vingen veer beeste / maar daar was niemand so stout die dese Wildeman (dan alleen Valentijn / wiens broeder hy was / al wist hij 't niet) geeze bevogten sou hebben. Den koning reed so verre in 't bosch dat hij sag de plaats daer de Wildeman sich onthield / sijnde een donker perk / wel beplant met doornen / staande op 't veld bij 't donkere gat / daar hij opgebood was van de beeren. So haast hij den koning sag / sprong hij op / liep de koning te gemoed / vattende hem in sijn handen / die rau waaren / wierp hem tegen de aerde dat hij meende te sterben / riep niet luider sijn om ontfet. Doe kwam een stouten Ridder gereeden: als de Wildeman hem sag / verliet hij den koning / en vatten hem aan / sneet hem en 't paard gelijck onder de voet / bzaak sijn degen aan twee / scheurde doe de Ridderz paard / en reed na sijn volk / die hij sijn roucontre verhaalde / en de dood van den Ridder. Hier dooz waren de heeren seer verwonderd / besloten dat rijden soude na 't gat om hem te vangen of dood de slaan / maar

wat sy sogten sij bonden Cursson niet / maar wel den verlagen Ridderz / God en wou nog niet gehangen dat Cursson sou gebange worden / dan van Dalentijn sijne broeder alleen / die hem hier na bong als gy hooren sult. De koning siende dat hy de Wildeman niet vangen konden / reisde voozt na Komente: daar komende / heeft hy sijn volk in ordonantie gesteld / belaste de heerz Danglez de dijff boumen te beschermen vooz de ongelobige Sarasynen. Daar was de heertog van Oziens met sijn broeder / de heertog van Bourbon / ende nog meer andze groote heeren. De koning vragende na de maniere van de Sarasyne / so heeft men hem verhaald als dat de Sarasynen bedrogen hadden hoe dat 'er een magtich Turk Komente ingenomen heeft / en veele Christenen gebood / en de heilige kerke te niete gemaakt heeft de Paus willen dwingen dat hy versaken sou sijn gelobe / en aanbiddende haare afgoden. Als de koning dit hoorde was hy seer bedroeft dat so veel Christenen verlagen waren / heeft voozt sijn heer in vier deelen verdeeld / en Komente belogerd / riep doen sijn heeren te samen / seggende: myn heeren gy weet dat dese Sarasynen gedood hebbe so veel Christenen / de heilige kerke geschofferd / daer God in geferd plag te wesen / dat moeten wy weyken. Dus ben ik gesind haer te bevegten / en vertrouwen dat ik daar uit Komente met Gods hulpe sal verdzien: nu moet men sien wie een bzief aan den hobaardigen Admiraal opdage sal om hem de oozlog aan te seggen / en hem buiten te dagen: maar al de heeren sweegen stil / uitgenomen Dalentyn die rees op / seggende: heer koning / indien 't u belieft / ik sal 't aannemen den bzief te dzagen aan den Admiraal / en hoop dooz de mogendheid Gods also te spreken vooz al de Heidenen / dat gy sult weeten dat ik de boodschap gedaen heb tot u prooft en eer. De koning met sijn heeren waren seer verwonderd van Dalentynz stoutheid / als hy nog een jongeling was van 11 jaeren / dog verbliden haer over sijn resolutie. Terstond wierd de bzief geschreven en hem in handen gegeven / hy oozlof aan de koning nemende / is na Komente gereist / betrouwende op sijn Salsmaker. De Sarasynen hem siende /

hebben haer seer verwonderd om sijn schoonheid als om sijn stoutheid / dat hy alleen binnen Komente dozt komen / en nog meer verwonderd waren sy / boort sy hem hoorzen spreken / en sijn manier en stouteljk ryden sagen na den Admiraal. Falentyn trad van sijn paard / ging op 't paleis daer de Admiraal sat by al sijn heeren / groeten hem in desen manieren: Jesus die gebooren is uit Maria en vooz ons gestorven is aan 't hout des kruis / moet bewaren den mogende koning Peppu / en u Godt mahomet / die moet u edelheid beschermen. Als Falentyn sijn woorden gepindigd had / stond de Admiraal op en seide: gode gaat van hier / segt u koning die in Jesus geloof / dat hy in myn Godt geloof / sijn Christenheid verfaakt / in dien hy dat niet doen en wil / sweer ik by myn Godt mahomet / dat ik dan sal komen in sijn land en doen hem sterben een schandeljk dood / al sijn Landen sal ik vernielen en verbzanden. Gode een groote sotheid hebt gy u onderwonden / dat gy dus stout komt in myn paleis / om mijsen boodschap voozt my te doen / wist ik dat gy dese boodschap aangenomen had dooz bezmetelheid / gy soud sterben. Als Falentyn de Admiraal aldus hoorde spreken / was hy in sozge van sijn lyp / want de dood was hem nader dan hy wist. Dus Falentyn sprak: mogende heer / wild dat niet beztrouwen dat ik hier gekomen ben dooz hobaardzpe / maar wist gy de salken / u edelheid sou u verwonderen; segt ons dan waarom dat gy hiez gekomen sijn seide de Admiraal / ik sal daar in bezstaan / dus sprekt byspeljk. Doe stond Dalentyn op en seide: Heer Admiraal het is waar / dat ik vooz de koning valchspelt bezlogen sijn / dat ik my beroemd had by u te komen / en dat ik weder keezen wou in Frankryk / waaz dooz hy op my verstoof is geweest / also dat hy my liet halen / om my te doen sterben / en doe ik sag in sulken verpffel te sijn / en om myn leven te verzlengen / bezmat ik my groote sotheid / en swoor vooz den koning / dat ik hiez vooz u hoogheid soude komen van koning Peppus wegen / om u den oozlog aan te seggen / en dat erger was / bezmat ik my dat ik eischen souden dzieemaal te

reuen met een schezpe glable / by om hiez tegen u nogtans weet ik wel te booren dat 't myn leven kostet sal: maar genadige heer / wilt my de begeerte niet ontfeppen / anders sou ik niet weder dazzen keezen vooz koning Peppu / want hy soude my laten booden soude bezmeteljkheid. Doe sy de Admiraal / by mahomet / 't sal niet geweiget wesen / ik sweer u dat ik dzie maal tegen u steken sal / om dat de francoysen sullen sien u bezmeteljkheid / ik sal de kamp byten de stad doen maaken. Ik dankte u / antwoorde Dalentyn / hem neygende ter aerde om den Admiraal sijn boeten te kussen / in teken van ootmoedjkheid. Dalentyn wez bezmaard in 't hof van de Admiraal vooz een bezoom ridder / hy bad Godt dat hy hem graze wilde geven tegen den Admiraal / dat hy hem beztrouwen mozt. Dus in sijn gebed liggende / seide de Admiraal / ik sie dat gy sijn in groot gepepns. Het is waar: sy Dalentyn / 't en is sonder reden niet / want ik weet dat ik de doodsteek ontvangen sal / daazom bid ik dat gy my wild bezgunnen een priester om my te biegten. Doe beval de admiraal dat men een priester halen soude. Als die gekoomen was / sy den admiraal: siet hiez is de biegtvader / segt hem u biegt / ik gabe om u biegt niet een boon. Dalentyn nam den priester aan een syde / en seide: o heer gy sijn een priester der H. Kerke / en gy weet dat den admiraal een vband van de heilige kerke is / wild bezstaan dat ik seggen sal. Gy weet wel dat ik morgen sterven sal tegen den bezmaledpde admiraal / die een vband is van onsen Godsdienst. Ik weet wel dat de Sarasynen uit de stad komen sullen om het steekspel te sien / dat buiten de stad geordneert is / daazom sult gy gaan so heimeljk als gy moogt tot de Christenen die binnen de stad sijn / en seggen dat sy hun houden alle heimeljk in 't haznas / en als de Sarasynen uit de stad sijn / laat de Christenen de poorten slupen en hun minnen wel bezwaaren. Laat die opset de koning weeten om sijn volk in order te houden / en de Sarasynen te bevegten met de Christenen die uit de stad komen sullen / so gy die ordneeren sult om de koning te haat te komen / so sullen de vbanden in 't midden wesen / en wy sullen haaz

verklaan / en de stad weder kypgen. Doort biegt hy hem en nam oorlof aan de priester / seggende: volgt u lust / 't geen den priester in Gods naam beloofde / en scheidde. Doe beval den admiraal dat men Valentyn in sijn kamer souden brengen om met hem te eten. Als Valentyn ter Casel was gefeten / hiel hy hem so manierlyk dat al de heeren hen daaz af verwonderden. Als de maaltijd gedaen was / riep de admiraal sijn neef Salates / en beval hem dat hy Valentyn soude leiden in den saale / om een schoon harnas aan te doen / als of het booz sijn eigen Persoon waare / en belasten ook dat hy hem geven sou hyt alderbeste paard dat in de stal was: maar Valentyn nam sijn eigen paard / en de admiraal was ook ovgeseten op sijn paard seer heerlyk. Doe reden dese twee te samen buiten de poorte daaz den koning met sijn hyperleger lag / daaz de kamps geordneerd was. So haast Valentyn buiten de poorte was op 't veld / nam hy sijn schild aan sijn hals / 't welk was een buffels vel met een hezt daaz in geklond / en met randen van savelen / en hy 't hezt een boom. Dit wapen had koning Peppyn selver geordneerd / tot een teken dat hy in een bosch gebonden is. Als de francosjen sagen deese twee campioenen te Velde komen / waesen sy seer bezield / en wierden gevolgt van de meeste Sarassnen die in de stad waren. Als de Christenen sagen dat al de heidenen uit de stad waren / so hebben sy hem gewapend in de poorten gefet / dat niemand in komen moegt. Onbezuischen liet koning Peppyn sijn volk wapenen om Valentyn te hulp te komen. Nu was de tyd gekomen dat dese twee sleecken souden: so spran van den anderen getreden / elk op een spde / hun lancien in de hand genomen en haaz paarden met spooren gestooten / en sijn malkander so steeklyk te gemeet gezeeden dat beide haaz lancien bzaaken en de stukken onder 't volk vielen / so spran ten einde aan de batalje gekomen / daaz sy sijn paarden om wonden / om den tweeden steekt te doen / en sijn doe weez d'een tegen den ander so sel gekomen als sy mogten. Valentyn heeft den admiraal so sterck gestoken dooz sijn schild / dat de lancie dooz sijn lpf

agter uit kwam en viel dood ter aarde van den paarde. Als de Sarassnen sagen dat hun heer dood was / hebben sy Valentyn sterck bespyongen / om te wzeeken sijn heeren dood: maar hy was stout en onbersaagd en stak sijn paard met spooren / en reed onder de Sarassnen so mannelyk / dat daar niemand was of hy ruimde hem de plaats; want hy had 'er wel 21 dood geslagen van de alderbeste heeren; sonder de geenen die gekwesi waaren. De koning dit siende / kwam met al sijn magt om Valentyn te ontfetten / begaf hem onder de Sarassnen / so dat hy in grooten nood was van sijn lpf want hy van sijn paarde gestooten was en moest te voet begten. Valentyn dit siende / reed onder de Sarassnen die den koning bebogten / en soeg onder hen so vreeslyk / dat hy den koning ontfette en hulp hem weder te paarde. Als de koning weder te paarde was / seide hy tot Valentyn: soone op hebt mijn leven behouden / ik beloobe dat ik u loonen sal. Doe sy Valentyn: heer koning laat ons doen dat u edelheid voorgenomen heeft. Met dese woorden sijn sy onder de Sarassnen getreden met sulker kragt dat sy wijken moesten. De christenen die in de stad waaren sijn ook uitgekomen / en hebben de Sarassnen in geballen / en staaken des konings banieren van de walen / sy wierden als honden en hatten dood geslagen. In dese stypd sijn gebleven van de Sarassnen wel een en twingtig duisend mannen / en dat dooz Valentyn die hem so vroom gedragen heeft / dat hy op dien dag den koning van Dantzijk diernaal beschermede van de dood. Valentyn verloor vier paarden die onder hem dood bleven / so dat hy een paard lieeg van de Sarassnen die dood geslagen waren / waar dooz de stad van Rome men weder in handen van de Christenen kwam tot blijdschap van die van Rome. Den Paus Clement kzoonde de koning Peppyn met de kaiserlyke kroon tot dankbaarheid van sijn arbeid. Doe nam de koning oorlof aan de Paus die hem hertelyk bedankte / als mede Valentyn van sijn getrouwicheit / en scheidde met schreyende oogen / hem God bebelende.

Hoe Hanefroy en Hendrik grooten haat en nyd hadden op Valentyn, om dat de Koning hem begunstigd, had, en hoe Valentyn weg trok.

Het XI. Capittel.

Na dat de koning Peppyn de ongelooftige Sarassnen uit kwamen / en alle de Landen daer ontrent gejaagt heeft / is hy geryst na Dantzijk / komende tot Oziens / en is van de koning Barthem sijn soon Carolus / en dochter Engeltyne met blijdschap ontfangen / om dat sy den koning en Valentyn weer niet victorie in gesondheid sagen. Het leed niet lang / of de schoone Engeltyne ontboud Valentyn / die terstond kwam. Als sy Valentyn sag / seide met soete woorden: Valentyn mijn vriend / welkcom moet gy sijn / want gy boden alle andere de pyss hebt behaaid. Edel vranw seide Valentyn / 't is u eerbaarheid my die lof te geven: maar geeft de eere God. Want gaande my / so heb ik niet gedaen daer men my in pyssen mag / boden al so heeft de koning u vader my betwefen gzoete eer / die ik nimmermeer verdienen mag. De schoone songvrouw en Valentyn dus spreekende / sijn de twee broeders Hanefroy en Hendrik met een neidig hezt gekomen in de kamer van de schoone Engeltyne / seggende met een toornig hezt tot Valentyn: hy stabout wat doet gy hier in de kamer van onse suster / gy maakt u te stout / want laat gy u dunken / gy sijn maar een schijter / men weet niet wie dat gy sijn / of van wat ofkomst dat gy bent; gaat van stonden aan uit de kamer / en waagt u meer te komen by onse suster / of 't sal u kwalik bergaan. Valentyn stond op / en seide tot Hanefroi / hebt geen forge booz u suster van mynent wegen / ik heb nooit myn dagen op haar begeert dan cerbaarheid: al weet ik niet van wat afkomst dat ik ben / nochtans soud ik node doen dat tegen de koninglyke Majesteit soude wesen. Ik weet wel dat ik opgeboed ben van de koning / en ik waare een verrader als ik 't bloed van Dantzijk onterden / dat my op houd en voed. Met dese woorden is Valentyn uit de kamer ge-

gaan. Engeltyne is daar alleen gebleven met haare songvrouwen / haar beslagende van haaz broeders / seer woerende over de smadige woorden die Hanefroi en Hendrik gesproken hadden. Valentyn is in des konings paleis gegaan / om des konings tafel te dienen / daer dienden ook beide des konings soonen Hanefroi en Hendrik / en meer andere heeren. Als de maaltijd gedaen was / heeft de koning Valentyn geroepen / en gesheid: nu myn heeren / hier is Valentyn / die my so trouwelyk gedient heeft in myn nood / als ik u sal verhalen / 't is waaraagtig dat hy my drie rpsen beschermt heeft van der dood / ende om desen weidaat so wil ik myn heeren dat gy my consentereen wild al sulken giste als ik Valentyn geven sal om hem te onderhouden: so geef ik hem 't Graaffschap van Escleremonde met abernen daer in alle de genoodden eendragtelyk consentereen. Mogende koning seide Valentyn / die gifte heb ik niet verdient / maar also 't u edelheid belieft met al u heeren / so dank ik u edelheid hooglyk / want gy doet my meer dan ik verdient h.b. Als Hanefroi en Hendrik dit hoorde / so waaren sy seer gestoort / seggende: dese bondelling staat wel in de gracie van den koning / indien wy hier niet in boozken hy sal ons in ons boornemen tegen wesen / indien de koning dood waar / souden wy doen wat wy wilden met onsen jongen broeder Carolus / maar 't is te vreesen dat hy hem voostaan sal / dus moeten wy sien of wy hem dooden kunnen / of teagen onse vader op maaken. Doe sei Hanefroi tot sijn broeder: ik heb een manier bedagt waar dooz hy sal verraden worden / laat ons seggen dat hy onse suster onterd heeft / o. dat wyse bebonden hebben by malkanderen te bedde. Als 't de koning hooren sal / sal hy hem laten dooden: dit werd so geaccordeerd. Aldus sijn dese twee broeders verhard in hun kwaadheid want sy Valentyns dood seer begeerden: maar Valentyn diende den koning so bekwamelik / dat hy hoe langer hoe meer bemind wierd. Valentyn bad God hem te wille verlenen dat hy mocht weten sijn vader en moeder waar. En Pursson sijn broeder was in 't bosch van

Oliens / loopende met de wilde beesten / die hem so ontfaagen / dat niemand in 't bosch konen en dorst. Die klagten kwamen da-geliks tot den koning / so dat 't een sam-mer was om te hooren. Op den selfden dag kwam daar een arm man door den koning seer bebloed / seggende: heer koning / ik moet u klagen over desen wildeman die in 't bosch loopt / van 't geweld dat hy myn ge-daan heeft / also ik met mijn wyf hebbe spysse gehogt door deese twee / so is de wildeman daar gekomen / en heeft de spysse genomen tegen myn dank / en gegooten; ja dat meer is / hy heeft myn wyf genomen en syn wilk daar mee gedaan / en my dus ge-slagen. Doe sy de koning / sege my vriend waar af beklagt gy u meer / van u huis-vrouw of van u kost? hy mijn vrouw (sei-de man) van myn wyf / want dat spijt mijn meer dan al mijn spysse. Sy hebt recht sy de koning / gaat in 't hof en set u kosten in 't geschift / so veel gy verlooren hebt / 't sal u betaald worden. Doe liet de koning brieven door syn gantsche land uit gaan / so wie den wildeman den koning le-vendig sou brenghen / sou hij hebben 2000 en wie hem doodsoeg en levede / 1000 h200 men. Dies kwamen daar uit alle Landen / Hertogen / Gaven / Riddersen / Schildkneg-ten en andere edele mannen / om deese wilde-man te vangen / maar sy konden niet / want hy al te subtiel was / en menig edelman ver-soeg. De koning dus sittende onder al syn heeren / daar was mede: Haneszoi en Hendrik die dood bijanden waaren van Va-lentyn / die spraken: heer koning hier is Valentyn die gy opgeboed hebt in grootte eer en hoogheid / die onse suiter begeret heeft tot sehande van u edelheid / dat ik wel weet / so is myn adyus: indien Valentyn gaat in 't bosch en vangt de wildeman / die dus ontfaen is / so sult gy hem geven u doch-ter Engletyne / so mag hy altoos syn wil daar mee doen / als 't hem belieft. Da! seide de koning / u spreken is vol haat en ypd. Ik weet wel dat Valentyn arm is / dat ik hem in 't bosch gevonden heb / ik sie wel aan alle syn manieren dat hy eer-baar is / daer door hy tot hoogheid geraakt

is / daarom laat staan so te spreken / ik wil dat gy gaan sal in 't paleys by myn doch-ter / want van een edel hert komt niet dan deugd en eer. Haneszoi dit hoorende / werd nog meer ontfaeken / maar dorst dat gersing openbaren. Doe antwoorde Valentyn / ende seide Haneszoi hebt kwalik gesproken van my / ik heb den koning / ende u niet dan eer bewesen / maar ik versta u mening wel / gy wilde dat ik sou gaan bevegten de wildeman / op dat hy my ter dood sou brenghen / dan soude gy en u broeder van my ontslagen wesen. Ik sweer by den levende Gods soone / dat ik niet rusten sal tot dat ik de wildeman ge-vonden sal hebben / en hy myn of ik hem be-geve / dat ik hem levende of dood hier bren-ge / of hy my verlossen sal hebben; is 't dat my God gracie geeft desen wildeman te hyn-gen / en hem hier te brenghen / dan sal ik hier niet langer blyben ik sal ryden soo verre / dat ik sal weten wie myn vader en moeder is / en waarom ik in 't bosch geleid ben. Als de koning dit hoorde / was hy v. doest / want hy syn troost op Valentyn geset hadde / en vermaledyde Haneszoi en Hendrik / om dat sy oozsaak waaren van sulik voornemen. Doe riep de koning Valentyn / en seide: siet wat gy doet / den wildeman te bevegten / dunkt my onmogelyk / want gy weet wel dat me-nig edelman syn lyp gelaten heeft voor hem / dus agt hen leden woorden niet: om u in sulik avontuur te setten / daar gy u lyp verlies-sen meugt / ik neem u den eed af dat gy be-looft hebt / ik sal God voor u doen bidden / dat hy u den eed vergeben wil. O Mo-gende koning (hy Valentyn) vergebet my / dat ik my voorgenomen heb dat ik dat sal laten / men sal my niet verhoeden dat ik myn voornemen veranderd heb / ook leve ik in groot verdriet / want ik niet en weet wie myn vader ofte moeder is van wat ge-slagt ik gebooren ben; ik danke u van al de weidaden die gy my beweesen hebt / dat ik arm vondeling niet verdienen en mag / ik moet gaan en myn oyster volbrenghen. Doe viel hy op syn knien en nam oozsof aan den koning en al de heeren / om te ryden en de wildeman te bevegten. En Engletyne dit hoorende / sugtede ser / 's mozzens met den

den dag op staande / riepse een van haar staet-juffers / seggende: wilt gaan tot Va-lentyn en sege hem dat ik van hem beger / dat hy my komte spreken eez hy reist / dat gy geen vzeese heeft voor iemant / want ik dat van hem begeret. Als Valentyn verstonde wat de jongvrouw seide / antwoorde hy met soete woorden; jongvrouw ik versta dat de edele maget begeret my te spreken / maaz ik moet het om de valse tonge laten; so bid ik u dat gy myn ontschuldigen wild / want ik om al de wereld haar geen sehande sou wilt-en doen / de verraders slapen niet / sy syn atyd vol valsheid / ik weet dat Haneszoi en Hendrik myn dood soeken: dat erger is / sy souden haar suiter alle sehande sou wilsou-den mogen / om mij ter dood te brenghen. Hierom myn jongvrouw / gaat u de scho-ne Engletyne en doet myn onschuld / als ik u geseid heb. Hier mede is Valentyn op ge-feten te paard / om te ryden in 't bosch daar de Wildeman hem onthield / en de jongvrou-we is weder gekeerd met een bedrukt herte / heeft de onschuld gedaan als Valentyn belast had / daar af Engletyne bedroeft was van herten.

Hoe Valentyn Oursson zyn Broeder in 't Bosch van Orlens overwon, als gy hooren zult.

Het XII. Capittel.

Als Valentyn te paarde alleen met syn dienaar sat / is hy gereden uit Or-lens / na het bosch daar Oursson hem onthield. Valentyn by het bosch komende / seide hy tot syn dienaar / geef me mijn helm / en ik wil niet dat gy verder reist met my / want ik geswooren heb dat ik alleen in 't bosch sal ryden om desen Wildeman te beveg-ten / bid God voor my dat hy my bescherm-en wil / indien ik hier blybe / so beveele ik myn siele den almogende God. Valentyn reed met dese woorden in 't bosch en syn dienaar bleef daaz al sugtende en scheijende. Valentyn reed nu daar / om de Wildeman te soeken / maar wat hy sogt het was om niet. Dus rydende is de nacht aan gekomen.

Valentyn is van syn paard getreden / bou-tet aan een boom / heeft wat brood en wy-n genomen om hem te ververfen. Als hy wat gesopt hadde en de nacht aankwam / door de wilde beeste vzesende; is op een boom gekloms-men en daar de nacht gebleven. Als den dag aankwam / heeft hy syn broeder sien loopen door 't bosch als een wild beest / niet wetende dat sy broeders waaren. Oursson / Valentyns paard siende / is daar na toe geloopen / siende dat het paard so schoon was / (want hy nooit sulken paard gesien hadde;) streek het paard met syn rauwe handen / en kaande 't met syn lange nagelen. Als het paard dit voelde en sag de Wildeman / heeft na Oursson geslagen en gebeten. Valentyn nog op de boom synde / sag de vzeesselijckheid van de Wildeman / riep God almachtig aan / so debotelyk als hy mocht / dat hy hem beschermen wilde voor hem / en dat hy hem ver-winnen mochte. Oursson ging om het paard te besien / dat weder begon te blyten en te slaan. Als dat Oursson sag is hy toe geschoten om 't paard ter aerde te werpen en te dooden. Valentyn siende dat de Wildeman weder na het paard ging / riep hy / en seide tot den Wildeman: laat myn paard staan / want tgen my sult gy hebbe slyd en batalie. Den Wildeman liet het paard staan / sag om hooge na de boom; en so haast als hy Valentyn sag / heeft hy een teken gedaan met syn rouwe han-den / schuddende syn hoofd / wylfende hoe hy hem in stukken sou scheuren. Doe beval hem Valentyn in de handen Gods / heeft syn swaard uitgetogen / spyzigende van de boom. Als Oursson dat swaard sag blinken / wierd hy verlagen / en is agterwaards gesprongen / en heeft den slag ontweken / die Valentyn hem meende te geven. Daar op is de Wildeman toegeschoten met grooten kracht op Valentyn / nam hem in syn armen / smect hem onder de voet. Valentyn die een vroom ridder was / heeft de wildeman met geweld gevat in 't mid-den van syn lyp / wierp hem een stuk weegs van hem / opspyzigende nam syn mes om Oursson te slaen: maaz de Wildeman die stout was / is de slag ontweken / heeft hem besien om Valentyn te slaen met syn rouwe han-den / maar Valentyn weet dat Wildeman dat

den slag geen voortgang had. Doe Valentyn na desen Wildeman sloeg / hy ontweek het / so dat hy hem niet raken konde. Gurrsson sag als een beer die vertoofd is / schoot met sulken kragt op Valentyn / dat hy hem boorde tweedemaal in syn arm nam en ter aarden wierp / daar Valentyn af verwonderd was / en wierd misdroofsig / want hy dagt op de plaats te sterben / doe hy syn broeders sterfheid voelde / seggende : God helpt my beschermen van dese onredelike Creatuure / dat ik myn leven dus schandelyk niet laet onder dese Wildeman. Valentyn dede menige kragt om Gurrsson onder hem te krypen / maar het was om niet. Als Valentyn sag dat hy hem niet verwintte mogt toog hy een mes uit / welk seherp was / en stak Gurrsson in 't lyp dat het bloed op der aarden neer liep. De wildeman hem dus gekwefst voelende / is opgesprongen / gaf een schreeuw dat het heele bosch dreunde / liep doe op Valentyn om hem te verscheuren. Deese twee gebroeders hebben malkanderen den geheelen dag so bevogten / dat de Wildeman Valentyns schild in stukken sloeg / en syn helm van syn hoofde. Gurrsson Valentyn aansiende / verwonderde hy hem van syn schoonheid / om dat syn aensigt ondeckt was. Dus heeft Valentyn God aangebeden / dat hy hem beschermen wilde van deese Wildeman ; doe nemende syn swaert in de hand / en is na Gurrsson gelopen / die agterwaards trad / sag een boom / dewelke hy uit der aorde trok / scheurende daar van een stuk dat verbaachlyk was om te sien / is daar mede na Valentyn gekomen / en hem daar mede een slag gegeven / dat hy op syn knien ter aarden viel. Valentyn stond weder op / en hebben malkanderen schrikkelijk bevogten / want ieder sogt den anderen te dooden / 't welk so lang duerde / dat sy van vermoeitheid moesten rusten. Aldus sittende heeft Valentyn geseyd : ha Wildeman ! geest u op in myn handen / gy leeft hier in dit bosch als een beest / gy hebt geen kennisse van God nog syn gebod daar door u siele in nood staat van verdoemenisse ; komte by my ik sal u laten doopen / en leeren het H. Christen gelode / ik sal u te eeten geven / brood / vleesch en wyjn / van al dat u van noden wesen sal / en klederen om u lig-

haam te dekken / so moogt gy leven als een Christen mensch. Als Gurrsson Valentyn hoorde spreken / sag hy hem aan met minnelyk gesicht. Valentyn dit merkende / sprak hy nog meer van Gods barmhertigheid / en leeringe der naturen der menschen. Doe moogt Gurrsson hem niet langer onthouden / maar viel op syn knien kussende Valentyns handen / hem wissende tekenen van vriendschap en onderdanigheid. Als Valentyn dit wonder sag / was hy verblid / en seide : wildt gy u in myn handen geven ? ik sal u onderhouden als ik geseyd hebbe. Gurrsson neeg Valentyn toe met een nedzig gelaet / waer over hy verheugt was om syn overwinninge. Doe nam Valentyn Gurrsson by der hand / deed hem een teken dat hy voor loopen sou / en wipen de weg om uit 't bosch te komen / 't geen hy dede in korten tyd. Als Gurrsson uit het bosch was / sag hy onder een boom kniid staan / dat hy in de wonden wreef / waar door hy slykts genas. Doe heeft Valentyn genomen een gozdel van syn sadel / heeft Gurrsson daar mede gebonden / dat hy niemand misdoen sou. Als Valentyn den wildeman gebonden hadde / is hy te paerde gesten / leidende Gurrsson als een lam / het welke een groot mirakel was. Gurrsson heeft nog een kniid sien staan / dat hy plukte ; wreef het in syn handen / gaf het Valentyn om in syn wonden te leggen : als hy ook gedaan heeft / en is van stonden aan gesehen / dat een wonder was / dat so een wild mensch / dat so lange by de beeren gekwefst had / dat die 't verstand had van de knuiden.

Hoe Valentyn met de Wildeman na Orliens reed , daar de Koning Pepyn was.

Het XIII. Capittel.

Falenty de wildeman aldus gebangen hebbende / reisde na Orliens / onderweg kwam haer een schoon wild hart tegen / om in 't bosch te gaan weiden ; als Gurrsson dit hart sag / sag hy Valentyn aan / gaf hem een teken of hy het hart sou mogen vangen. Valentyn dit verstaende / heeft hem ontbonden / doende hem een teken / nam handtasting dat hy weer komen sou ; Doe liet

Da

Falenty hem lopen na 't hert ; als het hert de Wildeman gewaer wierd / lieerde 't hert weder na 't bosch. Gurrsson dat ziende / onderschepte het / vatte het / en smect het tegen de aerde / nam het op zyn schouder / en bzagt het voor Falenty's voeten / bzakt het met zyn nagelen de keel af. Falenty bzagde / wat zullen wy met dit hart nu doen ? de Wildeman dit verstaende / heeft van stonden aen 't hert op zyn schouderen gewoopen / liep zo ras als Valentyn ryden kon. Als zy 't doer genachten / liepen de Boeren uit breeze in haer huis. Valentyn ziende dat 't Volk weg liep / zo riep hy / hebt geen zorge boorde de Wildeman / hy zal u niet misdoen / sluit u deur nog poorten voor ons niet / want wy gaerne logys hadden om geld. wat dat Valentyn zeide / niemand die zyn deur of poorten open doen doof. Doe seide Valentyn met een grammenmoede / in dien hy ons niet inlaet / ik zweer dat ik den Wildeman zal ontbinden / zo zal ik wel logys krygen tot myn wille. Als Valentyn zag dat

'er niemand was die hem logeren wilde / ontbond hy Gurrsson en deed hem een teken / dat hy de poorten op lopen zoude. Gurrsson die zag een groote boom / heeft hem uit der aerden getogen / is 'er mede geloopen voor de poorte van de herberge / en heeftze daer mede opgeslagen in twee ryzen / dat zy in stukken vielen / doe is Valentyn in de herberge gegaen. Als de waerd zag dat de poort in stukken was / is met al zyn volk agter uit geloopt / dat 'er niemand in huis gebleven is. Valentyn is gegaen een teken dat hy de sial heeft 't daer in gezet / en heeft Gurrsson by der hand genomen ; gingen in de keuken / daer zy bonden goede spyze gebaden. Doe deed Valentyn Gurrsson een teken dat hy de spyze eeten zoude want het was de delicate spyze. Als de Wildeman de spyse sag / is hy toe geschoten / en heeft een deel daer af gegeren / als een wolf doet ; hy sag niet aen of de spyse gewesg gebaden was of niet. Daer na sag Gurrsson een ketel met water / stak 'er syn hoofd in / en dronk als een paerd.

Doe

Doer deed Valentyn hem een teken / dat hy 't laten soude water te drinken / hy sou hem wyven geven. Doer nam Valentyn een grootte kame van vier potten / en leide Oursfon in de kelder / ende tapte de kammen vol wyne die hy Oursfon gaf om te drinken / Oursfon heeft de kame aen syn mond gefet en proefde dat 't goed was / heeft se in een teug mitgedronken / werpende de kame tegen de vloer. Oursfon dede een teken dat hy nog eens tappen sou / als hy dede / want hy schepte genoege om te sien syne manieren. Als Valentyn de kame vol wyne getapt hadde / gaf hy se / Oursfon die sag een ketel staen / heeft de wyne daer in gegoten / is daer mede in de stal gegaen by Valentyns paerd / op dat 't ook wyne drinken sou. Als Valentyn dat sag / dede hy Oursfon een teken dat 't paerd geen wyne dronk / maer water / Oursfon dede een teken dat de wyne beter was dan het water / daer Valentyn om lagte. Hy deede menige klugt in 't huys / so van eten als van drinken / dat het te lange is om te beschryven. Als 't tyd was om te eten / nam Oursfon de emmer met wyne / dronk hem uit in een teuge / wierp hem toen in stukken / en werst Valentyn dat hy nog een kame tappen soude. Hy tapten tot dat hy 'er ses uitgedronken hadde. Hadde Valentyn meer willen tappen / so soude meer gedronken hebben. Valentyn bekslaegde Oursfon dat hy te veel gedronken had / en weest dat hy sou gaen slapen. Doer is Oursfon gaen leggen by den vuur op syn stok / begon lustig te slapen dat men het hoorde een groot stuk weest. Valentyn dese Wildeman aensiende / sp: o mogende Godt! (wat is een mensche die slaapt of dronken is /) hy verliest syn verstand en memorie: want de Wildeman nu kraegt nog magt heeft / men sou hem nu dooden als een dorn beest. Als Valentyn aldus sat dagt hy in hem selven / ik sal syn stoutheid en kraegt beproeven / slootende hem met een voet dat hy opsprong / kopsfende hem dat daer ontrent vanden waren / die hen bebegien willen. Doer schoot hy op / nam syn stok / en sloeg op de poort al sulken slag / dat het huys stont en schudde / en Valentyn begon te laggen / waer doer Oursfon sag dat hy hem beproeven wilde.

Doer ging hy slapen als te boren op syn stok Valentyn sat al de nacht by den vuur / vreesde dat iemand komen mogt om hem te bebegien: de roep was dat 'er niemand in huys doerst blyven / maer bergden haer in de kerck: de nacht overgaende / heeft Valentyn Oursfon gewelt om te rypen / hy gaf hem een teken om het hert daer te laten booz harer beider gelag / dat se daer vertoerd hadden. Valentyn is op syn paerd geseten / en heeft Oursfon weder gebonden / en is also na Oziens gereden. Als hy nu in de stad gekomen was / en de lieden de Wildeman sagen / was 'er groot geroep dat 'er noit sulke gerugt geweest is: want een ygelik liep in huys / sloten deuren en poorten toe / en sagen den vensteren uit. De tydning kwam booz den koning dat Valentyn gekomen was met de Wildeman / die hem seer verwonderde / en seide Valentyn ter goeder uur syt gy gebooren / gy syt van God verhooren / doer u bewyst gy ons groote tekenen. 't Volk van de stad dat in yde vensteren lag / riep met luider stemme: daer leeft geen vromen nog stouter man dan Valentyn op aerden / daer doer is hy alle eer waerdig / hy heeft ons verlost van dese Wildeman / daer wy al te samen in sorgen om waren. Valentyn reed booz de stad tot dat hy booz des konings hof kwam. De poortiers sagen Valentyn met de Wildeman komen / slooten de poorten. Valentyn dit siende / riep: weest niet verbaerd / maer gaet tot de koning / en segt hem dat ik de Wildeman gebangen bing / ik siel wyne by tot onderpand / dat hy niemand misdoen sal / of ten waerde dat men hem kwaed dede. De poortier de boodschap aen de koning doende / is belast dat men haer in sou laten. Valentyn is in gereden / en heeft de Wildeman by de hand genomen / daer de koning was. De koninginne Barthem en Engletyne hoorden dat Valentyn met de Wildeman in het hof kwam / hebben sy haer kameren vast toege sloten. Den koning Peppyn was met een groot geselschap van heeren vergaderd in den Raadsael / daer mede waren Hanestrop en Hendzilt / die Valentyn groote eer bewesfen: maer waren ontfeken met haet dat hy de eere verhezen had; want sy gehoopt had-

den /

den / dat hem de Wildeman sou verlagen hebben. De koning sag niet verwondering de maniere van den Wildeman / seggende de koning tot syn heeren; siet tog hoe schoon dat syn lighaam van maaksel is / waar hy gekleed als wy / hy sou wesen een vroom lidder. Doer seide Valentyn tot de koning / ik begere dat men dese Wildeman doopen sal / en hem 't heilige Christen geloof leeren / als ik beloofd hebbe. Doer liet de koning een priester halen die den Wildeman doopen soude: syn Gebader waeren koning Peppyn / den hertog Dangler / Sampson Carnag / Valentyn met nog veel hertogen en graven: de vrouwen waren des konings huysvrouw / de hertogin van Oziens / met nog veel anderen dames / syn naam was genaamt Oursfon. Als hy gedoopt was / ging den koning ter tafel sitten met al de heeren en vrouwen die daar waeren / liet doe Oursfon in de zaal komen om te sien wat hy doen sou. Oursfon komende in de sale / ging booz de koning syn tafel staan / de koning sieck aensiende / sag dat 'er veel spise stont / so nam hy uit de schotel die booz de koning gesteld was / een stuk dat hy weg droeg at het op / op sinde / wierd een paauw gebrogt / die hy ook nam om te ceten. Valentyn dit siende / werst dat hy kwalik deed / waar doer dat hy beschaamd werd en liet den paauw staan / want hy ontfag Valentyn als een kind. Den koning beval dat men hem sou laten begaan / also hy daer genegte in nam. Oursfon dit verstaende / heeft den paauw boozt opgegeten / s: g doe een kame met wyne staan / die hy nam en dronk se met een teug uit / wierp se doe tegen der aarde / en hy schudde syn hoofd. De koning met al syn heeren begonnen te laggen. Als de maaltijd gedaen was / ging een tegelikh na syn ruste. Doer werd Valentyn een schoone kamer getwefen om te slapen / en een bed booz Oursfon / maer hy wou daar niet slapen wat teken hem Valentyn dede / maer viel neder op der aarde / gelikh hy getwend was en bleef daar leggen.

Hoe Hanestroi en Henderik raadaemen, om Valentyn dood te slaan, in de Kamer van de schoone Egleyne.

Het XIV. Capittel.

Daer was grote blydschap dat Valentyn den Wildeman verwonnen had onder allen menschen / maer boven al de schoone Engletyn / die Valentyn met een van haar jonkvrouwen ontbood / dat hy komen wilde met de Wildeman in haar kamer. Valentyn riep Oursfon / en gingen daer heen: als Valentyn met Oursfon in de kamer kwam begon hy te laggen / en viel opeen bedde dat daar stont / aansag de jonkvrouwen heel snellikh / veel nieuwen klugten bedrijvende / die sij niet versonden / waarom sij Valentyn riepen / en vzaagden wat de Wildeman daar mede meenden / doe seide Valentyn: boozseker de Wildeman wijs dat hij u al te samen eens kussen wil. Als de edele jonkvrouwen dit hoorde begonnen sij te laggen / en sagen op malhander. Aldus laghende en koutende met de Wildeman so is Hanestroi tot syn broeder Hendzilt gegaen / seggende: boeder onse saken gaan seer kwalikh: gy siet dat onse vromding alle dagen meer en meer toeneemt / sa dat erger is / de koning heeft hem liever dan ons 't welk een groot oneer is voor ons beide / Hendzilt seide: hoer broeder / gy weer dat wy dese vromding verboden hebben niet te komen in de kamer van onse suster Engletyne / nu is hij daer / so mogen wij hem niet eere bebegien en dood slaan / dan sullen wij seggen dat hij bij onse suster syn wil deed. Ons hebben dese twee beslooten haar verraad te volbringen als de Joden deden om den heer te kuzissen / sonder recht of reden; want in Valentyn was niet dan deugt en eer. Doer sijn sij beide in de kamer gekomen van haar suster: en Hanestroi seide tot Valentyn / gy vermaledijde mensche / nu sien wij u socht dat gekomen sijn in de kamer van onse suster / gy verhaed u in kwaadheid / bejaagt van dage tot dage de schande van onse vader voor onse suster / daer gy u wille mede doet

als het u belleft / daer dooz gij sterben sult ; dus spreekende / sloeg hij Valentijn meteen vuist dat hem 't bloed de neusen uit spzong : doe kwam Hendzijk met een bloedswaart in de hand om Valentijn te dooz loopen. Ours-son siende dat sij Valentijn dood slaan wou- den is toegeschoten na Hanczoi / gaf hem so g'zotten slag dat hij ter aarden moest val- len / nam doe Hendzijk in sijn armen / wierp hem ter aarden / en hadden 't de jongvrouwen niet gedaan / hij soude daar gebleven hebben. Hier dooz kwam een groot geroep in de ka- mer so dat daar veel groote heeren in kwa- men ; die siende dat Oursson sijn hand ge- slagen had aan des konings kinderen / wou- den sij hem dooden / stellende haer alle te weer. Valentijn sag dat sij al te samen vielen op Oursson / so heeft hij sijn swaart uit getogen om Oursson te beschermen / en seide : indien gij Oursson slaet of kwest / ik sal 't wreken / mij komt 'er af dat mag ik sal sijn lpf beneemen / hij sij wie dat 't sij ; doe dede Valentijn Oursson een teken dat hij sijn swaart sou en niemand misdoen. Oursson is met Valentijn sijn broeder sonder iemand meer te misdoen uit de kamer gegaan. Hanczoi en Hendzijk sijn seer d'zoebig bij de koning gegaan / seggende : her koning ter kwader tyd was Valentijn geboren / die gy aldus prijt / en dat hij ons gebragt heeft desen Wildeman / die ons beide ter dood ge- bragt sou hebben / hadden 't u heeren niet be- let / gij doet kwalijk indien gij desen Wildeman niet verdrinkt of laat hangen / want hij in korten tyd u beschadigen sal / want met hem om te gaan is seer sozgelijk. Als de koning dit hoorde / was hy bedroeft / en seide : dat men Oursson in een tooren sluiten sou daer hy niet uitkomen mogt / dan met consent. De koning dede Valentijn by hem komen / om te vraghen de oorzaak. Heer koning sei- de Valentijn / ik was in de kamer van u dog- ter / met veel geselschap van dames / om te laten sien Oursson den Wildeman die ik by haer brogt / so sijn daer ingekomen beide u soone Hanczoi en Hendzijk / niet weetende om wat sake / so heeft Hanczoi geselt met een gramme moede : gy bondeling / wat doet gy in de kamer van onse suster dan

dat gy u spel speelt met haer / wy hebben die lange geweeten : met dese woorden sloeg hij my dat het bloed my de neus en mond uit- liep / en Hendzijk toog sijn swaart uit / om my 't leven te nemen. Oursson dit siende / heeft beide onder de voet gewoopen / waar dooz een groot geroep gekomen is / als u ma- jesteit nu vzaegen kan. Is dat waar vzaag- de de koning / so heeft Oursson anders niet gedaan dan dat hy schuldig was te doen. Gy Hanczoi en Hendzijk vzaagt een kwaad herte / ik merk dat gy anders niet en soekt dan Va- lentijn te beschermen / gy moet wel wesen van kwader natuuren / gy siet dat ik hem lief heb en hy is myn getrouw. So gebiede ik u be- den dat gy hem niet misdoet / nog op myn ongenade laet misdoen / ik den seker dat hy 't bloed van Hanczoi geen schande sal doen. Dus sijn de twee broeders met schande ge- scheiden. Oursson is daar na in het paleis gegaan / en gekomen in de keuken / alwaar hy gesien heeft routwe spys die de koch berei- de sou om te eten / nam twee routwe capoe- nen die hy op at. Als de koch dat sag / nam hy een schotel / en heeft Oursson daer mede geslagen dat hy krom was. Oursson nam de koch in sijn armen / en heeft hem onder sijn voeten gewoopen / so dat hy niet wist / of hy sou dood gebleven hebben. Dese tydinge is vooz den koning gekomen / dat Oursson de koch gedood had / en dat niemand hem dorst genaken / daarom den koning gestoort spide / Oursson dede vooz hem komen / en wees dat hy hem sou hangen / Oursson ging halen den schotel / en wees den koning hoe dat de koch hem daar mede geslagen hadde / de koning dit siende vergaf het Oursson / en gebood dat niemand hem sou misdoen / of lpf straffe. Valentijn onderwees Oursson / leerde hem / so dat Oursson geen kwaad meer dede daer- men hem in berypen kon.

Hoe den Hertog Savoryn aan Koning Peppyn om secours zond, tegens den Groenen Ridder, die met kragt zyn Dogter wilde hebben.

Het XV. Capittel.

In die tyd als Valentijn en Oursson te sa- men in 't hof van den koning haren oom (hoewel onbekend) waaren / is daar geko- men een ridder van de hertogen Savoryn / seggende : mogende koning Peppyn / der her- tog Savoryn heeft my hier gesonden / dat gy hem wild by staan tegens een ongeloobig Sarasphen genaamt de groenen Ridder / die des hertogen dogter wil hebben / al sou hy al sijn land daarom beoziogen : sy is de schoonste jongvrouwe die men vinden mag / en heeft nog drie broeders die stout en kloek sijn tot oorlogen. So seide de koning / ik doe den hertog bystand. Straks is daar een ander bode gekomen / doende de koning sijn behoopzphe reberantie : seggende : mogende koning / wild dog u heyr vergaderen / en senden die van stonden aan na de stad Lions want de Hoogduitsche sijn vergader tot hon- dert duisend gewapende mannen / om u land onder hen te brengen. Als de koning dit hoor- de / was hy seer verstoort / liet by hem kom- men de bisschop van Aken / de hertogen Millien Dangler / den hertogen Germans met veele andere heeren / haer vragende wat hy best doen sou / of hy ryfende soude na Apsul- tancien om den goeden hertog te ontfetten / of na Lions om sijn eigen Land te bescher- men. Daar op de heeren antwoorden : 't hemd is nader dan de rok / gy behoort niemand's Land te beschermen / en u eige la- ten verlooren gaan : daarom laat ons ryfen na Lions / om u Land en onderfaten te be- scheremen ; als gy u vijanden verjaagt hebt / moget gy ryfen om den hertog Savoryn te ontfetten. Doe liet de koning de bode inko- men / seggende : bode gy siet dat ik op dit pas u hertog niet ontfetten mag / ik moet na Lions ryfen / als gy hier gehoord en ge- sien hebt / het is mij leed : dus wild hem seg- gen dat hy hem graagst hoid tegen den

groenen Ridder / als ik myn ryfen by der hulpe Gods volbragt heb / sal ik hem te hul- pe komen. Heer koning seide de bode : ik sie dat u edelheid den hertog op dit pas niet kan helpen / dat hem kwalijk sal komen dog her koning ik danke u van myns heeren wegen / en nemen oorlof. De bode is weder gereist en kwam in kort by den hertog / die hem al 't gepasferde verhaalde / waar over sijn heer seer bedroeft was / want den groe- ne Ridder benauwde 't land en de stad / also dat sy niet een voet uit de stad setten mog- ten. (gy sult weten dat dese groenen Rid- der was volle broeders van den Keuse Sa- ragus / koning van Portugaal / welke be- waaren dede de schoone Bolesante / die moe- der was van Valentijn en Oursson als gy gehoord hebt en nog hooren sult.) Dus was de hertog vol van gedagten hoe hy het ma- ken soude met desin Ridder / die sijn dogter hebben wilde tegen sijn dank / en hem daarom een groot oorlog aan dede. Hier over heeft de hertog een gebod / gedaan / dat een yder hem soude wapenen om den groenen Ridder te bebegten / als geschiede : den dag aange- komen spide / hebben de trompetten en cla- roenen lustig geslagen / de heeren te voeten te paarde hebben hen opgemaakt in groote or- dommatie / om tegens de Ridder te begten. Als de hertog buiten op 't veld gekomen was / heeft hy sijn trompetten doen blafen en zommelen slaan / is als sijn byand te gemoet gekomen : sy kwamen mede in de wapens / en daar rees een harde stryd : als de groenen Ridder in de stryd kwam / heeft hy met sijn hamer verlagen twee Ridders die hem te gemoet kwamen. De hertog dit siende / is gereden na de groene Ridder / en vorten mannelijk te samen ; de goede hertog hield hem seer vroom in den stryd / maar het was om niet de Ridder te bebegten / want hij verskerd was / dat hem niemand over- winnen mogt dan een konings soon : dewel- ke nooit vrouwen hoest gefogen hadde / dese Ridder dagt niet dat sulken kind geboren was weling wetende van Oursson de Wildeman / als gy hooren sult. De hertog bedogt desen groenen Ridder een langen tyd / en hy volgde hem om te winnen / maar is van de Sara-

Gien belet en bevoegen / so dat te hertog van syn paard geslagen werd / en souden hem gedood hebben / had het een ridder niet gedaan / die hem gevangen nam en boog den Ridder byagt / die seer verblyd was / al had men hem te hondert duysend kroonen gegeven / sou hy niet los gekomen hebben. De hertog was seer bedroeft / bad God almachtig dat hy hem vertzoosten wiede in syn tegenwoord. Als de Christenen wisten dat huij hertog gevangen was / keerden sy weder in de stad / alwaar een geschrei onder de heeren en gemeenten vaakten / maar meest van syn drie soonen en dogter; sy toog haar goud geel haair uit haar hoof / schreyende so fier dat al de heeren genoeg te doen hadde om haar te tzoosten / maar sy belilaagden haaren vader van herten / seggende: ey latie dat ik nocht geboren was geweest / en dat so menig edelman syn luyf verloren heeft om mynent wil / en myn vader in handen van syn doodvriend geraakt is. Ach myn liebe vader / u edelheid heeft myn te lief gehad / want u liefde heeft u in dese last gebragt / waar dooz u dood u genaakende is. Aldus kernde de schoone Fefone / ja sy sou haar selven gedood hebben / hadden het de heeren en vrouwen nie belet. Dese groenen Ridder was in syn tente / liet den hertog by hem komen / seggende: heer Saborn / nu syt gy in myn handen / dat ik u't leven benemen mag / dan gy sult myn uwen dogter geven tot een vrouwe / dan sal ik se bzingen in't groene Gebergte / dan sal ik se doen kroonen tot een koningin. Heer Ridder / seide de hertog / ten sy gy u niet laat doopen het heilige Christen geloof niet aanneemt / sal ik u myn dogter niet geven / doet met my wat u believen sal. Hertog seide de Ridder sprekt my van u geloove niet / indien gy myn raad niet en doet / gy sult sterben een schandelpke dood / u stad sal ik verbranden / u soonen met u onderdaanen vernielen. Den hertog antwoorde: daar sal myn Godt booz behoeven; dus sugtende ten hemel siende / werd den Ridder weemoedig / seggende: heer hertog laat staan u schryben / voldoet myn liefde die ik tot u dogter draage / so booz seker als ik leve / ik ben te vreden u oorlof te geben op sulke conditie; indien gy kunt vinden een

ridder die my verwilligen kan / so sal ik van de stad ryssen / u land verlaten / en u dogter kuyt schelden van mijn liefde / en sal de schade / die ik gedaan heb / betaalen: en indien ik niet verwillige werd bliue by maanden / so sult gy myn geben u dogter Fefone / tot een huysvrouwe / en ik sal se voeren in myn land als voozlegt is / sonder eenige oorlog malhanden aan te doen. Aldus werd dit Tractaat gemaakt met de twee heeren / niet nog een conditie / dat desen groenen Ridder eens daags in de stad van Aquitanien mocht komen / om te weten of de Ridder gekomen was / maar meest was't hem te doen om de schoone Fefone te sien. Als nu't bestand uit geroepen was / heeft den groenen Ridder de hertog los gelaten / die in syn hof gekomen sijnde / heeft de heeren't accoord bekend: wie den groenen Ridder bevegten wil / en overwind / sal Fefonen ter Echt hebben / met het halve hertogdom van Aquitanien.

Hoe menig edel Ridder gekomen is in Aquitanien, om te krygen de schoone Fefone.

Het XVI. Capittel.

In die tyd als't bestand gemaakt was / so is den koning Peppyn gereist na Lions / met sestig duysend man / en heeft verjaagt den koning Lampatris. Dese Sarasin was ten koning van Holland en Driesland / had nog dat Meremassen onder hem / daar in lag een / die koning Peppyn belel / bestormende en ten schoone stad heel sterk / daar in hy vling overwon / het doe den heidensche koning booz hem komen / seggende: wild gy een Christen worden / en Sabornet verlaaken; so sal ik u laten leven met al myn volk: en zo niet / moet gy allegaar sterben. Dog Godt gaf den koning Lampatris verstand / dat hy hem niet al syn volk liet doopen in de Dame Jesus / en gaf de stad aan synen Maarschalk Hulon. Dit gedaan sijnde / is koning Peppyn weder gereist na Paris / daar gekomen sijnde / heeft hy hieden ontvangen van

den

den hertog Saborn / behelvende haar accoord. Als de koning dat Tractaat gelezen had / heeft hy geseyd: die nu een schoone vrouwe winne wil / moet nu syn kloekheid toonen: want die den groenen Ridder verwilligen kan / sal des hertogens dogter hebben / met syn halve ryk. De heeren desen byef lesende / was't er niemand so stout / die dese saak dozst aanvaarden. Poe vzaagde koning Peppyn: gy heeren / is hier iemand die den hertog verwilligen? die sprekt mi / so mag de bode syn heeren seggen / wie dat komen sal uit Byzantyn / ik sal hem geben't beste paard dat op myn stal staat / een wapen / en nog duysend goude kroonen. De bode dankte den koning van syns heeren wegen / maar niemand antwoorde van de stoute Valentyn / seggende: mogende koning / is't dat nu edelheid belieft dat ik mag ryssen na Aquitanien / ik sal de groenen Ridder bevegten / ende met een v rinnen wil dat myn vader ende moeder is want het my mishaaft / dat ik niet en weet wie ik ben / ofte van wie ik gekomen ben. Daar leid u niet aan wie dat gy syt / ik ben so magtig dat ik u mag verheffen / antwoorde den koning / dog Valentyn begeerde te vertrekken / en heeft consent gekregen om conditie / indien hy den groenen Ridder vertoon / dat hy weder keeren zou. Valentyn beloofde de koning sulks te doen / en heeft oorlof bekoont was / ontbiedende Valentyn om aan hem oorlof te nemen. Valentyn by haar komende / heeft sy gesijt ik sie wel dat ik minnezmeer van u bzingde hebben en sal / want gy syt gefint dit land te verlaten / och of't Godt vellesde dat ik met u ryssen mocht / so mocht my Godt helpen ik sou u vrouwen: maar nu't anders niet wesen mag / moet ik myn tyd in droeffnisse bezijten / nochtans sal myn hert altyd by u wesen / tot een teken geef ik u myn steutel / en op ind myn koffer / en neemt u behagen daar uit. Edele vrouwe / sei Valentyn / ik dank u van u gunst / goud nog silber heb ik van doen / myn reise is om dat ik werken sou wie ik ben / of van wat geest ik gekomen ben / nu sal ik u edelheid seggen dat ik wesen wegen heb tot dese dag toe / ik draage een

kruisje op myn schouderen / blinkende als goud / ik weet niet wat dat bediet / daarom ben ik van sin dat ryssen sal / so ver dat ik weeten sal wie dat myn vader en moeder sijn / daarom neem ik oorlof / ende seg u edelheid adieu / ik beloobe u by mynster trouwe; (so't Godt belieft) dat ik mag weeten van wat geslagt dat ik ben / en so edel sy van geboort / dat ik by u komen mag / en gy u dan verootmoedigen wild / sal ik my aan u edele verbinden. Indien niet / so sal ik altoos u die naar wesen: met dese woorden heeft Valentyn oorlof genomen / en Engeltyn alleen gelaten seer bedroeft sittende in de kamer / so heeft sy haar bedagt / dat een konings dogter niet behoort haar selven ober te geben / om't bloed van Byzantyn in eeren te houden. Dus is Valentyn weg gereist met Oursfon / tot blydschap van Hendrik en Hanefroy.

Hoe Hanefroy en Hendrik deden wagen Valentyn en Oursfon, om hen op den weg dood te slaan.

Het XVII. Capittel.

Als Valentyn en Oursfon gereist waren na Aquitanien / is de haat van de verraders so groot geweest / dat sy ontboden een van hun neven / en hebben huij verraad aan hem te kinnen geven / hem belastende dat hy met hem sou nemen dertig mannen / ende dese twee Ridders in het bosch ombzingen / die booz hem togen / om't seheimstuk te volbringen. Koyt daar na is Valentyn en Oursfon gekomen / daar de verrader Gzingaart met syn volk lag. Als dese verraders hen saggen / hebben sy geroepen / sia dood / sia dood / sia dood / nu is het trid; en hebben Valentyn scherpeyk bevoegen. Gzingaart gaf hem sulken slag met een hauer dat syn bloed op de aarde liep / seggende: Valentyn hier moet gy sterben. Als den jongeling hem gekwest voelde / en van alle syde bevoegen / heeft hy hem Godt bevolen / seggende: heeren / gy hebt my de dood geswooren / sonder recht of reden / so sal ik myn wreken dat gy niet al weder't huijs kinnen salt / trekkende syn

swaard

swaard / gaf de eerste die hem te genoete kwam sulken slag dat hy hem 't hoofd kloofde / met nog vyf andere. Oursfon aan de andere sy scheurende met syn rauwe handen al dat hem in 't genooed kwam / in sulke manier dat al die hy kypgen kon / beed hy met syn tanden dood / en wierpse ter aarde den een op den ander / en is so boorts gepasseerd. Dit siende den verrader / is gereden op syn slot dat daar hy stond / om meer hulp / kwam doe met andere vyf en dertig mannen en riepen: Valentyn geeft u gebangen / want gy moet hier sterben. Valentyn dit siende / heeft Godt aangeroepen / dat hy hem helpen wilde. In dese nood is hy na Gzingaart gegaan / en tegens hem so gebogten / dat 't te verwonderen was. Oursfon dede mee syn best / so dat daar niemand was of sy ontsagen die twee broeders; dog ten laastien wierd Valentyn so gebogten aan alle kanten / dat hy gebangen wierd van dese verrader. Als Oursfon dat sag / soo is hy komen loopen / huiende en kypende in het bosch / maar 't hulp hem niet. Doe beval Gzingaart dat men Oursfon verbolgen soude / en levendig of dood by hem brengen / maar dat was om niet; hy liep en sprong door 't bosch / dat niemand by hem doofst komen: want die hy in syn handen kreeg scheurde hy met syn tanden / so dat een pgehyk van hem veed na het slot toe. Oursfon heeftse vervolgt tot aan de poort van 't Casteel / daar Valentyn op sat. Op dit casteel was een Capiteijn van dieben / moozdenaars en robers / die een neve was van Gzingaart / en deedden haar roof te samen. De edele koning Pepyn wist van dese sake niet / meenden dat 't een goed edelman was. Valentyn dus gebangen synde / hebben hem onredelyk getraceerd / sloten hem in een donkere put. Als Valentyn dus gehandeld wierd / begon hy swaarlyk te sugten / viel op syn knien / biiddende God dat hy hem helpen wilde / dat hy uit de handen van dese verraders kotten mogt / seggende: o koning ik sie u edelheid niet meer: mijn dood sult gy niet weten / ik moet hier in dese diepen put sterben. Adieu Oursfon / gy hebt de dood om mijnent wil geleden / gy bemind: my boben alle menschen / so deed ik ook / als of gy myn eigen

broeder geweest had; ik begeerde te sien myn moeder / maar mi sal ik van haar geen kennis hebben / daarom ik in groot lyden ben: dus als 't Godt belieft / sal ik mijn lighaam de verraders geven / en myn siel den Almogende God. De verraders namen raad wat sy met Valentyn doen souden / eenige wilden dat men hem voort sou dooden. Doen sy Gzingaart van die opinie ben ik niet / men sal hem houden in desen tooren / en ik sal gaan by Hanestrop en Hendzilt / en seggen dat wy hem gebonden hebben / het geen sy goed vonden: en Gzingaart is gereist na Parijs. Oursfon was ondertopt in 't bosch / makende groot misbaar / rustende onder een boom; Als de dag aankwam / heeft hy hem na Parijs begeeven / om den koning te kernen te geven hoe Valentyn gebangen was / en geleid op een casteel. Hy liep so ras als een paard / maar Gzingaart is eer te Parijs gekomen als Oursfon / ging voort na Hanestrop en Hendzilt / en heeft verhaald hoe Valentyn gebange was / waar in sy verblifd waren / vzaagden of sy Oursfon meden hadden / doe seide Gzingaart neen / en dat Oursfon hem ontgaan was. Doe hzegeen sy verdriet maar sy troosten makanderen / om dat hy niet sprekten kon. Oursfon toefde niet lange / hy kwam te Parijs of hy dol geweest had / so dat al de Burgeren haar deuren sloten voor de Wildeman. Des daags daar na soude Gzingaart ryfen na 't casteel / om Valentyn te doen dooden: maar God die sy vziende niet verlaat / heeft Oursfon gesonden in 's konings paleis / daar de koning ter tafel sat te eeten. Als de koning Oursfon sag meende hy dat Valentyn weder kwam / daar de koning hem in verblifde. Oursfon ging in de sale gints en weder seer bedroeft / sloeg voor syn bosch / waar over de heeren haar verwonderden. Dus gaande gints en weder / heeft hy Gzingaart de verrader gesien / sittende aan tafel onder d'andere Ridders / syn hoofd nederhoudende / om dat Oursfon hem niet kernen sou. Oursfon siende dat het Gzingaart was / heeft syn hoofd op gebeven also hy hem wel kende / en gaf hem so gzoote slag met syn rauwe hand / dat syn oog op de tafel viel: hem verhalende: sloeg hem van onder in syn aangezicht / dat al

syn tanden braken in syn mond / en syn eene oog wpt. Doe begon de verrader seer te krijten / dat al die in de sale waeren medelyden met hem hadden. Doe is Oursfon agterwaerts getreden / gaf hem sulken slag op syn hoofd / dat hy ter aerde storte onder de tafel. Doe smect Oursfon de tafel om / met al dat 'er op stond / waer af de Ridders verschoord waeren. Gzingaart sou dood gebleven hebben / hadde 't niet gedaen een stout Heer / die hem wpt Oursfons handen niet kragt trok. Eplatie seiden de Prinsfen tot den koning / siet hoe desen Wildeman de Ridder geslagen heeft / doet Justitie over hem / want hy is een sozgelijk Man. Doe sey de koning / op dese sake moeten wy ons beraden / ik geloof niet dat hy sonder oozsake Gzingaart geslagen heeft / doet hem hier komen / so mogen wy weten waer door dit begert gekomen is. Oursfon wierd voor den koning gebragt / die hem vzaegde / waerom hy desen Ridder geslagen had / Oursfon dede tekenen dat Gzingaart had vermoord Valentyn in een bosch / wijsende wonderlijke tekenen / dat hy Gzingaart bevegten wilde in eenen Kamp om hem 't verzaed te doen belijden / stuytende sijn Capzoen voor Gzingaarts voeten / tot een teken om tegens hem te vegten. Als de koning dit sag / seyde hy: Mijn Heeren / gy hebt gesien dat de Wildeman myn Ridder geslagen heeft / en ik heb hem na de questie gebragt / soo laat ik my dunken dat hy een Kamp wil vegten tegen Gzingaart: mijn Heeren wild hier in helpen raden / en u aller opinien seggen / wat ik hier in doen sal / ik dugt voor een Verraad / dat ons naliende is / daarom sou ik den Camp consenteeren / 't geen al de Heeren toe stonden: 't selve wierd Gzingaart geleyd / die daer wepning lufft toe had / vzesende dat 't Verraad wpt komen sou / dat dus langen verholten tegen weest: Gzingaart aansag Hanestrop en Hendzilt / die hem wenkten / seggende met een bedroeft aengesigt / Heere socht niet / wy beloben dat wy u paps maaken sullen / indien gy verwoonen word. Eplaaß seyde hy; mijn saken gaan seer kwalijk / ik sie dat ik sterben moet om ulcent wil / dit seggende / is hy by de koning gegaan / en sey: Mogen de koning /

ik bid u dat u Mogenhepd my ontslaffen wil / tegen den Wildeman de Kamp te vegten / het is een Man daar geen Ridder eer af behale: mag / want het geen natuurlijk Mensch is. Gzingaart seyde de koning u onschuld mag u niet baten de Kamp is geconsenteerd by al mijn Heeren / hebt gy regt / 't sal u wel beschermen. Van dese antwoorde was Gzingaart bedroeft: maar Hanestrop seyde / verstaat u niet / ik sal u so Wapenen dat de Wildeman u niet misdoen mag. Als Oursfon verstaend dat hy den Kamp vegten soude / beedde hy gzoote blydschap / en wees de koning dat Valentyn dood er vermoord was / waer af de koning hem seer verwonderde / van de tekenen; Altoos stond Oursfon om Gzingaart te slaan; de koning wees dat hy hem niet slaan soude voor dat hy in den Kamp waer. Doe sey de koning tot Gzingaart / wapen u / en denkt om wel te doen. Och latie Heer koning / seyde Gzingaart / ik heb u lang gediend / maar ik word geloond dat ik moet vegten tegen een onredelijke Creatuur. Gzingaart / sey de koning / hebt gy regt / so wild niet sozgen / u goed regt sal u beschermen. Ik sal u doen wapenen / Oursfon sal ongewapend / en gy sult te Paerde sijn / hy te voet: gy bewijst wel dat gy onrecht hebt / doet u best / bescherm u regt / Godt wil u beyde bewaren.

Hoe de koning Pepyn gebood dat men de Kamp voor zyn Paleys maken soude, om te zien Gzingaart en Oursfon te samen vegten.

Het XIII. Capittel.

NA dat Gzingaart veel ontschuld gedaen had om tegen Oursfon te vegten / so heeft den koning de Kamp doen bereyden voor sijn Paleys. Als 't bereyd was / stond Oursfon om Gzingaart te wagten / die al gewapend was by Hanestrop en Hendzilt. Oursfon in de Kamp welende / heeft menig bewijs gedaen met sijn Handen / hoe hy Gzingaart bevegten sou. Als Gzingaart wel gewapend was / heeft hy Doelof genomen aan Hanestrop

en Dendyk / seggende Mijn Heeren / ik moet
desen kamp begten / maer ik weet wel dat ik
bertwommen sal worden / en dat ik de dood moet
sterben om uweent wille: swygt / sepe Ma-
nestrop en Dendyk / hebt goede moede / indien
gy van de Wildeman bertwommen word / sullen
wy u perss maeken tegen onse Vader / so dat
gy geen sorg hebt vooz u lijf / indien de ko-
ning u iets sou willen misdoen om de sake /
daer sou liever om sterben hondert duysend.
Maer maer sijn secreet / en med van die
saken niet. Aldis is Gyingaart gereden na
de kamp / die vooz 't Paleys was. Als nu
Gyingaart in den kamp gekomen was / seer
hoog noedig stak hy sijn Paerd met spooren /
en reed na Oursson / en sepe / Ha! walsche
verrader / gy hebt mijn ene Ooge uptgeslagen /
ik sal u bewijfen dat gy my onrecht gedaen
hebt. Als Gyingaart na hem toe kwam /
heeft hy hem betwessen veel tekenen / stak sijn
handen om hoog / gysfende met sijn Tand
so breeffelyk / dat die 't sagn / daer of verbaerd

waeren. Gyingaart liet sijn Lans dalen / stak
sijn paerd met spooren en liet 't loopen na Our-
sson: Oursson sprong agterwaerts / so dat sijn
lantie in der aerde stak / doe is Oursson toe
geschoten / heeft de lantie upt Gyingaarts hand
met geweld genomen / gaf hem met de selve
sliken slag / dat hy verdoost in de zadel sat.
Gyingaart hem voelende geslagen / stak hy
sijn paerd met spooren / en reed in de baen / nu
hier / nu daer / Oursson liep hem na / gyp-
fende met sijn Tand. Doe Gyingaart hem
sag in dus banigen last / sepe hy: Mahanestrop
en Dendyk / nu is mijn tyd gekomen / hier
moet ik om u beyder wille sterben. Hy rijdende
heen en weer / heeft Oursson de lantie upt sijn
handen geworpen / loopende na Gyingaart /
het paerd by den hals genomen / en so vast ge-
houden / dat het niet een voet voozt en kon.
Gyingaart meende sijn Swaerd te trekken /
maer Oursson dat siende / heeft hy het Paerd
met kragt onder sijn Doeten geworpen / so dat
Gyingaart sijn zadel ruymen moest. In 't

opstaende verloor hy sijn Schild. Doe is Our-
sson toe geschoten / gaf hem sulken slag met sijn
hand / dat hy ter aerden vallen moest / ging
op sijn Paerd sitten / en dede daer veel wonder-
lijke kuuren mee. De Koning sepe / ik ver-
wonder my seer van dese saak / ik weet niet
wat ik hier upt nemen sal / ik laet my dunken
dat hier een groot Verraed upt komen sal /
maer waer van daer weet ik niet. Oursson
sittende op 't Paerd / reed na Gyingaart toe /
gaf hem nog een slag dat hy weder ter aerde
moest vallen. Doe iam hy sijn eygen Swaerd /
gaf hem nog drie wonden in 't lijf / en een in
de arm / so dat hy vooz dood bleef leggen op
de aerde. Doe heeft de Verrader geoept om
sijn sae te mogen bekemen / de bewaerder
van de kamp die vragde hem wat sijn begre-
ren was. Doe sepe Gyingaart laet de ko-
ning komen / ik sal hem het verraed ontdekken /
laet dese Wildeman my niet meer slaen. Den
Ridder wees Oursson dat hy hem niet meer
slaen sou / en Oursson was te vreden.

Hoe Gyingaart aan den Koning het ver-
raad ontekte, als hy verwonnen was
van Oursson, en hoe Valentyn na A-
quitaniën trok, en tegen den Groe-
aen Ridder vogt.

Het XIX. Capittel.

Als Gyingaart den Koning sag / heeft hy
om genade gebeden / en sepe: O ko-
ning ik heb my ontaen tegen u / hier toe heb-
ben my gebagt u zonen: want om hen te
believen heb ik Valentijn gebangen in een bosch
en onse raed is also gesloten / dat men Valen-
tijn soude doen sterben. De Koning de wart-
hep verstaen hebbende / beval dat men Gyn-
gaart hangen soude. En de Koning is met
enige Heeren na 't Casteel gereden / om Va-
lentijn te onsetzen. Oursson is vooz den ko-
ning geloept / wijfende den weg so regt / of
hy deselve gemaakt had. Den Koning sepe:
Het is een vzeemde sake van de Wildeman /
dat hy Valentijn so lief heeft / ik sal hem goed
doen; het was geen wonder / want het was

sijn Susters zoon / al wist hy 't niet; ook
mocht de Koning niet weten wie dat Valentijn
en Oursson zijn / van dooz een hoofd dat Es-
cleremond bewaerde in een Casteel / dat Pa-
ragus een kreufe toe behoogde. Dit hoofd is
van een Spinne / dat met konse van Pigro-
mantie gemaekt is / en toekomende dingen
voozsepe / en is van sulke aerde dat 't niet ver-
gaen sal / vooz dat in het Casteel komt de al-
der vzoornste Man / die op aerde leest / dan
sal dat Hoofd zijn spyaek en kragt verliesen /
daer sal een komen die 't te nicte doen sal:
namentlyk Valentijn / en Escieremond kry-
gen. De Koning by 't Casteel komende / heb-
ben sy hun poozten gesloten / en de Poozters
bevolen op hun lijf / geen poozten te openen.
De Koning dat siende / liet het Slot besto-
men: De gragt gebult sijnde / vzaeken sy de
Muren / sijn met magt in 't Casteel gekomen /
hebben de verraders gebangen / doen g: ende
in een diepe donkere Cooren / daer Valentijn
in lag met groot verdriet. Als hy den Koning
sag / is hy op sijn knien gebalen / hy in dankende
dat hy hem verlost had van den dood. Doe
verteiden de Heeren Valentijn van Oursson /
hoe dat hy een kamp bevoogten had tegen Gyn-
gaart / daer dooz dit Verraed upt gekomen
was. Valentijn dit verstaende / nam Oursson
in sijn armen en heeft hem gekust / deden
malkanderen groote vzeendschap. Doe liet de
Koning de verraders in het Bosch aan boomen
hangen. Doe sepe de Koning / mijn lieve
vriend Valentijn / doet mijn raed en reys met
my wederomme / so sult gy wijselijc doen.
Heer Koning / sepe Valentijn / vergerf 't my /
ik sal niet weder keeren / vooz dat ik weet en
sal van wat geslagt dat ik gekomen ben. Ik
sal gaen reysen na Aquitaniën / so als ik ge-
zworen heb / om den Gzonen Ridder te be-
begten / ik bid u dat gy my oorlof wild ge-
ben / om mijn opset te volbrengen / ik sal
altoos u armen Dienaer blyben. Aldis is de
Koning Peppin gescheyden; nu sal ik vooz
sprecken van Valentijn en Oursson / die na A-
quitaniën reysde / om de Gzonen Ridder te
bebegten. Als de Landlieden vernamen daer
daer kwam een Ridder met een Wildeman al
rug bewassen / liep elk om hem te sien / die

al naelt en ring als een Beer was. Valentyn liet hem een Cofak van rood Remosijn maeken / daer dooz hy te wider sag. Als hy dus gekleed was / besag hy hem selve / en hield een hoveerdige maniere / dat een gemugte was om te sien. Dus r' deinde heeft Valentyn sien kommen een jong Ridder / die seer schreyde. Valentyn vzaegde / waerom schreyd gy aldus! heeft u pmand leed gedaen / so wil ik u by staen? Gylaes / seyde de Jongeling / 't en is dat niet / ik heb mijn Heer verlooren / die heeft een Strijd om de schoone Fefone tegen den Groenen Ridder aen genomen / en is verwonnen; daer leeft geen Ridder die hem overwinnen sal / daer op is hy so hovaerdig / dat hy de Ridders / die hy verwind / aen een Boom laet op hangen: ik heb 'er al drie-en-twintig geteld / Mijn Heer die hangt ook daer. Doe seyde Valentyn so het Godt belieft / sal ik daer na toe rijden / en begten lijf om lijf / ik heb ook so veel gehoord van dese Jonkvrouw haer schoonheid / ik hoorse in korten tijd te sien. Heer / seyde de Jongeling / gact daer niet om hem te bevegten / want het is altemael verlooren arbeyd dat gy begint: wild gy u lijf tegen sulck een dwaes setten / want hy veel stoute Ridders heeft verslagen / ik sozge ook vooz u lijf en leven / indien gy tegen hem begt. Gursfon wees Valentyn niet tekenen / dat hy op de schoone Fefone verliest was / en daarom de Groene Ridder bevegten wou / daer Valentyn om lagten / en reysde vooz na Aquitanien / Valentyn de Stad van verre aen sieude / heeft een Man geroepen die daer kwam gegaen / en vzaegde / waer hem de Groenen Ridder onthield? Heer seyde de Man / ik geloobe niet dat gy hem wild gaen bevegten? Ja / sey Valentyn: Och Heer gy neemt een groote stoutheyt aen / gy sult nimmer victorie tegen hem verkrijgen / komt hier op desen Berg en siet aen de Boom / daer hangen meer dan veertig die hy al gedood heeft / binnen veertien dagen sal hem den Hertog moeten geven sijn Dogter / en der schoonste Jonkvrouw van de Waerde. Mijn liebe vriend / sey Valentyn / Godt sal den Hertog helpen. Als Valentyn sprak met de Man / kwam daer een Man van sevensig Jaer als

een Pelgrim / met een langen gypsen Paerd / het was Blandemyn / die Belesante des Konings Suster en Valentyn en Gursfons moeder vande / die by het Slot was / daer de Keuse Faragus hem onthiel / als wy hier te vooren gesepd hebben. Valentyn vzaegde van waer hy kwam? Hy antwoorde van Constantinopelen: maer ik mocht daer niet in / om dat de Turken de Stad belegerd hadden. Pelgrim / seyde Valentyn / segt my van den Groenen Ridder / is hy niet weerd? Mijn Heer / seyde hy: Indien gy my gekoven wild / rade ik u dat gy niet tegen hem begt / al waeren 'er Honderd / hy sou u alle 't lijf benemen. Voort vzaegde hy Blandemyn / waer sijn reys heen was? die hem seyde / na de Koning Peppin / om hem aen te dienen / dat de Koning Faragus begeret een kamp te begten tegen de Keiser / die Belesante sijn Wyfsvrouw onregtelijk verjaegt heeft / 't welck den Koning van Byzantyns Suster is / en by hem onderhouden word. Doe bad Valentyn in Godts Naem / dat hy geliefde te wagten / tot dat hy den Groenen Ridder verslagen had / dan wilde hy niet den Keiser een kamp begten: want hy in niemand so gehouden was / dan in Koning Peppin. De Bode sloeg het of seggende: Hy moest de boodschap van Belesante doen; daer op Valentyn belaste de groeten aen den Koning Peppin / en segt dat gy my hier gesien hebt met den Wildeman. Dus reysde hy heen / Valentyn heeft de Stad aen gesien / die seer schoon was / en sieude een Fontyn / is daer na toe gereden / ging sitten rusten onder een Boom / want hy seer vermoept was / ook begerde hy wat te slapen / en Gursfon bewaerde hem. Doe Valentyn wat geslapen had / is hy op gesaen / toen kwam daer een Ridder / die dooz sijn hovaerdigheyt / den hovaerdigen Ridder geheeten was: want hy was so opgeblasen / dat hy niemand groete / en so hem pman ontmoete en hem geene eere deed / die moest tegen hem begten / waer dooz hy menig ter dood bragt. Desen hovaerdigen Ridder komende by de Fontyn / trad van sijn Paerd / Valentyn hem aen siende / niet wetende wat sijn meening was / om dat hy van sijn Paerd trad. Gursfon ging

ging nevens hem staen / hem neerstig aensieude / dat de Ridder seer speet / die hem een slag gaf / dat hem 't bloed ten Keuse en Mond uyt liep. Coen heeft hem Gursfon in sijn armen genomen / hem ter aerden werpende / dat al sijn Leden braken / heeft doe sijn Ades genomen / en stak hem daer mede een groote Worde / dat 'er het bloed overbloedig uyt sijn lijf liep. Desen hovaerdigen Ridder hem aldus gekwetst voelende / heeft luyde geroepen. Doe sprak Valentyn: Heer Ridder gy hebt onrecht dus dagnen Man te slaen / die niet spreken kan. Doe seyde de Ridder / gy Rabaut / waerom doet gy my geen heusheyt? meenende hem met sijn Zwaerd te slaen. Valentyn dit siende / sloeg de Ridder dat hy dood ter Aerde bleef leggen / seggende: so sal men leeren goede Heeren groeten. De Ridders Soldaten dit siende / sijn met schrik na de Stad geblogen / bragten tepding aen den Hertog / die hierom seer gestoord was / want hy was van sijn waeste Bloed. Valentyn hoopte 't geroep van

't Volk binnen de Stad om de dood-slag / is te Paerd gereden in de Stad / in een rijk Burgers-huis / nam daer sijn rust-plaets. Dit werd dadelijk de Hertog aengediend / die hem dooz een Bode heeft laten halen: komende by den Hertog / vzaegde hy: Gy Heeren / wild my seggen of gy Ridders sijt of niet / en uyt wat Land gy sijt. Heer Hertog / seyde Valentyn / Ridders sijn wy / en Dienaers van de Koning van Byzantyn. Ridders / seyde Hertog / gy hebt mijn Aef gedood / het welck Valentyn stouteljk bekende / en verhaelde 't van woord tot woord / gelijk 't geschied was / seyde vooz / wy sijn gekomen om de Groene Ridder te bevegten / en de schoone Fefone te winnen: maer gy Hertog hebt kwalijk gedaen / dat gy dooz den hovaerdigen Ridder u wegen onbeplig hebt laeten maeken / wy hebben ons Lijf verweerd / u wegen bezyd / en open weg gemaakt vooz alle Ridders / die om u Dogter te winnen / hier komen; dus sijn wy ontfasbaer / maer gy strafbaer: dooz welke

ceden den Hertog haer beyde pardonnerde /
 seggende: Heer Ridder / also gy gekomen sijt
 om den Goenen Ridder te bevegten / sult gy
 in mijn Paleys komen / en besien mijn Dog-
 ter / om welke gy gekomen sijt / by haer sult
 gy binden nog veertien Ridders / die mee ge-
 komen sijn om den Goenen Ridder te beveg-
 ten. 't Is de manier dat alle Ridders die hier
 komen om mijn Dogters wil / die moeten
 eerst in de Zale komen en met haer spreken /
 eer zy de Goenen Ridder bevegten / 'p sal
 u geben een Gouden Ring / wild die bewaeren
 ter liefde van haer. Dus is den Hertog met
 Oursfon en Valentijn in de Zael gejaen /
 daer de schoone Fesone en de Ridders waeren.
 Doe Valentijn de schoone Jonkvrouwe sag /
 heeft hy haer eerweerdlijck gezaget / en seide
 overluyd: Edele Jonkvrouwe dooz gants
 Christenlijck weet men van u schoonheyd te
 spreken / Godt moet u bewaeren vooz de
 Goene Ridder / die niet wardig is u te ge-
 naken. Dus sal u belieben te weten / dat de
 Koning van Brankryck ons alhier gefondert
 heeft / om ons lijf te abontuieren tegen de
 stoutsten Man die op Werden leeft / so men
 seyd: Hier is ook een a'lerzoome'le Man /
 hy ontfiet hem geen W: pen ter Waereld / hoe
 danig dat hy sijn / nog geen Man op Werden:
 hy heeft Nagelen aen sijn Handen / snepdende
 als Schreymessen / dat hy spreken kon / zijns
 gelijk en waer op Werden niet gebonden. Edel
 Vrouwe gy moogt seker weten / inden desen
 Man mag begten tegen den Goenen Ridder /
 hy sat niet lange tegen hem mogen slaen / maer
 sal hem schandelijck op moeten geben. Fesone
 antwoorde seer beleefelijck: Ik danke den
 Edele Koning van Brankryck: Mijn Heer /
 vooz den grooten arbeyd die hy om mijnent
 wille gedaen heeft: Zegt my Ridder kend gy
 hem niet? het is een schoon Man van maek-
 sel / 't schepnd een stout Man van herten te
 wesen / ik geloof waer hy gebayt in een Sto-
 be / sijn lijf sou wit wesen als andere Mans.
 Edele Vrouwe / seide Valentijn / hy heeft van
 zijn leven geen kleren aen gehad / dan nu
 eerst / om te sien hoe dat hy hem houden soude /
 ik heb hem naekt in Parps gebogt by den
 Koning / hy ontfiet houde / litte nog wild.

Dus houdende / aensag de schoone Maget
 Oursfon / en verlesde op hem boven alle an-
 dere Heeren en Ridders die daer waeren /
 daerom men gemeenlijck seyd: daer is geen
 Lief lelyk. Als Valentijn dus sprak tegen de
 Jonkvrouwe / seide hy / hoe hy een Eed ge-
 daen hadde / om den Goenen Ridder te be-
 vegten in een Kamp / om haar Edehepds
 wille / en niet weder heeren vooz hy hem ver-
 slagen / en haar verloft had. Eplatie seide
 de schone Fesone / set u iys in de abontuure
 niet om my / want wie een ander leber als
 hem selven heeft / die heeft een ongerogelde
 liefde: daer sijn om mynent wille so veel ge-
 stopen / dat het my verdyct langer te leven /
 dog Godt Almagtig wil u victorie verkenen.
 Doe nam Fesone twee Goude Ringen / gaf
 den enen Valentijn / en de anderen Oursfon /
 daer na sijn dese twee Ridders gaen sitten aan
 de Tafel / daer de anderen saten. De Hertoge
 dede hen-leden eerlyk dienen / dan Fesone
 heeft altijd haer ogen op Oursfon geslagen /
 meer dan op de anderen Ridders / so dat haer
 Hart was ontflecken met liefde. Terwyl de
 Heeren aten / is den Goenen Ridder vooz de
 Poozt gekomen / om de schoone Fesone te sien /
 want het Tractat also gemaakt was / dat
 hy eens daegs komen soude. So haest als
 hy in 't Hof was / seide hy met luyder stem-
 me: Heer Hertog / hebt gy Ridders om my
 te bevegten? Ja / seide de Hertog / hier sijn
 'er nog veertien / die hun lijf abontuieren wil-
 len om mijn Dogters wil / en tot dien eynde
 nyt verre Landen gekomen sijn. Doe seide de
 Goenen Ridder / laetse my sien / en de schone
 Fesone ook. Dus tredende in de Zael / heeft
 hy de Ridder aengesien / en seide: gy Hee-
 ren / zijt gy hier gekomen om my te beveg-
 ten / so zijt gy verdwaelde? Eet / drinkt / en
 maekt goede Cier / morgen sal 't wesen den
 lesten dag / ik sal u alle hangen aen den hoogsten
 Tak van myn Boom. Valentijn dit hoornde /
 was seer verhooyd / heeft den Ridder geants-
 wooyd: Heer Ridder / sulke woorden te spre-
 ken / hooyd gy u te schamen / de dag is nu
 gekomen dat gy bebogten sult worden so sterck
 als gy ont gewest zyt / hy is nu gekomen
 die u verwinnen zal. Oursfon sitende ter
 Tafel

Tafel / sag den Goenen Ridder aen / verstand
 wel dat men van hem sprak / is ontflecken
 tot hem toeredende / nam hem in sijn ar-
 men / wierp hem op sijn schouder / als of hy
 een kind gewest had / kumerende so met hem
 heen en weer / wierp hem ten lesten tegens de
 Muur / also stijf / dat hy meende de hals te
 bryken / want Oursfon wel verstaen had /
 dat het de Goenen Ridder was / die so veel
 Ridders had laten hangen. Als den Goe-
 nen Ridder op gestaen was / ging Oursfon
 aen de tafel sitten / en wees met tekenen /
 dat hy 'er wel drie sulke Ridders op sijn
 hals nemen soude: Toe begonnen sy altemael
 te laghen die in de zale waeren / en seiden:
 dat mi gekomen was die de schoone Jonk-
 vrouwe hebben soude. Doe Fesone Oursfon
 sag / wierd sy te meer ontflecken met liefde.
 Godt die alles voozsiet / heeft haer beyde
 Herten ontflecken met den band van beyus /
 so dat het kwalijck is om te schryven. Den
 Goenen Ridder beklaegden hem seer / van 't
 geene dat hem geschied was / seggende: Mijn
 Heeren / dese Man heeft my verrast / is aen
 my gekomen sonder te spreken / ik beloove
 hem dat ik hem so straffen sal / dat gy aan
 hem een exempel nemen sult / en tot spijt van
 hem sal ik een Galge doen maeken / om
 hem daer aen te hangen. Oursfon verstand
 wel dat hem den Goenen Ridder beklaegde
 van de sijnat die hem gebeurd was / doe is
 Oursfon op gestaen / heeft sijn hoofd geschud /
 betwees met tekenen dat hy hem 's anderen
 daegs wilde bevegten / tot een teken heeft hy
 sijn Capoen nyt getogen / en dezelve vooz
 des Goenen Ridders boeten geworpen. Coen
 sprak Valentijn tot den Goenen Ridder: ziet
 hier het paud van den Wildeman / hebt gy
 nu een vroom hert / so heft hem op. Dit
 speet den Goenen Ridder so seer / dat hy niet
 een woord en sprak. Toe seide de Hertog /
 gy sult seyd hebben tegen desen Wildeman /
 indien gy hem verdoind / so moogt gy roe-
 men dat gy sat de Bloem van alle Ridders.
 By myn Godt / seide den Goenen Ridder /
 Moogen so sult gy 't sien wat sijn sterckheyd
 is / hy sal niet lebendig up myn handen
 komen / ik sal hem hangen boven alle de an-
 dere. Met dese woorden is hy nyt 't Casel
 gegaen: in sijn Pavejoen om te rusten. Den
 Hertog is gebleven met sijn Heeren in de Zale
 by de schoone Fesone / die groote blydschap en
 vrygd bedreuen / zeggende: Hier is de Mar-
 sier van den Goenen Ridder. Daer was
 groote spraken in de Stad van de Wildeman /
 elck begeerde hem te sien / waer dooz so groo-
 te meenigte Volk kwam in 't Paleys / dat
 men de Poozt moest sluyen. Als Oursfon
 't geruge hoorden / stak hy het Hoofd den
 bensteren up / om te beter gesien te komen
 worden / en om eenige Batement-speelen te
 sien / die gepublijct sijn; is elck gant slapen.
 Valentijn in sijn rust sijn / dede hy Ours-
 fon een teken / dat hy by hem te Bedde kom-
 men sou / maer Oursfon ging leggen op de
 Berde / dede als hy gewoon was. Doe den
 dag aen gekomen was / is Valentijn en Ours-
 fon in de zale gegaen / eer de Hertog met
 sijn Dogter kwam. Daer waeren de veertien
 Ridders / die gekomen waeren om te vegten /
 pder hoopte op de schoone Fesone. Doe sprak
 daer een Ridder van groote gekoopte / seg-
 gende: Mijn Heeren indien 't u alle belieft /
 ik ben bereyd om de Ridders te bevegten / 't
 geen hem van de andere Ridders geconsen-
 teerd werd / hy heete Gallerant / was een
 Fransman; hy hem haestig gewapend heb-
 bende / kwam by Fesone sijn afschept nemen /
 is gereden na de Tent van de Goene Rid-
 der. Coen den Goenen Ridder sag dat daer
 een Ridder kwam om te vegten / is hy te
 Paerd gefeten / kwam met een hobaerdig ge-
 moed tegen den Ridder Gallerant / sickende
 hem ten eersten van het Paerd dat hy ter aer-
 de viel / nemende voozt de helm van 't hoofd /
 daer dooz Gallerant verbaerd wierd / en bad
 om genade / maer 't hulp hem niet / hy doog
 hem sijn Harnas up / en hing hem aen den
 Boom / by de andere. Om de dood van dese
 Ridder was in de Stad een groot geschrey /
 want hy een volprezen Man was. Oursfon
 verstaende de dood van Gallerant / dede een
 teken met sijn handen / dat hy den Goenen
 Ridder van stonden aen bevegten woude / en
 sijn Bles van den anderen scheuren: maer
 Valentijn seide dat hy de eerste moest wesen /

so heeft hem Gursfon ontfien en is weg ge-
gaan. Toen is Valentijn hem gaan wapenen;
getwapend sijnde / is hy gegaen by de schoone
Fesone; om Oorlof te nemen. Men heeft
niet te vraghen of 't daar sugten of kermen
is geweest: och! zep de schoone Jonkvrouw/
ik bid Godt Almagtig! dat hy u bewaren
wil vooz dese goenen Ridder / die mijn Maeg-
dom soekt. Na veel reden heeft Valentijn oor-
lof genomen aan de Jonkvrouw: sy heeft
hem Godt bevolen / haar sin was altoos by
Gursfon / daar sy reden toe hadde / dooz dien
dat 't Godt believe dat het geschieden soude/
dat Gursfon haar tot een Hupsbzoutw sou
hebben / als gy nog hooren sult. Doe is
Valentijn te Paard geseten / om den Goenen
Ridder te bevegten / maar op de weg zinde/
is daar gekomen een Ridder die op de schoone
Fesone verlicft was / roepende: Heer hebt
een luttel patientie / laat my dog vooz gaan.
Jonk Heer gaat in den Naam Godts / ant-
woorde Valentijn: Ik geve u Oorlof / Godt
moet u bewaaren: hy was genaamt Cprus/
gebooren upt Sabopen / hy had al sijn goed
verteerd / daarom sette hy hem in de abon-
tuure / nam Oorlof aan Fesone / en aan alle
de Ridders / en is so gereden vooz 't Pabel-
soen van den Goenen Ridder. Toen de Goe-
nen Ridder Cprus sag konen / is hy upt
sijn Cent gekomen als een hoogmoedig Man.
Cprus sepe / Heer Ridder sit op u Paerd /
en denkt om u te beschermen. Den Goenen
Ridder gebood dat men sijn Paard vzenge
soude / en is daar op geseten / heeft sijn Goe-
nen Schild aan sijn hals gehangen / de Lencie
in sijn handen genomen / en sijn op malkan-
der gereden in so een grooten neyd / dat den
Goenen Ridder Cprus dooz sijn Lijf reed /
dat hy dood ter Aarden viel / die hy als de
andere met een kroode aan een Boom hing.
Toen Valentijn sag dat Cprus was gehan-
gen / misghaagde hem dat seer / en beval hem
Godt / bad hem debotelijk aan / dat hy dog
weeten mozt wie sijn Vader en Moeder waer /
dat hy daar kennis af krijgen mozt vooz sijn
dood. Doe stak hy sijn Paard met spooren /
en reed vooz de Cente van den Goenen Rid-
der / en ging daer in. Den Ridder hende Pa-

lentijn wel / dooz dien hy Gursfon geantwoord
hadde / waar dooz hy Valentijn meer ontfag
dan alle die daar waaren / seggende: Heer
Ridder / ik ben te vreden dat gy weder keerd
in u Land / want my verdziet u ongeluk.
Toen sepe Valentijn / Ridder dat mag niet
sin / ik heb beloof en gezworen dat ik myn
Magt tegen u proeben sal / dus ontfegte my
niet. Den Ridder sepe / indien gy my wilo
beproeben / so moet gy halen myn Schild / die
giuter hangt aan den Boom. Toen sepe Va-
lentijn / gy hebt dienaars / doetsse die halen.
By myn Wet / sepe den Goenen Ridder / gy
sult myn Schild halen wild gy tegen my
vegten / indien gy myn Schilt niet en haeid /
so sal ik u geen strijd leveren. Als Valentijn
sag dat den Goenen Ridder sijn onschuld daar
op nam / so is hy als een vroom Ridder ge-
reden na den Boom / om den Schild te halen/
maar wat hy trok / hy kon het Schild niet los
krygen / 't geen hem verdzoot. By myn ge-
loode / sepe den Goenen Ridder / mi desen
Jongens Ridder myn Schild niet hinderen mag/
so neemt hy een sette daad hem vooz / my
dunkt dat hy my met Verraad soekt te ober-
winnen / ik sal hem wysen dat sijn voozne-
men en al sijn practiken / een schandely-
ken voortgang sal sijn tot groote schande. Toe
is den Goenen Ridder te Paard geseten / roe-
pende sijn dienaar Gobert / die hem haalde
een Flesje / daar Balsam-olp in was / die upt
het Paradyss gekomen was / welke Oly is
van sulke kragt / dat indien ymand ter dood
gekwetst waer / en hy met die Salve op de
Wonde streek / hy sou van stonden aan gene-
sen worden. Dese Oly heeft dese Goenen
Ridder lange tyd by hem gehad / en in me-
nige last hem genesen. Doe hy wel voozsien
was / heeft hy sijn lencie in de salinge ge-
lepd / en sijn malkanderen te gemoet gekomen
met sulken kragt / dat hy beyder lancien
bzaken / en de sulken in de Lugt vloegen; al-
dus vooz by malkanderen passerede. Doe sy
weder keerden / hebben sy hun Zwaarden upt
getogen / om malkanderen te bevegten. Va-
lentijn sieg den Goenen Ridder sulken slag
met sijn Zwaard / dat 't dooz het Harnas in
sijn Lijf ging. Den Goenen Ridder hem ge-

kwetst 4

kwetst / om dat hy Valentijn niet verwonnen
had / seggende: Ridder wy moeten desen
strijd laten / ik sie dat gy vermoepd sijt en
den Nagt komt aen / dus keerd nu weder in
Aquitaniën / en rust desen Nagt; gy moogt
wel roemen boven alle Ridders / dat ik noyt
so stouten Man gevonden heb: komt Mor-
gen weder / neemt oorlof aen alle Vrienden/
want gy dan sterben moet. Valentijn was
blyde dat hy den Goenen Ridder verlaten
sou / want hy seer morde en gekwetst was
Toe is Valentijn na Aquitaniën gereden. Als
die van de Stad sagen dat hy weder kwam /
bedreuen sy groote blijfchep / gingen upt
om hem eerlijk te ontfangen: Gursfon nam
hem in sijn armen en kuste hem. Doe sy
in 't Paleys waeren / vzaegde den Hertog hoe
dat het met den Goenen Ridder stont? Heer /
sepe Valentijn / hy is in sijn Cent en rust
hem daer / hy is de vromste Man die ik opt
gesien heb; daer is geen vromer op aerden
dan hy / men mag hem niet verwinnen / ten
waere by Godts gracie. Den Hertog sepe /
gy hebt u vroom gehouden tegen hem / gy
alleen sijt weder gekeerd / sy alger sijn
een schandelyke dood gestorven / waer gy
hebt bewesen / dat gy sijt een Vroom van alle
Ridders. Valentijn sepe: Goede Heer /
van hem mag ik my niet bemeten / op Mor-
gen vzoeg sal ik weder Strijd hebben: ik
bid Godt dat hy my beschermen wil tegen
desen Ridder / want sonder Godts hulpe
mag men hem niet verwinnen. Doe is Va-
lentijn antwapend / en gegaen in de Kamer
van Fesone / elk dede Valentijn groote eer om
sijn vromighepds wil. Toen het tijd was
om te eten / sette den Hertog Valentijn aen
sijn eygen Tafel / sprekende van menigerhan-
de matere. Toe de Maectijd gedaer was /
is Valentijn op gestaan / nam oorlof aen de
Heeren / en is in sijn Kamer gegaen om sijn
wonden te verbinden / want hy seer gekwetst
was. Doe hy verbonden was / is hy gaen leg-
gen om te slapen. Den Goenen Ridder was in
sijn Pabelsoen / die van sijn Meester sijn wonden
dede strecken: hy en hadde geen wonden sogroet /
of so haest als hy gefineerd was / so was hy also
gestond als hy opt had geweest van te booren.

F

Hoe

Hoe Valentyn Oursfon zond om 'sanderen daags den Groenen Ridder te bevegten, en hoe Oursfonden Groenen Ridder verwon, die hem zeyde dat hy een Konings Zoon was.

Het XX. Capittel.

Aldus lag Valentyn al de Nacht / sonder let te slapen of te rusten / fugtende / en seggende met klagenlike woorden / o Almogende Godt / nu sie ik wel dat ik mijn opset nimmer te boken komen sal / het sy dooz u gracie / so bidde ik u Almogende Godt / dat gy medelijden met my wilt hebben tegen desen Groenen Ridder / die mijn de dood gezworen heeft. Och ik had my vooz genomen / dat ik niet rusten sou vooz dat ik geweten had de Vader die my Wan / en de Moeder die my ter Waereld gebragt heeft in 't Bosch van Orlens. Maer nu beken ik dat 't al om niet is: want ik heb een sot werck aengenomen / dat ik desen Kamp begieten wil tegen den Groenen Ridder / nu my de Fortuna tegen is: want niemand hem verwinnen mag / of hy moet wesen van Koninklike geslacht / en die van geen Vrouw op geboed is / nog geen Vrouw verwonnen gesogen heeft: die ben ik niet / ik ben so waerdig niet dat ik een Konings Zoon soude wesen / ook ben ik in mijn jonckheyt so niet op-geboed: dus sie ik geen hoope nog troost in mijn voornemen / die my van der dood afschermen mag van Godt / die my beschermen wil / dat ik so schandelijk niet en sterben moet. Dus klagende / so wierd hy denkende op Oursfon den Wildeman / die hy in 't Bosch verwonnen had / want hy geen Vrouw verwonnen had / en dat het mogelijst geweest is een Konings Dogter / die hem in 't Bosch geboerd hadde. Den nacht gepasseerd sijnde / is Valentyn op gestaen en gegaen by Oursfon / hem wissende dat hy hem Wapenen soude / om tegen den Groenen Ridder te begeten. Oursfon seer blijd sijnde / springende en dansende over de

Zale / betwees met tekenen / dat den Groenen Ridder nimmer byt sijn handen komen soude; so heeft hy hem voozsien met een grote zwaere knodse van hout / leydende op sijn hals / schuddende sijn hoofd / willende geen ander Wapen of Parnas hebben. Valentyn seyde: Mijn goede vriend / dat mag so niet wesen / ik wil dat gy met mijn Parnas gewapent sijt / en mijn Schild die mijn den Koning gegeven heeft / en mijn Paerd; dus was Oursfon te vreden. Doe gebood Valentyn / dat men Oursfon daer mede soude wapenen / om daer mede ten strijde te gaen. Als hy gewapend was / en sag 't Parnas blinken / so maekte hy tekenen met sijn armen / eec dat het Middag waer / sonde hy den Groenen Ridder verwonnen / of gebood hebben / waerom den Hertog met alle sijn Heeren lagten. Oursfon nam oorlof aen den Hertog en alle de Heeren; daer na nam hy Valentyn in sijn armen / kusten hem / en nam oorlof. Dus is Oursfon gescheiden / maer eer hy te Paerde ging / is hy in de Zale gegaen om oorlof te nemen aen de schoone Fesone / die hy versogt om te kussen / waerom sy hertelijk begon te laghen / met al de Heeren en Vrouwen die daer waeren: Hy dede haer een teken / dat hy om harent wilging begten / om haer liefde te verkriggen. De schoone Fesone die vol eerbachheid was / belaste hem / dat hy hem vroom houden sou tegen den Groenen Ridder / en indien hy weder heerde en den Groenen Ridder verwonnen had / so sou hy haer liefde verwonnen hebben. Aldus is hy gaen sitten te Paerd / werdende niet een groot geselschap gelep byten de Stad. Oursfon reed met de Wapenen van Valentyn / daer af de Groenen Ridder geen hemis had / komende vooz de Tent van den Groenen Ridder sonder een woord te spreken / stak met het pfer van de lencie aen de tafel / tot teken dat hy upt komen soude / om hem strijd te leveren / het welk den Groenen Ridder seer spet / zwoer by sijn Godt dat hy hem de hoogmoedigheid soude vergelden / eer de avond kwam; is hy op sijn Paerd gaen sitten / nam sijn lancie in de hand / die wel sterk was /

is gekomen in 't Perck om te steeken tegen Oursfon. Doe Oursfon dit sag / trok hy sijn Paerd agterwaerds / en hebben hun lancien laten dalen / en reden malkanderen te gemoet in sulken manier / datse bepde ter Werden sijn gevallen. Doe sijnse op gestaen als vroomme Ridders / hebben hun zwaarden upt getogen / om den een den anderen te bevegten. De Groenen Ridder was seer toornig soez Oursfon eerst so grooten slag op sijn Helm / dat 'er den Gulden Knop af viel / en een stuk van sijn Schild / van welke slag Oursfon seer gekwetst was. Als Oursfon sag dat het bloed byt sijn Parnas kwam / wierd hy seer dan een Leeuw / hy heerde sijn Oogen / schudde sijn Hoofd / en heeft sijn Zwaard verheben en slaeg den Groenen Ridder so grooten slag / dat het dooz sijn Helm ging / en nam een groot stuk van sijn hoofd met hant en al / dat 't ter Werden viel / en nog een groote wonde in sijn arm / so dat 't bloed overbloedelijst upt loopen kwam. Den Groenen Ridder maekte van de wonde geen werck / hy

nam van de Balsam-oly / en streckte daer mee / en wierd van stonden aen genesen / daer af hem Oursfon verwonderde / dogt in hem seken dat men desen Ridder niet verwinnen sou mogen / want hy hem genas met de Oly daet ik van gesegte heb. Doe heeft Oursfon hem bedogt / heeft sijn wapenen van hem geworpen / is met een selle maed gelopen op den Groenen Ridder / hem nemende in sijn Armen so vast / dat hy hem niet roeren kon / en wierp hem ter Werden onder sijn voeten / doende hem de Helm of om 't Hoofd te kinnen kloven / daer lag hy onder so zwaren last van sijn lijf / dat hy hem over gaf aen Oursfon / en bad om genade. Oursfon die niet verstaen wou sijn bidden / maekte daer geen werck af / hield hem vast als of hy hem sijn hals af steeken wilde. Certe wil is Valentyn daer gekomen / die Oursfons maniere wel kende / doende een teken dat hy hem niet dooden soude. Doe hiel hy op van hem iets te misdoen / maer liet hem leggen so lange als Valentyn tegen hem sprak. Doe

sepde Valentyn: Heer Ridder / gy moet nu weeten dat gy verwonnen sijt / en geen magt hebt om u te beschermen tegen dese Man / dooz welken gy den dood moet sterben en u leven laten / so schandelijck als gy dese andere Ridders hebt gedaen / die gy hebt gehangen aen desen Boom / daer sult gy ook aen hangen. Och! sepde de Goenen Ridder / my dunkt dat gy sijt een Edelman seer heus / daerom bid ik u dat gy medelijden hebben wilt / en mijn lijf beschermen. Ridder sepde Valentyn / dat sal ik niet doen of gy sult gelooven in Iesum / den lebendigen Godt sijn Zoone / en sult u laten Doopen; als gy dit volbragt hebt / sult gy reysen na Byzantijsk by den Koning Pepyn / en seggen dat u daer gefonden heeft Valentyn en Oursfon / die u verwonnen heeft / geef my antwoord hier op. Hy antwoorde: ik ben te vreden dat gy op my begeert / en versake van dese uure of mijn Wet en de valse Goden die ik gediend hebbe / en neme aen 't Geloof van Iesum Christum / den lebendigen Zoone Godtes / en wil daer in leven en sterben: ik beloof u (als u Dienaer:) dat ik sal reysen tot den Koning Pepyn / als u gevangen / en presenteren my vooz den Koning. Toen de Goenen Ridder sijn Sed gedaen had / heeft Valentyn een teken gedaen aen Oursfon / dat hy hem op laten soude. Oursfon heeft den Goenen Ridder sijn Wapen en Haernas ontnomen / op dat hy hem geen leed soude doen. Den Goenen Ridder opstaende / sprak tot Valentyn: Heer Ridder / mijn dunkt dat gy sijt de gene daer ik gisteren tegen bozt; die my nu verwonnen heeft / die is de gene die my in 't Hof van den Hertog tegen de aerden wierp. Het is waer / sep Valentyn: ik moet u wat seggen / sep de Goenen Ridder / send dese die my verwonnen heeft aen de hooge Boom / mag hy mijn schild dat daer hangt / af nemen: dan mag ik wel seggen dat hy de gene is die my verwonnen sou / want van niemand sou ik anders verwonnen worden dan vooz dien / die dese Schild af nemen mag. So heeft als Oursfon aen de Boom gekomen was om den Schild af te nemen / so viel hem 't Schild in sijn handen. Als de Goenen

Ridder sag dat Oursfon hem 't Schild bragt sonder kragt / bekende hy dat Oursfon de gene was daer hem van geppoheterd was / die hem verwinnen soude. Hy viel Oursfon te Dae / woude hem sijn Doeten kussen. Oursfon woude dat niet lijdē / nam hem by der hand en hief hem van der aerden. O mijn Heeren / sepde den Goenen Ridder / ik behooz u alle eer en reberentie te doen; ik weet dat hy de vroomste Ridder is die 'er leeft / het is seker dat hy is een Konings Zoon / van een Koninginne gekomen / en heeft geen Dronken Boziken gefogen. En dat die wace is / dat sal u verklaerd worden op het Slot / daer mijn Suster Escleremonde woond / daer moogt gy de waerheid vernemen; sy heeft daer een Spijnen-hoofd / het welk alle dingen van avonturen weet te seggen / en van wat geboorte hy gekomen is; Dit hoofd sal staen en seggen de lieden haer avontuur / tot 'er tijd toe dat daer in komen sal de vroomste Ridder van der Waereld. Hy sal hem antwoorden al dat hy vraegen sal; als hy antwoorde ontvangen heeft / sal dat Hoofd sijn kragt verliezen / en sal hebben mijn Suster Escleremonde tot sijn Hupsvoutw / sy is het schoonste Wijs dat op aerden leeft / ik wilde dat gy mijn Suster had / want gy een vroom Ridder sijt / en om by haer te komen brengt haer dese Ring / die sy my gaf doen ik oorlof nam van haer: Ik sal gaen by Koning Pepyn om myn eer te kwoeten: in 't weder keeren sal ik komen in 't Casteel / daer mijn Suster woond. Valentyn verstaende van de schoone Escleremonde / wierd boozt niet haer liefde bevangen. nam vooz daer na toe te reysen. De Goenen Ridder liet vooz sijn volk af teekken / sonder eenige schade te doen / en hy wierd niet groote blijdschap van een pder binnen Aquitanien gebragt / en daer van den Hertog feestelijck verwelkomt. Als den Goenen Ridder vooz den Hertog stont / heeft hy gesepd: Mijn Heeren / gy behoozd desen Ridder wel te eeren / die mijn verwonnen heeft met sijn kragt: Weet voozwaer dat hy een Konings-kind is / en heeft noyt Dronken Boziken gefogen / anders sou hy my niet verwonnen hebben. By mijnder trouw / sepde den

den Hertog / ik wist dat men hem alle Eer doe die men bedenken mag. Doe heeft den Hertog sijn Dogter ontboden / seggende: Dogter siet hier den Goenen Ridder / die dooz u liefde gedwongen heeft het meeste-deel van mijn Rijk / die tot mijn vruugd verwonnen is: Ik geloofde dat Godt desen Ridder hier gefonden heeft / om u te hebben tot een Dronk / daerom wild op dese saken antwoorden / want gy mijn troost op dese Waereld sijn. Mogende Heer / sepde de schoone Maegt: gy weet dat gy mijn Vader sijt / so waer't geen recht dat ik u niet gehoorfaen wesen sou / ik ben bereyd u gebod te volbrengen. Sy weet dat gy beloofst hebt dooz u Mandementen / wie dese Goenen Ridder verwinnen moegt / die soud gy u Dogter geven; nu is hy verwonnen: Nu is 't reden dat ik hem neme tot een Man / 't en soude u eere nog de mijne niet wesen / so wy het lieten. Ha / liebe Dogter! sepde de Hertog / gy hebt eerlijck gesproken / en u antwoord behaegt my wel. Nu moeten wy vragen of hy u hebben wil tot sijn Hupsvoutw / ik sal hem geven het halve Rijk van Aquitanien met u Houweijck / daer was Oursfon en Valentyn in presentie. Valentyn dede Oursfon by tekenen verstaen / of hy de schoone Fesone hebben wilde tot sijn Dronkwe. Oursfon wees dat hy anders geen hebben en wilde dan haer. Den Hertog liet komen een Bisschop om Oursfon en de schoone Fesone in Onder-trouw te versterken.

Hoe een Engel Valentyn openbaarde, dat hy met Oursfon reysen soude na 't Casteel van de schoone Escleremonde: En hoe Koning Pepyn bescheyd kreeg van zyn Zuster en haar kinders.

Het XXI. Capittel.

Als Oursfon versterkt was van de schoone Fesone / wierd daer groote blijdschap dooz al 't Land bedreven / so dat dien Dag in blijdschap en genoegen is gevaskerd / daer na is pder in sijn Krauwe ge-

gaen om sijn ruste te nemen; ontrent de Middernacht openbaerde hem een Engel vooz Valentyns Bed / seggende: Weet dat Godt u gebied dat gy moezen vruugd met Oursfon / dewelke den Goenen Ridder verwonnen heeft / reysen sal na 't Casteel van Faragus / daer gy binden sult de schoone Escleremonde / dooz welken gy weeten sult wy wat Stam gy gekomen sijt / wie u Vader en Moeder is / en dat wel eer u gesel Trouwt de schoone Fesone. Van die visioen / was Valentyn in groot gepeyn / de Maegt doozgaende / en de Dag aenkomende / heeft Valentyn Oursfon op gewelt / sijn in de zale gegaen daer den Goenen Ridder was by de andere Heeren / om te berbeiden den Hertog Saborn. So heeft als de Hertog in de zale was / heeft de Goene ridder gesproken met behoorzijke reberentie: Mogende Heere / het is waer dat tusschen u Edelheid en myn gemacht is een Contract / 't welk ik verlooren heb / so heb ik geen reden te epfchen u Dogter / ik schelde u kwijt / Dan ik bid u dat gy my wilt laten Doopen. Als den Ridder by de boude was om sijn Doopsel te ontvangen / sprak Valentyn: Mijn Heeren / indien 't den Hertog bekiest / so noemt desen Ridder Pepyn / na den Koning van Byzantijsk / die my op geboed heeft / 't geen den Hertog toe stont / welke Daem hy ook bekiest tot sijn epude. Doe ontbood den Hertog van Aquitanien Valentyn en Oursfon / om te Trouwen Fesone. Valentyn dede vooz hem en Oursfon sijn excusatie / hoe dat sy beloofst hadden / indien sy den Goenen Ridder verwinnen mochten / so souden sy de Stad van Jerusalem met de Heplige versochten / dooz welken onschuld de Hertog oorlof gaf / mits dat Oursfon zweeren sou weder te keeren / so heeft als hy sijn Bedevaerd voldoen hadde / om dan sijn Dogter te Trouwen. Valentyn vraegde den Goenen Ridder na den Ring die hy beloofst had / om te brengeen sijn Suster Escleremonde / die hy hem gaf / seggende: bevaerd den Ring wel / want den Steen die daer in staet / is van sulken kragt / die hem heeft sal niet verdrinken / nog niet onrecht bevoordeld worden. Valentyn nam den Ring / stakse aen sijn vinger.

ger, en nam oozlof / om haer Bebebaerd
 te brengen. Den Groenen Ridder nam ook
 oozlof / om na Brankryk te reysen. Gurs-
 son en Valentyn sijn te Scheep gegaen / en in
 korten tyd gesepd na 't Casteel van Fara-
 nus / also de Winden Zee haer gunstig was.
 Den Groenen Ridder (nu genaemt Peppyn)
 reysde mee spoedig te Lande: dog eer hy in
 Brankryk kwam / is te Parys gekomen
 Blandemyn / die de schoone Belesante / des
 Konings Suster bewaerd heeft / als ik hier
 hooren gesepd heb / die Valentyn ontmoete
 als een Pelgrim. Blandemyn heeft den Ko-
 ning Peppyn gegroet. Doe den koning hem
 sag in sulken habyt / sijn baerd grijs sijnde /
 heeft hy hem gezaegt of hy een Pelgrim
 was? Heer koning / antwoyden hy / ik ben
 een Bode van uwe Suster / de schoone Bele-
 sante / dewelke sonder recht of reden / van
 den Keyser Alexander schandelijck wylt alle sijn
 Landen gebannen is / en in armoede haer le-
 ven geleyd; gy moet wel een steenen hert heb-
 ben / dat gy haer niet te hulphout / gy sijt
 de Mogende Koning die in het Christenryk
 is / toont nu u magt tegen den valschen Key-
 ser / of anders sou men u niet voor een ge-
 trouwen Broeder houden. Doe den koning
 hoorde van sijn Suster / heeft hy seer gefugt /
 want het wel twintig Jaer geleden was /
 dat hy geen tepdinge van haer gehoord hadde /
 seggende: Segt my waer mijn Suster is /
 en hoe het met haer staet. Heer koning /
 sepde Blandemyn / ik heb haer beloof niet
 te seggen in wat plaetse sy is / indien gy na-
 denken hebt dat sy in die sake schuldich is /
 daarom sy verjaegt is / maer ik sal hier een
 byzegen / die tegen een Man begten wil een
 stryd in u tegentwoordighend / en indien hy
 verwonnen word / is hy te byden dat men
 hem hangt tot sijn groote schande / en de Brontu
 is te byden te sijden een schandelijcke dood.
 Och! sepde de koning / ik begeer geen onschuld
 van mijn Suster / dan dat de goede koopman
 de vermaleyde Ridder in een kamp heeft doen
 lijden / die het verraed bekend heeft voor alle
 menschen. Ik weet dat mijn Suster niet
 onrecht verjaegt is / ik heb se laten zoeken in
 alle Landen / maer ik kan van haer geen tep-

ding hooren: Ja / dat my het meeste deerd en
 op mijn hart leyd / dat is / dat mijn Suster
 zwaer ging met kinde / nu weet ik niet /
 of sy Gebaert heeft of niet. Heer koning /
 sepde Blandemyn / van die sake weet ik niet
 te spreken / u Suster scheidde van haere
 kinderen in 't Bosch van Olyens / maer als
 den tyd kwam om te Gaeren / sond sy my
 in een Dooz dat daer by stond / om Brontu
 te haeken / die haer heken soude in haer wood /
 ik dede al mijn vlijt die ik moeg / maer ik
 kon so haest niet wederom komen / of sy had
 gebaerd twee schoone Zoonen: terstond kwam
 daer geloopt een Wilde Beer / die heeft een
 van haer kinderen genomen in sijn Muyl /
 is 'er mede in 't Bosch geloopt / sy kroop
 op handen en voeten om 't kind te bescher-
 men / maer sy wist niet waer dat 't geble-
 ven was / so vermoeyd sijnde / is sy onder
 een groeten Boom blyven leggen / als of sy
 dood geweest had. Doe ik op de plaetse
 kwam daer ik se gelaten had / en niet en
 vond / so heb ik haer gesogt in 't Bosch / en
 vond se leggen onder een Boom voor dood:
 ik nam se in mijn Armen / hebse getroost na
 mijn beste vermogen. Als sy wat bekomen
 was / fugte sy deertlyk / en heeft my verteld
 hoe dat sy haer kind verlooren had door een
 Wilde Beer / en dat sy 't ander kind gela-
 ten had onder den Boom. Doe ik dat hoor-
 de / heb ik se na den Boom geleyd / daer
 komende / is haer verdriet verdubbeld / om
 dat sy haer ander kind niet en vond / dat sy
 daer gelaten had. Aldus sijn de twee kin-
 deren van u Suster verlooren in 't Bosch /
 anders weet ik daer niet meer af / ik ben
 Blandemyn / die u Suster bevozen was.
 Eplaes Blandemyn / sep de koning / hoe
 langen tyd is het geiden / dat sy van haer
 twee kinderen scheidde? Heer koning / sepde
 Blandemyn / dat was op den selven Dag
 als gy mijn vond in 't Bosch van Olyens /
 doe ik u sepde / dat sy gebannen was wylt
 des Keyfers geselschap. Doe koning Peppyn
 dit verstond was hy in groot gepens / werd
 denkende dat hy dien selven Dag gebonden
 hadde Valentyn / en dat Valentyn Gursson
 in 't selve Bosch verwonnen heeft. Op dese

sack

sack was de koning lange tyd bedenckende /
 hy ontbood de koningin Barthem / en sijn
 Dogter Engletyne / met al sijn Heeren die
 in 't Hof waeren om hunte seggen de woord-
 den van Blandemyn / seggende: Valentyn
 die ik in 't Bosch van Olyens vond / is van
 mijn Suster Belesante gebaerd. Gursson
 de Wildeman die by Valentyn verwonnen is /
 sijn Broeders / kinderen van den Keyser van
 Constantinopelen. Van dese tepdinge was
 de koningin Barthem seer blyde / en al de
 Heeren. Daer waeren de vanden van Va-
 lentyn in presentie / te weten Hancroep en
 Hendrik / die met geveynsder harte mede
 blydschap toonden. Blandemyn was seer
 verwonderd / als hy hoorde van dese kinde-
 ren / so vzaegde hy de koning / of hy niet
 wist in wat Land dat dese twee kinderen wa-
 ren? Waer op den koning antwoorde: Ik
 heb den eeren op geboed in mijn Hof / so
 dat hy groot / sterck en stout is geworden /
 en heeft sijn Broeder in 't Bosch van Olyens
 gebannen / daer hy sijn leven leyde als een
 Wild beest / deed al 't Land hier ontrent
 groote schade. Als hy hem gebangen had /
 heeft Valentyn desen Wildeman gebragt in
 mijn Hof / daer sy beyde eenige tyd sijn ge-
 weest / nu sijn sy na Aquitanien / om aldaer
 te bevegten den Groenen Ridder / ik heb se-
 deet geen tepdinge van haer gehad. Heer
 koning / sepde Blandemyn / dese twee daer
 gy af spreekt / heb ik gesproken by Aquita-
 nien / en hebben my nog de groetens aen
 sijn Majesteit belast. Daer wierd Blan-
 demyn in 't Hof wel getracterd. Op den
 selven Dag kwam den Groenen Ridder in
 het Hof van den koning / tredende van sijn
 Paerd / en dede hem groote reberentie. Als
 den koning sag dat hy gewapend was met
 het groene Wapen / was hy seer verwon-
 derd / vzaegde wie hy was: Hoog Mogende
 koning / sepde den Groenen Ridder / ik ben
 wylt Portugael geboren / van de Lienagie van
 den koning / ik heb een heel Jaer my onghou-
 den in het Land van Aquitanien onder mijn
 subiectie / epndelijck maekten ik bestand /
 dat so in ses Maanden ik van geen Ridder
 verwonnen wierd / so sou dan Hertog my

sijn Dogter geben. Daer kwam beel Rid-
 ders om te kampen / maer sijn van my alle
 verwonnen en gehangen wylt gesepd twee
 Ridders / den een genaemt Valentyn / en de
 andere Gursson / welken Valentyn een ge-
 heelen Dag tegen my kempte / tot den avond
 aen kwam / so dat wy ons begten moesten
 laten. Des anderen Dags is sijn gesel
 Gursson met Valentyns Harnas en Wapen
 in den kamp gekomen om te begten / hy dede
 de anders niet of 't was Valentyn / hy deed
 my een teken / doen trad ik wylt mijn Pa-
 behoer om hem te bevegten / maer mijn
 kragt hulp my niet: want in kort was ik
 van hem verwonnen. Hy deed my beloo-
 ven dat ik soude ontbangen het H. Doop-
 sel / ook dat ik hier voor u komen sou / en
 geven my gebangen in u handen / daarom
 ben ik hier gekomen om mijn Sed te kuy-
 ten / op dat gy met my doet also het u be-
 lieben sal / 't sy my te doen sterben of leven.
 Ik ben nu een Christen / en geloove in Jes-
 sum Christum / nu sal ik in leven en
 sterben. Doen ik mijn Doopsel ontbangen
 sou / heeft Valentyn den Hertog van Aquita-
 nien gebeden / dat men my heten sou Pe-
 ppyn / na u Edelheyt / en ik ben genaemt
 Peppyn. Doen de koning gehoord had de
 woorden van den Groenen Ridder / heeft
 hy hem vriendelijck geantwoord: Heer Rid-
 der / sepde hy / gy sijt my welkekom / maekt
 goede Clete en sijt vrolyk / ik verfelier u
 Lijf / maer segt ons / waer sijn de Ridders
 gebleven die u verwonnen hebben? Heer
 koning / sepde hy / sy sijn in Aquitanien /
 by den Hertog / die hun beyde houd in groote
 eeren.

Hoe den koning Peppyn reysde na den
 Keyzer van Gricken, en hoe dat hy
 oorloogde tegen de Soudaan, die de
 Stad van Constantinopelen Belgerd
 had.

Het XXII. Capituel.

Als int den koning tepding had van sijn
 Suster Belesante / heeft hy hem ge-
 reed

verd gemaakt om te reysen na Constantino-
pelen / by den Keyser van Grieken / en
hem de tepdinge te brengen van sijn Doortw-
en is in korten tijd gekomen tot Romem
alwaer hy eerlyk ontvangen wierd van den
Paus. Als sy by den anderen waeren / is
daer gekomen een Bode van den Keyser van
Grieken / die den Paus en den Koning groe-
ten / seggende: Heylige Vader / gy sult
weten / dat de Sarazynen met groote magt
de Stad en al 't Land van Constantinopelen
in bedwang houden / daerom is de be-
geerte van den Keyser van Grieken / dat
gy hem bystand wilt doen / of anders sal de
Stad en al het Land verlooren blyven. Den
Paus dese tepding hoorende / was seer be-
druoft. Den Koning die daer in presentie
was / troosten hem seer / en seyde: Heylige
Vader / wilt gy my doen een redelyk getal
van u Volk / als sal se leyden voer de Stad
van Constantinopelen / en sal met Godts
hulp de Sarazynen / het Land van Grieken
doen ruymen. Doe den Paus Koning Pe-
ppyn hoorde spreken / heeft hy hem bedankt /
seggende: Koning van Godt moet gy ge-
beduyd sijn / onder alle Koningen sijt gy de
Sioeme / indien gy de saek aen nemen wilt /
sal ik u een deel Krompen leveren / om te-
gen de ongelooibige Sarazynen te vegten.
Dus liet de Paus een deel Volk vergaderen /
yder hooft een kruys op de Doort / na dat sy
de Benedictie ontvangen hadden / sijn se met
de Koning Peppyn te Scheep gegaen / sijnde
sterk honderd-en-vijf-en-tagtig-duysend Man
sonder de Vrouwen en Kinderen / so datse in
korten tijd kwamen by Constantinopelen /
en sagen de Soudaen Morandp / de Stad
harde belegerd hadde. Dese Soudaen hadde
met hem gebragt twintig Koningen / om het
Christen geloof te niet te brengen. De Key-
ser van Grieken dede al de Christenen by
hem vergaderen / en de Stad seer wel voorsien
van Volk / altyd fugte hy om sijn Hupsdoortw
Belestante / als hy overpeysde in wat staet
hy se van hem geset had / dagte dat sy dood
was / want het toel twintig Jaeren geleeden
was / dat hy geen tepding van haer gehoord
had / die hy kortelyst kwam te hooren van

den Koning Peppyn / die op twee Milen na
by Constantinopelen gekomen was / stellende
sijn Volk in ordonmantien. De Wagters dit
siende / hebben den Soudaen gesepd dat twee-
honderd-duysend Man daer gekomen waeren /
maer wilden 't seiden niet gelooven.
Egter seiden hy sijn Volk mede in Batalije.
Doe heeft den Koning Peppyn een brief geson-
den aen den Keyser van Grieken / dat hy
daer gekomen was om hem te ontfetten. De
Keyser was seer verblijd / heeft al sijn Heeren
doen Wapenen / is daer mede getrokken upt
de Stad van Constantinopelen / om de Sara-
zynen te bevegten / die den sijnd verwagten-
de waeren. So haest als den Keyser op het
Veld was / sag hy den Standaard en Baniere
van den Koning Peppyn / met so veel Volks
dat het niet te seggen was / die tot hem kwa-
men aen trecken / met geluyd van Trom-
petten en Schalmpen. De Soudaen dit
siende / soid twee Ridderz upt / om kondschap
te nemen hoe sy in Batalije stonden / en van
waer sy kwamen: de een was Claryn / en
de ander hieten Daudyn. Den Groenen Rid-
der wierd haer gewaer / en reed dese twee te
gemet / de lancie in de hand hebbende als
een broom Ridder. Als de twee Sarazynen
sagen de Groenen Ridder alleen komen / had-
den sy schaeme te blyen voer hem; maer sijn
tegen hem gekomen met sulken kragt / dat
den een sijn Harnas van sijn lijf viel / en het
Paerd onder hem; had 't Daudyn niet ge-
daen / den Groenen Ridder sou sijn gesel ge-
dood hebben: maer Daudyn heeft hem ge-
nomen en te Paerd geset / vlingtende voort
weg / latende Daudyn in de pekel / die sul-
ken steelt kreeg / dat hy dood ter aerde viel.
Doe is de Koning met sijn Volk gereden in
't Heer van den Soudaen / dat datelyst on-
der den anderen gemengt is; daer werd me-
nigen Schild doorhouwen / en Lancien ge-
broken aen alle tijden. Milioen Dangler
siende de koring van Danquellen groote moort
ouder de Christenen doen / is hy gereden na
hem toe / heeft hem een slag gegeven met
een Hamer / dat hy hem 't hoofd kloofde /
en nog drie Sarazynen daer toe / die hy 't
leeden benam. Dooz bevel van den Sou-
daen /

daen / werd Milioen Dangler aen allen sij-
den so bevegten / dat sy sijn paerd een been
affloegen / daer dooz hy ter aerde vallen moest /
sy souden hem dood geslagen hebben / hadde
't niet belet den groenen Ridder / die tegen
haer aen kwam / hy sloeg so afgeijfelyk
dat hy plaetse maekte / en Milioen Dangler
wederom te paerd hielp. Den Koning Pe-
ppyn met sijn Volk / deden op dien Dag de
Heydenen groote schade / egter soude sy het
veid verlooren hebben / hadde 't niet gedaen
den Keyser van Grieken / die met al sijn
Heeren stoutelyst kwam aen een ander seyde
de Heydenen in vallen. Den Koning dit
siende / begon weder moed te grijpen / roe-
pende tegen alle de Heren / toond nu u broo-
mighed. Met dese Woorden was de Key-
ser blyde / en sijn kragten dubbeleerden / hy
beloofde sijn Volk groote giften en rijkdom-
men / so sy hem byzomelyk helpen wonden:
met dese woorden sijn sy weder aengeballen /
elk aen een besunder eynde / so dat de Sa-
razynen begint te wijken / en dat meest
dooz den groenen Ridder. De Soudaen Mo-
randp begon te twiffelen aen de Wapenen
van den groenen Ridder / dat hy de broeder
van den Heuse Faragus was / maer om
dat hy een Heyden was / dagt hy niet dat
hy daer komen soude. Doe werden de Sa-
razynen so benantot / dat sy geen hoope had-
den / daer dooz sy de vlygt namen. Den
Koning van Slavonien die de Agter-guarde
bewaerden / kwam met vijftien-duysend Man.
Als de Keyser en de Koning gewaer wier-
den de komste van de Sarazynen / en mer-
kende dat hun Volk moede was en haer
Volk vers / so besloten sy dat sy haer niet
waagten souden / maer retireerden in goede
ordze na Constantinopelen. Als de Sou-
daen sag dat de Christenen in de Stad waeren /
dede hy de Stad belegeren / so vast /
dat 't de Keyser nog Koning niet mogelyst
was om daer upt te komen. Ik sal nu
hier laten te spreken van dese materie / en
spreken van Valentyn en Oursfon / die om
de kiefde van Escieremonde sijn op Zee / als
ik u te vooren verteld hebbe.

Hoe Valentyn en Oursfon kwamen aen
't Casteel daer de schoone Esciere-
monde was, en hoe zy kennis kregen
van hun beyder Geboorten.

Het XXIII. Capittel.

Als Valentyn en Oursfon lange tijd ge-
weest sijn op de Zee / hebben sy gesien
een Epland / daer in stond een schoon Ca-
steel / gebekt met Latoen / dat klac-
tende was / so dagte Valentyn dat het 't
Casteel was / daer den Groenen Ridder hem
van gesepd had. Als hy daer was / so vrag-
den hy wie dat Casteel toe behoorde? Doe
wierd hem gesepd dat 't in bewaeringe was
van een Maget / genaemt Escieremonde /
Suster van den Heuse Faragus / 't is ge-
maekt van een rijk Sarazyn / in de kamer
staet een seer schoon uytgenomen plaec /
daer op staet een Spinnen-hoofd / niet stil-
tielhepd van Pigromantie gemaakt / 't welk
een yder antwoord geeft / van alles wat men
hem vraegt. Als Valentyn dit verstaet /
was hy verblijd / en reed met Oursfon voer
de poorte / sy hebben daer gebonden Cien-
duysend groote Mannen / stout en groote-
lyk sterck / die de poorten bewaerden. Als
dese Wagters sagen dat sy geen binnen we-
sen wonden / so seyden sy; Mijn Heeren
vertreke / want in dit Casteel mag niemand
komen dan de Hoog-gebooren kinderen / en
dat met verles van een schoone Maget / die
het bewaerd. De portier is op 't verzoek van
Valentyn gegaen by de schoone Escieremon-
de / die upt haer beister ging leggen op een
gulden stik lakens / en seyde tot Valentyn:
Wie sijt gy / die so stout doet vragen om
in dit Casteel te komen? Edele vrouw /
seyde Valentyn / ik ben een Ridder die mijn
Weg rijd / en wilde wel dat 't u Edelhepd
beliefde / dat ik mogte spreken 't Spinnen-
hoofd. Ridder / seyde sy / gy moogt hier
niet komen sonder een teken van mijn twee
Broeders / te weten van den Koning Fa-
ragus / of van den Groenen Ridder: of

nog by conditie / dat gy mocht oorlof krij-
gen van de Casteleyn / die ik buyten den
poort sal doen komen / om vijf of ses reysen
te steeken lijf om lijf / anders moogt gy
hier niet in komen / siet wat gy doen wilt
van dese twee saken. Edele vrouw / seyde
valentyn / laet de Casteleyn komen / ik heb
liever een kamp te begien / en winnen den
ingang met stecken / dan ik sou gaen bid-
den om in te komen. Doe de schoone Esclere-
monde sag sijn vroomheyt / wierd sy in
't herte met sijn liefde ontstecken / en is ge-
gaen in de kamer daer het Spinnen-hoofd
was / seggende : O Hoofd / segt my de
waerheyt / wie is die geen die met sulken
moed wil komen in dit Casteel ? Vrouw /
seyde 't Hoofd / van desen Ridder sal ik u
niet seggen / vooz dat gy hem vooz my bren-
gen sult. Om dese antwoord was Esclere-
monde verwouderd / seggende : Mogende
Godt / wie mag desen Ridder wesen / daer
mijn liefde so plotseljk op vald / indien 't
Hoofd mijn wil doen woude / ik sou anders
geen Man nemen. Doe ontbood sy haer
Casteleyn / seggende / Heer Casteleyn Wa-
pend u / want gy een groote stijd hebben
sult / ik heb sozge dat gy 't beklagen sult /
en rade u / dat gy u lijf in geen sozge wild
setten. Vrouw / seyde de Casteleyn (die een
hobaerdig Man was) al eer hy hier komt /
sal hy mijn lijf hebben of ik het sijn : met
dese woorden is hem den Casteleyn gaen
Damenen / en ter poozten upt gereden / met
een sterke lancie in de Hand / en Esclere-
monde is na een bensier gegaen / om te sien
het Steek-spel. Als Valentyn den Caste-
leyn sag / heeft hy sijn Lancie laten dalen /
en stak sijn paerd met spoorren / sijn mal-
kanderen also te gemoet gekomen / en sta-
ken dat haer beyde Lancien in sulken baa-
ken. Daar stonden aen hebben sy weder an-
dere Lancien gewonnen / en sijn so strengelijc
op den anderen gekomen / dat den Casteleyn
en paerd ter aerden viel. Valentyn heeft
soetelijc tot den Casteleyn geseyd : staet op
en gaet te paerd sitten tot u begeeren / gy
sult geen Batalise hebben vooz gy te paerd
sijt / ik sou geen een daer of hebben. Den

Casteleyn was verblijd / en preec Valentyn
van sijn heusheyt / en is weder te paerd ge-
seten / nemende een lancie in de hand / hiwaer
met een sel heet tegen valentyn / die mede
wel voozsien was van een goede lancie / daer
hy wel mede spelen kon / gevende den Caste-
leyn al sulken steek / dat hy sijn helm van
sijn hoofd stak / en met 't paerd ter aerden
viel / seggende : Ridder ik weet niet van wat
kind gy sijt / maer ik heb van al mijn leven
geen vroomer Ridder gevonden. Ik geef
my op in u handen / op conditie dat gy de
schoone Maaget niet tes spreken sult dan by
mijn oorlof. Wel sot / seyde valentyn / ik
ben om haer liefde de Zee over gekomen /
en sal van haer niet scheyden of ik sal tegen
haer gesproken hebben / als ook tegen het
Spinnen-hoofd. Als valentyn en de Caste-
leyn dus te samen spraken / seyde Esclere-
monde tot haer Maegden / hoe sot is dese
Casteleyn / ter kwader-tijd is hy geraekt om
tegen sulken Ridder te begien / die hem over-
lang gedood sou hebben / had hy 't dooz sijn
belescheyd niet gelaten / ik verwouder my
wie desen is / die so grooten begeerte heeft
om in dit Casteel te wesen : ondertussen
wies de liefde hoe langer hoe meer. Als
valentyn sag de hobaerdigheyt van den Ca-
steleyn / seyde hy / sit op te paerd / en laet
u hobaerdige woorden / ik sal u om geen
oorlof bidden / om in dit Casteel te komen.
Doe sprong de Casteleyn te paerd met veel
toorn / nam sijn lancie in de hand / en sijn mal-
kanderen te gemoet gereden. Valentyn heeft
den Casteleyn also gestoken / dat de lancie
dooz lever en longe gegaen is / en hy dooz
ter aerden viel / daer vooz Escleremonde ver-
blijd was / bebal de pooztiers dat sy op doen
souden. De pooztiers hebben gedaen als haer
bevolen was / en valentyn en ouersson gebrogt
by de schoone Escleremonde / alwaer beyde
de Ridders wel ontbangeren wierden / seggende :
Mijn Heeren sijt wellesom / geen vroomer
nog stouter Ridders sijn in dit Casteel geko-
men / gy bewijst dat gy gekomen sijt van Es-
delen stam / ik wou u beyde Damen geerue
weeten. Doe verhaelde valentyn sijn begin
tot het eynde / als mede van ouersson / so als
wy

wy hier dooren verhaeld hebben / toomende
haer den ring / die hem den Goenen Ridder
gegeven had. Als sy den ring sag / so kende
sy den ring wel / en seyde tot valentyn / Heer
Ridder / indien gy my den ring had laten
sien toen gy vooz de poort stond / ik soude u
in hebben doen komen sonder u lijf te avon-
tuuren / maer gy yedt betoond u vroomig-
heyt die in u is. Terwijl valentyn en de
schoone Escleremonde te samen spraken /
wierd de tafel gedeekt / en valentyn werd te-
gen Escleremonde ober geset. Valentyn wierd
met groote liefde ontstecken / seggende : och
of ik mozt gebooren geweest had / so was ik
niet in dese liefdens-striit verballen / en de
Maaget beilaegde haer in haer herte nog veel
meer : want haer verwe alle oogenblik ver-
anderde / so dat sy haer maniere verloor.
In dese benauwtheyt waeren sy beyde / so
dat men merken mozt aen hun gelaet / dat
sy malkanderen lief hadden. Doe de tafel
op genomen was / heeft Escleremonde va-
lentyn by der hand genomen / en geseyd :
Heer Ridder / gy hebt so veel gedaen met u
vroomigheyt / dat gy waerdig sijt in de ka-
mer te gaen daer het Spinnen-hoofd staet /
't welk u seggen sal de afkomst / daer gy
af gekomen sijt / komt met my / en weent
u gesel met u / want ik heb groote begeerte
om te hooren wat het Hoofd u antwoorden
sal. Valentyn was verblijd als hy Esclere-
monde so hoorde spreken : sy sijn gegaen daer
het Spinne-hoofd was / 't was schoon geoz-
dineerd ; als sy vooz de deure waeren / won-
den sy aen de een sijde van de deure een ver-
baerlijc groot Monster / hebbende een zwae-
re pfece knodse op sijn hals / aen de andere
seyde van de kamer-deure lag een groote
leeuw / sterk / sel en hobaerdig / dese twee
verbaerlijc beesten waeren geozdineerd om
de kamer te bewaeren / dat daer niemand
in komen sou sonder oorlof van Escleremon-
de / of te begien tegen den leeuw en den ver-
baerlijken Man. Als valentyn sag dat sy
haer ophieven om hem te benemen den in-
gang / so braegde hy wat dat bedieden / of
wat sy doen wilden. Heer Ridder seyde sy /
dese twee sijn gesteld om de deuren te bewae-

lien / dat daer niemand in komen mag / son-
der tegen haer te begien / dooz welken meer
dood gebleken dan in gekomen sijn ; maer de
leeuw is van sulken natuur / dat hy geen
Konings-kindereen misdoet. Valentyn wilde
de abontuur af wagten / trad na dit ver-
baerlijc Beest : de leeuw nam Valentyn in
de armen : maer so haest als hy de ring had /
liet de leeuw Valentyn gaen / en dede hene
geen kwaed / hy tredende agterwaerds / be-
wees hem vriendschap. Oursson was aen
de ander sijde / tegen den verbaerlijken Man /
maer eer hy op konde komen / nam hy hem
in sijn armen / en heeft hem tegen den wand
gewoopen / so sterk dat hem sijn pfece knod-
se ontviel / die Oursson op nam / en heeft
de Man so grooten slag gegeven / dat hy
ter aerden is gevallen : hadde 't Escleremon-
de niet gedaen / hy sou de Man gedood heb-
ben : aldus was de leeuw en de Man ver-
wonen by dese twee Ridders. Doe wierd
de deur op gedaen / en gingen in de kamer
die schoon vercierd was / en van sijnen gou-
de en Lazuur geplaveyt / en met veel koste-
lijke gesceenten beset. De Wand hing vol
Capitserpen en gulde Takhnen / daer in ston-
den kostelijc steenen en paerlen / in dese ka-
mer waeren vier pylaren van Jaspis / seer
kostelijc gemackt / de eerste twee blinkten
schoonder dan goud / de derde was schoonder
dan eenige groene Doorn in de Aep / de
vierde scheen schoon-rooder dan vuur. Cus-
schen dese vier pylaren stond een schoone kast
van grooten rijldom dat het niet te seggen
is / daer dat Hoofd in besloten was / staende
op een schoone pylaar. Valentyn dede de kast
op / en bezwoer 't Hoofd / dat het hem seg-
gen wilde van wat staet hy gekomen was ;
Doe sprak 't Hoofd also klaer en overlijp /
dat het elk verstaen mozt / seggende :

Heer Ridder, ik seg dat uwen naam
is Valentyn, die allerstoutste Man die
nu ter tijd op aerden leeft, en geen vroomer
Man is hier binnen gekomen, gy
zijt de geene die deze schoone Esclere-
monde hebben sult ; Gy sult weten,

dat gy syt des keyzers Zoon van Grieken, en u Moeder is de Vrouw Belesante, Sufter van den koning Pepyn, die met onrecht verjaegd is uyt des keyzers geselschap. U Moeder is nu in Portugael, in 't Casteel van Faragus, die daer bewaerd is den tyd van twintig jaeren. koning Pepyn is u Oom, en u Gesel, die gy met u leyde is u Broeder, gy twee zijt gebaerd van de schoone Belesante, in 't bosch van Orlens, in groot verdriet en droeffenis. Toen gy gebooren wierd, kwam daer een wilden Beer, die u Broeder nam, en is by hem op gevoed in zyn Hol, en gy wierd op dezelve tyd gevonden van koning Pepyn, in 't Bosch, sonder van u eenige kennis te hebben, en heeft u doen opvoeden, en ik zegge u, dat u Broeder die hier tegenwoordig is, dat hy nimmer sprekken en sal, voor dat gy hem hebt laten sneyden den riem-tonge, die onder zyn tonge leid, en so haest als hy gesneden is, so sal hy so klaer sprekken, dat gy hem verstaen sult. Nu denkt om wel te doen, als gy begonnen hebt, doet wel; alles goeds sal u toe komen; nu gy gekomen syt in deze kamer, daer door mynen tyd geleden is, en ik sal nu voortaan nimmer antwoord geven.

Doe 't Hoofd aldus gesproken had / so liet 't dat hangen / en sprak niet meer / en valentyn was seer verblijd / trad by Gursfon / begon bitterlijck te schreyen. Gursfon nam valentyn in den arm seer sagtende. Doe seyde Escleremonde / Heer ridder ik verblide my van u komst / want dooz u ben ik gekomen uyt verdriet / daer ik over tien Jaeren in geweest heb / ik verwaagte die my verlossen soude / en die ik hebben sal tot een Man: Ik sie dat gy deseide sijt / want niemand sou

dat Hoofd sijne Sprack benomen hebben / had gy de ridder niet geweest; nu begeve ik my in u Handen / als u eegen Dienaresse / tot u liefde als een goede vrouwe schuldich is te doen / nu zweer ik u mijn vrouwe. Edele vrouwe / seyde valentyn / ik bedanke u hooglijck / het is wel reden dat ik u lief heb boven alle andere Jonkvrouwen: Gy sijt my gegeven voor Aquitaniën / by den groenen ridder u broeder / die by my en mijn broeder vrouwen is geweest: Indien gy aen Christum Jesum gelooven wilt / als u broeder gedaen heeft / sal ik u Dienaer wesen. Heer ridder / antwoorde sy / ik sal volbringen 't geen gy eyscht. Doe wierd daer groote bryngde / so wel van de kleine als van de groote / en seuden tegen den anderen: Du is den ridder gekomen die Escleremonde hebben sal / also 't Hoofd sulcks geseyd hadde: maer de groote blijdschap van valentyn en Escleremonde / veranderde in groote droeffenis / als gy hier na nog wel hooren sult.

Hoe Pacolet den Tovenær, de Reuse Faragus seyde de teydinge van zyn Sufter en Valentyn, en van 't verraed van den selven Reuse.

Het XXIV Capittel.

In het selve Casteel van Escleremonde / was een Dwerg Pacolet genaemt / die sy op gevoed had / was van groote subtilheyt / wel geleerd in de vyre-konsten van Magizantien / hy hadde gemaakt een klein paerd van hout / en in dat Hoofd van 't paerd stak hay van sulke kragt / dat als hy op 't paerd sat / en in vreemde landen wesen wilde / dzapde hy dat hayken subtilijck na de landen of plaetsen daer hy wesen wilde / en kwam daer in korten tijd / sonder eenig kwaed te geschieden. Dat paerd was so gemaakt dat 't dooz de lugt voer / rasser dan een vogel. Dese Dwerg sag de manier van valentyn / en dagt in hem selven na Portugael te reysen / en vertellen de wonderlijcke dingen / tegen den koning Faragus / en de komste van valentyn /

ym. Hy is op 't paerd gaen sitten / heeft 't hay gedragt na Portugael toe / 't paerd heeft hem op geheven in de lugt / so dat hy daer in 't kortje gekomen is / bryngende den koning dese nieuwe teydinge. Als Faragus hoorde Pacolet's woorden / was hy seer bebroeft / dat valentyn hebben sou sijn Sufter Escleremonde / en sy het Christen-geloof aen nemen wilde. Hy zweer by God dat hy 't wreken sou / maer hy toonde niet voor Pacolet de kwaedheyt die hy in sijn harte hadde / en seyde: reys wederom by mijn Sufter / en segt den ridder die se hebben wilt / dat ik van u komst seer verblijd ben / dat ik in korten tijd by hem komen sal / om de bryngst met hem te houden / met een schoon geselschap van riddersen / en sal hem geven een groot deel van mijn Land / daer sy beyde af leven mogen. Heer koning / seyde Pacolet / ik sal doen als gy mijn bebed. Doe is Pacolet op sijn paerd geseten / en weder in korten tijd gekomen by Escleremonde / seggende: Edele vrouwe / ik komte van Portugael / heb gesproken u

broeder Faragus / die seer verblijd is van den ridder valentyn / die gy hebben sult tot u Man / hy sal in 't kortje komen op u bryngst. Och Pacolet / sey sy / ik weet niet wat my daer af komen sal / ik sozge dat mijn broeder verraed in sijn harte heeft / want ik weet dat hy nimmermeer de Fransosen lief hebben sal / die het Christen Geloof houden. Doozt ben ik bedroeft / dat ik niet geweten heb dat gy in Portugael reysen soude; ik sou u bevolen hebben / dat gy gevraegd soude hebben / na een Edele Christen-vrouwe / die in 't Casteel van mijn broeder is / en daer langen tijd geweest heeft by mijn broeders Wif. Edele vrouwe / seyde Pacolet / ik sal van stonden aen gaen reysen / en sal u Moorgen voormiddag wederom teydage bryngen. Valentyn seyde / dat kund gy niet doen / dan dooz de konst van Magizantien. Doe seyde Escleremonde tot valentyn / laet hem begaen / hy is so wel geleerd in sijn konst / dat hy op een Dag honderd mijlen reysen kan. Doe was valentyn verheugd / dagt in hem selven

hoe het toegaen mogte. Doe riep valentijn
 Oursson / om by Escleremonde te komen /
 alwaer een Meester kwam / die hem uyt ge-
 togen heeft een Raed / die hy onder sijn
 tong had leggen / so haest als den Craed uyt
 was / heeft hy beginnen te spreken geheel
 perfectelijck. Doe vertelden Oursson / dat
 hy een langen tijd op geboed was geweest in
 't bosch van de Wilde Beeren. Doe bekende
 hy klaerlijck dat het Spinner-hoofd hun
 verklaerd hadde / de waerheid van haer le-
 ven en afkomst. De schoone Escleremonde
 hoorde Oursson gaerne die vreemde dingen
 vertellen. Als de Dag gekomen was / is
 Pacolet in de zale gekomen by valentijn / heeft
 hem gegroet / seggende ; Heer ik kome van
 Portugael / en heb gesien u Moeder. Wel-
 leikom moet gy wesen / seide valentijn / ik
 heb groote begeerte om haer te spreken en te
 sien : want ik al mijn leven in armoede haer
 gefogt hebbe. O Valentijn / sey de schoone
 vrouw / neem een goed herte : indien mijn
 Broeder hier niet komt / so sullen wy by hem
 reysen / daer sult gy u Moeder sien / daer gy
 so na verlanget. Edele vrouw / seide Paco-
 let / weet dat u Broeder Faragus hier wesen
 sal in 't kout / volgens sijn belofte. Och /
 seide sy / ik ducht dat mijn broeder ons bereyden
 sal een saelt / daer dooz onse vzeugde tot d'ruk
 en liden sal komen : want ik te Magt een
 waren Broom heb gehad / die my in groot
 gepens gebogt heeft ; als ik rusten soude /
 Broonde ik dat ik was in een groen diep
 Water / daer ik in verzonken sou hebben /
 hadde 't niet gedaen een Nengesigt / 't welk
 my daer op uyt haelde. Daer na sag ik een
 Griffioen komen / die my nam in sijn klau-
 wen / en droeg my so ver / dat ik niet weet
 in wat land dat ik was gekomen. Liebe
 vrouwe / seide valentijn / verslaet u niet van
 Broomen / wie in Broomen gelooven wil /
 die sou veel te doen hebben / dat is waer seide
 sy. Met dese woorden sijne gegaen in een
 schoone Broomgaard / verciert met schoone
 Kruiden en bloemen / en allerley welreken-
 de boomen / en aerdtige gewassen / alwaer sy
 langen tijd dwisferden van haer liefden. Het
 gebeurde dat op dien selven Dag den koning

Faragus kwam in het Casteel van Escle-
 remonde / die niet anders in sijn hart hadde /
 dan valentijn ter dood te brengen. Als Es-
 cleremonde wist dat haeren broeder gekomen
 was / is sy hem te gemoet gegaen / om hem
 weltekom te heeten. Faragus seide / Suster
 onder alle Creaturen levende / heb ik u be-
 geerd te sien / ik bid u dat gy my seggen wilt
 wie de Ridder is / die u Trouwen sal ! My
 liebe broeder / hier moogt gy hem sien / ant-
 woorde sy. Doe is valentijn de koning Fa-
 ragus te gemoet gegaen / hebben mallander
 seer hooglijck gegroet. Heer Ridder / seide
 Faragus / weltekom moet gy wesen / en veel
 geluks hebben met mijn Suster. En also
 mijn Broeder den Groeten Ridder u hier ge-
 sonden heeft / die gy verwonnen hebt / dooz
 dan hy het Christen Gelooft aangenomen
 heeft / so is mijn sin het selve mede te doen.
 Heer koning / seide valentijn / van u begeerte
 moet Godt geloof sijn / dat is den rechten
 Weg om u Ziel in de eeuwige glorie te brin-
 gen. Als de Keuse Faragus aldus gespro-
 ken had / seide valentijn : Heer my is ge-
 seyd / dat gy binnen u Hof hebt een Christen
 vrouw / Belesante genaemt / die gy hebt ge-
 houden twintig Jaeren of daer omtrent / de-
 welke ik gaerne sien en spreken sou / want
 het is mijn Moeder / des konings Peypins
 Suster / en des Keysers van Constantino-
 pelens Wifsvrouw. Op mijn God gy segt
 waer / seide den koning / om dat gy het te
 beter geloven moogt / sult gy met my reysen /
 dan sult gyse sien en spreken / of sy is daer
 gy my na vzaegt. Ik dank u hooglijck /
 seide valentijn / ik sal 't verdienen met al
 mijn magt. Doe liet Faragus sijn spreek-
 ken / om sijn verraed te volbringen / en is
 in de kamer van sijn Suster gegaen / en sey-
 de : Mijn Suster daer al mijn troost op staet /
 ik begeer u te bereeren en ben verblid / dat
 gy gebonden hebt so broomet Ridder / die
 u Trouwen sal. Dus is mijn begeeren / dat
 gy met my naar Portugael reysen sult / op
 dat ik de handloft te hooglijck bereeren mag.
 Dit geseyd hebbende / deed hy sijn Scher-
 pen bereyden / en ontbood valentijn / die seer
 blijde was / dat hy met sijn lief Escle-
 remonde

monde reysen sou : want hy dacht dat den
 Keuse hem daer geleide om hem eer aen te
 doen / en dat den Keuse mede al sijn volk
 Christenen sou worden / dooz het welk valen-
 tijn en oursson verraden wieden. Zo haest
 als Faragus op 't Water / en de twee ge-
 broeders in 't schip waeren / dacht hy dat sy
 nu de dood niet ontgaen souden. In 't be-
 gin van de reyse bewers sy haer groote vriend-
 schap / en machte goede Tierre : maer als 't
 tijd was om te slapen / is den verrader in
 de Magt op gestaan met sijn volk / en heeft
 de twee broeders gevangen genomen / heeft
 hen handen / en voeten en oogen gebonden /
 als of sy ter dood gewesen waeren. Als Es-
 cleremonde sag haer lief valentijn so geban-
 den / bedreef sy groot misbaer : Och latie /
 sey sy / Heer nu is onse vzeugde veranderd
 in groote vzeffenisse / gy hebt mijn liefde
 dieer gekogt / als gy den Dood om my lij-
 den moet / het waer beter dat gy noyt ge-
 hooren had geweest / in d'ruk en arbeyd hebt
 gy my gekregen / en in d'ruk en liden sal ik
 moeten leven. Och ! nu mag ik wel klagen
 / dat om mijn liefde moet sterben de
 broomsten en Edeesten van al de Waereld.
 Wa ! Faragus / mijn broeder ; gy houd u
 oerlijck / gy sult weten / so gy dese twee
 doet sterben / dat gy daer om liden sult / want
 van haer dood sult gy geen vrosijt hebben / in-
 dien gy immers haer dood begeert / so werpt
 ny in de Zee. Aldus was Escleremonde in
 liden / sy sou haer selven verzonken hebben /
 hadden 't de Heeren niet belet. Als Faragus
 dit sag / deed hy sijn Suster bewaeren / en
 beval dat men se niet sou laten spreken tegen
 de gevangenen. Eplatie / seide valentijn /
 hoe is ons de Fortuin contracte ? ik heb al
 mijn dagen in d'ruk en liden verbleten / en
 dat om te ondersoeken van wat geslagt dat ik
 gebooren ben. Nu ik gekomen ben tot mijn
 begeeren / dat ik mijn Moeder sien en spreek-
 ken soude / so ben ik ter kwader ure geko-
 men in de handen van mijn Dood-vpanden /
 die mijn dood begeeren. Och latie mijn broe-
 der oursson ! ons blijdschap is haest veran-
 derd / want wy nimmer vader of Moeder
 sien sullen. In dit verdriet liden sy haer le-

ven / sijn so met de Sarazynen geseyd tot sy na
 Portugael kwamen / op 't Casteel van Far-
 ragus. Zo haest als de koningin Belesante
 hoorde / dat Faragus gebogt had twee
 Christen gevangen / is sy gegaen om die te
 besien. Als sy valentijn en oursson sag : die
 sy niet en kende / so heeft sy vzeugt : O
 Heeren / uyt wat land sijt gy gebooren ? vrou-
 we wy zijn uyt de landen van Byzantynk. Als
 Faragus sag dat Belesante sprak tegen de
 twee Ridders / seide hy : vrouwe laet staen u
 spreken / gaet in u kamer / sy sullen nitt-
 mermeer haer geslagte sien / ik false in de ge-
 banknisse doen sterben / en gelooven in onse
 Wet. Hy ontbood den Stokbetwaerder / en
 beval dat men haer niet sou geven dan water
 en droog brood. Doe sloegen de Sarazynen
 met groote stokken op de twee Ridders / als
 of sy op houten geslagen hadden / en sloeten
 in een diepe put. Als sy daer in waeren /
 vielen sy op haer sinen / hebben Godt aen-
 geroepen / want sy geen hoop en hadden om
 daer uyt te komen. Doe deed de Keuse sijn
 Suster Escleremonde woer hem brengen / die
 so deerlijck schreyde / dat haer aensigt van de
 tranen nat was. Suster / seide Faragus /
 laet staen u schrypen / keerd u herte van de
 Ridders ; by mijnder trouw / gy hebt te lan-
 ge geloof 't Spinnen-hoofd / dat u geseyd
 heeft te trouwen een vreemde Man / die van
 onse Secte niet en is. Gy hebt wel ver-
 dwaelde sinen / dat gy lief hebt een Dood-
 vpaend van u broeder den groenen Rid-
 der / indien gy my gelooven wilt / ik sal u
 geven den koning Cronpaert / daer dooz gy
 geagt en geerd sult worden / vergeet de twee
 Christenen / want ik false doen hangen. Broe-
 der / seide Escleremonde / ik behoor u te
 gehooramen in saken die redelijck sijn / maer
 dwang doet dikwijls kwaed doen. Na dese
 woorden ging Faragus in de zale / en de
 koninginne oock / die Escleremonde welkom
 hiete / seggende : Ik heb lange begeert om
 u te sien en te spreken. Vrouwe / seide Es-
 cleremonde / ik danke u d'vrsend-sont / maer
 ik ben bedroeft om dese twee Christenen / die
 mijn broeder onder 't bevel van vpaendschap
 heeft doen hangen over zee alhier / en heeft

in sijn gebanzenisse doen sreeken / en gewo-
ren dat hy haer dooden sal : Och my ! wyl-
verhooren Suster / het is waer / dat ik een
van dese twee Ridders hebben sou ten hute-
lijst / hy is 't die my met kragt gewonnen
heeft / wild my helpen raden wat ik doen
sal / wild my ook wijzen de Christen vrouwe
die gy hier in dit Casteel langen tijd behouden
hebt. Schoon-suster / seyde de koninginne /
hier meugt gyse sien. Doe sprak Belesante/
vrouwe wat geliest u ? Ik / seyde Esclere-
monde / ik bzeug u nieuwe tepdinge / daer
of gy seer verblijd sult wesen / en daer na seer
bedroeft : gy sijt de suster van koning Pe-
ppi / en vrouwe van den keiser van Grie-
ken / die u sonder recht gebannen / en uyt al
sijn landen gejaegt heeft / en niet lange daer
na baerde gy twee zoonen in 't bosch / daer af
u een zoon genomen werde van eenen Wilde
beer : gy en weet iset hoe gy de anderen ver-
looren hebt / u twee kinderen sijn nog in het
leven gebleven / ik weet waer dat sy sijn /
siet dat gyse wijgt. Met dese woorden viel
Belesante in onnagt van blijdschap / maer
Escleremonde hief haer soetelijc op haere ar-
men. En als sy in op geheben was / so
bzaegde sy / van wie sy de tepdinge gehoord
had ? Doe vertelde Escleremonde hoe sy 't
wiste uyt het Spinnen-hoofd / en hoe dat Fa-
ragus dooz schoone woorden de twee Ridders
verraden heeft / en in sijn gebanzenisse houd.
Doe bedreef Belesante groote rouwe / en be-
gon deerlijc te schrepen / dat de koninginne in
de zale kwam / die haer bzaegde / waerom
sy so grooten misbaer maecte ? 't welck Es-
cleremonde vertelde. Och mijn liebe vrouwe /
seyde Faragus Wijs / steld u te vreden / en
maect van dese saek geen zwaarigheid / want
so den koning het wist / het sou haer meer
beragteren dan voderen. Als dese drie vrou-
wen te samen saten / so is Pacolet den Co-
benaer daer in gekomen / met sijn paerd.
Och Pacolet ! wat kwaed heb ik u misdaen /
dat gy my so schandelijc wild benemen mijn
bzeugd ? Ik heb u op geboed en doen leeren
in de konsten / het welck gy my nu kwaelijc
boond ; Pacolet antwoorde : genadige vrouwe /
geloofst mijn dat ik onschuldig ben / ik sal de

gebanzenen los maecten dooz mijn konst / sijn
maer te vreden / ik sal u trouw blijben tot
'er dood. Mijn vriend / sey de keiserin / in-
dien gy kond so berioft mijn kinderen uyt de
gebanzenisse / sy sullen u arbejd loonen. E-
dele vrouwe / seyde Pacolet / sijt blijde / ik
sal met mijn konst also werken / dat gy wel
te vreden sult wesen / ik sal hem sijn verra-
derpe wel beloonen : een koning / behoord
geen verrader te wesen.

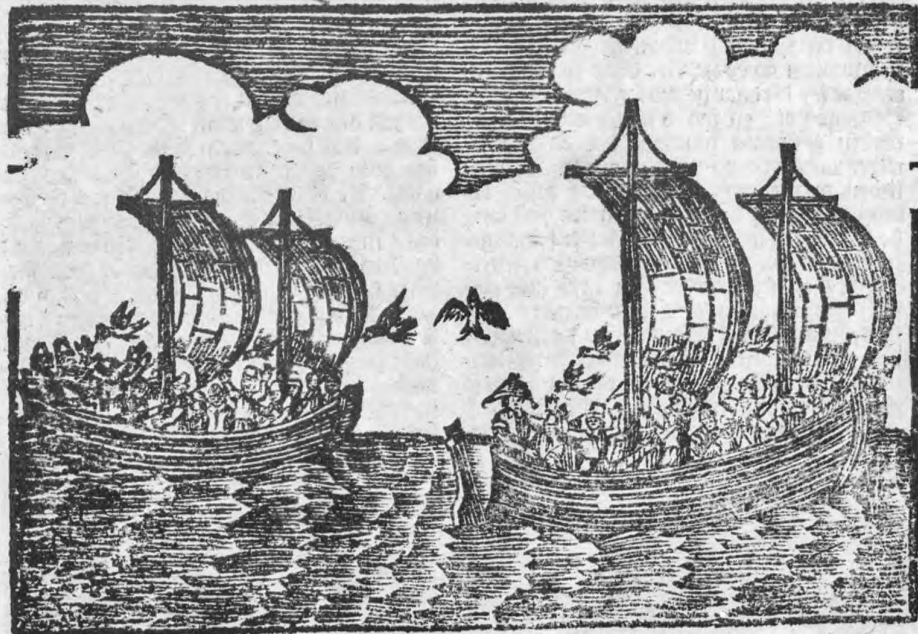
Hoe Pacolet met zyn konsten Valentyn
en Oursfon uyt de Gevanzenisse ver-
loste, en hun Moeder Belesante, en
de schoone Escleremonde te Scheep
bragte, en voerde na Constantino-
pelen.

Het XXV. Capittel.

In deselve nacht als koning Faragus te
ruste was / vermoepd van danffen en
spelen / so is Pacolet gegaen na den Cooren/
daer Valentyn en Oursfon gebangen lagen :
komende vooz de poorte die van sijn Latioe-
nen waeren / heeft deselve dooz sijn konst ge-
opend / gaende na den put daer de geban-
zenen in lagen / welke deuren hy als de
voozgaende / heeft open doen springen. Als
de twee Ridders de deuren hoorzen openen /
hebben sy Godt in de duysternisse aen geroe-
pen / biddende om een salig sterben / want
sy anders niet en wisten of den koning dede
haer halen / om te doen sterben. Valentyn
weende om de schoone Escleremonde / daer
oer hem Oursfon vertroosten / seggende :
Ik sal mijn dood hen dier genoeg verkoep-
pen / den eersten die de hand aen mijn meend
te slaen / sal 't hem niet beroemen / nemende
een groot hout in de hand / dat by hem
stond. Pacolet dit siende / seyde hy : Gy
Heeren hoeft vooz my niet te vresen / want
ik sal u terstond doen sien die geene die u ge-
baerd heeft. Valentyn was seer verblijd als
hy pacolet so hoorzen spreken : maer ours-
fon hem seer sel aen siende / wou hem niet
gelooven / dies pacolet agterwaerds trad van
wee

verbaardheid / maer Valentyn verscheede hem
voor Oursfon. Doe nam Pacolet de twee
ridders / leidende in een kamer / daer de
twee edele vrouwen waeren / fugtende en
schrepende. Al die in 't hof waeren had hy
so vast doen slapen / dat niemant van haer
afkomst wist. Als de heeren in de kamer
kwamen sijn de vrouwen op gestaan / sonder
linge de keiserinne Belesante. Als hy haer
kinderen sag / mogt sy niet een woord spre-
ken / viel ter aarden / of sy dood geweest had.
Escleremonde seyde tot Valentyn ; edel rid-
der / 't is u moeder / die aldus ter aarden in
swyn leid. Valentyn en Oursfon sijn toe
geschoten / hebben haer moeder opgehoven /
en gekust / seggende : lieve moeder / wzeekt
ons aan. Doe sag de edele vrouwe / en
konde niet een woord spreken / waer door de

twee Bzo. berg ook in om magt vielen op haer
moeders lijf / so dat Escleremonde seer be-
gon te schrepen. Als de moeder en kinderen
bekomen waeren / seyde de moeder al schreien-
de : mijn liebe kinderen / door de liefde die
ik u bzaeg / heb ik geleden veel verdriets /
meer dan ik nie spreken mag : maer nu
God u bewaerd heeft / dat ik u beide nog
eens gesien heb / so is myn verdriet ten einde
gekomen. Liebe kinderen / wild myn segge
op wat manier gy opgeboed sijn / sedert de
tyd dat ik u baerde. Valentyn en Oursfon
vertelden haer moeder al haare avonturen /
die sy geleden hadden. Waer uit Belesante
verstond dat 't haer kinderen waeren / dies sy
weder in onnagt viel. Pacolet seyde ; e-
dele vrouwe / laat staan u schreien / peinst te
komen uit dit casteel / want het is tyd / in

dien gy uit de handen van Faragus weesen
wild : Och latie ! seyde Escleremonde tot

Valentyn : myn goede vriend / laat u geban-
zen aen de eed die gy my gedaen hebt / houd

u beloften / en neemt my tot u vrouw. Doe seide Valentyn / al dat ik belooft heb sal ik houden / dog nu leid my meer op 't herte / myn moeders liefde / die ik met sulken arbeid verhezen hebbe / dan alle bzeugde van de Waereld / maar twyffel niet myn lief / ik sal niemand anders trouwen dan u. Doe heeft Oursson Pacolet gebeden / dat hy de kamer van Faragus open doen wilde / hy sou de koning syn hals breeken / en waack ober hem nemen / 't geen Pacolet aannam / maar wierd door Escleremonde belet / seggende : de dood van myn broeder consenteer u ik niet / syt seker als gy 't al gedaan hebt so soud gy de vriendschap verliesen van myn broeder den goenen ridder / dewelken u nog eeniger tyd in lasten helpen mag / 't geen Valentyn doe belet heeft. Doe is Pacolet dooz gegaan / heeft de poozen seer soet op gedaan / dat daar niemand van wist / en heeft se alle uit de stad geleid dooz 't land van Portugal / tot dat sy kwamen op de haven / daar sy gingen in een galeie / die daar gereed lag had den de wind tot haar wil / en syn so de zee over geseild / tot sy gekomen syn aan het casteel Escleremonde / daar syn sy op gegaan om hem vreden te verliesen. Valentyn die altyd bedugt was booz de koning / wilde niet lang in 't casteel blyben / maar syn te schrey gegaan met syn moeder / de schoone Escleremonde / en syn broeder / en also heimelyk weg gereist als sy in 't schip waren / heeft Valentyn geseid / dat hy reisen wilde in Gzykenen te Constantinopolen / om te sien syn vader / 't welk sy alle consenteerden / namen so haer hours na Gzykenland. Des mozzens als de stekbewaarders de twee gebangen rid-

ders misse / en de deur open bond / is hy haastelyk geloopt by den koning / vailen de op syn knien / begeerde niet verbaast gemoed syn lyfs genade / seggende : heer koning / de twee gebangen ridders syn uit gebroten / en ik heb de poozen en deuren (die ik nogtans wel gesloten hadde) wyd open gevonden. Certwyl de stekbewaarder syn sitageten deed / is daar een ander gekomen / seggende : heer koning / in de sen nacht is de christen vrouw / die gy so geerd en getraeteert hebt / deur gegaan / en heeft mede genomen u suster. Den koning Faragus die teiding verstaande / begon te roepen / als of hy rasende geweest had / dede alle syn volk wapenen / om de twee ridders na te reisen. Faragus nam een groote pfer knodse op syn hals / is booz al syn heeren ter poozen uit getogen sonder paard / want hy groot en swaar was / dat hy kwalyk een paard kreygen kon / dat hem kon dzagen. Hy had een goor hoofd / 't hant swart als een wild verken / syn aemen en knien waren so groot als een os / syn lighaam was agtien voeten lang. Als hy uit de stad was / so riep hy syn volk te samen om syn suster te agter halen. Al de geene die him te gemoet kwamen / vzaagde sy of sy niemand gesien hadden / maar niemand die haar beseheid geben kon / want Pacolet had al het volk doen slaepen / daar sy voorby reisden. Als Faragus hem niet vinden kon / noer hy dat hy 't casteel van syn suster beleggen sou ; hy dagt haar en Valentyn / met de andren daar in te vinden : maar als hy hoorde dat se vertrokken waren / so wierd hy rasende van kwaadheid.

Hoe

Hoe Koning Faragus om wreke te nemen van Valentyn en Oursson, en van zyn Suster Escleremonde, al zyn Magt vergaderde, en kwam zo voor Aquitanien.

Het XXVI. Capittel.

Als Faragus sag dat hy Valentyn en Oursson niet konde binden / gebod hy dooz alle syn Landen / dat al die in hem gehouden waaren / haar gereed maaken souden ten oorlog / om met hem ober zee te reisen / tegen de Christenen. Op dit bevel syn vergaderd een goot getal volk / en syn te schrey gegaan. Als sy op zee waaren / gedood de koning Faragus de Schipper te seilen na Aquitanien / want hy meende haar daarte binden. Valentyn en Oursson syn in de stad van Aquitanien gekomen als Passagiers / sonder eenig gerugt te maaken / en

syn gaan Logeren in een bozger huus. Valentyn had geerne gegaan in 't hof van den hertog Saborn / maar Oursson bedagt hem / en seide tot syn broeder Valentyn / de nature van een vrouw is ligtelyk verkeerd / hierom ben ik van sintz in 't hof te gaan / sonder te hemmen te geven van onse komst / tot 'er tyd toe dat ik sien en weten mag van de schoone Fesone / of haar heet verkeerd sal wesen / dan of sy gestadig gebleven is : Valentyn seide / gy segt wel / en doet so. Doe klieede Oursson hem in een habyt van een ridder / die syn aventure sogt / en nam Pacolet met hem als een dienaar / syn also gegaan na 't paleis / en gingen in de sale van den hertog. Als hy booz den hertog kwam / heeft hy de behoorzlyke reberantie gedaan. Als hy de hertog gezocht had / befag den hertog Oursson seer naarstig / om dat hy hem so wel geleek maar om dat hy spzak / hende hy hem niet. Doe seide hy / Ridder segt my wat is u begeerte ? edel heer / si Oursson

son / ik ben een Ridder / en soek een goet heer om te dienen. Doe sei de hertog / gy sijt sejon en sterck / indien gy myn dienen wilt / ik sal u dienst geven en maake u hooftmeester van mijn hof / ik sal u geven honderd pond / voer de dienst die gy doen sult. Oursfon was wel geleerd / bleef in des hertogs hof eeten / en hield hem by de andere kinderen. Den hertog niet al sin heeren verwonderden haar seer van syn goede manieren / boben al wierd hy bestim van de vrouwen / selfs van de schoone Fesone / (die sin gewooreu wyf was) maar sy dagt niet dat 't Oursfon was / want hy verkeerd was in habyt en spraaft na de maectyd riep den hertog sin Chesaurier / deed hem geven honderd pond parafis / so als hy hem beloofst hadde. Oursfon bedankte den hertog / beloofde hem te dienen in alle saken. Oursfon nam oozlof op dat pas / en ging na sin logys / daar de vrouwe hem verwagte. Als hy by hem gekomen was heeft hy verteld hoe den hertog hem ontfangen had voer een Sondenier / en had hem doen geven hondert pond / daer doer sy seer bego men te laghen. In deselfde week liezeg den hertog reidinge / dat Faragus was gekomen in sin land / om tegen hem te oozlogen / hy ontboud al sin heeren / dat sy h. m. bereiden souden om den koning te wederstaan. Den hertog dede sin stad voorsien / voer drie of vier jaaren / ontboud al sin ondersaten / dat sy haar gereed maaken souden om sin land te helpen beschermen. Den koning Faragus belegerde Aquitaniën / op de selve plaats daar de Grooten Ridder syn broeder gelegen had / die by Oursfon verwonnen was / als gy gehoort hebt. De hertog dede sin volk wapenen / om tegen de Sarafinen te gaan vechten / en haar te ontfetten. Dus sijnse uit Aquitaniën getogen / onderustijden is Valentin en Oursfon met Pacolet onder de heeren gekomen / sonder eenige kennis te maken in 't heit van den hertog. Als den hertog sag de grootte magt van de Sarafinen / so beval hy hem God / met al sin volk / verzoouwende dat hy hem dien dag helpen wilde. Doen oordeerde hy

syn batalje / deed syn trompetten slaan / is op de Sarafinen gekomen / die met een hoovaardig haer haar verwagten. Daar was die dag een sterke stuyd / en bleef menig edelman aan beiden seiden / so dat 't bloed liep op der aarden / als of 't een Rivier geweest had. Den Keuse Faragus kwam in den stuyd by syn nebe Doymandyn / die syn Bavere dyseg / die heeft dien dag ses broeders verflagen / te weten Blandemyn / Baldys / Galie / Galeram / Antonis de goede Maarschalk / en den stouten Glorian / die doen naast den hertog van Aquitaniën waren / ja deden de Christenen wyken. Den hertog was oncingeid / dat hy alleen bleef sonder eenige hulp / dog hy hield hem vroomelyk / dat geen Sarafin hem genaken dorst / hy riep Aquitaniën (dat was 't woord) maar syn vroomheid hulp hem niet: want so haast als Faragus hem kende / is hy na hem toe gegaan / en heeft hem gevangen genomen / hem wel doen bewaaren / en gebonden geleid in syn Pabeljoen. Daar na is Faragus weder geleerd in den stuyd. De Christenen hadden dien dag veel te syden: want sy wonden allegaar vlieden. Doe kwamen Valentin en Oursfon / en riepen met luider stemme: vroomme Ridders van Aquitaniën / toond u vroomderfchap / so gy nu hier in salfeerd / sal 't u staan tot grootte spot en schanden: God sal u helpen. So hebben de twee Ridders 't volk van Aquitaniën getroost / die op niemtoemoed namen / en syn weder geleerd tegen de Sarafinen / en begonnen de stuyd sterker dan ooit te voeren. Doe de tydinge kwamen binnen Aquitaniën / dat den hertog gevangen was / so begomense alle te schrepen om haren heere / boben al so was de droefheid van sigten / kermen en klagen van de schoone Fesone / wrijngende haar handen / en zekhende 't haer uit haer hoofd / dat schoonder scheen dan goud / schreyjende menigen bitteren tzaan / seggende: och latie / ik ben de ongelukkigste vrouwe die op aarden levendig is. Och myn goede vader / gy moet nu sterben / ik sal u niet meer sien / maar alleen blyven als een arme weese: o Oursfon! myn getrouwe vriend / u lang toeven doet myn verbriet / waard

waard gy hier tegenwoordig / myn vader sou wel ontfer worden. In dese maniere sigte en kermende de schoone Fesone: onderwyl was de batalje harder dan ooit geweest had. Daar was den edelen Valentin onder de Sarafinen / en sloeg met swaard al die hem ontmoeten / so dat daar niemand so stout was die by hem dozt komen. Oursfon was aan de andere seide / swoer by God dat hy liever had te sterben / dan den hertog te laten blyven. Pacolet was by Oursfon / die hem trooste / en beloofde by te staan. Doe stak Oursfon syn paard met spooren / kwam onder de Sarafinen houwende seer vreeselyk. Als Oursfon en Pacolet de batalje dooggebroken waren / hebben sy hun wapenen af geleid / en de Sarafinen aan den hals gevangen / daar haeren Wigod in stond / en syn gegaan na 't Pabeljoen / daar den hertog gevangen sat. Pacolet kende haar tale wel. Doen heeft hyse allegaar door syn konst doen slapen: als sy slieden / is Oursfon gekomen by den hertog / seggende: edele heer / komt met my / sit op dit paard / ik sal u verlossen / ik ben

de Ridder die in u hof kwam om soldy te winnen / gy deed myn geven honderd pond / hebt geen sorge voer de Sarafinen / ik sal u leiden in u heit. Den hertog bedankte hem voer / seggende: ik sal u geven myn dogter tot een vrouwe / ik hadse gegeven een Ridder die seer woud was / en niet een woord sprekeit kon / dat niet lang geleden is om dat hy niet weder komt / behoeft ik dat niet te houden / daar toe sult gy hebben de helft van myn ryk. Oursfon bedankte den hertog en haasten haar om uit de Sarafinen handen te komen / 't geen geschiede / want sy gesond in 't leger kwamen van den hertog terwyl dat Oursfon den hertog gehaald had uit de handen van de Sarafinen / was Valentin bedroeft / meende dat syn broeder dood was: dus dyspraat sijnse / is hy onder de Sarafinen gereden / sloeg 'er ses gelyk doot. De koning Faragus dit siende / wierd Valentin kermende / is na hem toe gereden / heeft hem so benauid / dat hy syn paard onder hem dood stak / daar doer hy ter aerde viel / daar toierd Valentin gevangen / vast gebonden en

jammereyk weg geleid / sweerende by sin Gode dat hy waack over hem nemen sou. Als hy hem leide dooz 't veld / is den hertog en Oursfon met Pacolet / den koning Faragus te gemoet gekomen. Den hertog seide: by den Heere / ginter word een van onse ridders gebangen geleid. Doorwaer / sy Oursfon / sin wy vroom / hy sal ons niet ontgaan / en reed na den reu / en stak op hem so sterk / dat manen paard ter aarden moest vallen / en Valentyn mede los laten / die hy op sin paard gebangen had. Den reufe is van stonden aan op geseu / en geboden van verbaardheid. Oursfon siende dat 't Valentijn was heeft geroepen: broeder staet op / hier is een paard / sit daer op. Pacolet / die in dat heit was / riep in Sarasynse spraak luid en sterk / Portugaal de beste. En dooz dese roep sin sy door de Sarasynen in 't Christen eger gekomen / uit de handen van haer vanden. Als den hertog verlost was en binnen Aquitanien kwam riepen de bozgers met luider stemmen / vrede de grabe / en vielen op de Sarasynen / datse gebringtyg vreden. Als de Christenen sagen datse vragtig waeren / liet den hertog sin Trompetten slaan / en weder te heeren en te rusten. Als den hertog in de stad was / is Valentyn met Pacolet in sin logys gegaan / en Oursfon in 't Paleis / met den hertog Sabornin / en al de heeren; die by hem ontboden sin dogter Dafone. Doo riep hy Oursfon en vzaagde: hoe is u naam? Oursfon seide: ik heb geen naam ontvangen. Doo sei den hertog / weet myn heeren dat ik gehouden ben aan desen ridder / u wil dat men hem eere als myn eigen peyson / want ik dooz hem weder gekomen ken in Aquitanien / hy heeft my verlost uit de handen van myn dood vanden / daacom is myn begeren myn dogter / dat gy desen ridder nemen sult tot u man / want ik hem boven alle ridders lief heb; 't geen dooz al de ridders geconsenteerd wierd. Oursfon was daar present / maar woudeu sin sin niet seggen / tot dat hy dees edele vrouw haar heit verpooft had.

Hoe Oursfon wilde beproeves de trouwheid en gestadigheid van de schoone Fefone, eer hy ze Trouwen wilde.

Het XXVII. Capittel.

Oursfon die supiel en wys was / eer hy trouwen wilde de schoone Fefone / woude hy weten of sy standvastig was van haar beloften / die hy hem gedaen had. So seide hy tot den hertog / u begeren sy bruydelijk / van de eer die gy my aandoet / ben ik schuldig u te danken / maar de wil van u Dogter hoorden ik te weten daazom soude ik geerne tegen haar spreken aileent. Ridder seide den hertog / u begeren sy bruydelijk / gaat in haar kamer / ondersekt van wat opinie sy is. Oursfon in de kamer komende nam de schoone Fefone by der hand / seggende: edele vrouw / u schoonheid heeft my bevangen / dat ik sonder u niet leuen mag / op siet de schoone vrouw die op dez aarde leest en nademaal dat 't u heer vader den geeden hertog belieft / dat gy my nemen soud tot u getrouwe mar: daar behoord gy mede te vreden te wesen / ik beloobe u edelheid / dat ik u getrouw wesen sal tot het einde mijns levens / dus bid ik u / dat gy my ontfangen wild in goede gratie. Heer ridder / sei de maget / ven stille reden sult gy patientie hebben / want gy u arbeid verliest; ik heb lief alle de ridders / maar boven al heb ik een uit verhooren die ik niet verlaten sal so lang als ik leve / ik sal hem getrouw blyven als ik hem geswooren hebbe / ik sal myn sin niet veranderen. Jongvrouwe / seide Oursfon / als 't u vader beliebe behoord gy sin wil te doen. Ridder / seide de maget / het is reden dat ik myn vader obedienc / maar niet dat met myn gemoed steyd. My is gegeven dien die den groenen ridder verwoonen heeft / ik had lieve alles te verlaten / dan myn beloften te verbreken. Wy mynder trouw / seide Oursfon / ik ben wel verbreent / dat gy dus verliest siet op dese ridder / want gy weet dat hy is van een wilde natuur / en kan

kan niet een woord spreken. Ridder / seide sy / liefde en saijerd niet / hy behaagd my / ik en zal hem nimmermeer verlaten. Oursfon was blyde van haer wysheid die sy hem getoond had / en ging uit de kamer sonder ooglof te nemen by den hertog / seggende sin wederbaren. Den hertog antwoonden en verstaet u niet / want 't is haer magt niet / weest te vreden / ik sal met haer broeder spreken. Doo ging Oursfon uit na het logys van sin broeder Valentyn / en vertelden de antwoorde van Fefone. Broeder / seide Valentyn / gy hebt wysselyk gedaen / mi meugt gy wel bekennen de liefde die sy tot u draegt / maer laet ons te samen gaan in des hertogen hof / so haest als hy my sien sal / sal hy ons wel ontfangen. Broeder uwe wille geschiede seide Oursfon. Doo is Valentyn hem gaan verkleeden / Oursfon heeft sin Casak aan getogen / die hy te booren had doe hy in Aquitanien kwam / gaande so in 't paleis / met Pacolet / onderwel was den hertog by sin dogter / om haer van Oursfons liefde af te tzelken; waer op sy antwoorde tot haeren vader / waer af sprekt gy myn? gy weet dat ik myn trouw gegeven heb den ridder / die ons verlost heeft van den groenen ridder / het waer seijanden dat gy u eed bryken soud / eer dat gy myn daer toe bryngen wild met kragt / so sult gy oorzaak wesen van myn verdoemenisse / het welk u vooz God ende waereld een seharden sal wesen. Als de hertog aldus sprak met sin dogter / is Valentyn en Oursfon daar gekomen / die van alle heeren wel ontvangen wierden. Als sy de hertog de reberentie gedaen hadden / is Oursfon gegaan by de schoone Fefone / die van blydshap begon te laghen / seggende: welkom moet gy sin / u lang toeben is myn groot verdriet geweest / en indien gy niet gekomen waerd / myn vader sou myn aaneen ander gegeven hebben. Myn liebe vrouw / seide Oursfon / seert dat ik van u geweest ben heb ik leeren spreken; ik ben die geen die van daag in u kamer heeft geweest / om u liefde te verkygen. Sy was so verblyd dat ik 't niet vertellen kan. Doo heeft Oursfon hem heelyk gekleed / met siederden

die Pacolet hem na dzoeg / en is alsin in de saal gekomen. Als de hertog hem kende / is hy opgestaan / en heeft hem in sin armen genomen / en geseid / myn Schoonvrou / wild myn vergebden dat ik myn dogter aan een ander besteden wilde / ik dacht dat gy niet weder komen soud. Edel heere / seide Oursfon / ik vergeef 't u van herten. Doo heeft Oursfon den hertog verteld: hoe datse sin soonen / van den Keiser van Grieken / genaamt Alexsander / en dat haar moeder is de Suster van koning Peppin van Portugaal / genaamt Belesante. Als de hertog verstand haar groote aksomst / was hy nog meer verblyd dan te booren / seggende: Sij siet de bioeme van heel Christenryk / ende de edelste op aarden leuende. Maar ik ben hertelyk bedroeft van u Vader den keiser / en u oom Peppin / die in de stad van Constantinopolen van de Sarasynen seer strangelys belegerd sin; indien God hem geen ontfet doet / ik dichte dat sy hen sullen moeten opgeven in hun vanden handen. Als Valentyn hoorde dat sin vader / en den koning sin oom / in sulken verdriet waeren / so bedroeft Valentyn groote rouw / dat hem niemand troosten magte; boven al bestraagden hy den koning Peppin / die hem opgevoed hadde. Doo seide Pacolet / heeren laet slaan u tyeuen / indien gy my gelooven wild / ik sal u bryngen eer 't morgen middag is / in de stad van Constantinopolen. Doo waer seide Valentyn / hy sou wel sot sin die u gelooven sou / of gy falseerde / so mogt ons den duivel weg nemen met siel en hof. Doo Pacolet besprak hem / dat hy mede soude reisen na Constantinopolen / maar den hertog begerde eerst dat Oursfon sin dogter Fefone soude trouwen / liet de Brinloft houden / die so rykelyk was / dat 't te lange soude sin om te beschyppen. Het feest was so groot van trompetten en musick / dat 't in der Sarasynen heit gehoord wierd / daer af sy verwonderde. De hertog deed de twee edele vrouwe Belesante en Esieremonde / in sin paleis leiden. Daar was een bespeler die de vergadering had gesien /

ende is gegaan by de Rense Faragus / seide: heer / ik kom uit de stad van Aquitanien / daar ik heb gesien Belesante / die gy so lange bewaard hebt / en u suster Escleremonde / ook de twee ridders die gy gebangen had / daar by de kleine Pacolet / die u bezraden heeft. By myn God seide de reufe / ik mag wel boezig wesen / van den verrader / die my myn suster ontboerd heeft / die ik soo behendig met de twee Christenen in myn castel gebzagt hadde / ik false alle-gader doen hangen aan een boom.

Hoe den Koning Faragus ontbood den Koning Trompaart, dat by hem te hulpe komen wilde met zynen zonen Adriaan Mein, ende hoe Valentyn reisde na Constantinopolen.

Het XXVIII. Capittel.

Faragus was seer toornig / om dat hy geen wyake nemen mogt van syn suster en de twee ridders. Hy liet schryven aan koning Trompaart / dat hy moest komen met al syn magt / hy soude hem ten houtwelck geuen syn suster Escleremonde / en dat hy mede byenge soude Adriaan mein / den tobenaar; de bode de byzief hebbende ontfangen / is heen gereist. Nu sal ik laten te speeken van Faragus / en speeken van Valentyn / die binnen Aquitanien was / dewelke oozlof nam aan al de heeren / en aan de schoonen Escleremonde / die van syn vertrek bedroeft was / en seide: lief / wannert sult gy my trouwen; houd u belofien / want al myn troost staat aan u. Doe seide Valentyn / sozgt so niet booz my / ik sal honden al dat ik u beloof hebben / daar en boven sweer ik u by myn trouw / so haast ik weder kom van Constantinopolen / u te trouwen / sonder langer te beiden. Vader seide Valentyn tot den Hertog / en Gursou syn broeder: Mijn heeren / ik sal hier laten Escleremonde myn lief / bewaardse als u eigen is / en bid

u byzandelij / so haast als 't u te pas komt / dat gy haar laat doopen / ende in geender maniere haacen naam verandere; 't geen den Hertog beloofde. Doe nam Valentyn oozlof van den hertog / nemende niet traanen syn afscheid / als mede van Gursou / die hem belaste de goetens aan syn vader den keiser: Aldus syn de twee broeders van malhanderen geseheiden / seer bedroeft van herten. Doe is Valentyn in syn logys gegaan / by syn moeder Belesante / die om syn vertrek seer verstoord was. Als sy hem meende te kussen en oozlof te nemen / kon sy niet een woord spreken. Valentyn hield haar in syn Armen / seggende: lieve moeder / laat staan u byzief / heb geen sozge voor my / indien 't my beliest / ik sal haast weder kegen. Hebt onderusschen het oog op de schoone Escleremonde / ik sal haast trouw byuen tot in mijn dood. Och latie: myn lieve kind / seide Belesante / ik mag wel sichten / ik hoop nog booz u byzandelij dat ik onschuldig bevonden sal worden / daoz ik mede beschuldig ben. Als gy tot Constantinopolen siet / segt dat aan den keiser Alexander u vader / en aan myn broeder Pepsyn / dat ik 't neme op de verdoemnisse van myn siel / dat ik onschuldig ben in de saak daer ik mede beschuldig ben: indien daer iemand is die my beschuldigen wil / so wil den kamp booz my aan nemen: indien gy verwonnen word / sal ik verbyand worden tot een eeuwige schande. Lieve moeder / seide Valentyn / indien 't u beliest / sal ik veel doen / dat den keiser myn vader / u om vergiffnisse sal bidden. Belesante versogt dat hy Pacolet senden sou so haast als hy mogt / om teidinge van hem te hebben / 't geen hy beloofde te doen / trad doen in den kamer / daar hy Pacolet vond / die syn paard al bereid hadde. Pacolet seide / het is nu tyd dat wy reisen / sit nu op myn paard / en houd u vast. Doe sat Valentyn op 't paard by Pacolet / die dzaide 't half van 't paard so perfect / dat het haer op hief in de Lugt /

en voer haar over de Zee en Steden / zo dat zy 's anderen daags 's voormiddags by Constantinopolen kwamen. Valentyn was zeer verblyd dat hy zo nabij de stad was / en dat voor 't Middagmaal. Op den zelfden tyd was den keiser en den koning in de Saal geseten om te eten. Pacolet leide Valentyn in de Saal / die seer verwonderd was als hy so grooten geselschap zag / Blandemyn en de goenen ridder die in de Saal waaren / wierden Valentyn kennende / deden hem groote eer. Dit siende koning Pepsyn / seide tot den keiser: Mogende keiser / nog is u Umagie niet al dood / siet daar de stoutste ridder / die u eigen Soon is. Als den keiser dit hoorde / veranderte syn Bloed / en wierd verweloos. Daar na stond hy op syn Soon te kussen / en welckom te heeten; maar den goenen ridder was soo verblyd van Valentyns komst / dat hy de eerste was die hem welckom heete / en daar na koning Pepsyn. Doe kwam keiser Alexander / die half van blipschap en van rouwe wonden / nam syn Soon in syn armen / die hy kuste / en seide: mijn lieve Soon / wil my vergeeven wat ik u Moeder misdaan heb / want sy in de saak onschuldig is. Blandemyn / die syn Baard grys was / kende Pacolet / die hy in Portugael gesien hadde / en vragde wat tydinge hy bracht van de edele Belesante. Pacolet verhaalde al de sake also se geschied waaren. Daar was groote blipschap in de Stad / van de komste van Valentyn / die des keisers Soon was. Doe is Valentyn opgestaan / en seyde in deser manieren voor al de Heeren / mijn Heeren die hier vergadert sijn / de eer die gy my doen wild / daar dank ik u alle af / en boven al dank ik mijn Gou / die my opgeboed heeft want ik meer gebonden ben aan hem / dan aan enig Man op aarde levende / ja meer als aan myn Vader die hier present is / want ik my wel te beklagen hebben over hem / dat ik booz een Wondeling opgenomen ben / en opgeboed van Malmoessen. Godt / die alle dingen voorsiet / heeft 't dus beliest / anders

mogt ik in armoede en elende vergaan hebbe. De geene die my gebaard heeft / dat is de edele Belesante / die door den vermaledyden ridder berraaden was / daar dooz sy in elende is geweest twintig Jaar; om te toonen dat sy in de saak onschuldig is / so wil ik (die een Soone ben) voor haar een kamp begien tegen den vermaledyden ridder. Als den keiser hoorde syn Soon spreken / die van so grooten hert was / om de liefde van syn moeder / begon hy bitterlik te schreien / seggende: myn lieve Soon / ik weet dat gy myn Soon siet. Nu dat gy mei goed recht wild voor u Moeder een kamp begien / die ik door kwaad aanbrengen en lichtelyk te geloove / gefonden hebbe in elende en verdriet / maar een kamp te begien is van goenen woede. De valsche ridder is verwonnen van eenen koopman / en heeft bekend in presentie van u Gou / my en al de Heeren / dat hy haar be-logen had / daar over ik hem heb laten doeden. Daar na heb ik heeren gefonden in alle Landen / om u Moeder te zoeken / maar ik kon nooit tyding van haar vernemen / daarom myn lieve Soon / weet gy enige tydingen van u Moeder / wild 't my niet verbergen. Vader seide Valentyn / weet dat ik tegen haar sprak gisteren voor Middernacht / in de Stad Aquitanien. Den keiser sei / dat is onmogelyk / dat gy in soo een korten tyd so veel weelkys ryden soude. Doe verhaalde Valentyn hoe dat Pacolet door syn konsten hem daar toe geboerd hadde. Als de Sarasnen hoorden de groote blipschap die in de Stad was / so syn se ter Wapen gegaan. Als sy gereed waaren / deed den Soudaan Morandy vergeselschap met tien koningen / de Stad sterckelyk bevegten / die veel volks was / en groot gebrek van victalle hadden so dat de manschen en beesten van honger stoben. Als Valentyn doorsag de menigte der Sarasnen / en het verbyet van Constantinopole / so sprak hy voor al de Heeren / wy sijn in dese Stad in groot gebrek van victalle / en moogen 't niet verbeteren / dan door byzandelijheid op de vanden te toonen. Ik sou van opinie wesen / als dat wy souden wy trekken mer een

groot getal van volk / om victualie te ver-
krygen / en sal de eerste weesen. Dan dat opset
waren al de Heeren verblind / en zyn met Va-
lentyn uit der Stad gereist / tot 20000 man-
nen / die door den honger hun Lijf met Va-
lentyn avontuurden. Als zy buiten de poort-
ten waaren / zyn zy op de Sarazynen met
zulken moed geloopt / dat zy in korten stond
winnen 300 wagens met victualie / die zy
dreeven na Constantinopolen. De soudaan
die van dit verlies seer kwalijk te byeden
was / sloeg onder de Christenen / om de
victualie wederom te neemen. Als koning
Peppyn sag dat den soudaan de passagie ge-
slosten had / stak hy zyn paard met spoor-
ren / seide de Lantier in den kiling / reed
met een moed voor den soudaan / dat hy
het aan sag / en stak den koning van Ca-
pernaum Maragon / van den paerde / dat
hy dood ter aarden viel / toek doe zyn zwaard /
en sloeg een hoogmoedig ridder dat hy van
den paarden ter aarden viel. Als Valen-
tyn en den groenen ridder dit sagen / sijn
sy mede gekomen in Batalie / en smeten
den standaart van den Sarafyn ter War-
den / voor des soudaans voeten / ypdende
door de Sarafynen / kwam voor den sou-
daan / en gaf hem so grooten slag / dat hy
ter aarde moest vallen van sijn Elephant
daar hy op sat. Dien dag wierd door Va-
lentyn en de groenen Ridder / den koning
Morabus dood geslagen / en nog vyf konin-
gen / en den Admiraal Somoris sloeg hy
sijn armen af. Dese twee ridders om eer
te krygen / hebben hun beiden te diep on-
der de Sarafynen begeeben / want sy beide
omcingeld / en met sorg gebangen wierden /
en wel vast gebonden voor den soudaan ge-
bragt. So haast als hy se sag / swoer hy
hy al sijn Goden / dat hy se aan een hooge
galge sou doen hangen. Valentyn en den
groenen ridder hadden geen hoop meer / om
uit der sarafynen handen te komen. Die
van binnen sagen / dat de haaren in nood
waren / hebben een gebod doen uitgaan /
dat alle menschen geestelike en waereld-
like / uit de stad soude gaan / soo wel

vrouwen / kinderen / nonnen en bagynen /
en elk souden voor haer boest hebben een
teken des h. Kruis / en gaan also in de eere
ons Heeren Jesu Christi / om hun byende te
ontsetten. Dit getal was so groot van dese
vergaderinge tot 40000 toe. Als de Sara-
fynen sagen dat 'er uit de stad kwam soo
grooten getal van volk / so sijnse agterwaerds
geweken / en hebben de Christenen de victualie
gelaten / die de wagens binnen bragten : maer
eer de Sarafynen in hun tenten konden kom-
men / bleven 'er wel 10000 dood / en van de
Christenen 4000. De kysler en koning waer-
ren seer bedroeft van 't verlies van sijn heeren /
maer boben al van Valentyn en den groe-
nen Ridder / die groote vroomigheid gedaen
hadden. Dese twee heeren bedreeven groote
missbaar / maar Pacolet troosten de heeren /
seggende / myn heeren / laat staan u wee-
nen / gy sult goede ypdingen van haer hoor-
ren / al eer gy het meent. Myn bynd /
seide / den kysler / God moet u geeven die
magt / indien gy hem lieden hier brengen
meugt / en hun verlossen uit de handen van
der Sarafynen / die haer dood gewooren
hebben soo sult gy de gelukkigste weesen
van al u byenden / en ik sal u eeren bo-
ven alle myne heeren. Doe nam Pacolet
sijn paard dat van hout was / en sonder
meer woorden te spreken / reysde hy na
den Soudaan toe / die was in sijn tente /
om Valentyn en den groenen Ridder te ver-
wysen.

Hoe Pacolet den Tovenaar, Falentyn
met den groenen Ridder verlostte, uit
de Gevangnisse van den Soudaan,
ende hoe hy hem bedroog.

Het XXIX. Capittel.

Als den Soudaan in sijn tente was /
liet hy komen Valentyn en den groe-
nen Ridder / seggende : myn heeren / set
dese twee / die ons veel spijts gedaen hebben /
nog daar en boben den groenen Ridder / die
ons geloobe afgegaan is / het sou goed

weesen / dat wy se senden tot den koning
Faragus / die sal hun beide een schandely-
ke dood aandoen. Heer / seiden de Sara-
fynen / laat moogen een hooge Galge ma-
ken / om hun beiden aan te hangen. Myn
Heeren / seide Morandyn / uraad is goed /
so wil ik doen / en dat moogen byoeg / dat
al die van de stad het sulken mogen sien /
aan haer een exempel neemen. Doe is den
Soudaan na sijn tente ghekeerd / om te
gaan eeten / daar Pacolet by hem kwam /
en heeft hem staatelikh gegroet. De Sou-
daan herte hem wellekom / hem voort bra-
gende na Faragus. Heer / seide Pacolet /
hy gebied hem in u goede gunste / en hy
ontbied u by goede ypding / die secreet sijn.
Doe trad Pacolet op een spde / zeggende :
mogende heer / weet dat ik kom van Portu-
gaal / en ben hier gesonden van Faragus /
wyf / die op u verliest is / so dat sy niet rus-
ten mag / die op u verliest is / so dat sy niet rus-
ten mag / laten wild of kom haer bevoeken / want den
koning in Aquitanien is. o Pacolet / se-
de den Soudaan / gy verblind my seer / want
boben alle byoutwen heb ik haer lief / maar
nooit kon ik iets vinden / om haer myn se-
creet te kennen te geben : nu hoop ik mo-
gen byoeg te reysen niet u na Portugaal /
om niet haer te spreken. Pacolet siende dat
de Soudaan so verblind was / seide in hem
selven / eer moogen middag is / sal hy die my
nu aldus eerd / en die ik sijn brood eet / ver-
bevoeken / deure dat ik gebooren ben geweest.
Valentyn en de groenen ridder waren in de
tente van den Soudaan / wel vast gebon-
den : sy kende Pacolet wel / en dagten dat
hy daar gekomen was om haer te verlossen :
maar sy hebben haer of sy hem niet gekend
hadden. Pacolet bewees den Soudaan groo-
te eer / en besag de gebangenen / en seide
overlied : heer Soudaan / hoe sijn gy so be-
leest / dat gy den groenen ridder houd levende ;
die boben al sijn broeder Faragus groot
leed gedaen heeft / en het Christen gelobe
aangenomen / en de manier gebonden heeft
om sijn Swier te ontvoeren / en te geben een
ridder die Christen is. Den Soudaan sei-

de : op moogen sal ik hem doen hangen / en
gebood dat men de gebangenen wel bewaken
sou / en ging slaapen met al de Sarafynen.
Doe sloop Pacolet niet / maar bekleiden sijn
konst / dat sy allegaer so vast slieden / al had
men haer tenten omgeworpen / sy en souden
niet ontwaken hebben. Doe is Pacolet tot
Falentyn en den groenen ridder gekomen /
en heeft gesegd : myn heeren ik sal u nu
uit de handen van den Soudaan verlossen
(Men behoeft niet te vragen of sy verblyd
waeren.) Zy traden terstond uit de tente /
sonder woorden te maken / gingen heime-
liik door der Sarafynen byer / tot in de stad /
Pacolet keerden weder / en hield hem stil.
Als den dag aankwam / ging hy in de tent
van den Soudaan en seide overlied : heer
Soudaan / u saken gaan seer kwalikh / gy
betwyft niet koel de liefde die gy hebt tot de
byout van Faragus / die u so seer beger-
ende is / staat op bevoest niet lange. Als den
Soudaan / Pacolet hoorde spreken / is hy
wakker gewooren / en verhaalde hun sijn
droom / seggende : myn dagt dat my een
knaan byoeg door de lugt / over see en
land : aldus vliegende / is daar gekomen
een groote vogel / die met sijn beak my
stak dat 't bloed ter aarden liep / ik byesde
dat den koning Faragus dit opset wret. Heer
Soudaan / seide Pacolet / gy hebt een slaute
hart / dat gy om een droom laten wild
sulken schoone vrouwe. Doen riep hy sijn
kammerling / en kileeden hem / en seide tot
sijn dienaar dat hy secreet weesen soude.
Indien my oom byulant na myn byaagt /
sult gy seggen dat ik myn waer vermeiden
ben met Pacolet. Doe trad Pacolet op sijn
paard / deed den Soudaan agter op sitten /
en hem wel vast houden. Als sy beiden op
het paard saten / heeft Pacolet 't haire ge-
dyaait / en 't paard heeft hem begeben in
de lugt / en sijn in korten tyd gekomen
binnen Constantinopolen / in des kyslers
paleis. Als nu de Soudaan sag dat Paco-
let waeten / seide hy / sulken wy hier lo-
gen ; doe seide Pacolet / wy sijn in Portu-
gaal / in 't hof van Faragus. By myn God

Mahon / seide den Soudaan / Ik ben verwonderd / hoe de duivel ons dus geringe hier gebracht heeft. Pacolet seide / gaat in den saale / Ik sal in de kamer van Faragus waf gaan / en seggen haar u komst / dan komd gy by haar slaapen. Vriend seide den Soudaan gy doet myn laghen / gaat haastig. Pacolet liet den Soudaan in de saal alleen staan / daar al de deuren en vensteren wel bewaerd waaren / dat hy niet uit konnen mozt. Dae ging Pacolet voor de deur van de kamer van den kysfer / en sloeg aan de deur van de kamer een grooten slag / dat de kamerling op spring en vzaagde / wie syt gy / die by nacht hier dus stout komt kloppen voor des kysfers deur / heer kamerling / seide Pacolet / hebt geen vrese / Ik ben Pacolet / en kom uit het helle van den Soudaan / Ik heb Valentyn met den groenen ridder verlost / nog daar en boven heb ik den Soudaan alhier met my gebragt / die anders niet weet of hy is in Portugal. Als den kamerling dese tydingen hoorde / is hy by den kysfer en den koning Peppyn gegaan / en haar dese tydinge gefegd. Den Soudaan die in de saal was / begon overluid te roepen : ha ! gy valschen verrader / Mahon moet u verbloeden / Ik heb u hooren spreken dat gy my met u schoone woorden verraden hebt / by die wet die ik hou / sal ik my nog eens aan u zoeken. Doe trok den Soudaan syn swaard uit / en sloeg op de deur en de nuuren / dat 'er buur uit de marmere steen vloog / en vanden als of hy dol geweest had. Den keiser en Peppyn syn gekomen in de saal by den Soudaan. Als hy den keiser en den koning sag / stelden hy hem lustig te weer / en versloeg voor Peppyns voeten een ridder die hem houden wilde. Den koning Peppyn dit spytende / heeft den Soudaan so groeten slag gegeven dat hy ter aarden viel. Dae wierd hy gebangen en gebonden / en Valentyn met den groenen ridder syn in de saalen gekomen van den keiser / daar sy sagen den Soudaan. Den keiser en koning waaren seer verblyd van Valentyn en de groenen ridder / dat sy uit

de handen van den Sarafynen verlost waeren. Den keiser dankte Pacolet dat hy syn soone Valentyn verlost had. Peppyn seide tot Pacolet / wild myn wpsen te vzaen 't haare van uw paer. Pacolet antwoorde / wild gy op myn paard sitten / Ik sal u voeren al woud gy weesen voor de poort van den hel / vriend seide den koning daar moet ons God voor bewaaren. Deydet ging men te raade wat met den Soudaan inderandp soude doen : daar wierd besloten dat men hem hangen sou aan de hoogste tooren van de stad als oek gedaen wierd. Als de Sarafynen sagen dat de Soudaan gehangen was / waaren sy seer verwondert hoe hy in de stad gebracht was / den kamerling Baulant verhaalde / hoe dat hy met Pacolet gereist was / de Sarafynen bedreeven groote droeffenis om de dood van hunnen Soudaan. Dit gethyss en misbaar wat oerz synde / hebben sy hun raad vergaderd / en kosen Brulant den koning voor hun Captyn / die oom was van den Soudaan. Dit aldus geschied synde / heeft Pacolet oorlof genomen aan den keiser en koning / om weder te keeren na Aquitanien by Escleremonde / als hy beloofd hadde. Doe kwam Valentyn en sei / goede vriend / als gy komt in Aquitanien / groet my myn moeder Belesante en myn lief Escleremonde / myn broeder Oursson / de goede hertog van Aquitayen / en de heeren van den hoden. Geeft deesen brief myn moeder / waar door sy klaarlyk verstaan mag hoe dat het hier staat. Heer seide Pacolet / Ik sal de boodschap doen. Doe nam Pacolet syn paard / dat in eene venster van marmereen gemaakt stond / sat daar op / en vor in de lugt als hy te vooeren gedaen hadden. De keiser en koning stonden in 't venster / sagen hem na : by al dat 'er leeft sei den koning / so woude ik daar niet inrede rpen. Des anderen daags heel vroeg kwam Pacolet in Aquitanien / groeten den hertog vriendlyk van Valentyns wegen / doe ging hy / daar hy Oursson bond / syn moeder en Escleremonde / hy groeten seer eerbiedigh van Valentyns we-

wegen. Doe vzaagde Oursson / hoe staat 't met den keiser mijn vader : heer / hy vaard seer wel hier is een brief van de edele vrouwe Belesante / die Valentyn haar send. Doen riep sy een van haar dienaars die den brief las / daar trit sy verstond dat den keiser seer blijde was dat sy daar was / en verlangende om haar te sien. Pacolet seide verder / als hij verlost sol wesen van de Sarafynen / die met groote magt Constantinopolen belegerd hebben / sal hy komen met den groenen ridder om u edelheid te haalen. Als Belesante die tyding hoorde / bewijnde sy van blijdschap. Oursson namse in syn armen tot sy bekomen was. Doen seide Belesante tot Oursson liebe kind / Ik kan Godt niet ten volle danken / om dat de keiser weet dat ik onschuldig ben van 't kwaad daar mede ik valschelyk belogen ben. Oek of mij Godt de genade doen wilde ! dat ik in 't hof voor den keiser mogt come / dat ik my berontschuldigen mogt / dan wil ik gaarne sterbe.

Hoe Koning Trompaart den Koning Faragus te hulp kwam , en met hem brogt Adriaan Mein , de Tovenaar , daar door Pacolet verraden wierd , en hoe Koning Trompaart , Escleremonde weg voerde .

Het XXX Capittel.

Op denselven dag dat Pacolet in Aquitanien kwam / kwam de koning Trompaart in 't heit van de koning Faragus / om bystand te doen tegen de Christenen / die seide : heer koning van u komst ben ik seer verblyd / want ik hoope dat ik gewroken sal worden van die grene die myn sufter my ontvoerd heeft / Ik weet dat sy is tot Aquitanien / Ik ben so magtig niet dat ik se kringen mag sonder u hulp / indien dat het so komt dat ik se kringen mag bij u hulp / so belobe ik u / dat ik se u geben sal tot u vrouwe / heer koning sei Trompaart / sozt daar voor niet / want ik met my gebrogt heb den to-

venaer Adriaan Mein / die sal Pacolet haast bedrogen / want hy meer weet van de komst van Higromantie dan al die op aarden leven. Faragus seide / Ik ben seer verblyd van syn komst : indien hy my Pacolet levert / Ik sal hem so boozsen van rphdom dat hy al syn magen te boben gaan sal. Heer / selde Adriaan Mein / Ik sal u so dienen / dat gy het in hof sien sult. Adriaan Mein bereide hem om syn komst in het werk te stellen / ging by de stad van Aquitanien / geladen met victualie / en heeft begeert dat men hem in laten wilde / om de spys te verhoopen. Hy was subtel en kost wel houten tegen de pooztier dat hy in kwam / van stonden aan ver-

verloft hij zijn victualie / daar na ging hy na het paleis / aldaar hy Pacolet vond / die hem kende / herten hem welkcom / vzaagde hoe spry hy hier gekomen; Adriaan seide: gy weet dat ik lang gediend hebbe den koning Zompaart / so is 't gebeurt dat 'er een was die mij sloeg / om dat ik hem niet leeren wilde myn konst: als ik voelde dat ik gekwist was / heb ik mijn mes getrokken en hem gestoken: doe ben ik geweken uit het hof / duchtende dat sy my doodden sou / en ben hier gekomen / om dat ik al mijn bezoutwen op u set. Ik ben te vreden / sei Pacolet / maakt goede cier en sojgt booz niemant. Doe deed Pacolet / Adriaan Mein eerlyk dienen. Als sy nu goede cier maakten / sey Adriaan Mein de schoone Escieremonde / suster van Faragus / die trouwen sou met een vroom Ridder. Op die tijd kwam daar Oursfon by die twee gesellen / ende / seide heeren spreid een weinig van u konst boozde eer van u vreden. Doe nam Adriaan Mein een kop / settende onder een ylaar. Doe dagten alle die daar waren dat 'er een ribier kwam loopen daar menigerhande visschen in waren. De heren dit siende / waeren sij alle verbaard / so dat se hun klederen op hielden / en begosten te roepen als of sij verdrinken souden. Pacolet / die dit werk ook sag / begoft van sijn konsten te tonen / en deed daar door de ribieren komen lopen en groot hart / dat al ter neder woyp dat hem te gemoet kwam. Doen dogt haar dat 'er veel jagers kwamen volgen om 't hart te vangen. By mijn trouw seide Oursfon / gy hebt wel gespreid. Doen stonden de twee Gesellen op / en gingen in Pacolet's kamer om daar de nacht te rusten / want na de middernacht dede Adriaan Mein sijn konsten / so dat se allegaar begosten te slapen / so seer / dat doe geen verugt iemand kon ontwaken / en dede Pacolet mede slapen als de andere. Doe ging hy na 't paard dat in de kamer stond aan een benster / dat hy wel gesien had / is doe gegaen in de kamer van Escieremonde / die hij al slapende klededen dooz sijn konst / sette haar op 't paard: en sat mede op / en draide 't haar van dat paard; want hy de konst doe ook wel wist / en sijn also gekomen in des konings

Zompaarts Paveisoon. Doe riep Adriaan Mein tot den koning / heer koning w id nu niet slapen! maar staot op / siet de schoone Escieremonde / die ik gestolen heb in Aquitain / als ook het paard van Pacolet. Och myn vriend / sei de koning Zompaart / nu sie ik dat gy my getrouwen syt; daarom ben ik weder aan u gehouden is dit niet des konings Faragus suster; ja 't / sei Adriaan / ik hebse sijn telyk Pacolet ontstolen en sijn paard mede. Doe wes Adriaan Mein den koning al de maniere van 't paard / en hoe hy 't haar draien sou / en 't paard regeeren; als den koning dit gesien had / dagt hy in hem selven dat hy 't nemen wou / en reisen daar mede in sijn land met Escieremonde / om aldaar te trouwen. Doe nam hy haar in sijn armen / (want sy noch sloop dooz de konst van tobery) en settense op 't paard. Adriaan Mein sei: heer koning indien gy mist van 't haar draien sult gy u in grooten last stellen / en de schoone maagt mede. Doe draiden den koning 't haar na sijn meeninge / en sijn booz den dag gereift honderd myl. Op deselve tyd wierde Escieremonde wakker / die bedroeft wierd als sy sag dat sy in sulken staat was / besweelt van benauwtheid / daar dooz koning Zompaart seer ontsteld was / want hy dagt dat sy dood was. Hy draide die kilaar was om te sien. Als hy de vrouw van 't paard geset had op der aarsten / nam hy wat water en gootet in haar aangesigt / om wat te bekomen. De edele vrouw dooz de hoetigheid van 't water / deed haar oogen een weinig open en begoft deerlyk te roepen en te sugten / dat de koning Zompaart anders niet en meende of sy sou dood gebleven hebben van de rouw die sy bedreef: daar was juist een Pasoor by den koning Zompaart / die een sulst vlood had / 't welk hy gaf aan Escieremonde / en wat van 't fontein water om te gorgelen / daar dooz sy heel bekwam; sy wat beginnende te spreken / word seer deerlyk schreiende / en sei: och ellatie; wat droeber dag is myn aangekomen. Ach wat heb ik

ik verloor myn trouw en toeverlaat / en dat door een vermaldeyd verraadschap. Ach myn trouw Falentyn / hoe heb ik u dus verloren / al myn trouw en toeverlaat / want wy nu geseheden sijn! Als den koning Zompaart de klagen hoorden die sy dede om Falentyn / seide hy met een selle moet; vrouw laat staan nu klagen van de kerstenen of ik belove u by myn God Mahon / dat ik u het leven benemen sal / het is beter dat ik tot een vrouw neem en maakt u koningin van myn rijk / dan dat gy neemt een Man die geen goed of land en heeft dit seggende / voog hem om haar te kussen / maar sy / die van hem geen vriendschap begeerde / gaf hem een slag dat het bloed ten neuse en mond uit spzong / daar dooz hy seer toornig en beschaamt was / en nam haar met een toornigen moet / settense op sijn paard / om in sijn Land te voeren: maar de wetenschap niet vast hebbende / draide het haar contrarie / so dat hij uit den weg reisde meer dan 200 mijlen / en kwam in 't Land van Indien / in een groote Plaats daar het Jaarmarkt was. Al 't volk sag den koning met de schoone Vrouw ter aarden dalen / van welke sake sij verwonderd waren. Den koning van groot Indien presenteerde Escieremonde tot koningin te maaken. Howe majesteit presenteerde my meer dan ik waardig ben; weinig dagen geleden / hem ik om sekere oorsaken onse God Mahon beloften gedaan / geen man te trouwen binnen een Jaar / ik hoop sijn majesteit mij niet sal myneedig soeken te maaken. By Mahon / sy de koning / gij segt niet dan redelyk / ik ben te vreden. Nu sal ik laten te spreken van haar / en van den koning van Indien / en spreken van den grooten rouw die bedreeben werd in Aquitain over het verlies van Escieremonde.

Hoe Pacolet hem gewrooken heeft aan den Tovenaar Adriaan Mein / die hem zyn paard en de schoone Escieremonde ontvoerd hadde.

Het XXXI. Capittel.

Als de nacht gepasseerd en elk ontwaakt was / en behonden dat Pacolet verraden was van Adriaan Mein den Tovenaar / was daer een groot ruijmoer in 't Paleis doot 't verlies van Escieremonde. Als Pacolet verstond dat Adriaan Mein weg was / was hy bedugt voor sijn paard / en siende dat hij 't verloor had / toog uit sijn hairen / en maakten groot misbaar seggende: Ha valsche verrader / gij hebt my myn paard ontstolen en de schoone Escieremonde vervoerd / ik mag wel mijn leven haaten / dat ik dus van u verraden ben: Ach! dood kom haald my uit dit stenge leven. Dus klagende sou hy sig selve doorsteeken hebben had het Oursfon niet belet. De koningin Belesante giug haastelyk by Fesone / bedyphende groote rouw om Escieremonde. Als Pacolet sag 't verdriet en kermende dat een segelelyk bedreef / seide hy: mijn Heeren / ik sweer u by Godt dat ik geen breede soek / voor dat ik gewooken heb het leed dat den verrader Adriaan Mein aan onse gedaen heeft. Met deese woorden onse Pacolet hem verkleed in het habyt van een Jonge Vrouw / wel rphelyk gecierd van klederen. In desen staat is hij gegaan in 't Huer van den koning Faragus. So haast als hy daar kwam / ontmoete hy een groot Heer die hem groete / meenende dat hy een Vrouw was / want hy had sijn aangesigt met een suptiel Waterken gewassen / so dat al die hem sagen / seiden dat sy nooit so een schoone vrouw gesien hadden: sy wierd besien van al de Heeren / elk begeerde hem vriendschap te doen / het gene hy weigerde / seggende: Heeren vergeeft 't my / ik ben verlooft aan Adel

Abdiaan Mein / die my onderhoud / gaande aldus na syn Cente. Als hy Pacolet sag / dacht hem dat hy nooit so schoone vrouwe gesien had / dus bad hy Pacolet dat hy die nacht daar blyve wilde / 't geen Pacolet toe stond en seide : Ik ben versogt van veel Heeren / maar myn dunkt dat gy vooz hoozt te gaan. Doe beval Abdiaan Mein een van syn Dienaars dat hy haar dienen sou ter Casel / en hy is gegaan by koning Faragus om hem te dienen. Pacolet by de dienaar weseude / vzaagde waar koning Zompaart was / die hem seiden / dat hy weder gekeerd was in syn Land / en heeft mee genomen. Esclemonde op een paerd van hout / dat myn meester hem heeft gegeven. Doe was Pacolet zeer bedroeft / maar heeft 't niet laten blyken. Daar na kwam Abdiaan Mein in zyn tent en ging zitten by Pacolet / en zelde : Jongvrouwe het is tyd dat wy gaan slapen / ziet daar het bedde daar wy rusten zullen. Heer als 't u belieft zelde Pacolet / en Abdiaan Mein is te bed gegaan / meende dat zy by hem komen zou : maar zo haast als hy te bed was / speelde Pacolet zyn konst / deed hem zo vast slapen / dat hy dooz geen ding gewekt mogt worden vooz 's andere daags mozgens / als ook alle die daar omzient waren. Als zy nu al te maal slipen / heeft hem Pacolet ontkleed / en gekleed met de kleederen van Abdiaan Mein : doe heeft hy een zwaerd genomen dat daar hing / en heeft Abdiaan Mein syn hoofd daar meede afgeslagen / en vzoeg 't met hem op de punt van syn sward. Dat gedaan zynde / ging hy in de tent van Faragus / deed daar ook de Sarasphen altemaal vast slapen / bindende Faragus zyn Gyzdel om den hals / hem leidende als een beest digt by de Stad van Aquitanien / oaar hy den hertog met veel Heeren bond. Als sy Pacolet sagen / soo vzaagde de hertog waar de schoone Esclemonde was ? myn Heeren zelde Pacolet / hebt een weinig patientie / ik ben gewroken van Abdiaan Mein / ziet hier zyn hoofd. Nog vzing ik hier den koning Faragus in syn slaap. Doe seide Gurrison / gy hebt wel

gedaan. Nog heb ik meer gedaan sy Pacolet / daar is in al 't heyr van Faragus geen Hebenen / of sy syn in slaap / daarom wild gy wesen van haar ontlast / so is 't nu tyd dat gy u vzeeken meugt / 't geen sy wilden. Doe wierd Faragus gesloten in een kamer / wel bewaard / en sy syn uit de stad gereist met 10000 gewaperde mannen / so stil als sy mogten / en syn gekomen onder de Saraphen / die sy alle ver slagen hebben / so dat 't held bedekt wierd met dooden. Doe syn de Christenen in de tenten gegaan / hebben gerooft hun lieber rplidom en juweelen / en syn met groote blydschap wederom gekeerd in Aquitanien. Doe liet den hertog in syn Paleis vooz hem vzingen de sieus Faragus. Als koning Faragus ontwaakt was / was seer bedroeft / en begon bitter te schreijen / dat een legelyk dacht dat hy uit syn sinnen geweest hadden. Doe seide den hertog / wilt niet miszooftig wesen / indien gy u wild laten doopen en het Christen geloobe aannemen / so sal ik u leven behouden / en sal u eeren als een koning toe behoord. By myn God Mahon seide Faragus / ik had liever te sterben. Doen gebood den hertog dat men hem dooden soude / sonder lang te beiden. Also is Faragus gestorven / daar dooz 't volk van Aquitanien seer blyde was. Gurrison bedankende Pacolet's voozigtigheid / sy hem : Ik beken dat gy een getrouwe dienaar syt / en dat gy om ontfent wil u set in groot abontuur daarom wil ik dat gy by my blyben sult / heer / seide Pacolet / ik dank u hooglyk / en beloobe dat so lange als ik lede / en in wat plaate ik wesen sal / u getrouwe te blyben. Doe nu Aquitanien verlost was van de Sarasphen / is Gurrison by den hertog gekomen / en heeft oozlof begeert om na Constantinopolen te rpsen / seggende : dewyle het God belieft heeft victorie te verleenen / so is 't reden dat ik myn vader te hulp zyk / die so langen tyd belegerd is geweest / ik sal met myn neemen myn moeder Belesante / die soo lang van haar man verstooten is geweest. Myn soone / seide den hertog / dewyle gy dit doen

doen wild / so ben ik te vreden u te bergeselschappen met onsen magt / om den keiser en den koning Peppin te ontfetten. Gurrison was seer verblid en dankte den hertog. Het leed niet lang / of den hertog deed syn volk gereed maaken / en sette een goed heer in syn stad / die 't land bewaeren sou. Doen spuse te schrepe gegaan / om Gurrison te gelezen met syn moeder Belesante. Zy waren wel voozien van volk en van victualie / en in 't hozt gekomen in de see van Grieken / soo dat sy Constantinopolen sagen / daer sy seer af verblid waaren / doch konden daer niet inkomen sonder hulp van Pacolet / welke seide : hebt geen sozge / ik sal een manere vinden dat wy wel inkomen sullen : ik sal in de stad gaan / en sal uw konink en opset daer verhaalen. Myn vrend / seide Gurrison / segt Valentyn van de kwaade fortune van Esclemonde niet Pacolet seide / kwaade tydige komt altoos vzoeg gevorg. Doe is Pacolet uit het schip gegaan / om Valentyn en den groenen Ridder te verlossen / die op die tyd gevangen waren / als gy hier hooren sult.

Hoe de Christenen uit de Stad Springen om victualie te verkrygen, en hoe Valentyn en den groenen Ridder gevangen wierden.

Het XXXII. Capittel.

Den keiser en koning Peppin waaren swaarlyk belegerd. Valentyn siende het gebrek van victualie dat onder het volk was / is dooz syn vzoornigheid met de groenen Ridder op gesten met 20000 mannen / daer meede sy een uitval deden / om victualie te verkrygen. Zy hebben genomen 300 wagenen victualie / en hebben se al dood geflagen die de wagens bewaeren wilden. Als sy meenden de victualie in de stad te vzingen / is daar gekomen den Soudaan / den koning Dramagam en Afsalemi / die de uitvallers besprongen. Daar deed Valentyn so een grooten

vzoornigheid / dat hy dood sloeg den koning Dramagam en den Ridder Clerpn / wet nog veel meer andere Ridders die hier niet genoemd syn. Den groenen Ridder sloeg koning Morienem een arm af / met een schild / en des konings broeder Abiam / met tien Ridders : maar hun vzoornigheid mogt hem niet helpen / sy wierden so be-naantwt dat sy beide gevangen warden en vooz den Soudaan gebzagt / die daarom seer verblid was : maar in de stad was groote droeffheid / also de tydning kwam dat beide ver slagen waren. Valentyn en den groenen Ridder waaren in de tente van de Soudaan wel vast gebonden / dat Valentyn seide : ach Esclemonde ! nu sal ik u niet meer sien daar dooz myn heer bedroeft is / gy hebt my lang verblid in dzyk / ik heb u verzeegen mei grooten arbeid / ik had gemeend dat wy ons beider leven geleid souden hebben in blydschap / dat ik myn verdiet te boven gekomen was / maar latie neen ! ik moet nu een schandelyke dood sterben. Adieu myn vader en liebe moeder / gy hebt weinig vzoost van myn gehad / nu sult gy van my hebben dzyk / ligiten en ker-men. Adieu myn liebe broeder Gurrison / die my uit goeder herten hebt lief gehad / adieu in eeuwigheid. Doe seide den groenen Ridder / heer Valentyn / vergeet vader en moeder / en laet ons God bidden / dat hy ons uit dit verdriet wil helpen / en onse sielen in syn handen setten / en hebben betrouwen in God / die beoz ons den dood gesozven is. Den Soudaan die in syn tente sat / seide vooz al syn heeren / ik heb een eed gedaan by myn God Mahon / dat ik dese twee vermalde Ridders / die ons so groote schaden gedaan hebben / sal laten dooden / so wild u beraden wat dood ik se aandoen sal. Onderwyl is Pacolet meede in de tente gekomen daer den Soudaan te regt sat / toonende syn konsten / so dat niemand hem kennen mogt van Valentyn en den groenen Ridder / die daar seer verblid om waren. Zo is Pacolet dooz den Soudaan op syn knien gevallen / en heeft hem g. g. oet in de Sarasphenische taale / seggende : vermogende heer / weet dat ik ben een boode van den

mogende koning Doart van Bergien / uit
 hooft / dewelke u te hulpe komt (om de
 kerstenen ten onder te brengen) met vier
 koningen en veel volk van wapenen; hy
 ontbied u / dat gy my wapen soudt waer
 hy liggen sal / en indien gy eenige kerste-
 nen hebt gevangen / dat gy se hem senden
 soudt / dan sal hy se vooz de ploeg laten
 trekken als de beesten / my dunkt dat ik
 hier twee sterken boeven sie / die daar wel
 toe dienen souden. Doe blies Pacolet den
 Soudaer in syn aantsigt / en deed syn konsten
 van negromantien: den Soudaer was seer
 verblift van die tydinge / en beval dat men
 dien nacht hem daar houden soude / en lonen
 vooz syn arbeid. Als de nacht gekomen was /
 so is Pacolet gegaan by de wagt / en gzoet-
 tafte by haaren God Mahon / die hy alle
 dede slapen. Nemende twee paarden / is daar
 mede gegaan tot de gevangen / die vast aan
 een pylaar gebonden waaren. So dya hy se
 ontbonden had / reden sy weg. Als sy op 't
 veld waeren / uit de handen van hem vpaard /
 so heeft Pacolet gesegd myn heren weest
 vrolyk en geysoot / want den hertog van A-
 quitanien met Oursson hier genome syn / met
 veel volk / en brengen mede Belesante en
 se one. Da'entyn vzaagde na Escleremonde /
 maar Pacolet seide dat se zee sielt wierd / en
 soo wederom keerden / belastende vooz de
 heeren / te trekken na Constantinopolen / en
 smogens met al haar magt uit te come / om
 tegen den vpaard te begten. Als de dageraad
 aankwam / syn de heeren uit de stad gere-
 den / om de Sarassien te bevegten. Als sy
 op 't veld syn gekomen / sloeg elck syn trom-
 petten / daar hoor groot rumoer kwam in 't
 heit van de Sarassien / daar dooz sy riepen:
 arnee / arnee / syn also uit hun tenten ge-
 sprongen / en stonden haer te weer / maar daar
 bleef wel vyftig duisend man. Doe sy den
 Soudaer / ik hoore op myn God Mahon / dat
 den dag vooz ons toekensal / dat wy de kerste-
 nen onder sulken brengen. Vooz dat woord
 hebben de Sarassien niet gemomen / om de
 kerstenen te bevegten / en dat met sulken
 rouwe / datse wyken moeste. Maar den

hertog van Aquitanien en Oursson dit sien-
 de / hielden de haare tot stand / die daar
 weder op in vielen / en versloegen al de Sa-
 rassien / tot op drie en dertig na: dus wierd
 de stad ontfet. Daar na is Valentyn naar
 syn broeder Oursson gegaan / om hem wel-
 leken te heeten en syn doen gegaan by den
 hyser / seggende: vader hier siet gij myn
 broeder Oursson / die gy nooit gesien hebt /
 die op dese dag u te hulp gekomen is. Doe
 nam de keiser Oursson in syn armen / be-
 gon bitterlyk te schreien / seggende: lieve
 soone / wellekort moet gy weesen / dooz
 u is myn blydschap vermeerderd. Doe se-
 de

de de koning: Debe staat u niet vooz dat
 ik u vangen worde in 't bosch / dat gy
 my met 't paard onder de beet wiesp.
 Doe vergaderde de keizer en koning / Va-
 lentyn / Oursson en den groenen ridder /
 met den koopman die ten valsche ridder
 verwomen had / en syn also te zamen ge-
 gaan in groote triumphe na de tente /
 daar de keizerinne en Fesone in waaren.
 Als Belesante wist dat sy op den weg
 waeren / zeide sy tot Fesone / Seheon-
 Dochter maakt goede ciere / gy zult ter-
 stond zien den keiser myn man / en Va-
 der van Oursson / u Man / Moeder!
 zeide Fesone / die te zien heb ik groote
 begeerte. Dus zittende / is daar gekomen
 den hyser met al syn heeren. Als de
 vrouwen dat vernamen / so zyn ze op
 gesaan / en hebben haer bezweelkomt. Als
 den keiser Belesante zag / trad hy van
 syn paard / en zonder een woord te kon-
 nen spreken / nam hy syn vrouwe in syn
 armen / die op beide haer kusen viel met
 weenende oogen / want sy mekander in
 geen twintig Jaaren gezien hadden / zo
 dat sy in onmagt vielen. Als Valentyn
 en Oursson dat zagen / begonnen sy bly-
 terlyk te schreien / en al de heeren die
 daar waaren. Als de stantwe wat ober
 was / zeide de edele vrouwe / 't verdziet
 daar ik in getweest heb / denke ik niet meer
 om / zo haast ik u gezien heb / heb ik al
 myn verdziet vergeeten; dan wildt my wel-
 zen den goeden koopman / die de verka-
 derij openbaar gemaakt ende den ridder
 verwomen heeft; die haer geweest wierd.
 De keizerin bedankte hem hooglyk. Doe
 vzaagden Valentyn aan syn Moeder / na
 Escleremonde; die hem zeide dat sy gesto-
 len was / en over geboerd in haere van
 koning Compaart. Valentyn dit hoerde
 de / meende dat het Pacolet gedaan had /
 wilde hem slaan. Pacolet die hem wel
 kende viel op syn knien en seide: ik
 bid u om Gods wil / wildt op my niet
 vtoozind weesen / weet dat ik selfs verva-
 den was van een Cobenaar / die koning

Compaart met hem bragt / hy leest my
 ontslooten myn paard van hout / dat ik
 in zo groote weerde hiet; maar niet te-
 genstaande / ik heb my zo gebraken / dat
 ik zyn hoofd afgeslagen heb. Een heb-
 ben de heeren hun bereid om na Constanti-
 nopolen te keeren / en de priesters en al
 de inwoonders zyn met groote devotie ge-
 komen / met processie / gingen al zingende
 en lobende God Allmagtig van de victo-
 rie / en bragtenze tot in de groote kerch.
 Als sy hun devotie gedaan en God ge-
 dankt hadden / is den keizer met den ko-
 ning gegaan in 't Paleis / daar sy zeer
 groote seest bedreben / heertig dagen
 lang en hielden open hof voor alle man.

Hoe Koning Pepyn oorlof nam aan den
 Keizer, om in Vrankryk te reizen,
 en 't verraad van Hamefroi en
 Henrick, tegen Oursson.

Het XXXIII Capittel.

Na dat Constantinopolen verloft was van
 Gods vpaanden / nam koning Pepyn
 oorlof aan den keiser / om weder te kee-
 ren in Vrankryk. Oursson dat hoorende /
 seide: ik heb groote begeerte met u te
 reizen; doe seide den koning / ik ben te
 vreden / en om dat gy my dienen wildt sal
 ik u met my nemen / en maaken u te Con-
 stantinopolen regeerder van het rijk Our-
 son seide / Heer koning / ik dank u duisend-
 font: maar ik zoude gerne met my nemen
 Fesone / 't welk de koning toestond. Doe
 ging Oursson om oorlof te nemen aan syn
 moeder / maar om syn groote vroeffenis die
 hy had om haer te laten / moogt hy niet een
 woord spreken / dan hy nauise in syn ar-
 men / en knisefe. Da dat hy oorlof gem-
 men hadde / so wel aan de groote als aan de
 kleine / is de koning te schrey gegaan / met
 al syn geselschap. De keiser leide de ko-
 ning tot op de haven van de see / keerde doe
 weer na Constantinopolen. Daar na is Va-
 lentyn by den keiser gegaan seggende: lieve
 vader ik bid / dat u edelheid niet kwa-
 de

wilt nemen wildt my oozlof te geben: om de
 schone Escleremonde te soeken / want ik se
 in perphel van myn ipbe verkezgen heb /
 daar door ik se niet verlaten kan. Als de
 keiserinne hoorde dat Valentyn reisen wil-
 de / was sy seer bedroeft. Jacolet was be-
 reid met Valentyn te reisen / door de liefde
 van Escleremonde. De keiser en Belesan-
 te syn in seeder waaren so bedroeft / dat het
 niet om te beschryben is: so dat de keiser
 niet syn vrouw ging in syn kamer / sonder
 met syn vrouw te nemen / en Valentyn is te paard
 geseeten en hernen geresst. Daar na seide
 Hanefzo / myn heeren / verstaet wat ik
 en myn broeder hebben besloten / een saak
 daar ons en u een groot ppoft af komen
 sal / wy sullen u groot maaken / door dien
 gy ons alderna iste vrienden syt / dat gy ons
 bedanken sult: 't is sulks / gy weet dat
 onse vader ons niet bemind / en altoos vzein-
 den op getzolkken heeft boven ons / daerom
 heeft myn broeder en ik besloten den koning
 te doen sterben: dat gedaen sijnde / sullen
 wy onder ons vieren / het land regeren /
 maer de saek moet gedaen wesen by een van
 u beide: ik laet my dunken Gernier / dat
 gy dat best by vzingen sult: want gy ko-
 nings kamering syt / die altyd in de kamer
 is; als den koning slaep / wilt hem dan
 den hals affsteeken; en als den dag geko-
 men is dat men seid dat den koning dood is /
 sal de schuld op Oursfon geleid worden /
 want hy alle nagten in syn kamer slaep /
 dan sal men hem by justitie doen dooden /
 dan sullen wy den jongen Carolus verwoz-
 gen / en het rijk vzeidig bezitten. Aldus wierd
 de verraderij besloten tegen den koning. Den
 selven avond werd Gernier ontsteeken met
 sulken ned op den koning syn groot vader /
 dat hy een mes nam dat wel scherp was /
 en ging al heymelyk in de kamer / verber-
 gende hem agter een Lente so dat men hem
 niet zien mogt. Als den koning sou gaen
 slapen / beval hy hem in de handen Gdes;
 al de heeren gingen uit de kamer / sonder
 Oursfon alleen / die by hem bleef kouten;
 maer als hy sag dat de koning wilde sla-

pen / ging hy mede te bedde op syn koeft
 die daer by stond. Omzent middernagt is
 de verrader gekomen booz 's konings bedde /
 om den doosflag te geben / so dagt hem dat
 den koning wakker was / daer door hy 't
 mes uyt syn hand liet vallen op 't bedde / en
 viel neder bleef daer leggen een lange wy-
 le sonder hem te duynen verroeren. Daer
 na stond hy wederop / maer hem kwam so
 groote vzes aen / dat al syn leden begon-
 nen te beben / en stalt 't mes onder 't bed-
 den / ging hem verbergen op deselbe plaetse /
 daer hy hem tevooren verboggen hadde /
 wenschte hem wel honderd mylen aende an-
 dere seide der see. Oursfon lag in syn bed /
 van geen kwaed weetende / vzoonde een
 verbaerlyke droom / hem dogt dat 'er een
 was die syn vrouw ontcreen wilde / en dat
 'er waren twee dieven die een groot ver-
 raeschap tegen hem opgenomen hadden;
 daer na sag hy twee groote Keigers / staen-
 de op de kant van 't water / die tegen een
 spierwer bagten / en dede hem best om den
 spierwer ter dood te vzingen / in ter de spier-
 wer werlvan de twee Keigers; gy sy se bei-
 de gedood hebben / hadden 't niet gedaen de
 menigte der vogelen / die daer kwamen om
 den spierwer te dooden / maer hy wierd door
 een grooten Arend ontfet. Als Oursfon ont-
 waakte / was hy seer verwonderd van desen
 vzoorn / seide God wil my bewaeren booz
 verraderij / en myn broeder troosten dat hy
 goede ydinge van Escleremonde mag hoor-
 ren. Doe openbaerde hem den dag / en
 Oursfon is opgestaen. Als Gernier sag dat
 hy weg was / ging hij in stilte / daer hy de
 twee broeders Hanefzo en Hendrik met Flo-
 rens vond / die hy den handel verhaelde seg-
 gende: ik ging de sake niet verder aen om
 al het goed dat in de waereld is / maer ik
 heb een ander zaed bedagt: 't mes dat ik
 in de kamer byagt / heb ik geleid onder des
 konings bedde / daer op heb ik my bedogt /
 dat wy Oursfon dat verbaed opleggen sullen /
 en seggen dat 'er syn / dien de koning met
 Carolus syn soone willen dooden / daer af
 Oursfon de principaelste is / die syn mes al-
 rede

erde in 's konings bed geleid heeft. Indien
 de koning ons vzaagde hoe dat wy dit woe-
 ten / sullen wy seggen / datse waaren in een
 kamer / en dat wy booz de deure waaren /
 kande hoorde desen raad. Dus was 't ver-
 raad twee man besloten tegen Oursfon. Den
 koning in syn saale sijnde / is gaan sitten om
 te eeten / daar Hanefzo en Hendrik / die den
 koning dienden Oursfon groote vzeidichap
 tonden. Als Gernier syn tyd sag / is hy
 in de saale gekomen / en seide / mogende
 koning / u edelheid heeft my ridder ge-
 maakt / en meer dan ik waardig ben ge-
 ven / so dat ik niet behoort te werten; daer
 door u edelheid verneerd soude worden /
 sonder te ontdekken / op dat gy u wagten
 moogt / en uwe vbanden wederstaan. Segt
 my de saake / seiden de koning. Doe seide
 Gernier / doet Oursfon wel bewaaren / op
 dat hy u niet en ontga / hy is den verrader
 daar 't verbaed uyt spijit: weet dat 'er syn
 vier van de meeste van uw hof / die besloten
 hebben u te dooden / daar af Oursfon de prin-
 cipaelste is / die u vermoorden sal als gy
 slaapt. En op dat gy my beter gelooben
 meugt / ik was op een secrete plaats / daer
 sy hun raad besloten / maer sy wisten van my
 niet. Oursfon seide tot de anderen / dat hy
 het mes geleid had onder u bed; daer hy u
 't leven mee betremen sou; is 't dat u mase-
 siet dat gelieft te besoeken / gy sult de sake
 waeragtig soz bevinden. Den koning was
 seer verwonderd / sag op Oursfon met me-
 nigerhande gedagten / en seide: o valsche on-
 trouwe man: hebt gy sulke valsche gedagten
 dat gy myn dood begert! ik / die u dus
 hooglyk boven myn kinderen vereerd heb.
 o Mogende heer / seide Oursfon / wilt niet
 te ligt tegen my gelooben / want ik myn le-
 trouwe man: hebt gy sulke valsche gedagten
 niet / sei den koning het mes is onder
 myn bedde gevonde / ik behoef daar van geen
 nader getuigen. Doe ontbood den koning
 al syn heeren / en seide: ik was myn
 leeben nooit meer verwonderd als van dit
 verbaed. Maar mihoen dangier antwoor-
 den: ik kan 't niet geloben dat Oursfon dat
 doen soude: maer laat ons gaa sien na 't

mes / gelijc gedaen wierd: komende aan 't
 bed / heeft de koning 't mes gevonden: als
 den verrader Gernier geseft hadde. Kly!
 seide den koning / op wien sullen wy ons
 betrouwen? ik sie dat myn eigen neef
 myn dood begert die ik opgeboed hebbe:
 nu dit dus bevonden is / sweer ik dat ik
 hem sal laten hangen. Daar was een
 vzoorn ridder / Simon genaamd / die ging
 by Oursfon / seide: myn vzeid salver
 u syt want de koning heeft het mes ge-
 vonden / alsoo 't Gernier geseft heeft / en
 heeft gestwooren dat hy u sal doen hangen /
 so haast als hy uit de kamer komt. Sozt
 niet seide Oursfon / ik sette myn betrouwen
 op Godt / die myn recht bewaaren sal. Met
 een kwam den koning in de saale daer Ours-
 fon was / die met vyftien sterke mannen
 bewaard was.

Hoe Oursfon, als men hem veroordee-
 len wilden, een kamp begeerden te-
 gen die hem verwoerden, 't welk
 geconsenteerd werden van de
 Twaalf Genooten.

Het XXXIV. Capittel.

Als Oursfon booz den koning en den
 raad gebzagt was / die daar vergadert
 waren / om hem te veroordeelen / heeft hy
 stontelyk booz hem seiven gesprooken / seg-
 gende: gy heeren / gy weet dat 'er geen
 man op aarden is / die hem wagten kan
 booz 't kwaad spreken: maer om dat ik
 aangeliaagt ben als een verrader / so beger
 ik recht booz des koning paleis / dat is /
 als een ridder geaccuserd wordet van moord
 of verraderij / en hy hem beschermen wil
 met een kamp te begten / dat gy behoort
 ontvangen te worden; nu ben ik een rid-
 der die my houd sonder blame / en onnosel
 van de saak so is myn begeren / dat ik na
 de ordonantie van 't hof / myn gerechtig-
 heid met een kamp sal verweeren: indien
 ik in de kamp verwoomen word / so doe met
 myn lichaam als 't recht ut wpsen sal.

seide Gernier / gy mengt wel scyngen / hadde 't God niet belieft te openbaaren / het sou onsen koning niet wel vergaan hebben. Ha! valse verrader / sei Cursson / het is so niet / men behooft een saak eerst te onderzoeken / my dunkt dat gy vreesse hebt dat het op u kop sal komen. Op deese woorden geboden de twaalf genooten van Dantkepl / dat men Cursson en de twee broeders soude doen uitgaan / om de reden van Dartpen wel te overleggen / doen wierd ontboden Gernier en Florens. Doe vzaagde den hertog Wilhoen Dangler wie de ander waaren / die met Cursson dit verraad op geset hadden. Gernier antwoorde: vzaagd my niet meer daar af / ik sei het u niet met al dat in Dantkepl is. Dangler seide: ren regten sult gy den kamp opnemen / gy en u broeder sult tegens Cursson vegten / indien gy niet noemen wild de gene die hier in schuldig syn. Die blude was dat was Cursson / die wierp sijn paard vooz de twee verraders / en seide myn heeren set hier myn handsehoen /

die ik u lever op sulke conditie / inden ik de twee verraders niet verwinnen mag is myn begeren dat men my lighaam doe hangen vooz u allen. Doe sei de koning / gaat voozt / het is also gewesen / maar om dese kamp te volbrangen / sal ik elke party byge sieken / om op den geseiden dag daar te weesen. Doe wier Haneszoi en Hendrik honge vooz Gernier en Florens en hertog Wilhoen / Sampson / Salcrman en Garmans sieiden hun voor Cursson / en beloofden hem te brengen op deselve dag als hun geseid sou worden. Als de dag gelien was / hebben de heeren Cursson gewapend / en geset op sijn paard / met den schild aan den hals die wel rphelph gemaakt was. Doe reed hy dooz de stad met groot geselschap / regt na de plaats daar de kamp geordonneerd was / buiten de stad aan den oever / daar hy sijn byanden verwagte. Het leed niet lange of daar kwam Haneszoi en Hendrik / die hant neven vzoogen in den kamp / wel rphelph gewapend / maar Gernier en Flo-

rens

rens waren bedugt vooz sijn wederparty / maar Haneszoi en Hendrik troostense / en beloofden hun te ontfetten. Als de partpen in den kamp waaren / kwam den vloedg-bisschop van Parys by hen / nam de red na de gewoonte / doe kwam de Herant ende bewaarders van de kamp, deden uitgaan die daar in waren / sonder die dyle / die den kamp vegten souden. Haneszoi had dyle / handerd man geleid in een huis / by de plaats daar men den kamp vegten sou / en bebal hun lieden / so haast als hy sijn hoorn blies / dat se by hem komen souden / als de kamp bewaarders bevolen was / dat een iegelyk sijn best doen sou. Cursson nam sijn lancie / stak sijn paard met spoeten / kwam also tegen sijn byanden met een siont hert / reed eerst op Gernier / en stak hem met sulken kragt dooz sijn schild en harnas / dat hy van sijn paard moest vallen. Florens kwam van de andere syde / die seer de dood van Cursson begerde / gaf hem een grooten slag op sijn helm / maar den slag sehaade Cursson niet. Gy vermaldede verrader / seide Cursson / gy hebt my valscheplik belogen / nu sal ik wyken de ontzuwigheid die gy my doet. Aldet deese woorden toog Cursson sijn sward en sloeg Gernier met sulken kragt dat hy den sadel ruimen moest / en viel ter aarden. Cursson sprong van sijn paard / nam Gernier den helm van sijn hoofd / sonde hem den hals afgestoken hebben / had Florens niet velet / die Cursson so sloeg / dat hy Gernier begeeden moest. Cursson rees op / en sloeg Gernier het rechter oor af. Doe seide Cursson / de meester die verraad soekt / behoort te wanne aude koop. Daar begon de bataille seer szeng tusschen de dyle kamp vegters. Gernier sette sijn helm weder op / en kwam met al sijn magt tegen Cursson. Cursson deed grooten arbeid om deese twee broeders te verwinnen / die seer wel gewapend waren / en moed hadden / op Haneszoi en Hendrik / die hun hadden beloofd te ontfetten / soo dat hy Gernier seer kwetsten / die van sijn paard trad / en sloeg Curssons paard een been af / dat het ter aarden viel: maar / hy die wips was / sprong van 't paard / en na Gernier

tredende / nam sijn schild van den hals / en wierp hem ter aarden. Als Florens dit sag / stak hy sijn paard met spoeten / om sijn broeder te ontfetten / en gaf Cursson sulken slag op sijn helm / dat hy suifede. Cursson liep na Florens / sloeg 't paard dat het dood ter aerden viel / en nam de helm van 't hoofd / hy wist hem anders niet te verweeren / dan voozt te lopen en sijn hoest te beschermen / en Cursson is hem na gelopen. Broeder / seide Gernier / denke u te beschermen / heden sal hy van ons oberwoomen worde. Aldet dese woorden hebben de verraders Cursson so geslagen / dat hem 't bloed uit 't harnas kwam loopen. Als hy hem dus gekwetst voelde / heeft hy God aangeroepen / en sloeg Florens met de punt van sijn sward de rene arm af. Ondertusschen was Jfalone in de kerk / seer schryende: en bad God dat hy haar lief Cursson beschermen wil. Het volk was seer verwonderd van Cursson / dat hy al sulken vromigheid bedreef. Florens die sijn arm verloren had / liet daarom niet na Cursson te bebegten / met al sijn magt: maac Cursson trad agterwaards als of hy wphen sou / en terstond lieerde hy weder / en sloeg Florens dat hy ter aarde viel / en seide tot Gernier / valsche verrader / gy sult die gang mede gaan / of gy sult 't verraad heden dat gy geboutwen hebt. Doe seide Gernier / anders sal 't gaan / gy hebt myn broeder dood geslagen / ik sal heden wraak nemen. Haneszoi seide tot sijn broeder / onse saken gaan kwalyk. Cursson heeft reeds een verslagen / Gernier sal hy ook in 't kozt het verraad doen bejude / daer dooz wy al ons leeven sullen onteerd weesen broeder / seide Haneszoi (die vol verraderp was) so haast als wy sien dat Gernier verwinnen is / al er hy dit ondeliken sal / sullen wy in den kamp gaan / in tekenen van vriendschap / en Cursson en onsen neef het hoofd af slaan / dan sal 't verraad nooit uit komen. Cursson seide tot Gernier / gy stet dat gy 't niet langer harden meugt / daarom geest u op / beleid u verraderp / ik beloofde u dat ik vrede sal maaken tegen den koning / en dat hy u senden sal by den keiser van Syeten myn vader / die om mynen

das

wil u daar sal behouden. Doe sei Gernier/ gy Rabout u beloften staan my niet aan / ik heb een oor verlooren / daarom soude ik in geen plaate geacht worden / so heb ik liever myn lyf te avonturen / en u te doen sterben een schandelyke dood. By myn trouw / selve Oureffon / gy hebt u meester gebonden / het is u laatsten dag / is also gegaen tot Gernier / nam hem in syn armen / hem werpende onder de voet. Doe Haneszoy sag dat Gernier verwonnen was / heeft hy geroepen: neef Oureffon wilt hem niet doodslaan / wy sien wel dat hy ontzegt heeft / daarom sullen wy Justitie doen / belyd u misdadaad. Doe traden se by Gernier / seggende: wy sullen so veel doen by den koning / dat hy 't u vergeeven sal. Myn heeren (seide den verrader) ik heb het mes geleid onder het bed. Met dese woorden toog Haneszoy (die loos was) syn swaard uit / en sloeg syn susters soon dood / om dat hy niet verder spreken sou van dat vals verraad. Doe seide Haneszoy / laat ons dese verrader aan de galg doen hangen / want hy het wel verdiend heeft. Doe ging hy by Oureffon / seggende liebe neef / ik ben seer verblid van u victorie. Daar na is Fesone genomen / die Oureffon vriendelyk in de armen nam / en kusie hem. Daar na ontbood koning Peyn Oureffon / vzaagde hem of hy ook eenige woude ontbanging had? daar hy neen op antwoorde / seggende. Ik heb de twee verraders verwonnen / welker confucie Haneszoy gehoord heeft. en heeft Justitie gedaan als een vroom heer / Doen keerden den koning met al syn heeren weder na Parps. Haneszoy en Hendzyl seiden op dien dag veel goeds van Oureffon met den monde / maar mer 'er herten begeerden sy syn dood. Dog hun verraad is daar na nog uitgekomen. Nu sal ik dese materke hierby laten / en seggen van Valentyn.

Hoe Valentyn tegen een Serpent vogt. en het zelve verwonnen hebbende, deede doopen den Koning van Antiochien, met al zyn Volk.

Het XXXV. Capittel.

Als Valentyn wat gereis had en syn wonden genesen waaren / sy hy heer / gy weet wat gy my belooft hebt / dat gy in Jesum gelooven soud / en u met al u volk laten doopen / indien ik u beschermde van 't serpent / nu heeft myn God gracie gegeven dat ik het schandelyk monster verwonnen heb houd nu u beloften. Edel Ridder / seide den koning / ik wil myn beloften houden / en gelooven in Jesum. Doe liet den koning / gebieden dooz al syn land / datse souden gelooven in Jesum den Soone des lewendigen Gods / en versaken Mahomet's Wer / op poene van 't hoofd te verliezen. Van stonden aan ontbood den koningin Valentyn in haer kamer / daar hy by haer ging: sy sei / de vroomghed en eideheid is in geen Ridder levende / die in u is / de vrouwe sal wel gelukkig wesen die gy verliesen sult / en sal wel mogen seggen / dat se de vroomste en edelste Ridder heeft die op aarde leeft; dat ik aan niemand verbonden waer / en indien gy my in uw gracie wilden neemen / ik sou my gelukkig agten. Vrouwe / sy Valentyn / ik dank u van goede gracie gy hebt getrouwt een koning die vroom is / hebt die lief. Ridder / sei de vrouwe / ik heb hem lange lief gehad / maer sedert ik u sag; is myn liefde veranderd. Als Valentyn dat merkte / seide hy / indien de koning dat wist / hy sou my ter dood doen brengen: maar ind'en gy liefste te beiden tot dat ik myn bedevaerd gedaan heb; soo wil ik in 't weder keren / indien de koning dan niet leeft / u wille doen. De koningin in liefde ontsteken; sogt niet van de dood van haar man. Als de koning sou gaan slaapen; heeft de koningin een schaele met

wyn

wyn genomen / ende daar in gedaan al sulke seym / dat so wie dat gedronken had / siczen moest / sy bedroef den koning grote liefde / en presenteerde hem de schaaten met de wyn. Den koning gebendoyde de wyn in de naame Jesu / die van stonden aan veranderde. Den koning dit sicnde: dwong haar het selve te dynken / of te seggen waarom sy dit gedaan had. Sy viel op haar knien / blidende om genade / seggende: Valentyn heeft 't my geraden / om my tot syn wil te krygen / 't geen den koning geloofden. Sy bad den koning dat hy Valentyn wilde dooden / 't geen hy beloofde. Als de koningin dat hoorde / was sy seer bedroeft / en dre so veele in de nacht / datse sprak een van haar sekerste kameneren / die sond sy by Valentyn / om hem te seggen des konings voornemen / en hoe datse gemist had hem seym te dynken geven / en dooz benaantwotheid geseld hadde / dat het Valentyn haar geraden had / 't geen de kamener heeft gedaan. Als Valentyn hoorde 't verraad daar hy onschuldig af was / seide hy: helaas! wat is een ongetrouwe vrouwe? Du moet ik dooz een geile overspeelster reisen als een verrader? ik wil haar niet beschamen / maar liever uit dit koningryk reisen. Terstond deed Valentyn syn vaerden sadelen / en de Poozt open doen / is also gereis met haast / tot datse gekomen syn op de hane van de see / daar sy een schip bonden / daar syn sy in gegaan met den koopman: hy heeft Gode geboden dat hy mocht vinden Escleremonde / syn Huysvrouwe. Als den dag aankwam / is den koning op gestaan / deed vergaderen al syn heeren: en sei: myn heeren / ik ben seer verstoord op Valentyn / die / om syn lust te bedryven / myn wyf geraden heeft / my te vergeben / wild my raden wat regt ik doen sal / en niet wat dood ik hem doen sterben sal. Doe sprak een wijs heer / 't en behoofd niet hem te verzoeden / 't en behoofd niet hem te verzoeden / want die goed regt wil doen / behoofd den misdadige te horen. Doe wierd om Valentyn gevonden / die al weg was / daar den koning seer bedroeft om was / en deed syn volk wapenen om hem te vervolgen.

Hoe Escleremonde als het Jaar om was haar ziek hield / om dat den koning van Indiën haar niet Trouwen zou, en hoe Koning Lucra de dood wreken wilde van zyn Vader, den Koning Trompaart, aan den Koning van Indiën.

Het XXXVI. Capittel.

Wp hebben verhaald hoe den koning van Indiën / de koning Trompaart had om doen brengen / en Escleremonde wel te tracteren / meende haar te trouwen / maar also 't Jaar seer na om was / en sy geen verlossing vernam / heeft sy haar siek gemaakt; 't welk den koning verslaande / seer bedroeft synde / haar kwam bezoeken. Als hy syn hand op haar hoofd wilde leggen / hief sy haar armen en hoofd op / of sy hem had willen byten. De koning seer verbaard wezende / week uit de kamer / en bedal haer wel te tracteren: want my dunkt (sei hy) dat haar de hersenen ontsoeken syn. In dese staat hield haar Escleremonde lange tyd / dat se eer seheen een beest / dan een mensch: sy kizabden en beet met de tanden al wie haar vermaken wilde so dat se alleen bleef in haar kamer besloten / en dooz een Denier wierd haar eeten en dynken gegeven. In die staat kwam de koning haar besien / seggende: hoe kwalpk gaat 't niet u persoon / neemt dog een weking patientie / en spt so onberduldig niet. Als sy den koning hoorde spreken / geliet sy haar of sy 't niet verstaan had / maar bedroef meer sottigheid / viel tegen de want en tegen de schoofsteen / maakte haar aangestigt so swart als een Moorin / somtyds gaf sy een soete lagge / daar na een vreeslypke sugt; dit dedese al om haar eer te bewaren. By myn God Mahon / sei den koning / sulke siekte heb ik nooit gesien / ik wil datse gebzagt sal worden dooz Mahon / en sullen hem bidden dat hy haar helpen wil; 't geen gedaan wierd / maar hoe se nader kwam / hoe se meer gillen bedroef. Als

A

dog

den koning sag dat het niet en hulp/ deed hy se weder in haar kamer bzingen/ sy br- hield de maniere/ tot datse van Valentyn gebonden wierd/ als gy mi hooren sult. Da- lentyu hakenste na syn lief/ heeft dooz me- nig land gereist met Pacolet/ die hem niet begeeben wilde/ sy reden so ver/ tot dat se kwamen in Esclardpen/ 't welk was 't ko- ningryk van koning Trompaart/ als voore- ren geseid is: sy vragden na den koning Trompaart/ en haer werden geseid dat hy gedood was in groot Indien/ en dat syn soon syn dood wyeken wilde/ met twaalf koningen. Pacolet vragde syn waard van koning Lucra's voortkomen: de waard ver- telde hem/ hoe hy beloofd had ten wybe te nemen koning Brandesiers dogter/ wel- kie te voeren had de koning van Antiochien/ die hy den koning Brandesier gedood is. Van dese tydning was Valentyn seer verwon- derd vragde syne waard/ waar is de vrouw gebleven/ die Trompaart mee vragt/ daar hy afwilt. Als Valentyn die verstaan had/ is hy gereist na Esclardpen/ om den ko- ning Lucra te gaan dienen/ en syn Escl- remonde te vinden.

Hoe Koning Lucra Trouwde de schoo- ne Rosemonde: En hoe Valentyn verlostten een Dogter uit de handen eens Sarazyns, die hy verkragten wilde.

Het XXXVII. Capittel.

Ze als den koning Lucra was in de stad van Esclardpen gekomen, kwam daar ook den koning Brandesier/ met syn dogter Rosemonde. Als den koning Lu- cra dat vernam/ is hy met groote tri- umph haar te gemoet gegaan/ maar Ro- semonde was bedroef/ want sy den ko- ning Lucra niet gesind en hadde/ maec dacht altyd op Valentyn. Sy wierd geleid in 't koninglyk paleis/ in 't voorbeeld van Mahon/ daar trouwde koning Lucra/ Rosemonde. Valentyn reisende na Esclar-

pen/ is gekomen in een bosch/ dat groen en genoegelyk was/ daar hy een vroom fugten hoorde/ seide tot Pacolet/ laet ons wat aanpden/ wy sullen groote dienst doen haer te ontfetten. Heer/ seide Pa- colet/ laet de vrouw/ en moeit u met haer niet/ gy weet niet wat 'er is. Pacolet/ sei Valentyn/ gy sprekt ontvosselyk/ 't is geen vroom man die de vrouwen niet en helpt. Doen staken sy haer paerden niet spooren/ en syn gekomen daar sy de vrouw vonden/ die een Sarasyn ontcreen wilde. Heer Ridder laet staan u boornemen/ sei Valentyn/ want de vrouw tot u niet gesind is. By Mahon/ seide de Sarasyn/ ik wil tegen u spreiden/ om dat gy my belet myn wil te doen: met dese woorden is hy op syn paard geseten/ dat daar stond aan een boom gebonden/ heeft de lance in de hand genomen/ en van malkander gere- den/ gebede malkander een teken. Da- lentyu heeft 't paard de spooren gegeven/ en de Sarasyn so getref dat de lance ghing dooz 't harnas in 't hof/ so dat hy dood ter aarden viel. Doe by de Jonck- vrouwe gaande/ seide/ vrouwe nu syt gy verlost van uw byand/ wilt so veel doen dat gy my segt/ hoe hy u in dit bosch ge- vragt heeft. Wel heer: sei de vrouw/ ik sal u de waarheid seggen: gister avond kwam hy logeren in myn vaders huls/ die heeft hy vermoord/ doe heeft hy my geno- men en hier gedragt om myn eer te bene- men/ 't welk gy beschut hebt/ dies gy met my doen meugt wat u belieft. Vrouw/ seide Valentyn dooz my sal u lighaam niet onteerd worden/ trel wederom in u huls/ en denkt om wel te doen. Doe beziet Va- lentyu de maget/ en reed na Esclardpen; 't volk van de Sarasynen kwamen by him meester/ diese dood vonden leggen onder een boom; dus sei verschijft na den koning gin- gen/ seggende o Majest: den Mar- schalk die gy so lief had/ is heden van de moordenarys in 't bosch vermoord. Den koning liet dadelyk veel volks uit de stad reiden/ om de moordenarys te soeken/ die Valentyn sagen komen/ die daar met al syn- volk

volk als een Moordenaar gebangen wierd. Nu was de schoone Rosemond in dit kas- steel/ dewelke Valentyn kende/ en dooz de groote liefde die sy hem toe droeg/ is ge- gaan by den koning/ en seide heer koning/ wagt u wel dat gy deese Ridder niet en dood: ik sweer u dat hy is de vroomsten Ridder/ die gy onder al u Ridderen hebt: hij is Va- lentyu/ die dooz syn vroomigheid het Ser- pent doode booz Antiochien/ wild hem in u dienst houden. Vrouw/ sei de koning/ ik heb meentig man hooren spreken van syn vroomigheid/ ik moet hem doen roepen/ en seide Ridder hebt geen vrees booz sie- ven/ gij moet my dienen/ en sult gaan in Groot Indien/ en seggen den koning van mijnnen wegen/ dat ik bereid hem met al mijn magt de dood te wyeken van mijn heer vader/ koning Trompaart; die hy schandelyk heeft doen dooden. Gy sult hem sommieren in 't paleis/ te komen met een hoorde om den hals/ en dan te ontfangen sult oordeel als myn heren wijfen sullen. Heer koning/ seide Valentyn/ ik sal de dood- schap doen dat gy bedanken sult.

Hoe Valentyn toog na Indien, om den Koning te ontvangen van wegens den Koning Lucra, ende hoe Rosemonde hem een Ring mede gaf daar hy zyn leven mede salveerde.

XXXVIII. Capittel.

Als Rosemonde sag dat Valentyn bereid was om te reisen na Indien/ so heeft se haar jonckvrouwen geroepen/ en liet Valentyn halen. Als hij gekomen was/ seide de vrouw; welkom moet gy syn/ ik heb groote begeerte u te sien. Edel vrou- we/ seide Valentyn/ so heb ik ook gehad/ de saken syn seer verlicerd sedert ik u laaft/ sag/ ik heb verstaan dat u man dood is/ en dat gy weder gehout syt aan vese/ ik was by den koning beschuldigt van ber- raad/ daar dooz ik in groote perphel was. Dat is waar/ sei sy/ daar hem ik my schuldig in; maec nu sal ik de foute ver- soenen. Hoe wel myn vader my gegeven heeft koning Lucra/ die rly en magtig is/ so sal ik hem nimmermeer lief hebben/ want hy is een verrader. Zo haast als gy in myn

paleis gekomen sult / is hy faloeys gewor-
den: want al die boden die hy haar send/
is'er nooit een weder gekeerd / wantse den
koning van Indien al laat dooden. Niet
lang is't geleden dat my den koning van
Indien versagt tot een vrouwe / maar myn
vader heeft my geweigert / en gegeven den
koning Lucra. Den koning van Indien
heeft my gesonden een kostelike ring / die
ik ter liefde van hem bewaaz / ende om
dat ik sie de valsheid van myn man / sal
ik u helpen om dit perpkel te ontgaan. Als
gy siet vooz den koning van Indien / so
sult gy hem groeten van mynent wegen /
als myn secreete bode en hem seggen / dat
myn vader my gegeven heeft den koning
Lucra tegen myn dank / maar dat ik hem
niet heb bezeten / en dat ik middel vin-
den sal met den koning Lucra dooz Indien
te komen / so sal in sijn magt wesen my te kyp-
gen / op dat hy niet en twassele / sult gy hem
dese ring presenteren van mynent wegen.

Hoe Fa'entyn zyn boodschap deed aan
den koning van Indien, van des
konings Lucras wegen, en van
het antwoord dat hem den
koning gaf.

Het XXXIX. Capitel.

Als Valentyn was voor 't Hof van
den koning / is hy gegaan in de saal
daar den koning sat / vergeselschapt met
sijn drie kolingen / die hem seer selyk aan-
sagen / en de een seide: Mahon de dup-
bel heeft u hier gebzagt / siet gy niet een
dienaar van den koning Lucra; heer ko-
ning seide Valentyn / ik sal niet liegen /
ik bzeng u teiding van de schoone rosemon-
de / daar af gy verblid sult wesen. Zo-
de / seide de koning / ik seg u in sijn vanden
koning Lucra / so sou ik u hebben doen
dooden / maar om de liefde van haar / daar
af gy my teidinge bzengt / sal ik u by ver-
keeren / indien gy my eenige tekenen be-
zegt. Valentyn seide / het is waeragtig

dat ik ben een bode van koning Lucra / te
my alhier gesonden heeft: er laac u wecten
om den dood te waken van sijn vader / ko-
ning troupaart; so sult gy komen in sijn
stad Esclardpen / in u linnen kleederen
met een koozde om den hals / als een bez-
rader en openbaren moordenaar / vooz sijn
koninglike mogenheid / om de Sententie
te ontfangen. Indien gy niet en wilt ko-
men / so laac hy u wecten / dat hy sal in
korten tyd in u land komen / byanden en bez-
derben uw' sieeden en onderfaten: dat heeft
hy geswooren sijnen Godt Jupit'er en ma-
hon / hy sal manen / wyfs en kinderen
ten sweerden gevan. Bode / seide de koning /
ik heb u wel verstaen / ik maact geen werk
van den koning Lucra sijn kwaadheid / op
dese materie sal ik u geven een brief / die gy
hem bzengen sult. Nu segt my de bood-
schap van rosemonde / want ik boven al
haar bemind. Heer koning / seide Valentyn /
ten beveele van haare majest' / so groete
ik u van haar wegen / als een secreet die-
naar en getrouw vriend / sy ontbied u dat
se weder gehoud is aan koning Lucra /
dat tegen haar dank is / want sy is ont-
steeken met u liefde: indien gy haar verhy-
gen wild tot een vrouwe / so heeft hy gesegd
dat sy hier komen sal met haar man in 'e
geselschap / moogt gy practyk vinden om
haar te kypgen. By mahon / seide de ko-
ning / die tding behaagt my wel / daar ik
bljde om ben. Heer koning / seide Fa'ent-
yn / siet dese ring die gy haar hebt gege-
ven / dewelken sy send tot een teken: myn
vriend seide den koning / ik ken de ring
wel / nu gaat eeten en drinken / en maact
goede cier / ik sal doen schryven een brief
dien gy bzengen sult koning Lucra / vooz
een antwoord. Valentyn werd hoogslyt ge-
diend: hy bzaagde de edel-lieden na Esle-
remonde / of daar in 't land een kersten
vrouwe was / men seide hem ja. Doe kwam
de koning / die Valentyn bzierven gaf / daar
hy meede weg trook. Ach laten! hy wilt
niet dat sijn lieffe in dat land was / so na
hy hem / die bad / dat sy dog tdinge moogt
kypgen van haar lief Fa'entyn.

Hoe

Hoe Valentyn weder keerde in Esclar-
dyen, met het antwoorden van den ko-
ning van Groot-Indien, ende hoe
koning Lucra na hem toe voer,
met veel volks.

Het XL. Capittel.

Met groote blijdschap keerde Valentyn
na de haven daar 't schip lag / seg-
gende tegen de Schipper laat ons weder-
keeren in Esclardpen / ik heb myn boodschap
gedaan / daar ik bljde om ben. Doe seide

een van de Officieren / wy sijn wel verwor-
deed / want niemand een bode heeft sien
wederkeeren. Valentyn antwoorde / de
Godt helpen wil mag niemand deeren. Dus
sijn sy in korten tyd wederom gekomen in
Esclardpen. Valentyn ging terstond na het
paleis / daar hy den koning Lucra bond /
met den koning Brandesier / en veertien Ad-
miraalen / die daar gekomen waeren om hem
te helpen / tegen den koning van Groot-
Indien / sy waeren van Valentyns weder-
komst seer verwondert. Koning Lucra
bzaagde Valentyn hoe 't hem gegaan was ;
daar hy op outwoorde / hy agt u niet meer

13

af

als een stroo/ hy is sel en hooft dig: In dien gy daaz gaan wilt/ hy heeft grooten begeerte u daat te ontfangen/ en dese brief send hy u/ daaz dooz gy syn hert weeten meugt. Als koning Lucia en Brandesier den brief verstaan hadden/ so swoerense by Mayon en Apollyn/ dat se nimmermeer weer herten souden/ of sy souden den koning van Indien levende of dood hebben? sy deden hun volk gereed maaken/ en s' anderen daags begaven sy sig op de see/ wel met honderd duysent mannen. Als rofemonde besond dat sy ryfende souden/ heeft sy den koning gebeden datse mee moegt/ dat hy consenteerden/ en hem namaaks berouwde. De koninginne rofemonde/ sende den koning van Indien komen (want sy hem welkende aan 't wapen/) so is sy mit den Cente gegaan den koning te gemoet/ 't welk hy merkende/ so stak hy syn paard met spooren/ is by haar gelomen: en heeftse van sionden aan op syn paard geset. De vrouwe seide tot den koning van Indien/ Heer koning/ welkom moet gij weesen/ gy siet de geene die ik soo lange tyd begeert heb/ sebert de tyd dat gy na my stont/ maar myn vader my gehouwt heeft aan koning Lucia/ tegen myn danks/ nu mag ik wel seggen/ dat hy al syn vreugd heeft gehad van my/ d'e hy nimmermeer hebben sal/ want nu heb ik u gebonden/ so begeer ik geen ander dan u edelheid. Vrouwe/ seide de koning/ hebt geen zorgen/ want ik u nimmermeer verlaten sal/ ik sal u binnen drie dagen maaken koninginne van groot Indien. Met dese woorden is de koning met haar gereden na de stad toe. De jongvrouwen bedreeben groot misbaar/ en syn by de koning Lucia gegaan/ seggende dat de koninginne genomen was. Snygt/ seide de koning/ die een kwaad wyf verliest/ heeft kleine schade. Doe is hy by den koning Brandesier gegaan/ seggende: heer koning uw dochter behoofd wel een kwaad leeben te hebben/ want sy bereenigt is met myn byands schoonsone/ seide Brandesier/ ik sal desen dag wraake nemen van den vader/ die myn dogter heeft genomen. Doe

heeft koning Brandesier syn paard met spooren geslagen/ om den koning van Indien te vervolgen/ met meenigte van Edelen daer Falentyn mede by was/ stak syn paard met spooren/ en seide tot Pacolet; 't is tyd dat gy u konst toont/ doe deed Pacolet een groote konst/ als dat den koning van Indien dacht dat dooz hem stont een groot bosch/ dat wel dik was van hout/ en sechenen groote Riviere die seer wyd en diep was; doe was hy soo vervaard om gebangen te worden/ dat hy te vrouwe van syn paard sette/ om lichter met haar weg te komen: maar Falentyn was daaz by/ die tot haar seide: edel vrouwe/ gy moet met my gaan/ want gy hebt my beloofd dat ik u liefde verkygen sou. Sy antwoorpede: ja Valentyn/ ik behoeft u niet lief te hebben: doen ik u bad om liefde/ doe ontfede gy mij/ maar nu ik genust heb in mijn voornemen/ so geeven ik my in u handen/ indien gy my peis maken meugt by den koning Lucia. Doe heeft hy de vrouwe geleid dooz koning Lucia/ seggende: heer koning/ siet hier rofemonde u huyshrouw/ die gerooft was van den koning van Indien. Heer/ seide de vrouwe/ hy heeft u de waarheid gesegd/ als de batalje begon/ sag ik na my komen een ridder/ die ik meende dat een van uwe hoo gewest/ die kwam om my te bewaaren; soo ben ik hem te gemoet gegaan/ en sonder my iets te seggen/ heeft hy my doen sitten op syn paard doen ik merkten dat ik verreden was/ nam ik hem by syn haare/ en heb hem also in 't aangesigt gelazbt dat hy my by fortseu moest laten van den paarde. Doe ben ik van de ridder ontfet. De vrouwe deed Falentyn groote vrendeschap/ om dat hy haar verlost hadde/ maar in 't herte haate sy hem/ want sy wel gewild had/ dat de saken voort gegaan hadden.

Hoe Rofemonde praclizeerde, dat zy gebragt wierd by den koning van Indien.

Het XLI. Capittel.

Den koninginne Rofemonde geheel te onvrede synde/ dat haar voornemen niet volbragt was/ heeft niet gerust/ maar secreteelk den koning van Indien ontboden/ dat hy den derden dag daer na haar toe leggen sou/ datse met weinig volk ontzent de stad soude komen spanderen/ daarom men mag seggen/ dat het boose voornemen sener vrouwe kwalijk te belet en is. Den

derden dag gelomen synde/ is sy geseten op een telle/ om haar wat te vermaaken en de stad te besien/ 't welk den koning van Indien gelwaer wordende/ is dooz een klein poozthen uit greden met eenige vidders/ nam 't telle daer de koninginne op sat/ by den toom/ seggende: liefste gy moet niet my in de stad/ en voerde haar met groote vlydschap binnen/ altoar hy dien selfden dag nog trouwden/ en won die nacht by haar een soone/ die hy spvaster liet heeten/ die de stad van Jerusalem nog besat. Den koning Lucia dit hoorende/ seide/ die myn wyf weder brenge sal ik sene schaal maken/ en meester van myn hof.

hof: Pacolet seide tot Valentyn / ik weet er u aan te helpen. Valentyn seide neen: Den koning Lucra was seer bedroeft / siende dat hy syn vrouwe verlooren had / maar koning Brandesier trooste hem / sweerende van daar niet te reisen / of hy sou syn wraake nemen / maar het verging anders / want op dien selfden dag kwam daar een bode: en seide: heer koning / daar is kwaade tydinge: koning Peppyn van Byzantijck met den soon van de keiser van Grieken / die in u gevangenis leid / syn gekomen met een groot hyer in 't Land / en hebben verdoopen Steden / Dorpen en Castelen / en hebben belegerd de groote stad van Angorien / in welke uw vrouwe bebalen is van een schoone Soone. Als Brandesier dese tydinge hoorde / is hy gegaan by den koning Lucra / seggende: siet hier de bode / die my tydinge brenge / dat de Franconsen syn in myn Land gevallen / daarom is 't van node dat ik weg reis / om dat te beschermen; gy sult een boode senden aan den koning van Indien / dat hy u weder geeft u huysvrouwe

op sulck een conditie dat gy hem vergeeven sult de dood van uw Vader / en dan sult gy opbreken. Ridder / seide den koning / gy sprekst als een vroom man / u woorden behagen my wel / gy sult koning Lucra tot antwoord geven: indien hy een vrouwe van doen heeft: hy soeke die / ik hou myn lief Rosenmonde / Ridder / seide de vrouwe / groet myn vader / en segt hem dat hij de schuld heeft / hy wist dat ik koning Lucra niet hebben wilde / en segt koning Lucra dat hy niet meer op my en past. Edele vrouwe / seide Valcatyn / uw boodschap sal ik doen / heeft doe oorlof genomen / en is gekomen in 't hyer by den koning Lucra / hem seggende de antwoorde van den koning van Indien / daar by voegende / gy moogt wel een ander liefen / den koning van Indien die heeft Rosenmonde getrouwt / daar hy alle nagten by slaapt. Als koning Lucra dit hoorde trok hy uit syn haire en wong syn handen. Doe sei Brandesier schoonsone / van deese spyt ben ik seer bedroeft / maar op dese tyd mag ik u niet helpen.

Hoe koning Lucra zo veel deede dat koning Brandesier by hem bleef, en dat hy Valentyn zond na de Stad van Angorien, tegens den koning Peppyn.

Het XLII. Capitteil.

Als koning Lucra verstonde dat koning Brandesier hem vergeven wilde / was hy seer bedroeft / en seide / heer koning / gy weet dat gy my belooft hebt / te helpen wreken de schanden / die my gedaen heeft den koning van Indien. Dat is waar / seide den koning Brandesier / 't is my leed dat ik myn beloften niet houden en mag / nu sal ik u seggen wat wy doen sullen / seide de koning Lucra / ik sal Valentyn en uwoom Margalant senden met een groote magt / om de stad Angorien te ontfetten / en gy sult believen hier te blyven / 't welk aan be're seiden geconsenteerd is: doe hebben sy Valentyn en koning Margalant met twee honderd duysend mannen van wa-

penen te scheep doen gaan / en hebben de wind tot hun begeeren gehad / so dat se in korten tyd gekomen syn in de haven van Angorien / maar eer sy in de haven kwamen / sag Valentyn een hoogen tooren in 't Gosten / die gedeckt was met Latoen. Doe vragde hy aan de Schipper wat plaats dat was / hy seiden dat het genaamt was het sieck kasteel / en verhaalden hem voorts de gelegendheid daar van / ook dat koning Brandesier aldaar bewaarden syn dogter Galasie. Als Valentyn dit hoorde / nam hy vooz / die schoone vrouwe te gaan besien / en kwamen by Angorien. De Kerstenen deden groote neerfichheid om de stad te bestozmen / maar daar was binne een W-

me

mirael / genaamt Beulant / die alle Dagen uit-biel / en groote schade dede. De koning Margalant sag 't Heer van de Kerstenen / en seide tot Valentyn / laet ons beraden wat wy doen sullen / ik sie dat de Kerstenen / seer sieck syn. Heer koning / seide Valentyn / laet ons een Bode senden in de Stad Angorien / dat wy hier gekomen syn / en als sy mogen uptballen op de Kerstenen / aen een syde / dan sullen wy aen de andere syde aen komen / so sullen wy se vangen / 't geen besloten werd: Daer werde Pacolet na toe gesonden / om de boodschap te doen / maer in plaats dat hy gaen sou in de Stad / ging hy in 't Leger van de Christenen / by koning Peppyn en Gursfon / die

hy al syn Avonturen verhaelden / die hy in het Keysen gehad hadden / en dat hy niet vernemen kon van Eslermonde; verhaelde mede dat syn Broeder Valentyn en Margalant hier gesonden syn van den koning Lucra en Brandesier / om te verjagen opt den Lande / maer indien gy my gelooven wilt / sal van de Twee-honderd duysend die hier gekomen syn / niet een wederom keeren / het syn verfoepelijcke Dieren. Mijn vriend / sey Gursfon; in de Name Godts / indien gy dat doet / so hebt gy van uw leven noyt so veel eere begaen / gy sult Sacrifice daer aen doen / Godt sal 't u vergeiden.

Hoe Pacolet door zyn konst dede dooden de Sarazyner van Brandesier, die hy haer gezonden hadde.

Het XLIII. Capittel.

Hier/ sende Pacolet tot eursien/ ik ben een Dienaar van uwer broeder en van u/ hoorde hoe ik 't toe leggen sal/ doet uwer volck dese Dagt Wapenen/ seld se in ordinautie/ ik sal u broeder Valentyn ter Centen doen blyben/ en sal de Sarazyner hi een vaste slaep maken/ dan sult gy 't want in de Centen stecken/ en slaen al dood wat gy vindt. Met dese woorden zyn eursien en Pacolet gegaen by den koning Peppyn/ om te verhalen het opset/ die wel te breede was als hy dat hoorde. Als Pacolet gegeten had/ nam hy oorsief/ en verseyde na Angortien/ om sijn hoedschap te doen/ op dat den koning Margalant een teken bryngen soude als hy in de Stad kwam. In 't Paleys daer hy den Admirael Buzant vond/ die hy aensprak/ seggende: Heer

Admirael/ weet dat wy van den koning Brandesier hier gesonden sijn/ met twee- hondert-duyfend Mannen/ om u te ontsetten/ en koning Margalant ontbed u/ dat gy moogt niet den Dag u volck gereed hebben/ en de Kerstieren bespyngen sult uyt de Stad/ hy sal met zyn Heer van agteren komen/ dan mogen sy ons niet ontkomen. Als den Dag aen gekomen was/ dede de Admirael Buzant sijn volck wapenen/ als Pacolet geseyd hadde/ en sijn uyt de Stad geyst/ om koning Peppyn te bevegten/ maer de Kerstieren/ die van hem wel wisten/ sijn haer te gemoet gekomen/ en hun hoert onder elkander geneugt. Daer begon den Strijf seer zwaer/ 't geuyt was seer groot om te hooren/ daer hoorde men menig Trompetten Olyphant voeren/ daer men mede vogt:

vogt: Daer wierd menig Spere en lantie gebroten/ en schilde door-houwen/ en menig Man ter aerde g'wapen/ en menig harnas gebroten/ en lighaemen ter aerden dood gevallen. Als den Admirael Buzant sag dat de Kerstieren so groote schaden onder sijn volck deden/ is hy gekomen als een rasende Man/ met de lantie in sijn hand tegen een Ridder/ heeft hem so getrest/ dat de lantie door sijn lijf ging/ dat hy dood ter aerden viel: Hy doode nog Gerard van Parys/ en Robert van Normandien die sloeg hy 't regter been af/ en nog tien bycome ridders. Dit sag koning Peppyn/ die heeft

een lantie genomen/ en sijn paerd met spere gesteken/ en is met al sijn magt geymen tegen den Admirael/ die stak hy door longe en lever/ daer hy dood ter aerden viel. Als de Sarazyner sagen dat den Admirael dood was/ waeren se seer bedroeft/ en keerden na de Stad/ om die te bewaeren. De Kerstieren meenden met eenen de Stad in te nemen/ maer die van binnen schooten so geweldig/ dat se daer voer moesten wijken/ 't welk koning Peppyn bemerkte/ heeft met haest de Gragten getuld/ en also de Stad in genomen (staende dood al dat sy in de Wapenen bonden.

Hoe Valentyn weder keerden door Indiën, by den koning Brandesier, die met hem voerde des konings Margalants doode Lighaam.

Het XLIV. Capittel.

Als de Stad Angortien van de Christenen in genomen was/ heeft Valentyn 't doode lighaem van koning Margalant in een koope lijf doen leggen/ en 't Scheep daer bryngen/ en is met tien-duyfend mannen/ die over gebleve waeren/ gekeerd by den koning Lucra en Brandesier. Als Valentyn aen land was/ dede hy Margalants daade lighaem voeren voer de Ceute van koning Brandesier/ dewelke sat en schaekte tegen koning Lucra/ bergeselschap met tien koningen. So haest als koning Brandesier Valentyn sag/ vragde hy hoe de batalije geeyndigt was/ die hem alles verhaelde/ en wies het doode lighaem van zyn Oom. Doe wierd Brandesier als rasende/ ende seyde: Wa! Valentyn/ ik sie wel dat gy mijn volck hebt doen sterben. By mijn trouw/ sey Valentyn/ dat is kwalijk gesprooken/ ik ben daer niet schuldig aen/ waer daer ymand die my dat aen seggen wolde/ ik wou een kamp tegen hem aen nemen. By Mahon/ seyde koning Lucra/ van hem behoest men dat niet te seggen/ hadde hy bevaerd wilsten doen/ hy had hier niet weder gekomen. Die van de Stad hebben dese teydinge gehoord/ daer

sy in verblijd waeren. Den koning van Indiën deed sijn volck Wapenen/ ende kwamen uyt de Stad/ met veertig-duyfend Man. Als koning Brandesier hoorde/ dat die van Indiën uyt kwamen/ deed hy zijn volck wapenen/ en kwamen in batalijen. Valentyn was mede in dien Strijf/ die aen alle zyden groot wonder deed/ en versloeg al die hem te gemoet kwamen. Hy is so bereyden in de batalije/ dat hy by den koning van Indiën gekomen is/ en heeft hem so grooten slag gegeven/ dat hy van zyn paerd moest vallen. Als Pacolet sag/ dat hy ter aerden lag/ is hy niet meer anderen gekomen by den koning/ en hebben hem gebragt in de Ceute van koning Brandesier. Als die hoorde dat Valentyn gehangen had den koning van Indiën/ so heeft hy met hunder stemme tot sijn volck geroepen: Mijn Heeren/ wy sullen heden victorie hebben op onse vyanden. Ik zweer by mijn Goot Mahon/ dat ik mi voortaan de goede Ridder Valentyn niet lasteren sal. Hier door heeft de koning Brandesier en de koning Lucra met al hun volck een moed genomen/ en sijn in den Strijf gereden/ sterker dan opt

te vooren / so datse versloegen meer dan Dertig-duyfend Mannen. Als de Meerschalt van Indiën dit groot verlies sag / deed hy de Trompetten slaen om te vertrekken. Als koning Brandesier en Lucra sa-

gen dat sy de bligt namen / sijnse hen na gevolgt met al haer magt / en eer sy in de Stad kwamen / wierden daer meer dan Cierd-duyfend mannen verslagen.

Hoe Valentyn teydinge hoorde van zyn vader den keyzer van Constantinopelen, en hoe Pacolet uyt hielp den koning van Indiën, en hem den koning Brandesier gevangen leverde.

Het XLV. Capittel.

TE selver turen als koning Lucra den koning van Indiën met 'er dood drengde / kwam daer een boede aen den koning Brandesier / die hem teydinge bragt / dat koning Peyn de Stad van Angorien ingenomen / en alle Inwoonders met den zwaerde om gebragt had. By Mahon / seyde koning Brandesier / die sijn kwade teydingen / want het de schoonste Stad is van mijn

Rijck / maer nu wy die koning van Indiën hebben / sullen wy hier haest een eynde maeken ; en seyde tot Lucra : Laet ons desen verrader moggen ter dood brengen / dan sullen wy keeren na Angorien / tegen de Fransosen / die mijn land verderben / en nemen wy aek. Ik heb den keiser van Grieken in mijn sterck Casteel / met den Groenen Ridder / die onse Wet gelasiet heeft / die sal ik doen

doen hangen binnen veertien dagen. Valentyn was seer blijde / dat hy hoorde van sijn vader spreken / deed een teken aen Pacolet / dat 't tijd was om sijn konsten te toonen / bad in hem selven aen Godt / dat hy sijn vader wilde bewaeren van 't perikel daer hy in was / en sey : Ik sal geen blijdschap hebben voer dat ik hem sal hebben verlost. Den koning van Indiën sag valentyn aen / en seyde in hem selven / vermaledijde moet wesen de uwe dat ik u niet deed sterben / ik sou noyt in dese zorgen geweest hebben / als ik nu ben. Doe liet koning Lucra honderd Saraznen komen / wel gewapent / en heeft geseyd : Siet dat gy desen verrader wel bewaerd / op poene van u lijf / want so haest den Dag aen gekomen is sal ik hem doen hangen. De Ridder die den koning van Indiën te bewaeren hadden / deden een groot vuur maeken voer 't pabelhoen / daer hy in gebanden was. Pacolet is mede gegaen in hun Tenten / als of hy mede had willen waeken / om den tijd te verduyven. Het leed niet lang / of Pacolet dede sijn konst in sulke manieren / dat hy se dede vallen op der aerden / en sliepen of sy dood geweest hadden. Doe ging hy tot den koning van Indiën / die hy onthoud / en seyde tot hem / Edele Heer / neemt moed / ik ben uwen Groeten God Mahon / die op de aerde is gekomen om u te helpen / om dat gy my lange ge-diend hebt / so wil ik u niet ongetroost laten / gy sult gaen in uw Stad van Indiën / in uw palens / sonder ymands weder seggen / gy sult niet u nemen den koning Brandesier / die gy honden sult in uw gevangens / dat 'er niemant af weet sal. o : Mijn Heer / seyde den koning van Indiën / waer mede hebbe ik dit verliend / dat gy zijt gekomen op der aerden om my te beschermen / van mijne Ood-vyand. Heer koning / seyde Pacolet / set u vertoutwen op my / ik sal u in de Stad leyden sonder seeg / dan moogt gy niet uw vyanden doen al wat u believen sal : boven al beveele ik u / dat gy doen sult den Raed van uw Haysvrouw : en ging also in de Cente van Brandesier / die

hy nekens al het volck in staey toberde / en deed brandesier al slapende op staen / toog sijn hoosen / schoenen en klederen aen / en seyde tot den koning van Indiën / ons God is hier gekomen / ik wil niet u gaen in uw palens / en doen al wat u believen sal. Doe viel den koning van Indiën op sijn knien / en seyde : o : Mogende Heer : toond gy u Mirakel : Doe nam Pacolet twee schoone paerden / daer hy op dede sitten den koning van Indiën / en den koning brandesier. Pacolet seyde : houd den koning brandesier wel vast / ik sal op het andere paerd gaen sitten / en u dan brengen in de Stad / daer Pacolet oerlof nam. De koning riep aen de Wagters met luyder stemme / doet op de poort / ik ben u koning / die Mahon verlost heeft. Als de Wagters dit hoorden / sijn sy gelaopen tot de Stedhouder / en hebben hem de teydinge geseyd / die den koning in gelaten hebben / en sijn in 't palens gegaen. Als Hofemoude den koning vernam / heeft sy hem welken geheeten / en seyde : Heer koning / segt my hoe gy mijn vader hier gebragt hebt ? Is den peys gemackt tusschen hem en u ? Neen / seyde de koning / het gaet wel anders : In dese Nacht als ik lag en sliiep / heeft my Godt Mahon geopenbaerd / die voer sijn grondeloose barmhertigheyt my gelevert heeft uyt de handen van mijn vyanden / en u vader den koning Brandesier. Doe werd de koning ontwaekt / seggende tot den koning van Indiën : Hoe mag dit wesen / hoe ben ik hier gekomen ? neen / sey den koning van Indiën / God Mahon wil dat wy samen vereenigen / en een gorde peys maeken. In mijn trouw / sey koning Brandesier / ik had lieber te sterben / dan niet u te vereenigen / laet my gaen by mijn volck. De koning van Indiën seyde / dat en sal ik niet doen. Das was de koning Brandesier in de Stad in groot verdriet / als hy sag dat hy gevangen was. De honderd Saraznen die den koning van Indiën bewaeren sonder / lagen nog op der aerden en sliepen. Als den Dag gekomen was / is

194
koning Lucra op gestaan / en ging na de
Gente / daer hy den koning van Indien ge-
laten had. De Saraznen waerker geto-
den sijnde / seiden se : Wy sijn beto-
bert ge-
weest / want wy onse koning verlooren heb-
ben. Valentijn riep Dacolet / en seide : Ik
sal my niet verblijden voer ik mijn vader
getonden heb / ik hoopte dat ik ook Esle-
wonde gevonden sou hebben / maer ik ge-

loof dat sy dood is / daarom wil ik gaen by
den koning Pepyn. Dat is wel / seide
Dacolet / wy sullen eerst gaen by 't sterk
Casteel / daer den keyser op gebangen leyd /
en ik hoopte met mijn konst u den keyser te
leveren. Valentijn heeft verlof genomen /
en is met sijn volk te Scheep gegaen / om
sijn opset te volbrengen.

Hoe Hanefroy en Hendrik Verraden den koning Pepyn sijn Vader, met
de T waelf Genooten.

Het XLVI. Capittel.

Oen Dag / als koning Pepyn te ru-
ste was / openbaerde hem in een droom
die drie Nagels / waer mede Christus aen
het kruys genageld was / en de lantie daer
sijn sijde mede geopend was / en een Pri-
ester / singende den lofsang by 't Graf. Als
hy nu in 't Hof by sijn Heeren was / heeft
den koning hem dat visioen geopenbaerd /
seggende dat het voer een Droom te houden
was / dewijl sulks tot drie-maal hem ver-
scheenen was / daer uyt hy besloot dat hy de
H. Plaetse te Jerusalem soude bezoeken. De
Heeren dit verstaende / sijn 'er veel geweest
die niet begeren daer na toe wilde reysen /
en voer al was Oursfon de eerste / seggende:
Heer koning / indien 't H. C. beliest / sal
ik mede reysen / also ook Wilhoen Van-
gler / en de twaelf Genooten / daer voer den
koning hem bedankten. Doe dede de koning
by hem konnen Hanefroy / seggende : Gy
weet dat gy mijn zoone sijn / maer doe gy
gebooren waerd had gy / nog u broeder /
niet een voet lands in Frankryck / so wil ik
dat gy hier sijnen sult om dit land te bewa-
ren : indien gy u draegt als een vroom Ad-
der / ben ik besuid het koninkryck van An-
gorien u te geven / dat ik gewonnen hebbe-
en de koning Brandesier heeft een Dogter /
die sal ik u geven tot een vrouw / sy sal wel

ong Geloove aen nemen / ik sal voer Hen-
drik een ander koninkryck veroveren / daer-
om denkt wel te doen. Vader / sep koning
Hanefroy / ik danke u hooglijck / en is weg
gegaen : seide in hem selven / by Godt /
Heer koning / ik heb u wel verstaen / gy
gind ons niet dat wy 't koninkryck van
Frankryck hebben souden / maer al soude ik
God versaken 't sal anders gaen. Doe heeft
hy Hendrik geroepen / en seide : lieve broe-
der / gy hebt gehoord de mening van va-
der / hy wil ons bewijzen aen vroomde ko-
ninkrycke / daer uyt wy verstaen dat hy Ca-
rolus koning van Frankryck maeken wil /
en dat wy aen 't rijck niet hebben souden:
Laet ons hem doen dooden van de Saraz-
nen / en wy wesen Heeren van Frankryck /
en Keyser van Rommen. Liebe broeder /
seide Hendrik / gy segt wpselijck / maer wy
moeten de saken wel over leggen. Broeder /
sep Hanefroy / ik sal gaen by koning bran-
desier / en overkomen met hem van dese sa-
ken / op conditie / dat hy my geven sal sijn
Dogter Kallisse / dan sal ik hem seggen :
dat koning Pepyn met de twaelf Genooten
sal reysen na Jerusalem / om het H. Graf
te bezoeken / dan sal hy se lichtelijck mogan
vangen / want sy gewagend konnen sullen.
Doe is Hendrik mede geroest met de Twaelf
Genooten

Genooten by brandesier / alwaer doe verstaen
was. Doe seide Kallisse / Mijn Heeren / gy
weet wel dat dese vanden de kerstene in
ons land sijn gekomen / en bederven alles ;
Dat meer is / sy hebben gewonnen het land
van Angorien / dat groote schade is / so
lange als de Oozloge duurt : 't Is waer /
dat de koning van Indien u vader heeft doen
dooden / maer niet reden / want u vader den
koning Cronpaert / heeft sijn Oom doen
dooden ; nu moet gy denken dat se beiden
dood sijn : de koning van Indien sal los la-
ten brandesier / die Mahon hem geleverd

heeft / en de schoone Hofstoude sal men bren-
gen in presentie van u / en den koning van
Indien / tot dien sy dan gaet / die sal se
behouden. In dit hebben sy allen geconsen-
teerd. Doe werd Hofstoude voer den ko-
ning Lucra / en den koning van Indien ge-
bragt. Als Kallisse haer vragden by wie sy
gaen wou ? is sy gegaen by den koning van
Indien / sonder haer te beraden. Als Ka-
lisse de peys gemaekt hadde / gaf hy sijn
Dogter aen koning Lucra / waer door de
peys gemaekt werd door al het land. Nu
sal ik spreken van Hanefroy den verrader.

Hoe Hanefroy by Brandesier en Lucra kwam, om zyn verraed te volbrengen,
en hoe hy cyndelyk zelfs verraden wierd.

Het XLVII. Capittel.

Oden selven Dag als den peys gemaekt
was / kwam Hanefroy in 't Hens / en
vraegde wie dat Lucra en Brandesier was /
dewelke hem wierden gewesen / die hy met
groote reuerentie groeten. Brandesier seide /
wat is u begeren ? Heer koning / seide
Hanefroy / de reden waerom ik gekomen
ben / is niet te seggen voer so veel volck :
Doe sijn brandesier en Lucra met Hanefroy
en Kallisse aen een sijde gegaen. Doe heeft
Hanefroy geseyd : Mijn Heeren / ik ben den
koning Pepyns zoon / en ik heb hooren seg-
gen dat gy koning Brandesier sijn schoone
Dogter hebt / indien gy my die geven wilt tot
een vrouw / ik sal u seggen hoe dat gy de twaelf
Genooten in handen krijgen sult. By Ma-
hon / seide Brandesier / om u goedvoornemen
ik haer aen geenen anderen Man verlooven
wou / maer gy moet versaken u Jezus.
Doe seide Hanefroy / ik ben te vrede u

Dogter te nemen : siet ik ben een Kersten /
en versaeft mijn Wet / want ik daer niet
baft in stond. Als koning brandesier ver-
stond dat hy sijn selven verraden wilde / en
van sijn Geloof af gaen / is hy niet Lu-
cra en Baldek alleen gegaen / seggende:
Mijn Heeren / gy merckt het verraed van
dese Man / ik sou my luttel op hem be-
troutwen / als hy sijn vader wil verraden /
ik had liever mijn Dogter te doen sterben /
dan haer sulken Man te geven / gaen wy
na Jerusalem / om te vangen koning Pe-
pyn / met de twaelf Genooten ; indien wy
hem krijgen / so mogen wy seggen : wy
hebben de bloeme van 't Christenryck ; en om
dit te volbrengen / sal ik dese verrader sen-
den by mijn Dogter / en sal hem een brief
geven / waer door sy hem sal doen steehen
in een diepe Gevangenis.

Als de schoone Galasie verstaen hadde de valsheyd en verradery van Hanefroy
deed se hem strengelyk in de Gevangenis te steecken.

Het XLVIII. Capittel.

Als Hanefroy in 't Casteel was / heeft
hy hem selven gepresenteerd voer de
Jonkvroutwe / als hy sag haer uytneemende

schoonheid / is hy in liefde ontstecken / en
sep : Eerwaerde vrouwe / de Aldogende God-
Mahon / die 't Firmament gemaekt heeft /
moet

moet u kraegt geben u wil te volbrachten ; de groote fame die ik geschoord hebbe van uw inprentende schoonheid. Ik heb gesproken met brandesier uw vader / om u ten echt te nemen / om dat dit waer is / so is hier een brief / die uw heer vader dooz my aen u gesonden heeft. Als si die gelezen had / aen sag sy Hanesfrop met een kwaed aensigt / en sey overluid : Heer ik heb den brief gelezen / die sijn dat gy verkracht hebt de twaalf Genooten van Frankryk / en dat nog erger is / gy hebt u eygen vader verraden : Zijn de kerstenen so godloos ? dat dunkt my veerend / maer hoe dat het is / gy moet wel een valsch verrader zijn : De koning mijn vader gebied my dat ik u in de allerdiepste Gebangnisse leggen sal / want gy uw vader verraden wild / so willen wy u in geen geloobe setten. Doe liet sy Hanesfrop in het diepste van de Gebangnisse steeken / daer 't heel dunster was. o Edele vrouw / riep Hanesfrop / dit is een verdoetelijste hutwelijste dag. Heer / seyde Galafie / gy sult tot een Wyf trouwen

mijn Gebangnisse / want gy niet beter weerdig sijt. In dese Gebangnisse was den keiser van Constantinopelen / met den Groeten Ridder. Als Hanesfrop by hen was / vragde de keiser / wie sijt gy ? Och latic : seyde hy / ik ben Hanesfrop / de ongebellige bastaerd van koning Peppyn. Zeker sy den keiser / wy kennen u wel / en ik ben den keiser van Grieken / segt my hoe dat het met mijn zoonen Valentyn en Oursen gaet / en met koning Peppyn / Sampson / Gernies / den Hertog van Vendome / den Hertog Millioen Daugler / en al de Herren van Frankryk. Heer / seyde Hanesfrop / sy sijn in dese landen / en hebben de Stad van Angorien genomen met al het land / maer ik denk datse niet weten dat gy hier sijt. Dus spraken de Gebangenen van hun Materie. Nu sal ik spreken van Valentyn en Paolet / die gekomen sijn by 't Fort van 't Casteel. Valentyn seyde / Mogende Godt / ik heb noyt so een sterke plaetse gesien. Heer / seyde Paolet / ik sal 't bezoeven : Doe trad hy

een

een tweing van Valentyn / begon zyn konst / zo is by hem gekomen den boozen vrand / die zeide / laat staan u boozen / dit casteel dat mag men niet winnen met toberpe / belegering / nog met stormen / maer met verraderij. Met deeze woorden is Paolet gescheiden / en kwam by Valentyn / hy zeide / laat ons van hier gaan / want dit casteel mag nimmermeer gewonnen worden / en zyn na Angorien gebaren. Als

hy in de stad was / is Valentyn in 't paleis gegaan / en vragde de bewaaren waer zyn oom was / den koning Peppyn / Oursen / en de twaalf genoten van Frankryk ? hem werde verhaald dat ze in pelgroms habyt na Jerusalem waren. Als Valentyn dit hoorde / zeide hy : Godt wil ze bewaaren / en bleef in de stad van Angorien / verwagende de komst van koning Peppyn / en de twaalf genoten.

Hoe den koning Brandesier en Lucra in Jerusalem-vongen den Koning Peppyn, met de twaalf Genooten.

Het XLIX. Capittel.

NU was koning Peppyn met de twaalf genooten van Frankryk gekomen in Jerusalem / om 't h. graft te bezoeken / zo zyn ze gegaan by den Patriarch / die gaf hun een leidsman / om ze te leiden tot in de h. plaats ondertoyl is koning Brandesier met de koning Lucra en de koning van Indien / dooz in geben van Hanesfrop / daar gekomen / met groot gezelschap van Sarazynen : zy gingen na den koning van Surien / die 't land tegenwoordig hiel / zeer verwonderd zyde van hun komst / die hun vragde : wat is 'er / dat gy hier komt ? doe zeide Brandesier : heer koning / daar is een kersten heer by ons gekomen / en heeft ons geadvertet dat den koning Peppyn met de twaalf genooten van Frankryk in deze stad zyn / daarom zyn wy hier gekomen om hun lieden te vangen / dan mogen wy doen met Frankryk zo als 't ons belieben zal. By Mahon / zeide den koning van Surien / die den tempel an Salomon in had / myn herren gy zegt wel / doet als 't u belieft / want ik zal doen vragan aan den Patriarch / of hy geen pelgroms heeft uit Frankryk / en die hy heeft / dat hy ze by my vragt / ik zou geerne een brief na Frankryk zenden / 't geen gedaan wierd. Doen is den Patriarch gegaan daar zy aan tafel zaten / (want zy hun Pelgrimmassie gedaen hadden) en heeft gesegd : myn hee-

ren / de koning van Indien doet u gebieden / dat gy by hem sult komen. Ach : seyde de koning Peppyn / ik weet / indien hy my lierd / sal ik nimmer weder keeren in Frankryk / ik sal u seggen wat wy doen sullen : Ik vrede u dat wy myn soon Hendrik maakten opperste van ons allen / ik sal sijn bagage na dragen als of ik sijn dienaar was / en in sulker manieren so sal ik niet belienid worden : heer koning / seyde Hendrik (die van dit verraad wel wist) sprekt daar niet af / also ik u soone ben / behoort ik u te dienen daazom sal ik daar niet in consentee ren dat gy my soud dienen. Doe seyde de koning van Surien ik ben versterkt dat gy alle Fransosen siet / en hier komt om my te verspieden en onder u geselschap is den koning Peppyn / die nu houd de stad van Angorien / en veel volks van ons dood geslagen heeft / ende by myn Godt Mahon so sal hy nimmer in Frankryk weder keeren. Heer / seyde een van de twaalf genooten / gy sult 't ons vergelden / want in dit geselschap is Peppyn niet. Zwyg seyde de koning van Surien / ik sweer by God Jupiter / indien den koning hem niet openbaerd / ik sal u allegader doen hangen sonder vertrek. Heer koning / seyde den verrader Hendrik / wild om myn niet penfen dat ik het ken. Doe dagt de hertog Millioen wel dat se verraden waaren / seyde overluid : heer

A

ik

is sal niet liegen / in den De koning / maar dat wy hier gekomen sijn / is om het h. graf te bezoeken / so behooren wy in geen manieren gebangen te worden ; want het recht is dat alle kersten mogen bejzelpht gaan en

komen / om hun Bedevaard te doen / niets betaalende de Tribuut / die wy nu al betaald hebben / waaz door gy ons onrecht doet te molestieren.

Hoe den koning van Indien met hem nam Peppyn, niet wetende dat hy den koning van Vrankryk was.

Het L. Capittel.

Aldus nam den koning van Indien met hem den goede koning Peppyn / sonder hem te kennen / daar de twaalf genooten seer bedroeft om waaren / maar uemand liet 't blyken / om dat men 't niet merken sou. De heeren sagen hun koning na / maar daar was niemant die hem dozt adieu seggen / om dat hy niet bekend sou worden. Ach lach: seide hy in hem selven / Godt wil myn vertroosten: ach myn goede vriend Millioen / ik behoor u wel lief te hebben / want gy uyt lijf om mynent wil in sulken abouture set. Hendyk: Hendyk: gy hebt wel betrefsy dat gy een verrader sijn / 't kind behoort niet wel te vaaren dat sijn onders in nood begeeft. Ach myn koninginne Darc-hon: ik sal u niet meer sien. Moegende Gode: wald dog betwaaren myn soen Carolus / want ik weet dat de verraders hem lagen leggen: dus beklagde hem den koning met schpende oogen. Moegende bet-soud dat den koning van Indien kwam / is hem te genmet gegaan / en betwees hem goote vriendschap. De vrouwe besag den koning Peppyn / die wel gemaakt was van hogaam hoewel dat hy klein was: sy vzaagde: myn heer / wie heeft u deese klane man gegeven / vrouwe / hy is niet den koning van Vrankryk en de twaalf Genooten gekomen te Jerusalem / daar hy mede gebangen is: Indien hy sijn gelooft be-baken wil / ik sal hem veel deugden doen. De koning Peppyn sprak niet een woord / die wel een ander hart had. Doe het tyd was dat den koning eten sou / ging Peppyn

in de keuken. De koning seide / so hy scoo-ken kon dat hy hem een sause maken soude van gebakten brood. Peppyn heeft 't van stonden aan so wel gemaakt dat de koning van Indien geen spijse eten wilde / dan die Peppyn bereid had / 't welk de keuken. Meester seer speet / en kegen op Peppyn een groote haat. Het gebeurde dat hy koning Peppyn beval te bereiden een paantw; doen is hy na de keuken gegaan om sijn last te doen / sy begonne alle met Peppyn te spotten / dat hy niet agten / maar is gegaan om de spijse aan het 't vuur te leggen. De opper koch die hem seer haastig by kwam / nam een vran-dende kool / en wierpse na Peppyn / die hem daar door vranden / en swoer dat hy hem wrecken sou / en sloeg hem so een slag tus-schen hals en hoofd / dat hy dood ter aarden viel. Als de anderen dienaars sagen dat hem Meester dus gehanterd was / hebben se Peppyn aan alle syden besprongen / de een met stokken / en de andere met messen. Peppyn die stout was / wrekt niet / maar swoer dat hy liever te sterben had / dan sulken verstaetheit te syden. Dit geroep kwam boore den koning / dat men Peppyn vangen sou. Als hy boore den koning kwam / seide hy: gy kvaade gut / hoe sijn gy so stout / dat gy myn opper koch dood geslagen hebt? segt my hoe dat het toegegaan is. Heer koning / seide Peppyn / ik sal u de waareheid seggen. De koning ontbood de dienaars van de keuken / die seide mede also. De koning dede een gebod dat niemant hem iets misdoen sou.

Hoe

Hoe koning Peppyn was by den koning van Indien, en kennis kreeg van Escleremonde.

Het LI. Capittel.

Den koning van Indien die Escleremonde opgeslooten hield als vooren verhaald is / deed haar nogtans vangen van de alderbeste spijse / daar hij selven van at: het gebeurde op een avond / dat hy koning Peppyn ontbood / en seide: gaat in de kammer daar is een venster / daar boort sult gy vinden een rasend mensche / die sult gy spijse dragen. Koning Peppyn nam de spijse en bragt se de vrouwe / so als hem de koning van Indien belast had. Zo haast als hy de vrouwe sag / had hy daar medeliden mee / en seide: mijn liebe vriendin / Jests moet u vertroosten / hebt vertrouten in hem / en diend hem van herten / hy sal u vertroosten in u syden. Als de vrouwe van God hoorde spreken / is sy nader gekomen / en sei goede vriend / weest niet verbaard boort my / segt mij of gy kersten sijn of niet; vrouwe ik ben een goede kersten / seide Peppyn / en ben uit Vrankryk. Doe sei de vrouwe al laghende / gy sult dan wel kennen koning Peppyn / en sijn nebe Valentijn; dat is waar: seide Peppyn / ik ken ook wel sijn broeder Oursou / en de keiser van Grieken hem vader / met de twaalf genooten / en Belesante hem moeder. Als de vrouwe dit hoorde / begon sy deerlyk te schrepen / en seide: mag ik mijn betrouwen op u setten. Ja / seide Peppyn als of ik u vader waar myn

goede vriend / spak de vrouwe / weet dat ik mij dus siel gelaten / ik ben so gelid als ik ooit geweest heb / ik heb onderzocht den Ridder Valentijn / maar ik ben gewamen geweest van den verfoepeliken koning Trompaart / en verhaalden al haare saken so die gepasseerd waaren / en hoe het met haar stonde. Als Peppyn dit hoorde / begon hy deerlyk te schrepen en te singen / bedenkende de abouture der waereld / en seide in hem selven / mogende God / wat is deese duisterheid des waerelds: ik sie de edele vrouwe in al busdanig verdyet haare leven syden / om haare sekerheid te houden. Ach: Valentijn / mijn nebe: myn behoefte u niet te vangen in wat verdyet gy sijn om de schoonen Escleremonde die gy aldus verlooren hebt: ach! dat gy dit wist dat die is gebonden / die om uvent wil verdyet leid. Hy seide: segoone vrouwe / ik weet wie gy sijn / maar gy weet niet wie ik ben. Maar om dat gy u betrouwen op my geket hebt / so wil ik u seggen dat ik ben den koning Peppyn van Vrankryk: daar de Fortune opgevallen is / dat ik moet dienen den koning van Indien. Met deese woorden is de vrouwe in onnagt gevallen / en Peppyn heeft haare gelaten / en is by den koning van Indien gegaan / die ter tafel was geseten.

Hoe den Koning Brandestier, de Gevangenen van Vrankryk in zybe Gevangenenisse leiden.

Het LII. Capittel.

Den koning Brandestier is met twaalf Genoten gereist na sijn Casteel Fort / alwaar hy sijn dogter Gelafie verhaalden / in wat maner hij de Fransoijen gekzeegen

had / dewelken hy al te samen dede stellen in de gevangenis / daar den keiser / den Groenen Ridder en Danczoi saten: Danczoi viel Millioen (die hem bekend wierd)

son / en seide: gaat aan de eene seide / want daar konen 'er meer / maar hoe komt gy hie; dewyl wy u in Angorien hadden gelaten: den verrader sei / dat hy op een avond gebangen en aldaar gebragt was. Hy bjaagden: of syn vader koning Peppin / ook hy hem was; daar men neen op seide. Gueffon versterkte haar / seggende: dat 't God also beliefden / en vertzoosten haar met Valentyn en Pacolet / maar hy wist niet dat 't Casteel so sterk / en niet geen nigromantie te winnen was. Als Brandesier de heeren in de gevangenis had doen brenge / sei hy tot Galasie / ik wil gaan tot Falasien / om myn Hyer te vergaderen; daar sal ik vinden den koning van Groot-Indien / en

konig Lucra / die met mij sullen komen in 't land van Angorien / dat de Fransoyzen ingenoomen hebben / so is mijn begeeren dat gy die gevangenen wel betwaard. Dus is Brandesier gereist na Falasien / daar hy syn volk vergaderden. Daar kwam koning Lucra met eenmagtig Heijr volk; maar den koning van Indien / sord alleenlijks syn volk / want syn vrouwe Hofemonde siel lag / en siefs binnen negen dagen / waarom den koning seer bedroeft lag te bedde / twaalf dagen / sonder iemand te spreken / daar den koning Lucra om lagten / want hy hem se wyl Hofemonde ontnemen hadde.

Hoe

Hoe Brandesier zyn Hyer vergaderd hebbende, na Angorien gevaren is.

Het LIII. Capitel.

Als de koning Brandesier met Lucra syn hyer vergaderd hadden / syn syn scheep gegaan / en gekomen in de havel van Angorien. Maar als de wagt van de stad / Brandesier in de havel sagen komen / syn sy tot Valentyn geloopt / die wagtende was den koning Peppin / met de twaalf Genoten. Als Valentyn sag de tenten van Brandesier / opregt vooz de stad van Angorien / beklaagden hy syn oom / en seide tot Pacolet / goede vriend / dese saken gaan kwalijch / wyl ik niet weten mag hoe 't gaat met den koning Peppin: Pacolet seide; laat my begaan / gy sult haast bescheid hebben. Anderen daags is Pacolet van Angorien gereist / by den koning Lucra. Als de koning Pacolet sag / heeft hy hem gebragt na syn meester / die hy seide dat dood was / maar het berging him beide niet wel. Als de nacht aan kwam / deede Pacolet door syn konst / koning Lucra

slapen / setten hem te paard / en boerde hem in de stad van Angorien / in 't paleis. Valentyn was seer verbijnd als hy de koning sag. Als nu Lucra ontwaakt was / soo was hy verwonderd dat hy daar in eene saale was / en Pacolet die hem kwalijch voozst had / kwam by Lucra / en seide hem: her koning / ik ben u dienaar / belieft u my iets te bevelen; doe behende Lucra dat hy verraden was / zocht een scheep mes / en stak Pacolet in syn lijf / dat hy dood teraerden viel / daar Valentyn seer bedroeft om was / en seide: nu mag ik wel seggen dat ik een groot vriend verlooren heb / en sal nimmermeer so een getrouwen Dienaar krijgen ik ben alleen nabij myn wyanden. Als de koning Lucra in de gevangenis was / deede Valentyn het lighaam van Pacolet eerlijch ter aerden brenge / dat van eik een beklaagt wierd.

Hoe koning Brandesier wist dat koning Lucra in Angorien was, en Valentyn deede vragen, of hy hem Lucra wilde doen Rantzoeneeren.

Het LIV. Capittel.

Des anderen daags vooz / was 'er een groot rumoer onder de Saraspien / om den koning Lucra / die sy verlooren hadden. Doe kwam daar een bespieder / die hem seide dat hy in Angorien was en dat hy Pacolet gedood had. De koning Brandesier was verbijnd ober de dood van Pacolet maar bedroeft dat Lucra gevangen was. Hij heeft een bode ontboden / die Fransois kon / en sy: gaat tot Valentyn / indien hy mi senden wil koning Lucra / ik sal hem weder senden koning Peppin van Frankryk / den kysler van Sycken / of syn soon Gueffon / of eenige van de twaalf genoten van Frankryk / of Haeresol / of Heijr / of

den Goenen Ridder / wie hy van dien liefste heeft. De bode is gereist na de stad Angorien / daar hy ingelaten wierd / en gebragt is by Valentyn / die seer verwonderd was / en sy tot den bode / hoe mag dat wesen dat Brandesier somenig edelman in de gevangenis heeft / en hoe hy se gevangen mag hebben? 't welk de bode in 't hoer verhaalde / van al syn verandery; seggende op 't lest / wild gy wyslyk doen / so laat uitgaan den koning Lucra / tegens een van u lieffte vrienden. Valentyn seide: bode ik sal u terstont antwoord geben / en is gegaan / in de saal / deed syn heeren by hem komen / en seide; myn Heeren / ik mag

uit

uit de gevangenis van Brandesier verloss-
ten den hertog mijn vader / of myne broeder
Gursson / of mijn oom den koning Peppyn
die mijn allerbeste vrienden en naaste wa-
gen / so wil ik my hier in raden / wie ik voor
koning Lucra nemen sal. De heeren ant-
woorden / het is niet te raden / gy weet dat
een iegelyk gehouden is aan syn vader of
moeder: mijn heeren / seide Falentyn /
gy spreekt wispelst / maar ik ben van een
andere sin; weet gy alle wel dat mijn moe-
der Belesante met groot onrecht van mijn

Hoe den Hertog Milioen Dangler, gelost wierd voor koning Lucra.

Het LV. Capittel.

Koning Brandesier verstaamt hebbende /
dat Falentyn / Peppyn voor Lucra
wilden hebben / heeft terstond de bove geson-
den na syn dochter Salasia / bescheid be-
geerende / dat se koning Peppyn seiden sou /
om koning Lucra te lossen. Salasia belaste
den stokbewaarder / dat hij koning Peppyn
uit de gevangenis sou halen. Als hy
kwam aan de gevangenis riep hy: laat
de koning van Byzantyn uit komen. Mi-
lioen Dangler antwoordde / ik ben hier;
waarom roept gy mij? heer / seide de stok-
bewaarder / heb geen sojge / gy sult verlost
worden voor een koning / die de kerstenen
gevangen hebben. Als Hendrik dat verstond /
beklaagden hy hem / dat hij syn vader ont-
segt had / en dat hy geen koning gemaakt
was als men 't hem aan bood / al de andere
heeren namen oorlof aan hem. Ach! sy
den heiser van Syeken / groet my mijn
soons Valentijn en Gursson / ik gebede mij
tot haar / segt haar in wat verdriet dat wy
hier syn mijn heeren / neemt moed / ant-
woorden hy / als ik in Byzantyn heer / sult
gy ontlast wesen van uw gevangenis. Toen
Milioen Dangler uit was / is hy gegaan
by de schoone Salasia / en nam oorlof van
haar / die hem met soete woorden haeren
God Mahon beval. Also is den hertog
Milioen gereist met de boden / die om hem

vader gelange is geweest / en in sulck een
verriet gesield / dese gebaard heeft te on-
recht / en dat in het bosch van Orlens
met recht help ik mijn oom den koning
Peppyn / die my daar vond en heeft doen op-
voeden / sander my te kennen / en my lid-
der gemaakt heeft / en al 't goed dat ik heb-
be is / van hem gekomen. Den hertog mijn
vader / heeft my nooit soo veel gegeven als
een paar sporen / daarom ben ik gesind den
koning Peppyn te verlossen voor koning Lucra.

kwamen op de haven van de see / en syn
ter scheep gegaan / en in 't hertog van Byzan-
tesier welkom geheeten / seggende: gaat met
mijn volk / die u hier gebracht hebben tot
in Angorien / en segt Valentyn / dat hij
niet weeren send koning Lucra / also dat
bestoten is. Toen is Milioen Dangler ge-
reist met die hem geleiden / in de stad van
Angorien tot in 't paleis / daar se Valentyn
vonden. Als Valentyn / Milioen Dangler
zag / heeft hij hem vriendelyk in de armen
genomen / en Milioen heeft Valentyn in 't
geheim verteld / hoe dat sy gevangen wien-
den in Jerusalem / en hoe de koning van
Indien met hem geleid heeft koning Peppyn /
sonder hem te kennen / en hoe de andere
gevangen lagen in het kasteel. Als Va-
lentyn de saken verstond / seide hy: gy hebt
wispelst en wel gedaan. Als Valentyn
dus met Milioen gesproken had / deed hy
koning Lucra halen / en seide: heer ko-
ning / voor dese tyd siet gy wy / maar denkt
om myn goede vriend Jacolet / die gy ge-
dood hebt / ik beloobe u / indien ik u te ge-
meest komen in een batalje / dat wy sul-
len wie van ons beiden de vromsten is.
Met dese woorden is koning Lucra seer
blide weg gegaan. Als hy uit de poorte
was / bedreeven sy groote seeste om syn
wederkomst.

Hoe

Hoe Falentyn en den Hertog Milioen Dangler, uit Angorien reden, op
de Sarazynen, en hoe de Sarazynen den Stryd verlooren.

Het LVI. Capittel.

Als Milioen Dangler by Falentyn
was / ordneerden sy hant een batalje
van vyftig duisend mannen / en syn also
uit de stad gekomen. Als Brandesier dese
tyding hoorden / deed hy de Trompetten
gaan / en heeft syn batalje geordneerd van
veftig duisend mannen / en had by hem der-
tien koningen / die hem alle onderdanig wa-
ren. De kerstenen syn gekomen om in hun
hete te slaan / maar sy waren so wel geor-
dneerd / dat men daar in niet komen mocht.
Doe seide Falentyn syn lantie in de kint
en riep met luider stemme: O! kerstene
haeren: neemt moed / denkt om het bloed
dat onse schepper gestort heeft. Toen be-
gon daar een stercken stryd / de kerstenen
syn na den standaard van Brandesier geze-
den / die by hem hadden koning Lucra met
veel Sarazynen / die scherpschiet bogten: om
den standaard van Brandesier waren vyf-
tig duisend mannen / die voor hem stelden
groote schilden / waar daar de kerstenen hun
niet deeren mochten. Doe kwam den Ad-
miraal van Coleidonen by een Fransoy /
die kwetste hy seer / en is voort gereden /
en sloeg een ander fransoy / met een ha-
mer op syn helm / so dat hij hem 't hoofd
kloofde / maar eer hy wez op kon komen /
heeft hy van 't selve kop gesopen. Doe

kwam daar een jonker uit Romagna
den Admiraal te gemet / en sloeg hem dood
voor de boeten van Milioen Dangler / die
hem vorder maakten. Dese batalje druz-
den tot de Son onder was. Als den dag
aan gekomen was / begon den stryd we-
derom. Falentyn / die ligt te wort was /
heeft hem van stonden aan opgeregt / met
syn swaard in de hand / en sloeg al dood
daar hy by komen mocht / en riep met luider
stemme: gy kerstenen heeren / denkt om
wel te doen. Milioen Dangler bragt Falen-
tyn een paard / als hy daar op gesten was /
is hij uit de batalje gereden om hem wat te
verbreken / en dionk een teuge wyng; is
doen weder gekereyd in 't stercke van den
stryd. Falentyn is met syn volk na den
marschall toe gereist / en syn onder de Sa-
razynen gekomen met grooten moed / dat
sy der Heydenen batalje scheurden. Falen-
tyn heeft den marschall / die hem meen-
den te bergen / so groote seeste gegeven met
syn lantie / dat men en paard ter aenden viel.
Doe heeft hem Valentyn gevangen gena-
men / en aan vier ridders te bewaren ge-
geven / die hem in de stad van Angorien
bragten. Doe behaude Brandesier en Lu-
cra dat sy het kwaads hadden.

Hoe den koning Peppyn verlost wierd voor den Marschall, van den koning
van Indien.

Het LVII. Capitel.

Na dat de Kerstenen de batalje gewon-
nen hadden / is Valentyn in 't Paleis
gegaan / en deed voor hem brengen de ge-
vangenen: daar wierd gebracht de Mar-
schall van Indien: doe vragden Milioen
Dangler uit wat land hij was / het welck

hy seide. Als Milioen dat verstond / heeft
hy Valentyn aan een stide genomen / en ge-
segt: het is goed dat wy dese Marschall
gevangen hebben / want voor hem sulen wy
koning Peppyn wederom kinnen / die den
koning van Indien met hem nam voor een
dwerz.

diverg. Doe vragde sy de Sarasphen of den koning van indien in syn gebangnisse niet had een man sijn van maaksel / sijnde een kersten. Doe sprak de marschall / in syn hof is een sijn persoon / die altyd met den koning van indien ryd / die hy vragt van Jerusalem / doen de twaalf Genooten gebangen waaren. Heer marschall / seide Palentyn / dat is hy daar op na vragten / die moogt gy so wel doen / dat gy hem hier laat komen / gy sult booz hem uitgaan / sonder rantsoen te geven / want het myn dienaar is / en heeft myn langen tyd trouwelyk gediend. Ik ben te vrede / sy den Sarasphen / en was seer verblyd: doen schreef hy een brief aan den koning van indien / dat hy Pepyn souden

wilde / hy sou verblyd worden van al syn rantsoen. Als de koning van indien den brief verstaen had / deed hy den koning Pepyn booz hem komen / en ontslog hem / daer Pepyn blyde om was / seggende: majesteit / vergeeft my dat ik u also niet geblied heb als 't behoort. Doe is Pepyn aan de venster gegaan daer Escleremonde in was / en seide haar: myn uigt hebt een goede moed / ik ben ontlast van myn Gevangnisse / en sal in korten tyd sien uw lief Palentyn / en niet rusten voor dat gy sult verloft sijn; daar mede heeft koning Pepyn oorlof genomen aan Escleremonde / waer door sy van blydshap ter aarde viel in onmacht.

Hoe koning Pepyn van Angorien na Vrankryk keerden, om Artus van Brittangien te verdryven, die zyn Huisvrouw hebben wilde, om dat hy 't Koningryk verkrygen zoude.

Het LVIII. Capitel.

Gedruyende dat koning Pepyn in Angorien was / om de Sarasphen te bedrogen / is hy hem gekomen een bode van de koningin Barthem sijn Huisvrouw / die hem heeft geseft / dat sijne onderdanen gelooven dat H. E. met de genooten dood sijn / om dat sy geen ydinge gehad hebben / sedert dat gy gebangen sijn van de Sarasphen. En artus is met groote magt in 't land gekomen / en wilde niet kragt koning van vrankryk weesen / en wil hebben uw koningin Barthem tot een vrouwe / ik ben tot uw gekomen / om H. E. dese sake behiend te maken. Op dese uur is groote oorloge in vrankryk / want Willem van

Mongen / heeft Garryn gedood / en heeft booz genomen te dooden uw soon Carolus. Pepyn was van dese ydinge bedroeft / die hy raad vergaderde / en vragde wat hy doen sou: so waren sy van accoord / dat het beter was syn eigen land te beschermen / dan te arbeiden om andere: also heeft de koning oorlof genomen / om in vrankryk wederom te keeren. Doe heeft Palentyn tot hem geseft: lieve oom / het is van nooden dat ik hier blybe / om myne vader den hysen / en Dursson myn broeder / met de twaalf genooten te verlossen. Doe seide de koning / gy sprekt wysselyk / en is te schep gegaan met ses duysend mannen.

Hoe Valentyn reisde na Indien, en hem voor een Doctoor uitgaf, om te zien de schoone Escleremonde, dien hy weg voerden.

Het LIX. Capittel.

Als Valentyn wist waer Escleremonde was / is hy gereist met een dienaar alleen gekleed als een medicyn meester /

bond een koopvaarder die in Indien wou weesen / hy trad mede in 't schip en syn also gereist / so dat se in het kort kwamen in 't land

land van Indien. Eer Valentyn in de stad ging / deed hy een lange tabbert aan / en seeten op syn hoofd een geboerd Capoen / en kwam so in de stad / ging in een ryl kurges hys kogeren. Zo haast als de waard hem sag / vragden hy wat syn haerreevinge was? heer waard / sei Valentyn / ik ben een Medicyn - meester / en versta van alle siekten. Hy begerden een knecht / die hem den waard vragt / die geen schoere aan syn voeten hadde / nog rok / nog kouffen / ja byna naakt was. Valentyn die siende / deed hem verkleed om Gods wil / en seide: vrient gaat in de stad en roept met lieder siemne: hier is gekomen een Meester in de medicynen / die hem vermeet al sulke siekten te genesen / soe dat se syn / ook al de gene die hun sinen verlooren hebben / 't sy man of wyf. Te knecht by weseide dat hy verkleed was / ging booz de stad roepende / al den dag / so als hem Valentyn bevolen had; so dat de ydinge booz den koning kwam / die dese meester / verwelste van de schoone Escleremonde / ontloofde. Daar waeren booz Valentyns leggs veel sieke menschen / so doobe / blinde / kerpele als manne / van allerlei natie / maar hy deed syn onschuld / dat ten koning hem ontboden had om daar te komen. Hy groeten den koning van Indien. Den koning seide: meester / gy moet welkcom weesen in myn hof / eet eerst en drink / dan sei ik u seggen waarom ik u ontboden heb. Doe seide den koning: meester / ik heb in myn paais een vrouw / die boken alle vrouwen de schoonsten is / so haast ik se krieg / begerden ik se ten huwelijck te hebben / maar sy deed verstaen / dat sy haar God Mahon beioost had niemand te trouwen / tot dat 't een jaar geleden was / so heb ik haar geconfuteerd dat jaar te wagten / maar in 't laatste van het jaar heeft haar een dierelike sieken behangen / dat is geen persoon

hy komen durst / sy schied en roept seer derlyk / dan lagt se. en dan schielike / en houd geen magt / waer door myn hert bedroeft is: indien sy yntien waar / ik sou se nemen tot een vrouw. Heer koning / seide Valentyn / ik sal 'er myn best toe doen / maer de siekte is nabij het hert gekomen door lankheid van tyd / niet te min ik hoope dat ik haar verzoefien sal / maer indien dese nagt / ontrent haer kamer te wesen / en haar manieren te sien. Ik sal u daar doen vengen / (sei den koning) maer wagt u wel dat sy u niet beit nog kwaad doet / en liet Valentyn leiden booz een van de dienaars. Valentyn dit verstaende / heeft tot syn lief geseft / ik sal gaan / soo haast als 'er gegeten is / sal ik weder komen / ik heb geseft dat ik een docter ben / hy heeft my ontboden dat ik genesen sou. De vrouw seide: myn lief: ik bid God Almagtig dat te volbringen. Doe is Valentyn van daar gegaan / seggende: heer koning weest verblyd / by de hulp Mahon / binnen drie dagen sal sy spreken / so wyselyk als sy ooit gedaen heeft. De koning was seer verblyd / en deed Valentyn geven een mantel van goud laken / deed hem sitten aan de tafel om te eten. Na het eten heeft Valentyn oorlof genomen aanden koning / en gegaan by de schoone Escleremonde / liet een groot lict ontdecken / en vuur maken. De koning beval dat men de meester doen sou / al dat hy begerde. Doe beval Valentyn / dat eenygelik gaan sou / sonder alleen syn dienaar / die hem dienen moest. Valentyn is daar alleen gebleven in de kamer / heeft de deuren en vensters gesloten / en geseft: mijn liefste / nu mogen wy huwelijck sijn / den tyd is gekomen dat wy makenderen gebonden hebben. Aldus vergaet Valentyn en Escleremonde al haar rouw / die sy geleeden hadden / gedruyende haer beider liefde.

Hoe Koning Pepyn te Parys kwam, en den Koning Artus deden onthoofden.

Het LX. Capittel.

Als koning Artus van Bittamien hoorde den dat koning Pepyn met de twaalf gendren gebangen waeren in Jernsalem dacht hy dat se gedood souden worden / nam booz Barthem tot syn vrouw te nemen / en te wesen koning van Frankryk. Artus deed vragen den hertog van Anjou / of hy hem de passagie wilde verleenen / om in Frankryk te komen / 't geen hem afgeslagen wierd. 't Was niet lang / of de koning Artus kwam met dyle hertogen van Angiers: en bele-

dese: den hertog van Anjou verweerden hem manlyk. En de koning Pepyn deed syn neerstigheid / so dat hy te Parys is gekomen / waarom groote bydschap bedreven wierd. Als de koninginne Barthem wist / dat de koning te Parys gekomen was / so is sy by hem gereist / en hebben niet groote sille de koning op een nagt gebangen binnen syn tent / en hebben hem geleverd aan koning Pepyn / dewelke hem deed onthoofden in 't kasteel van Parys.

Hoe Valentyn 't Kasteel Fort in nam, en verlost den Keizer van Grickenland, en alle de anderen Gevangenen.

Het LXI. Capittel.

Valentyn in Angorien synde / was nagt en dag in gepeuse / hoe hy syn vader fou verlossen / so heeft hy dese bond bedagt: hy deed bereiden twaalf scheepen / daar in twee duysend mannen / en deede laden met fruit / wyen en hoozn / en nam met hem een goude kroon / rphelyk gemaakt van kostelyke gesteentens / en veel andere sierlykheden / die hy in 't schip deed / en syn also by 't kasteel gekomen. Valentyn heeft hem verkleed als een koopman / setten de kostelyke kroon op 't hoofd / en seide tot syn volk / dat se hun wapenen souden / en sijn seggen blyben / en indien de Sarassnen in 't schip komen / staet se dood dat 'er geen een van ontkome. Doe is Valentyn gegaan booz de poort van 't kasteel / als de poortier hem sag: vragden hy: wie heeft u hier gesonden / ik ben een koopman die geene in Spanjen waar / en heb groote rphedemmen in myn schip / en ik heb hooren seggen / dat geen koopman hier voorby reysen mag sonder tol te geben / op de verbeure van hys en goed; so ben ik hier gekomen om myn tol te betalen heer / seide

de poortier verbeit / ik sal by myn vrouw gaan en heeft haar alles verteld. Doen heeft sy haar Castelyn doen roepen / en segt: gaat op de haven / en ontvangt den tol van den koopman / en neemt so veel volks met u / dat se u geen kwaad kunnen doen. De poortier / die hem sag so geladen komende / dacht dat syn gesellen waeren / bon de twee leeuw op die in de plaats waeren / en heeft de bygge neer gelaten / meenden ook wat van de Almodien te hebben. Hy ging buiten de balie van de poort en Valentyn heeft hem gebangen genomen en geleid by de scheepen / en liet hem de doden sien / seggende: aldus sult gy ook vaaren / of gy sult my in het kasteel leiden heer / sei de poortier / wy wil sal gescheden / ik sweer u by Mahon / dat ik u 't kasteel leveren sal tot u believen / daar op sy de poortier / komt byelyk / en doet u volk komen / die met de Sarassnen kleederen gekleed sijn / laat een booz een in 't kasteel komen om den sozge van den byng / want kwamen 'er twee gelyk ober / sy souden beiden in de klidre vredeynken.

X

Also sijn de bysten kerstenen in gelicmen: de poortier heeft Valentyn gewesen een heymelyke deur / Valentyn dede die open en blies den hoozn / en alle die in de scheepen waeren / kwamen van stonden aan daar Falentyn trad boven in 't kasteel by de kamer / om de schoone maget te onderhouden. Als sy Falentyn sag / die haaz soo eerlyk groeten / was sy verwonderd hoe hy daar gekomen was. Jongvrouw weest niet verbaazd booz my / seide Valentyn / ik ben om uw liefde hier gekomen. Doe sag sy Valentyn aan / en wierd ontflecken in 't hert van liefden. Als de kerstenen in 't kasteel waeren / die groot gerugt maaken / sag de vrouw ten Dingsieren uit / merkte dat se

verraden was / keerden haar weder tot Falentyn / en seide niet schreyende oogen. Edele heer / bescherm myn maagden. Edele vrouwe / seide Falentyn hebt geen sozge / u sal niets geschieden; want dit kasteel is nu 't myne. Doe ging Falentyn in de gebangen / en brak de deuren op / en seide: myn heeren die hier binnen sijn / sprek in dien gy nog leeft / so kon Dursson terstond de siem van Valentyn / en seide: broeder / welkom moet gy sijn. Myn Heeren / sy Valentyn / hebt goede moed / want in dese ure sal ik u verlossen / en schoot de ladder daar in / en deed se alle gader daar uit komen.

Hoe den Kyzer van Grieken met Oursson en den Groenen Ridder op het Kasteel bleven, en hoe Hanefroy en Hendrik deden doden hun Vader koning Pepyn.

Het LXII. Capitel.

Na dat 't kasteel gewonnen was / hebben sy te samen raad genomen / dat 't goed was dat men daar eenige op liet blyben / om 't kasteel te bewaeren; want de plaats wel gelegen was om de Sarassnen daar mede te krenken. Daaz waeren eenige die op schimp seide / dat 't goed waar dat Hanefroy en Hendrik daaz blyben souden. Myn Heeren / seide Hanefroy / myn broeder en ik / hebben besloten na Frankryk te keeren / en ons vader te dienen. By myn vrouw / seide Oursson / wy sullen 'er niet om schreyen / want wie van kwaad geselschap seheid / mag God danken. Hanefroy en Hendrik namen dese woerden in grooter onwaarden / maaz sy moesten patientie hebben! daer wierd in 't eynde besloten tot des keizers gemak / dat hy daar blyben soude met sijn soon / Oursson en den groenen ridder / en Valentyn / soude met sijn volk weder keeren in Angorien. De verraders Hanefroy en Hendrik sijn na Frankryk

ryk gekeerd / die in hun boosheid behaarden. Als sy kwamen te Parys / hebben se den koning reberentie gedaen. De koning deed hun goeden Cier maken / vragden wat tydning van den kyser / Falentyn / Oursson / en de twaalf Genooten / heer koning seide de verraders / sy sijn alle dood gebleven in een grooten slyd booz Angorien. De verraders spraken met een onde vrouw / die nagt en dag by de koninginne was / beloofden haar giften / waaz booz de valse vrouw de koning in ter dood vragt / daaz de koning seer bedroeft en was en viel te bedde van droefheid. De verraders deden so veel booz haaz subtelheid / dat de koning in korte tyd stierf / daer klein en groot om schreyden. De verraders gelieten hun booz den volke seer droefig / maar sy waeren blyde / en seiden: nu mogen wy doen met het Land soo het ons believen sal.

Hoe na de dood van Koning Pepyn, den Hertog Milioen Danglet wou doen kroonen Carolus.

Het LXIII Capitel.

Na de dood van koning Pepyn / deed den hertog milioen dangler / den raad bezgaderen / om de jonge Carolus koning te maken: maaz Hanezop en Hendrik beletten dat / door dien sy de Heeren om hogten / en seiden: dat Carolus te jong was / en deden den hertog gebangen stellen in 't casteel van Parys; daaz na hielden sy Carolus gelijck of hy een keukendienaar geweest had en gebode Carolus dat hy sou staan sitten winden: Carolus nam het spit / en sloeg Hanezop daaz mede sulck een slag / dat hy tez aazden moest vallen / en Hendrik is toegeschooten om Carolus te slaan: maaz Carolus sloeg Hendrik op syn hoofd / dat het bloed tez aazden liep. Toen begon Hanezop te roepen / daaz op syn volck in de

keuken kwam / die wilden Carolus bangen maaz den ridder van lions / die Carolus syn schoolmeester geweest had / die nam hem by de hand / dede hem van stonden aan op syn paard sitten / en bragt hem upt parys. Als de verraders wisten / dat Carolus weg was / hebben sy hem laten bezvolgen / maaz die hem na belgen / reden al wilens de weg dwars: also hebben sy hem niet gebonden. Doe bragden Valentijn / waaz den hertog dangler was? sy wesen hem de kamer die Valentijn open deed. Den hertog ontfong uit syn slaap; bragden: wie hier dus stont komt in de kamer / Valentijn seide: staat op / en klead u / als kom uit angorien / om u te verlossen.

Hoe den Kyzer van Grieken, met Oursfon, en den Groenen Ridder, na Angorien reisden, de Christenen te hulpe, en den vervaarlyken Zee Stryd.

Het LXVI. Capittel.

Den kysjer van Grieken die in 't Casteel was / hoorde seggen dat Brandesier de stad van Angorien hadden belegerd / so was hij betwergd om 't Christen geloude te beschermen. Doe namen sy raad onder hun leden / dat se een casteel laten maaken sou / en dat een groot ridder / als castelen het bewaren soude. De kysjer is met twee duysent mannen te see gegaan / maaz sy wagten niet lange / of hun ontmoeten veel schepen / in welke was een Admiraal met twaalf duysent Sarassinen / deselver stelden haer te water / dog sy hebben Godt aangeroepen en also met moed gevogten. Daar gesche

den een byeselijken strijd; den kysjer met Oursfon / en den groenen ridder toonden daaz hun macht / en riepen: Jesus / Davids / soone / wild ons nu byst. Want de Sarassinen waren tien tegen een. Als den Admiraal sag dat de Christenen hem so veel volcks af sloegen / so sloeg hij een ridder / die bij Oursfon stond / dat hij dood over boord in see viel / daaz door Oursfon bezstoofd was / en nam een hant / en heeft den Admiraal so grooten slag gegeven / dat hij dood in 't schip viel. De Sarassinen dit stende namen de vlugt / en lieten daaz wel vijftien schepen / en vier duysent man.

Hoe

Hoe de Christenen uit de Stad kwamen, en van den vervaarlyken Stryd die zy dedden.

Het LXVI. Capittel.

De koning Brandesier en koning Lucea / hadden een maand lang gelegen booz de stad sonder iets te doen / dies Valentijn met de andere heren raad hielden / om hune vijanden te bebegten / so hebben de Christenen die binnen Angorien waren / de Batalije geordineerd in tien partijen / daaz af had Milioen Dangler de eerste / de andere Sampson Dorlaans / de derde Bernier syn soon / de grabe van Vendome / de vierde / de grabe van Compingnien / de vijfde / Quintijn van Rozmanden / de zesde / de hertog van Bourgondien / de zevende / den hertog van Nammetijn / de agste / de negende boeren de Marschall van Constantinopolen / en Valentijn had de tiende Batalije. Aldus sijn de Christen uit de stad

gereden / om koning Brandesier te bebegten / die maakten vijftien Batalies / setten over elk Batalije een koning. Daar begon een harde strijd; onder de Standaard van de Sarassinen was koning Brandesier / den koning van Esclorpen / van Indien / van Saluce / van Dammeden / den Admiraal van Cordes en van Arabien / den koning van Dublas / Josue van Palermo / den hertog Bimant / en den hertog Cosfolane; als sy malkanderen genaakten / was daaz een Sarassin / die nooit in geen Batalije geweest had / die syn hof beproeben wilde: hy is booz by syn volck gereden / de lancie in syn hand hebbende / het welck Valentijn siende / is hem te gemoet gereden / en heeft hem so geschooten / dat hij dood ter aarden viel.

Milhoen van Bigion / stak in spuerst aan
komen dood / den koning Lucra / en den
koning Rubus / waar af Brandesier seer
bekwonderd was. Daar na kwam Keizer:
die stak en sloeg meening byoom Ridder dood.
Valentyn was verbijnd dat hy dese twee rid-
ders sag dusdanigen seiten van wapenen
doen / en is by hun gereden / heeft tot hoer
gefeit: myn heeren / sijn welkom / segt
my so 't u bekeft / wie u hier gesonden heeft /
en wie gy sijn? myn heer / seide Keizer:
wy sijn Francouen / en komen van den
D. Lande / wy hebben hooren seggen van
den sypd / dus sijn wy hier gekomen om
u te helpen / en u vreesen Geloof te ster-
ken / indien 't u bekeft onse naam te we-
sen / ik ben Keizer uit Probitien / en

Hoe Valentyn zyn Vader den Kyzer van Grieken, in de Batailje, zonder
zyn weeten, doorstak.

Het LXVL. Capittel.

Also haast als den kyser aan 't land
was / is Valentyn daar mede geko-
men / en stak sijn paard mede spooren. Den
keiser / die een stout en byoom man was /
hem sende komen / heeft een lantje genomen /
en is sijn soon te gemoet gekomen / hebben-
de een schild van de Sarassnen / sijn mal-
kander so sel tegen gekomen / dat Valentyn
sijn Vader door het hof stak / dat hy dood ter-
aarden viel / sonder een woord te spreken /
riep: Siva la Grieken; Oursson / die dit
verstond / bekenden dat het sijn broeder was /
die sijn vader gedood had / riep met schrepen-
de oogen: liebe broeder gy hebt een kwaade
byoomigheid gedaan / gy hebt op dese dag
gedood / die ons gewan. Als Valentyn dit
hoorden / is van sijn paard gevallen in een
swyminge. Doe is Oursson van sijn paard
getreden / hem nemende in de armen / be-
druyende sulik een rouw / dat het geen mensch
sou kunnen vertellen: broeder / seide Our-
son / neemt meer moed / denkt dat Godt
barmhartig is / en magtig uwo sonden te
vergeven / al waeren sy nog eens so groot.

Also heeft hem Oursson getooft / dies hy
nogtans bedruyft was / en heeft so veel ge-
daan / dat hy is geseten te paard / en is
gereden als een man die liever dood geweest
had / dan langer te leven / en is mede in
den sypd getreden / en sloeg aan alle sp-
den so / wat hy raakten / dat bracht hy ter
dood. Op deselbe tyd is Christoffel onder
de Christenen gekomen. Valentyn heeft ge-
sien dat hy groot kwaad deed / hy sloeg den
koning op sijn hoofd / dat hy hem kloofde
tot den hals toe. In dese batailje waar
Milhoen / en Keizer die groote byoomig-
heid deden / en traden so diep onder de Sa-
rassnen / datse beiden gevangen werden /
hun wederden de oogen verbonden / en ge-
leid in hun schepen / maar God / die sijn
vrienden niet en vergeet / heeft se nog ver-
loft. De sypd duurde lange / Valentyn
sag sijn leven niet aan / sloeg so vreeseljk on-
der de Sarassnen / dat se allen voer hem
weken; doe is hy gekomen by koning
Brandesier / die hebben malkander gestod-
ken / dat se beiden ter aarden sijn gevallen /
die

die verbittert was op Brandesier / heeft hem
so grooten slag gegeven / dat hy hem het
hoofd kloofden. Als koning Brandesier sag
dat sijn broeder dood was is hy uit den
sypd getreden / met den Admiraal van

Kordeg. Den koning Josie deed sijn trouw-
pet van te vertrekken slaan / en sy gaan
bligten om hem te verbergen / maar de
Christenen sijn hen gevolgt / roepende:
Christus den Beschuyften.

Hoe Milhoen Dangler keerde na Vrankryk, en hoe Valentyn en Oursson
in Griekenland keerden.

Het LXVII. Capittel.

Na dat de Sarassnen tot twee maal
berisagen waren / heeft Milhoen Dang-
ler oozof genomen aan Valentyn / om in
Vrankryk te reisen / en seide: ik wou wel
dat ik so ligt in Vrankryk waar / als wy
hier kwamen. Vriend / sei Valentyn / met
schreijende oogen / sulken spel gaat met
God niet toe / 't is pykel voer de siele /
die 't my leerden stierf een harde dood. Doe
nam Milhoen Dangler / met twaalf geno-
ten / aan de andere heeren oozof / en sijn
heen gereist. Valentyn en Oursson besooten
dat sijn reisen soude na Constantinopolen /
hy deden hoozen den Soenen Ridder / tot
koning van Angorien / hy dede den eed
so als dat behoorden. Doe ontbood Our-
son / Galasie / en seide: liebe vrouw / ik
weet dat gy van my een byugt ontfangen
hebt / maar ik mag u niet hebben tot een
vrouw / want ik een ander getrouwt heb /
daarom sal ik u renten bewijzen / so beel
daar gij eerlyk of leven sulc. Heer / sei

Galasie / met schreijende oogen / indien 't u
bekeft wil ik niet u reisen / dan doet mij in
een klooster / om Godt daar te dienen /
den sijn sy over see getogen / en hebben
gereist / tot sijn gesien hebben den Coen
van Constantinopolen / daar sijn de ydinge
brachten aan hun moeder / de dood van den
keiser haar man: maar sijn seide niet dat
't Valentyn gedaan had. Daar wierd groo-
te blydschap bedruyden / om de komst van
Valentyn en Oursson. Als sy in de stad
waren / sijn sijn in 't paleis gegaan. Be-
kefante seide over de maaltijd tot Valentyn:
wie sal 't rijk besitten van u beiden? ik
weet niet wie de oudsien is / dus moet gij
u hier in wijseljk beraden. Valentyn seide:
liebe moeder / ik ben te vreedden dat het
mijn broeder sal wesen. Bij myn trouw /
seide Oursson / 't en behoort my niet toe /
want ik ben gehouden aan u / gy niet aan
my / dus liebe broeder / gij sult keiser
wesen.

Hoe Valentyn uit Constantinopolen trok in een Wildernisse, en daar na we-
derom onbekend in de Stad keerden, en hem onthield onder de Trap-
pen van 't Paleis; hoe de schoone Fesone sterft, en Oursson de
schoone Galasie Trouwden.

Het XLVIII. Capittel.

Hoewel Valentyn en Oursson te sa-
men het Gylische Keiserryk in vree-
se besaten / so is Valentyn niet gerust ge-
weest / maar heeft hem selven voer genomen /

tot leedwesen des doodslags aan sijn vader /
een sijnig en armoedig leven te liden / en
heeft op een tyd sijn huisvrouw Escleremonde
berieft / hoe dat hy ontwende sijn vader
des

doorzteeken had / en niet gerust konde leven
 booz hy hem met God versoend had / der-
 halven de waereld booz een tyd wilde ver-
 laten / en gaf haar een briez / die hy belasten
 syn broeder en moeder te behandigen / veer-
 tien dagen na sijn vertrek. Escleremonde
 dit verstaande / wierd bitterlyk schryfende /
 bog Valentyn troosten haar / begeerende van
 haar den trouwring / dien hy haar gege-
 ven had / brak die in twee / en gaf haar
 de eene helft / de anderen helft behield hy /
 seggende: dat se die helft wel bewaaren
 soude / en wat men van hem sei / na sijn
 vertrek / dat se niemand gelooven soude /
 van die haar de andere helft van den ring
 toonden / die ik mee draage. Als de veertien
 dagen om waaren / heeft Escleremonde den
 briez aan Oursson behandigt / die Valentyn
 haar gegeven had. Als Oursson den briez
 gelezen had / begon hy deertlyk te weenen.
 Escleremonde vragde hem / waarom hy
 weenden? och! lieve suster / seide Our-
 sson / om dat myn broeder schyft / dat hy

syn leven in een woeste plaats om sijn sonden
 wil beschrijven. Als Escleremonde sulks ver-
 stond / niende sy van rouw te sterben / als
 ook Belesante sijn moeder: de droefheid
 was soo groot / dat 't kwaalylk te schryven
 waer. Weinig tyd hier na / wierd de kei-
 serin Fefone gesegt / dat Oursson nog een
 vrouwe had / groot gaande 't welk sy soe
 ter herte nam / dat sy een siekte kreeg / en
 stierf / 't welk booz Oursson een nieuwe
 droefheid was: nog eenige maanden ge-
 passeerd synde / heeft hy getrouwt de schoo-
 ne Galasie. Valentyn geheel door armoede
 veranderd / en onkeneljk synde / is na
 Constantinopolen gereist / om te vernemen
 wat men van hem sei / en is voort na 't
 paleis gegaan / op de middag / als sijn
 moeder en broeder ter tafel soude gaan sit-
 ten / maar de tafel dienaars sloegen hem
 dat hij uitgaan soude / maar hij led dat
 patientelyk. Oursson wierd hem sende /
 en beval dat men den armen man met
 vreden soude laten. Doen bragten sy Da-
 len-

lentyn van de spise en wyn / die van de de armen in gebragt wierd / waar ober
 tafel kwam / bog hy wegerde die / en hui verwonderde.
 nam eten uit de kof / daar de spise booz

Hoe Koning Hugo deed aan zoeken de schoone Escleremonde, om die te
 hebben tot zyn Vrouw, en hoe dat hy Oursson en den Groenen
 Ridder verried.

Het LXIX. Capittel.

In die tyd was 'er in Hongarpen een ko-
 ning / genaamt Hugo / die had hooren
 seggen / dat Falentyn begeben hadde 't kei-
 serlyk van Grieken / so is hy gekomen in
 Constantinopolen; Oursson heeft hem eer-
 lyk ontfangen. Op een morgen is de ko-
 ning gekomen by Escleremonde / seggende:
 edele vrouwe / gy sult weten dat ik den
 koning van Hongarpen ben / en heb geen
 vrouwe / so ben ik hier gekomen / om dat
 ik heb verstaen / dat de goede ridder Falen-
 tyn niet weder keeren sal daarom bid ik u
 ootmoedighlyk / dat gy mij ontfangen wild
 booz my dienaar / ik sal u koningin ma-
 ken van Hongarijen. Heer koning seide
 Escleremonden / de eer die gy mij presenteert /
 daar dank ik u hooglyk booz / ik ben niet van
 sijn weder te houtlijken want myn lief Fa-
 lentyn is nog levende. Dus wil ik den tyd
 verbeiden van sefen jaaren / en of ik al
 huutwen wilde / so sou ik 't niet doen / dan
 bij des keisers Oursson / en bij myn broe-
 der den Groenen Ridder's raad. Koning Hu-
 go seide / de Heere God wil hem bewaa-
 ren / ik ben van sijn te reise na Jerusa-
 lem / om te soeken het H. Graf onses hee-
 ren / ik wou wel dat ik goed geselschap
 had. Heer koning / seide Oursson / ik ben
 ook van die mening / wy sullen reisen na
 Angorien / by den groenen Ridder / die sal
 gaerne mede reisen. Doe nam Oursson
 oorlof aan sijn vrouwe Galasie / en aan sijn
 moeder Belesante. Doen sijnse te schep
 gegaan / en sijn gekomen in de hafe van
 Angorien / daar sy wel ontfangen werden
 van den koning / seer verlyd synde van de

komste van Oursson / die hem voort berei-
 den om met haar te schep te gaan / so dat
 se in korten tyd sijn gekomen in Jerusalem /
 hebbende die nacht gerust buiten de stad.
 's morgens sijnse gegaen by de Patriarche /
 die hun deed leiden door de stad / om het
 H. Graf en andere H. Plaatsen te visiteeren.
 Den koning Hugo / die verraad in sijn sijn
 had / ging van hun geselschap by den ko-
 ning van Surien / Rabustum genaamt / sijn-
 de een broeder van den koning van Indien /
 die voor Angorien dood geslagen was / heeft
 hem gezoot / en gesegt: heer koning /
 hier sijn gekomen twee Ridders / die u niet
 welkom behoorden te wesen; want sy besit-
 ten een groot deel van u land: daar en be-
 ven hebben sy verslagen den edele koning
 Brandesier / koning Lucra / en my broe-
 der den koning van Indien. Als den ko-
 ning Rabustum verstonde dat sijn broeder
 dood was / seide hy tot Hugo: heer / in-
 dien gy my de twee Ridders leveren meugt /
 ik sal u loonen. Doe sei Hugo ik sal se
 u leveren / maar gy moet my hun signet-
 ten geven / 't gren Rabustum beloofden.
 Dan sal ik vrieven schryben / die myn knecht
 trouweloos besellen sal. Den inhoud was
 aldus:

Oursson, by de Gratie, Gods, Kyzer
 van Grieken, en naa u myn lieve Vrouw
 Moeder, en myn lieve Huisvrouw Galasie,
 en Suster Escleremonde, wenscheik voor
 een vriendelyk groete, en goede pasien-
 tie. Het heeft den Almagtigen God be-
 lieft, dat wy hier met goede gezondheid
 ge-

gekomen zyn, en myn Broeder Valcozyn ter dood krank leggende bevonden hebben, die aan my voor zyn dood begeert heeft, dat ik u Escleremonde voor al zoude groeten, en dat gy uw druk wild magtigen, en niet ongehuywt blyven, wanneer u eenig Prijs mogte gebeuren: En dat hy tot een Lykteken zynere begeerten, de helft van den ring niet en zend, is; dat hy, ziek leggende, hem ontnomen is. Dit waren zyne leste Woorden, ende is also in den Heere gerust.

Dese bries geschreven synde / heeft hy se gefegeld met Oursson segel / en heeft die Galeram gelangt / om na Constantinopolen te reisen / en die te behandigen aan Belesante en Escleremonde / dan sal ik eenige dagen daar na volgen / en versoekense tot een vrouw. Galeram de brieven hebbende is na Constantinopolen gereist / is in 't paleis gekomen / regt als se ter tafel souden gaan sitten / en heeft de vrouwe eerlyk gegroet / van wagen den keiser Oursson / en heeft de brieven overgeleverd. Bode / seide Belesante / hoe is 't met myn soon Oursson? edele vrouw / seide Galeram / ik liek hem te Jerusalem gesond / so gy verstaan sult uit desen bries. Belesante deed gebieden dat men de bode sesteeren soude. De bries gelesen synde / wierd Escleremonde so misgwoosig / dat haar Belesante gerust moest.

Hoe Belesante en Escleremonde vernamen 't verraad van den Koning.

Het LXX. Capittel.

Als Falentyn bedagt dat syn vrouw verraden was / kreeg hy groot medeliden met haar / en is gegaan in een kassellen / daar gy gewoonlyk in was om God te dienen / so viel hy op syn knien dootelyk / seggende: o genadige God / wie wil u nog en myn huysvrouw beschere

men vooz dit verraad / en in 't openbaer laten komen / dat se haar vooz onweetenheid niet en misdraagt. Doe is Falentyn gekomen in Pelgrim kleedren / en gesegd: Edede vrouw / wild niet gelooven / ik wil daar vooz sterben / indier hy niet erleeft / al eer die dagen om syn sult gy hem sien.

Als

Als den verrader Hugo hoorden dat Falentyn my nog leefden / so is hy heimelyk uit 't paleis gegaan / en y syn paard geseten / en is toeg greden sonder een woord te spreken. Zy waren alle verwonderd en ver-

blyd / wonden den Pelgrim sesteeren / maar hy en wilde niet geseert wesen / en seide / edele vrouw belgt u niet / ik heb myne gesellen in de stad / daar sal ik by gaan.

Hoe Oursson en den Groenen Ridder uit de Gevangenissen van den Koning van Surien kwamen, om te oorlogen tegen den Koning Hugo.

Het LXXI. Capittel.

Den koning van Surien die in syn gevangenissen hield den keiser Oursson / met den groenen Ridder / deedse op een tyd vooz hem komen / en seide hem: gy heeren / gy syt die onse God Mahon / en ons te niere doen wild / so sweer ik by God Mahon / dat ik ulieden sal doen sterben / ten sei dat gy my weder geeft de stad van Angosien / met 't kasteel Fort, en nog der-

tig andere plaatsen / die gy onder 'u hebt heer koning / sei Oursson / dat sullen wy niet doen / ten sei dat gy ons weder geeft koning Hugo / die gy houd in u gevangnisse. Toen seide de koning van Surien / hy is gereist en heeft nu beider segels met hem: hij is 't die u verraden heeft. Als den keiser Oursson dat verstond / was hy seer verwonderd / swoer dat hy niet rusten

son / of hy sou 't gewyken hebben op koning Hugo. Den kysfer Oursson en den groenen ridder / syn met den koning van Surien ober een gekomen / om hun lyp te beschermen / en hebben de stad van Angorien met 't casteel gelevert in de handen van den koning van Surien / en syn gelyk na Constantinopolen / daar sep hun volk seer bedrukt vonden. Doen seide Escleremonde tot de heren / dat se ydinge gezegen had van Falentyn / door een pelgrims / daar af Oursson seer verblyd was / want hy boven al begeerde de konst van Falentyn syn broeder. Die nacht rusten Oursson by syn huisvrouw Galasie / en gewan by haar een soone / die genaamt was morant / naderhand koning van Angorien. niet lang daar na deed Oursson syn armee vergaderen / om te gaan in Hangacpen /

tegen koning Hugo. Als koning Hugo hoorde / dat kysfer Oursson met den groenen ridder / kwam / om hem en al syn land te verbezen / so heeft hy een bode aan den kysfer gesonden / dat hy te vrede wilde wesen / hy sou hem geven de stad van Hangacpen / en om de konst die hy gedaen had om syn hert te vergaderen. Doe is den kysfer met den groenen ridder gheerd na Constantinopolen. Falentyn was seer blyde dat hy Oursson sag / maar Escleremonde verwonderde haar seer om dat Falentyn niet en kwam / als de pelgrim haer gesegd had / en seide: ha pelgrim! gy hebt my gelogen / want hy seide dat hy in drie dagen hier wesen soude / en verneeme igeen ydinge / maar sy wist niet dat hy haar so naby was / en onder de trappen lag.

Hoe Valentyn zyn leven einde in 't Paleis onder de Trappen, en hoe hy een Brief geschreven had, daar door hy bekend wierd.

Het LXXII. Capitel.

Als de seben jaeken om waren / die Falentyn hem tot syn penitentie / gesield had / heeft 't Godt belieft hem in syn ryke te halen / en besogt hem met een groote siekte / daar af Falentyn hem so gevoelden / dat hy sterben moest / ende dankten Godt van syn groote genade / ende syde: Ach! heere myn schepper: wylt tog myn arme sondig mensch barmhertig wesen / en wylt my dog vergeven de dood van myne vader / en alle andere sonde: o verlosser der waereld: wylt my niet verdoemen ter eenwiger dood / maar bescherm my van de boosen geest / door uw grondeloose barmhertigheid / seggende dese woorden heeft hem den engel geopenbaard / en seide Falentyn / Godt laat u weten dat gy van dese waereld schiden sult binnen vier dagen. **Adogende Godt / syde Falentyn / ik mag**

u niet ten vollen danken / dat gy myn sterf-dag openbaard door uw engel. Doen deed hy tekenen dat men hem ink en papier vzenge soude / en hy schreef in een briez hoe hy 't verraad van koning Hugo uyt bragte / en selve den Pelgrim was. Doe ondertekende hy den briez met syn naam / en leide den halve ring daar in / en gaf syn Geest. Het wierd den kysfer Oursson gesegd / dat den armen man dood was / het welk den kysfer hoorende / is met syn heren uit 't Paleis gekomen / daar de arme man dood lag. By myn trouw / sey Oursson / ik geloobe dat dit een heylig man is / en dat hy penitentie doende / hier syn leven gepyndigt heeft: dit seggende / sag den kysfer dat hy een briez in de hand had / meende die daar uyt te nemen / maar hy mogt niet. **Doe kwam de goede vrouw Escleremonde:**

ni so haast sei den briez raaken / is de hand open gegaan / en heeft den briez uit de hand genomen tot haar believen / die sei open deed / en de halve ring daar in vond. So haast Escleremonde de helft van den ring sag / heeft sei die gekend / en seide: myn heer / ik sal ter sond ydinge hebben van Valentyn. Doe heeft sei een Secretaris ontboden / die haar den briez las / hoe dat de heilige man Valentyn syn leven hadde geleid / en dat hy den Pelgrim had geweest / die 't verraad had uitgebragt van koning Hugo. De rouw die Escleremonde bedreef / en den keiser Oursson / soude een steene hert erbermt hebben. Ach latie! seide de goede vrouw / wat sal ik nu beginnen / also ik verlooren heb al myn vruyd en trouw deser aarden? ach latie; myn lief Valentyn / wat hebt gy in den sin gehad / dat gy hier naby gekomen syt / in al dusdanige elken en armoede te sterben / sonder my een woord te spreken of wat te nemen te geven? ach latie! ik heb u menigmaal sien leggen in groote armoede onder de trappen / sonder u te trouwen. Ach! ik ben wel verblind geweest / en een ongelukkige vrouw / dat ik geen kennisse gezegen heb van u edele persoon / die ik behoorden te dienen in alle staaten / als een getrouw wyf schuldig was: sy kusten hem syn handen en boeten / en bedreef seer groo-

ten rouw. Doe wierd het lighaam gebragt in de groote kerk te Constantinopolen / met groote eerewaardigheid / soo dat men de sizaaten niet gebruiken mocht van 't gebrang des volks. Niet lang hier na deed Escleremonde maaken een vrouwen klooster / ter eeren van Valentyn / daar so Abdisse af wierd / en een heilig leven leide. Na de dood van Falentyn / regeerde Oursson den keiser / het land van Grieken een Jaar lang in vrede / en hadde een soon by syn huisvrouw Galasie / Marant genaamt / die het koningryk van Angorien regeerde. Kort daarna stierf vrouw Galasie / daar den keiser bedroeft om was. Na de dood van Galasie / heeft den keiser ontboden den groenen ridder / en sei: liebe vriend / ik weet dat 't niet duurende is / so bid ik u vriendelyk / dat gy myn kinderen be-waard / haar onderwysende / 't om kysferryk wel te regeren. So is Oursson in 't bosch gegaan / daar hy een heilig leven leide / en stierf; en hoe den groenen ridder regeerden de kinderen. Hy hield het keiserryk in eeren / en won het koningryk van Hongarien.

Ik bidde God Almachtig; dat hy de sielen der vrouwen barmhertig wil syn; 't welk ons gunne God den vader; den Soon / en den H. Geest / Amen.

Hoe koning Peppin trouwde een Edel
vrouwe / genaamt Barthem / van
groot geslagte en afkomst. Cap. 1
Hoe een Ridder van Constantinopolen op de
keiserin verliefde. Cap. 2
Hoe een valschen Ridder de keiserin van
overspel beschuldigde. Cap. 3
Hoe den valschen Ridder vervolgde Be-
lesante / om met haar syn wil te doen.
Cap. 4
Hoe dat Belesante baarden twee soonen
in 't bosch / daar af den eenen hiet Va-
lentyn / en den anderen Gursson / en hoe
sij die verloor. Cap. 5
Dan den Beer / die een van de soonen van
Belesante weg droeg. Cap. 6
Hoe den valschen Ridder nieuwe bonden op
gesield had tot Constantinopolen / daar
door sijn verraad uitkwam. Cap. 7
Hoe den Kijser by Raad van de wyse
deed halen koning Peppin / om de waar-
heid te weten tussehen de koopmanen
den Ridder. Cap. 8
Hoe den koopman en den Ridder te samen
vogten / om te weten de waarheid van
't verraad. Cap. 9
Hoe koning Peppin oorlof nam aan den
Kijser / en reisden na Byzantijck / en
van daar na Konen / tegens de Saras-
nen / die Konen gewonnen hadden / en
weder kreegen door de kloekheid van
Valentyn. Cap. 10
Hoe Hanefzoi en Hendziki groote haat en
nyd hadden op Valentyn / om dat de
Koning hem begunstigt hadde / en hoe
Valentyn weg trok. Cap. 11
Hoe Valentyn syn broeder Gursson ver-
wou in 't bosch van Olyens. Cap. 12
Hoe Valentyn met den Wildeman naar
Olyens reed / daar koning Peppin was.
Cap. 13
Hoe Hanefzoi en Hendziki Raad namen om
Valentyn dood te slaan in de kiamer van
Engletyne. Cap. 14
Hoe den hertog Saporin aan koning Pe-

ppin om secours sond tegen den Groenen
Ridder / die met hragt syn Dogter heb-
ben wilde. Cap. 15
Hoe menig Edel Ridder kwam in Aqu-
taniën / om te verhoopen de schoone
Fesone. Cap. 16
Hoe Hanefzoi en Hendziki deede wagen
Valentyn en Gursson / om hem op den
weg dood te slaan. Cap. 17
Hoe koning Peppin gebod den kamp te
bereiden voor syn Paleis / om te sien
Gursson en Gzingaart begten. Cap. 18
Hoe Gzingaart den koning 't verraad
ontdekten / als hy verwonnen was van
Gursson; hoe Valentyn na Aquitanien
took / en tegen den Groenen Ridder bogt.
Cap. 19
Hoe Valentyn Gursson sond om 's ander-
daags den Groenen Ridder te behepten /
en hoe Gursson den Groenen Ridder
verwou / die hem si dat hy een konings-
soon was. Cap. 20
Hoe een Engel Valentyn openbaarden / dat
hy met Gursson ryfen sou na 't kasteel
van Escleremonde / en hoe de koning be-
scheide hzeeg van syn suster en haar kin-
ders. Cap. 21
Hoe koning Peppin reisde na den Kijser van
Grieken / en Oorlogende tegen de Sou-
daan / die de Stad van Constantinopolen
belegert hadde. Cap. 22
Hoe Valentyn en Gursson kwamen aan 't
kasteel daer de schoone Escleremonde was /
en hoe sy hemis hzeegen van hun ge-
boorten. Cap. 23
Hoe Pacolet den tobenaar de Keuse Para-
gus seide de ydinge van syn suster en
den Ridder Valentyn / en van het verraad
van den selven Keuse. Cap. 24
Hoe Pacolet met syn konste / Valentyn en
Gursson uit de gevangenisse van den
koning Faragus verlossen / en hoe hy se
bragt uit het Land / met hun Moeder
Belesante / en de schoone Escleremonde
Cap. 25
Het

Hoe koning Faragus / om waake te nemen
van Valentyn en syn suster Escleremonde /
alle sijn magt vergaderden / en voor
Aquitanien kwam. Cap. 26
Hoe Onesson wilde beproeben de getrouwig-
heid en gestadigheid van de schoone Fe-
sone / eer hy se trouwen wilde. Cap. 27
Hoe koning Faragus ontbood koning
Gzompaaert / dat hy hem te hulp kome
wilde met syn Tobenaar Adjaan Mein /
en hoe Valentyn reisde na Constanti-
nopolen. Cap. 28
Hoe Pacolet den Tobenaar / Valentyn en
den Groenen Ridder verlossen uit de ge-
vangenisse van den Soudaan / en hoe hy
hem bedroog. Cap. 29
Hoe koning Gzompaaert / den koning Fa-
ragus te hulp kwam / en met hem bragt
Adjaan Mein den Tobenaar / door den
twiike Pacolet verraden werd en ko-
ning Gzompaaert / Escleremonde weg-
voerden. Cap. 30
Hoe Pacolet hem getrokken heeft van den
Tobenaar Adjaan Mein / die hem syn
paartje en schoone Escleremonde ont-
voerd hadde. Cap. 31
Hoe de Christenen uit de stad sprongen /
om vicualie te kuygen en hoe Valentyn
en den Groenen Ridder gevangen wier-
den. Cap. 32
Hoe koning Peppin oorlof nam aan den kei-
ser / om na Byzantijck te reisen / en van
't verraad van Hanefzoi en Hendziki te-
gen Gursson. Cap. 33
Hoe Gursson / als men hem veroordeelen
wilde / een kamp begeerden tegen die
hem accuserden / 't welk hem geconsen-
teerd werd van de twaalf genooten.
Cap. 34
Hoe Valentyn / 't Serpent verwonnen heb-
bende / deede Doopen den koning van An-
tiochien / met al sijn volk. Cap. 35
Hoe Escleremonde haar siek geliet / om den
koning van Indien niet te trouwen / en
hoe koning Lucra sijn vaders dood wree-
ken wilde aan den koning van Indien.
Cap. 36
Hoe koning Lucra trouwde de schoone Fe-
sone / en hoe Valentyn verlosse een
Dogter uit den handen eens Sarasnen /
die se verkrachten wilde. Cap. 37
Hoe Valentyn toog na Indien / den ko-
ning te ontseffen van wegens den ko-
ning Lucra / en hoe Hofemonde hem een
ring gaf / daar hy syn lyp merde salver-
den. Cap. 38
Hoe Valentyn syn boodschap deed aan den
koning van Indien / van Lucra wegen.
Cap. 39
Hoe Valentyn weder keerden in Esclardy-
en / met de antwoorde van den koning
van Indien / en hoe den koning Lucra
van Indien voer. Cap. 40
Hoe Hofemonde bond de manier datse ge-
bragt wierd by den koning van Indien.
Cap. 41
Hoe koning Lucra so veel deed dat Byzan-
desier by hem bleef / en Valentyn sond na
de stad van Angorien. Cap. 42
Hoe Pacolet by sinder konst deed dooden de
Sarashnen van Byzandesier / die hy daar
gefounden had. Cap. 43
Hoe Valentyn weder keerde door Indie /
by den koning Byzandesier / met des
konings Margalants doode Lighaam.
Cap. 44
Hoe Valentyn yding hoorden van sijn
vader / en hoe Pacolet uit help den ko-
ning van Indien / en hem den koning
Byzandesier gevangen leverden. Cap. 45
Hoe Hanefzoi ende Hendziki verraden den
koning Peppin met de twaalf genooten.
Cap. 46
Hoe Hanefzoi by Byzandesier en Lucra
kwam / om sijn verraad te volbringen / en
hy selve verraden wierd. Cap. 47
Hoe de schoone Galasie verstaan hebbende
de verraderij van Hanefzoi / hem se-
stengeljk in de gevangenisse deede kee-
ken. Cap. 48
Hoe den koning Byzandesier en Lucra in Je-
rusalem bingen den koning Peppin met
de twaalf genooten. Cap. 49
Hoe den koning van Indien met hem nam
den koning Peppin. Cap. 50
Hoe den koning Peppin was by den koning

van Indien / en kennis kreeg van de
schoone Escieremonde. Cap. 51

Hoe de koning Zandefier de Gebangene
van Frankryk in syn gevangnisse leidde.
Cap. 52

Hoe Zandefier syn Hjer vergadeyd had in
Falesien / en na Angorien trok. Cap. 53

Hoe den koning Zandefier wist dat den
koning Lurca in Angorien was / ende aan
Valentyn sond om hem te rantfoeneeren.
Cap. 54

Hoe den hertog Milloen Dangler verlost
wierd vooz den koning Lurca. Cap. 55

Hoe Valentyn en Milloen Dangler uit
Angorien reden op de Sarafnen / en-
de hoe de Sarafnen den sizpd verloos-
ren. Cap. 56

Hoe koning Peppn gelost wierd vooz den
Maarschalk van den koning van Indien.
Cap. 57

Hoe koning Peppn na Frankryk herden /
om Artus van Byzitranien te bezynnen.
Cap. 58

Hoe Valentyn reisde in Indien / als een
Doctoor / en de schoone Escieremonde
weg voerden. Cap. 59

Hoe koning Peppn te Parys kwam / en
koning Artus dede onthoofden. Cap. 60

Hoe Valentyn 't kasteel Fort Innam / ende
berloften den keiser en de andere gevan-
genen. Cap. 61

Hoe den keiser van Grieken met Gurs-
son en de Goenen Ridder op 't kasteel
bleeven / ende Hanezoi en Hendrik de-
den dooden hunne vader koning Peppn.
Cap. 62

Hoe na de dood van koning Peppn den her-
tog Milloen Dangler woude doen kroo-
nen Carolus. Cap. 63

Hoe den keiser van Grieken met Gurs-
son en den Goenen Ridder na Angorien reis-
den de Christenen te hulpe. Cap. 64

Hoe de Christenen uit de stad kwamen van
hun oordonnantie / ende van den verbaar-
lyken sizpd. Cap. 65

Hoe Valentyn den keiser syn vader in de
batailje / sonder syne weeten dood stak /
ende de Sarafnen meest al verflagen
wierden. Cap. 66

Hoe Milloen Dangler in Frankryk kee-
den en Valentyn en Gurs-
son in Grie-
kenland reisde. Cap. 67

Hoe Valentyn uit Constantinopolen trok
in de Wildernisse / en daar na weder
onbekend in de stad keerden / ende hem
onderhield onder de trappen van 't Pa-
leis / ende hoe de schoone Fesone stierf
ende Gurs-son de schoone Gealafie trouw-
de. Cap. 68

Hoe koning Hugo deed aansoeking de scho-
ne Escieremonde / om die te nemen tot een
vrouw / en hoe dat hy Gurs-son en den
Goenen Ridder verried. Cap. 69

Hoe Belesante en Escieremonde vernam-
men 't verraad van den koning Hugo.
Cap. 70

Hoe Gurs-son en de Goenen Ridder uit de
gevangnisse kwamen / om te oorlogen
tegen den koning Hugo. Cap. 71

Hoe Valentyn syn leven einde in het Pa-
leis onder de trappen / en eenen brief
geschreeven hadden / daar dooz hy bekend
wierd. Cap. 72

E Y N D E.

plt J.

